GODIŠNJE IZVJEŠĆE
2012.

HRVATSKA AGENCIJA ZA
NADZOR FINANCIJSKIH USLUGA

HANFA

Hrvatska agencija za nadzor financijskih usluga
Miramarska 24b, 10000 Zagreb
www.hanfa.hr
Telefon: +385 1 6173 200
Telefax: +385 1 4811 406

Grafički dizajn i priprema: Stega-tisak d.o.o.

ISSN 1846-6362

Molimo korisnike ove publikacije da prilikom korištenja podataka obvezno navedu izvor.

Sadržaj

Uvod 8

1. Tržište kapitala 13

1.1. Kretanja na tržištu kapitala tijekom 2012. godine 13
1.1.1. Zagrebačka burza 16
1.1.2. Središnje klirinško depozitarno društvo 18
1.1.3. Izdavatelji 19
1.2. Aktivnosti Hanfe 20
1.2.1. Regulatorne aktivnosti 20
1.2.2. Licenciranje 21
1.2.2.1. Zagrebačka burza i Središnje klirinško depozitarno društvo 21
1.2.2.2. Prospekti 21
1.2.2.3. Ponude za preuzimanje 22
1.2.3. Nadzor 23
1.2.3.1. Nadzor Zagrebačke burze 23
1.2.3.2. Nadzor Središnjeg klirinškog depozitarnog društva 24
1.2.3.3. Nadzor izdavatelja 24

2. Investicijska društva 28

2.1. Opis tržišta 28
2.2. Aktivnosti Hanfe 32
2.2.1. Regulatorne aktivnosti 32
2.2.2. Edukacija brokera i investicijskih savjetnika 33
2.2.3. Licenciranje 33
2.2.4. Nadzor 35
2.2.4.1. Neposredni nadzor 35
2.2.4.2. Posredni nadzor 36

3. Investicijski fondovi 41

3.1. Opis tržišta 41
3.1.1. Otvoreni investicijski fondovi 42
3.1.2. Zatvoreni investicijski fondovi 46
3.1.3. Fondovi osnovani posebnim zakonima 46
3.1.4. Društva za upravljanje 47
3.2. Aktivnosti Hanfe 49

3.2.1. Regulatorne aktivnosti 49
3.2.1.1. Nacrt prijedloga Zakona o otvorenim investicijskim fondovima s javnom ponudom 50
3.2.1.2. Nacrt prijedloga Zakona o alternativnim investicijskim fondovima 51
3.2.2. Licenciranje 53
3.2.3. Nadzor 54

4. Mirovinski fondovi i mirovinska osiguravajuća društva 56

4.1. Opis tržišta 56
4.1.1. Obvezni mirovinski fondovi 56
4.1.2. Dobrovoljni mirovinski fondovi 64
4.1.3. Mirovinska osiguravajuća društva 69
4.2. Aktivnosti Hanfe 73
4.2.1. Regulatorne aktivnosti 73
4.2.1.1. Mirovinski fondovi 73
4.2.1.2. Mirovinska osiguravajuća društva 73
4.2.2. Licenciranje 74
4.2.2.1. Mirovinski fondovi 74
4.2.2.2. Mirovinska osiguravajuća društva 75
4.2.3. Nadzor 76
4.2.3.1. Mirovinski fondovi 76
4.2.3.2. Mirovinska osiguravajuća društva 77

5. Osiguranje 79

5.1. Opis tržišta 79
5.1.1. Društva za osiguranje i društva za reosiguranje 79
5.1.1.1. Opis tržišta 81
5.1.1.2. Zaračunata bruto premija 83
5.1.1.3. Struktura aktive 88
5.1.1.4. Struktura pasive 90
5.1.1.5. Financijski rezultat poslovanja 92
5.1.1.6. Tehničke pričuve 93
5.1.1.7. Ulaganja imovine za pokriće tehničke pričuve 95
5.1.1.8. Ulaganja imovine za pokriće matematičke pričuve 96
5.1.1.9. Ulaganja imovine iz kapitala i ostalih sredstava (osim imovine za pokriće matematičke pričuve i imovine za pokriće tehničke pričuve) 97
5.1.1.10. Adekvatnost kapitala 98
5.1.1.11. Pokazatelji tržišta osiguranja 100
5.1.2. Hrvatski ured za osiguranje 103
5.1.2.1. Redovita djelatnost 103
5.1.2.2. Garancijski fond 104
5.1.3. Hrvatski nuklearni POOL gospodarsko interesno udruženje 105
5.1.3.1. Izvještaj o financijskom položaju 106
5.1.3.2. Izvještaj o sveobuhvatnoj dobiti 106

5.2. Aktivnosti Hanfe 107
5.2.1. Zakonodavni okvir 107
5.2.2. Regulatorne aktivnosti i licenciranje 107
5.2.3. Nadzor nad poslovanjem tržišta osiguranja 109
5.2.4. Pripreme za izmjenu zakonodavnog okvira 110

6. Leasing 114

6.1. Opis tržišta 114
6.1.1. Struktura aktive 116
6.1.2. Struktura pasive 118
6.1.2.1. Kapital i rezerve 120
6.1.3. Financijski rezultat poslovanja 120
6.1.4. Struktura portfelja djelatnosti leasinga 121
6.1.5. Pokazatelji poslovanja djelatnosti leasinga 127
6.1.5.1. Pokazatelji zaduženosti 127
6.1.5.2. Pokazatelji rentabilnosti (profitabilnosti) 127
6.2. Aktivnosti Hanfe 127
6.2.1. Regulatorne aktivnosti 127
6.2.2. Licenciranje 128
6.2.3. Nadzor nad poslovanjem leasing društava 129

7. Factoring 131

7.1. Opis tržišta 131
7.1.1. Struktura imovine 135
7.1.2. Struktura pasive 136
7.1.3. Financijski rezultat poslovanja 138
7.1.4. Volumen transakcija 140
7.1.5. Pokazatelji poslovanja djelatnosti factoringa 140
7.1.5.1. Pokazatelj zaduženosti 140
7.1.5.2. Pokazatelji rentabilnosti (profitabilnosti) 141
7.2. Aktivnosti Hanfe 141
7.2.1. Regulatorne aktivnosti 141

8. Sudski postupci 143

8.1. Prekršajni postupci 143
8.1.1. Tržište kapitala, investicijska društva i društva za upravljanje fondovima 144
8.1.2. Tržište osiguranja 144
8.1.3. Leasing 145
8.2. Upravni sporovi 145
8.3. Kaznene prijave 145

9. Suradnja i zaštita potrošača 147

9.1. Aktivnosti Hanfe u Europskim nadzornim tijelima i aktivnosti vezane za pristupanje Republike Hrvatske Europskoj uniji 147
9.2. Suradnja s domaćim i stranim nadzornim tijelima i međunarodnim organizacijama 148
9.3. Sprječavanje pranja novca i financiranja terorizma i međunarodne mjere ograničavanja 149
9.4. Zaštita potrošača 149

10. Aktivnosti Ureda glavnog tajnika i financijsko izvješće Hanfe 153

10.1. Financijsko poslovanje Hanfe 154
10.1.1. Prihodi 155
10.1.2. Rashodi 156

11. Savjet Hrvatske agencije za nadzor financijskih usluga 158

Dodaci 160

Statistički pregled 160
Popis tablica 180
Popis grafikona 182

Uvod

Hrvatska agencija za nadzor financijskih usluga (dalje u tekstu: Hanfa) osnovana je Zakonom o Hrvatskoj agenciji za nadzor financijskih usluga (NN, br. 140/05 i 12/12). Hanfa je samostalna pravna osoba s javnim ovlastima, a odgovara Hrvatskom saboru. Zakonski definirani ciljevi Hanfe jesu promicanje i očuvanje stabilnosti financijskog sustava koji uključuje područje osiguranja, mirovinskih i investicijskih fondova, leasinga, factoringa i tržišta kapitala te nadzor zakonitosti poslovanja sudionika (subjekata nadzora) koji obavljaju poslovne aktivnosti u spomenutim područjima.

Tijekom 2012. tržište navedenih financijskih usluga obilježili su otežani uvjeti poslovanja. Takvo je okruženje izravna posljedica financijske i gospodarske krize, a koja se prvenstveno odrazila kroz neke od dolje navedenih pokazatelja.

Sveukupni promet na Zagrebačkoj burzi pao je za 35%, čemu je uzrok značajno smanjenje redovnog prometa dionicama od 44% u odnosu na 2011. uz stagnaciju dioničkih indeksa. Tržište obveznica zabilježilo je pozitivne rezultate zbog pojačanog interesa za kupnju državnih obveznica Republike Hrvatske pred ulazak u Europsku uniju. Zabilježen je veći broj povlačenja dionica s Redovitog tržišta, uzrokovanih pokretanjem stečajnih postupaka nad izdavateljima, preoblikovanjima društava iz dioničkih u društva s ograničenom odgovornošću, kao i zbog istiskivanja manjinskih dioničara. Isto tako, zbog smanjenog prometa i posljedično smanjenih prihoda, broj investicijskih društava pada. Kod otvorenih investicijskih fondova zabilježen je blagi porast imovine pod upravljanjem, uz istodobno smanjenje broja fondova uzrokovano njihovim konsolidiranjem prvenstveno radi smanjenja troškova upravljanja. U industriji osiguranja zaračunata bruto premija smanjila se za 1,1% u odnosu na isto razdoblje 2011. godine. Sektor leasinga bilježi pad aktive i pad vrijednosti novozaključenih ugovora, dok obvezni mirovinski fondovi imaju pozitivne trendove uz porast imovine od 10 mlrd. kuna, od čega 5 mlrd. kuna proizlazi iz novih uplata doprinosa, a oko 5 mlrd. kuna iz povećanja vrijednosti imovine pod upravljanjem.

Kako bi adekvatno odgovorilo na spomenute izazove poslovnog okruženja, anticipirane značajne izmjene i usklade zakonodavnog okvira Republike Hrvatske s onim Europske unije te uspostavljanje suradnje s nadnacionalnim regulatornim institucijama Europske unije, novo je Upravno vijeće Hanfe stupanjem na dužnost u veljači 2012. pokrenulo niz aktivnosti i projekata:

- obavljeno je snimanje poslovnih procesa unutar Hanfe,
- donesen je novi Statut u skladu sa Zakonom o Hanfi,
- uspostavljena je nova unutarnja organizacijska struktura,
- izabran je glavni tajnik Hanfe.

Tako je umjesto strukture koja se temeljila na funkcijama (nadzor, licenciranje, upravljanje rizicima) implementirana nova organizacijska struktura koja se temelji na industrijama koje Hanfa nadzire te je za svaku industriju uspostavljen sektor unutar kojeg djeluju direkcije za licenciranje i pravnu podršku, neposredni i posredni nadzor te praćenje rizika.

Takvom organizacijom postiže se:

- učinkovita komunikacija između direkcija unutar sektora, kojom se ažurno prate poslovne aktivnosti kako na nivou pojedinog subjekta nadzora tako i industrije, čime se omogućava pravovremeno identificiranje rizika poslovanja i poduzimanje odgovarajućih mjera,
- kontinuirana razmjena informacija između sektora, kojom se pravovremeno uočavaju rizici poslovanja povezanih osoba koje su ujedno subjekti nadzora Hanfe,
- jasnije definiranje linije odgovornosti zaposlenika,

– proaktivna komunikacija sa subjektima nadzora prilikom donošenja podzakonskih akata s namjerom smanjenja njihovih administrativnih obveza, gdje je navedeno primjenjivo.

Tijekom 2012. Upravno vijeće također je pokrenulo aktivnosti vezane uz poboljšanje raznih internih procesa:

– poslovi računovodstva unaprijeđeni su i usklađeni sa zahtjevima i standardima računovodstvene struke kako bi se efikasnije pratili planirani i realizirani prihodi i rashodi te vodile ažurne materijalne i kadrovske evidencije,
– unaprijeđen je rad ureda za ljudske resurse s ciljem kontinuiranog praćenja primjerene osposobljenosti djelatnika za rad na dodijeljenim im zadacima te potrebe daljnje edukacije s obzirom na to da se radi o specijalističkim znanjima i vještinama potrebnim za razumijevanje kako poslovnih procesa unutar financijske industrije i zakonodavnog okvira u Republici Hrvatskoj tako i na međunarodnoj razini, budući da Hanfa ulaskom u Europsku uniju postaje članica nadnacionalnih regulatora Europske unije, a koji pokrivaju tržište kapitala, investicijskih i mirovinskih fondova, osiguranja i sistemskih rizika,
– uveden je standard periodičkog ocjenjivanja uspješnosti rada zaposlenika s precizno postavljenim zadacima i rokovima izvršenja,
– izvršene su pripreme za unaprjeđenje informatičkih procesa, kojima se želi postići smanjenje administrativnog, a povećati udio analitičkog i nadzornog dijela poslovanja same Hanfe, uz istovremeno smanjenje administrativnih troškova subjektima nadzora,
– započet je i projekt osiguranja neprekidnosti poslovanja nabavom i implementacijom sekundarne lokacije internog računalnog sustava, čime se omogućuje neprekidno poslovanje Hanfe i u slučajevima pojave različitih prirodnih i drugih nepogoda i ugroze poslovanja na primarnoj lokaciji,
– uspostavljena je predaja izvještaja subjekata nadzora korištenjem naprednog elektroničkog potpisa, čime se osigurava vjerodostojnost izvora podatka koji se dalje koriste prilikom analize rizika poslovanja, a subjektima nadzora se smanjuju troškovi vezani uz dostavu dokumentacije,
– izvršena je nadogradnja izvještajnog sustava posrednog nadzora unaprjeđenjem kvalitete traženih podataka i implementacijom novih alata za njihovu analizu.

Sve prije navedeno dio je skupa sveobuhvatnih mjera kojima Hanfa namjerava kontinuirano usavršavati svoje djelovanje. Rad nadzornog tijela ne ogleda se samo u sankcioniranju subjekata nadzora, već i u razumijevanju industrije koju nadzire i odnosa subjekata nadzora s korisnicima njihovih usluga te u angažiranoj komunikaciji s većim brojem zainteresiranih sudionika, od suradnje s tijelima državne uprave, strukovnim udrugama do investicijske javnosti i medija, a kako bi se omogućilo učinkovito funkcioniranje financijskog tržišta.

Datumom pristupanja Republike Hrvatske Europskoj uniji Hanfa postaje punopravan član dviju institucija europskog sustava financijskih nadzornih tijela, ESMA-e (Europskog nadzornog tijela za vrijednosne papire i tržišta kapitala) i EIOPA-e (Europskog nadzornog tijela za osiguranje i strukovno mirovinsko osiguranje). Sustav koji uz ESMA-u i EIOPA-u još čine Europsko nadzorno tijelo za bankarstvo (EBA) i Europski odbor za sistemske rizike (ESRB) nastao je kao odgovor na financijsku krizu i s namjerom da spriječi daljnje poteškoće u funkcioniranju financijskih institucija na području Europske unije te prevenira nastanak novih financijskih kriza.

Tijekom 2012. Hanfa je kao promatrač sudjelovala u radu navedenih institucija, no od dana pristupa Republike Hrvatske Europskoj uniji Hanfa kao punopravan član ima pravo glasa, odnosno i izravnog aktivnog sudjelovanja u odlučivanju u spomenutim institucijama. Za Hanfu sudjelovanje u radu tih institucija znači i veliku odgovornost, posebno uzimajući u obzir namjeru Europske unije da postroži regulativu na cjelokupnom području financijskih usluga i smanji rizik od nestabilnosti financijskog sektora, a time posredno i cijelog gospodarstva. Propisi Europske

unije vezani uz poslovanje financijskih institucija uglavnom su obvezno primjenjivi na sve države članice i ta težnja za standardizacijom zakonodavnog okvira ne ostavlja mnogo slobodnog prostora za autonomna rješenja u pojedinim državama. Time se žele uspostaviti jednaka pravila poslovanja za subjekte nadzora i jednaki uvjeti zaštite korisnika financijskih usluga u svim državama članicama.

Potrebno je naglasiti kako sudjelovanje u radu navedenih institucija za Hanfu predstavlja i značajan financijski izdatak kroz plaćanje visokih godišnjih članarina. Punopravno članstvo također podrazumijeva aktivno sudjelovanje prilikom donošenja različitih vrsta propisa, što će izvršiti pritisak na ljudske kapacitete Hanfe u vidu povećanog napora djelatnika u pripremi stajališta, komentara i analiza pored svakodnevnih poslova vezanih uz nadzor, analizu rizika i licenciranje.

Osim toga, težnja je Hanfe da kod obavljanja svojih nadzornih aktivnosti sve više preuzima preventivnu ulogu, odnosno da se fokusira na sprječavanje nastajanja nepoželjnih događaja na tržištu, a ne na njihovo naknadno sankcioniranje. Prelazak na nadzor na osnovi rizika, a koji potencira upravo takvu ulogu nadzornog tijela, postaje standard postupanja nadzornih tijela u zemljama Europske unije. Tako je Hanfa u protekloj godini nastavila s razvojem modela i strategija kojima će implementirati takav pristup nadzoru.

Sve industrije unutar nebankarskog financijskog sektora imaju zajedničke karakteristike[1] te je i nadzor Hanfe u nekim svojim segmentima ujednačen. Tako se primjerice na postupke koje u okviru svoje nadležnosti provodi Hanfa primjenjuju odredbe Zakona o općem upravnom postupku (NN, br. 47/09). Provjera usklađenosti poslovanja subjekata nadzora provodi se neposrednim i posrednim nadzorom[2], pri čemu neposredni nadzor može bit redovan i izvanredan. Hanfa obavlja posredni nadzor nad subjektima nadzora na temelju analize financijskih i nadzornih izvještaja koji se u propisanim rokovima moraju dostaviti Hanfi te praćenjem, prikupljanjem i provjerom dokumentacije, obavijesti i podataka dobivenih na poseban zahtjev Hanfe, kao i podataka i saznanja iz drugih izvora. Sami postupci neposrednih nadzora određeni su Godišnjim planom neposrednih nadzora, dok se postupci posrednih nadzora pokreću temeljem zaprimljenih financijskih, statističkih i nadzornih izvještaja. Hanfa kontinuirano provodi nadzor svih subjekata, u okviru čega je tijekom 2012. obavila i 50 neposrednih nadzora. Radi ispravka utvrđenih nezakonitosti i nepravilnosti izdano je ukupno 41 rješenje.

Tijekom 2012. pokrenuta je i evaluacija mogućnosti standardiziranja određenih poslovnih procesa za sve industrije pod nadzorom, poput uvjeta za izdavanje suglasnosti za rad članovima uprava subjekata nadzora, organizacijskih uvjeta, izloženosti rizicima te se navedeno implementira u određene odredbe prilikom izrade izmjena pojedinih zakona, u obujmu u kojem je primjenjivo.

U skladu s člankom 8. Zakona o Hrvatskoj agenciji za nadzor financijskih usluga, sve odluke iz djelokruga i nadležnosti Hanfe iz članka 15. navedenog zakona Upravno vijeće donosi na sjednicama. U 2012. održano je 56 sjednica Upravnog vijeća, i to 48 redovnih i 8 izvanrednih, na kojima je doneseno ukupno 1.105 odluka.

Za Hanfu su promicanje i očuvanje stabilnosti financijskog sustava te nadzor zakonitosti

---

1 Osim općenitih obilježja financijskog sektora, za sve pravne osobe koji su subjekti nadzora Hanfe karakteristično je i da se na njihovo poslovanje primjenjuju supsidijarni propisi, kao što su Zakon o trgovačkim društvima (NN, br. 111/93, 34/99, 52/00, 118/03, 107/07, 146/08, 137/09, 152/11, 111/12 i 144/12), Stečajni zakon (NN, br. 44/96, 29/99, 129/00, 123/03, 82/06, 116/10, 25/12, 133/12), Zakon o obveznim odnosima (NN, br. 35/05, 41/08 i 125/11), Zakon o računovodstvu (NN, br. 109/07 i 144/12) i ostali mjerodavni zakoni. Subjekti nadzora Hanfe su osim pravnih i fizičke osobe, brokeri, investicijski savjetnici, vezani zastupnici, ovlašteni aktuari te ovlašteni posrednici i zastupnici u osiguranju.

2 Postupak nadzora provodi se temeljem Zakona o Hrvatskoj agenciji za nadzor financijskih usluga, lex specialis zakonima koji reguliraju poslovanje subjekata nadzora Hanfe i podzakonskih akata donesenih na temelju tih zakona, propisa kojima se uređuje računovodstvo poduzetnika i primjena standarda financijskog izvještavanja i Zakona o sprječavanju pranja novca i financiranja terorizma (NN, br. 87/08 i 25/12).

poslovanja subjekata nadzora kao zakonski ciljevi bili prioriteti i smjerokazi u radu u 2012. godini, a tako će biti i nadalje.

Na kraju, zahvaljujem svim zaposlenicima Hanfe, bez čije predanosti i marljivosti ne bismo uspjeli postići ciljeve zacrtane za 2012. godinu.

Petar-Pierre Matek
predsjednik Upravnog vijeća

Shema organizacijske strukture

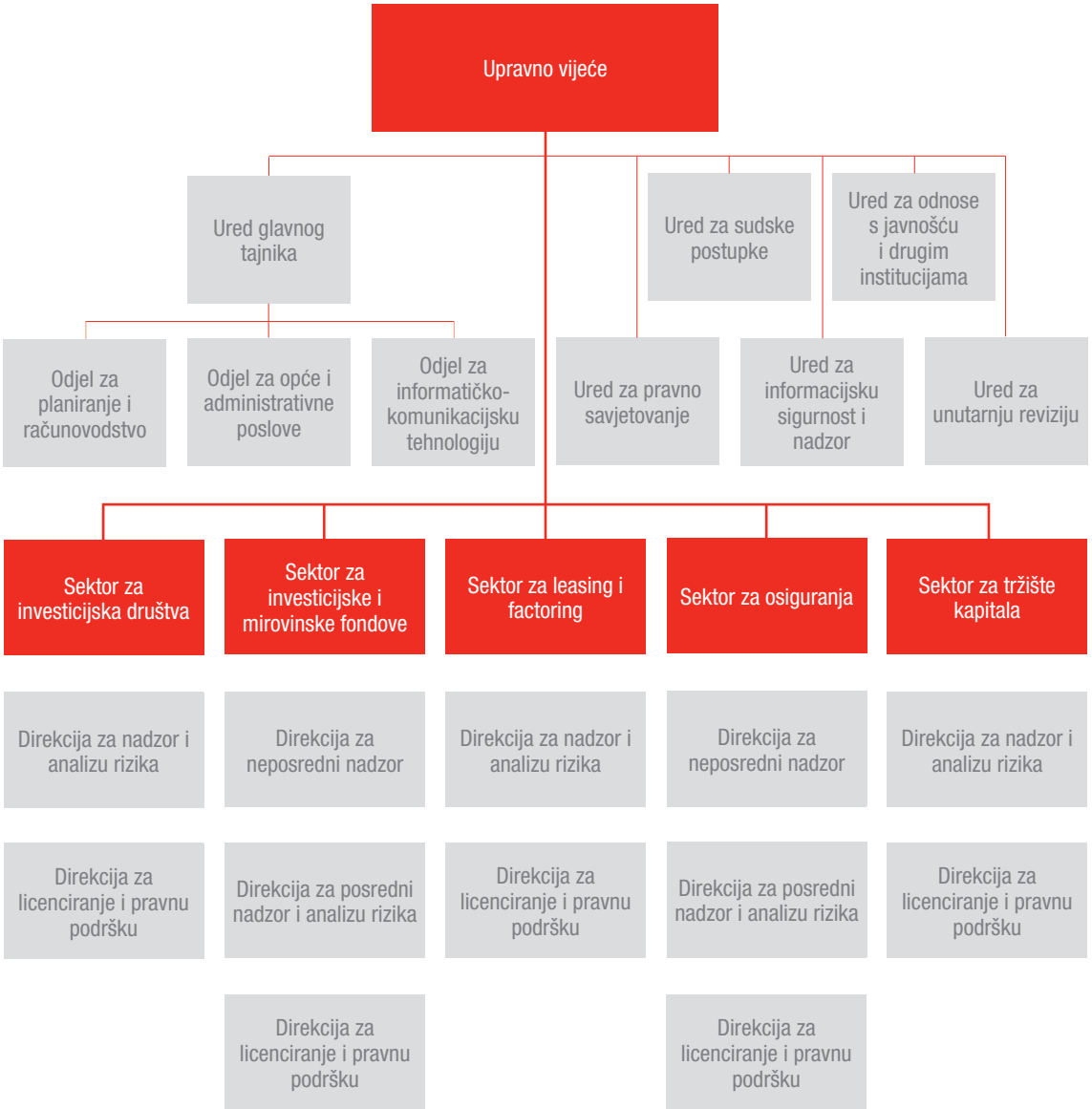

Tržište kapitala

1. Tržište kapitala

1.1. Kretanja na tržištu kapitala tijekom 2012. godine

Tržište kapitala u Republici Hrvatskoj regulirano je Zakonom o tržištu kapitala (NN, br. 88/08, 146/08 i 74/09, dalje u tekstu: ZTK) i pravilnicima donesenim temeljem ZTK-a, Zakonom o preuzimanju dioničkih društava (NN, br. 109/07, 36/09 i 108/12; dalje u tekstu: ZPDD), kao i Pravilima Zagrebačke burze, Pravilima i Uputama Središnjeg klirinškog depozitarnog društva te ostalim propisima koji reguliraju poslovanje sudionika tržišta kapitala.

Tržište kapitala u Republici Hrvatskoj u 2012. obilježio je nastavak pada gospodarske aktivnosti u Republici Hrvatskoj, čije su posljedice veći oprez i manja aktivnost kako ulagatelja, tako i izdavatelja na tržištu kapitala. Druga značajka 2012. godine bilo je provođenje potrebnih prilagodbi za pristupanje Republike Hrvatske Europskoj uniji.

U poslovanju Zagrebačke burze i Središnjeg klirinškog depozitarnog društva (dalje u tekstu: SKDD) u 2012. nije bilo poremećaja ni situacija koje bi se negativno odrazile na stabilnost tržišta. Kao najznačajnija novina na tržištu može se izdvojiti prvi financijski instrument (i to novi – certifikat) primljen u trgovinu na Inozemni MTP Zagrebačke burze.

U 2012. Hanfa je unaprijedila nadzor izdavatelja u pogledu izvršavanja obveza transparentnosti i postupanja s propisanim informacijama.

Donošenje Zakona o financijskom poslovanju i predstečajnoj nagodbi (NN, br. 108/12 i 144/12) utjecalo je na izdavatelje vrijednosnih papira. Naime, spomenuti se zakon primjenjuje i na dio izdavatelja čiji su vrijednosni papiri uvršteni na uređeno tržište u Republici Hrvatskoj. Vezano uz primjenu Zakona o financijskom poslovanju i predstečajnoj nagodbi donijete su i izmjene ZPDD-a (propisana je dodatna iznimka od obveze preuzimanja).

Pokazatelji kretanja na tržištu kapitala jesu promet ostvaren na burzi i burzovni indeksi. Tijekom 2012. na Zagrebačkoj je burzi ostvaren ukupni promet u iznosu od 3,9 mlrd. kuna, što predstavlja smanjenje od 34,9% u odnosu na godinu prije, kada je iznosio 5,9 mlrd. kuna. Tijekom 2012. Zagrebačka burza računala je dva dionička indeksa (CROBEX i CROBEX10) i dva obveznička indeksa (CROBIS i CROBIStr).

U nastavku se daju grafički prikazi kretanja vrijednosti indeksa CROBEX i CROBEX10 te CROBIS i CROBIStr u 2012. i u prethodnom razdoblju.

Tržište kapitala financijsko je tržište na kojem se trguje financijskim instrumentima, i to u prvom redu dionicama i obveznicama, ali i ostalim prenosivim vrijednosnim papirima (npr. strukturirani vrijednosni papiri) i izvedenicama (npr. opcije, budućnosnice). Tržište kapitala u Republici Hrvatskoj obuhvaća trgovanje na uređenom tržištu, na multilateralnoj trgovinskoj platformi i OTC (engl. over-the-counter) trgovanje.

Sudionici tržišta kapitala izdavatelji su koji izdaju vrijednosne papire i/ili čiji su vrijednosni papiri uvršteni na uređeno tržište, posrednici na tržištu kapitala (investicijska društva i kreditne institucije), investicijski i mirovinski fondovi te sve fizičke i pravne osobe koje sudjeluju u transakcijama na tržištu kapitala. Sudionici koji ujedno predstavljaju infrastrukturu samog tržišta jesu:

- ***Zagrebačka burza, kao tržišni operater uređenog tržišta i MTP-a;***
- ***Središnje klirinško depozitarno društvo, kao središnji depozitorij nematerijaliziranih vrijednosnih papira, operater sustava poravnanja i namire te operater Fonda za zaštitu ulagatelja;***
- ***Hanfa kao nadzorno i regulatorno tijelo nebankarskog financijskog sustava.***

Iz tih je prikaza razvidno da su prinosi indeksa CROBEX i CROBEX10 završili u 2012. na 1.740,39 bodova odnosno na 971,56 bodova, što su gotovo identične vrijednosti kao na kraju prethodne 2011. godine. Također, razvidno je da je u razdoblju od 1998. do 2012. CROBEX zabilježio najveći rast u 2007. (63,2%), a najveći pad u 2008. godini (-67,1%).

Iz prikaza kretanja vrijednosti indeksa CROBIS i CROBIStr u 2012. i u prethodnom razdoblju razvidno je kako su oba indeksa tijekom 2012. zabilježila porast od 13,7% odnosno od 20,0% u odnosu na prethodnu godinu, pa su u 2012. završili na 103,75 bodova odnosno na 122,13 bodova. U razdoblju od 2003. do 2012. CROBIS je najveći pad imao 2008. (-6,1%), a najveći rast godinu poslije (5,8%).

Grafikon 1.1. Kretanje vrijednosti indeksa CROBEX, CROBEX10 i prometa na Zagrebačkoj burzi u 2012.

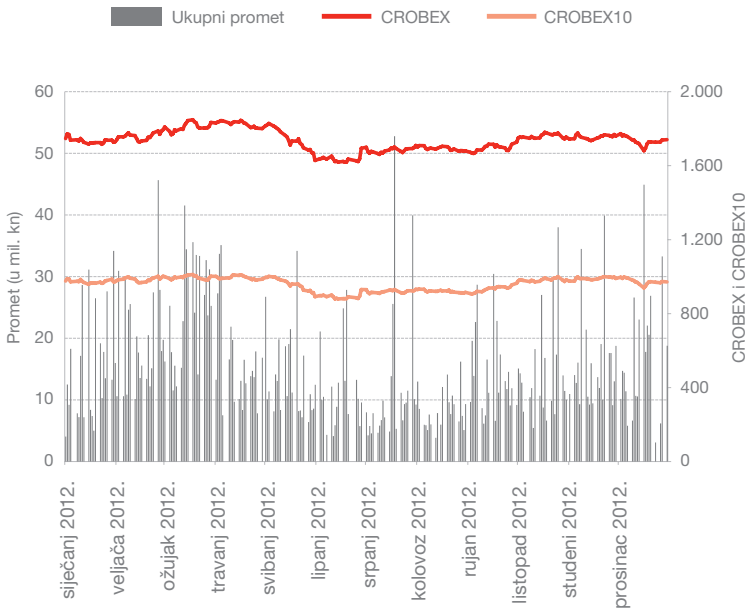

Izvor: Zagrebačka burza

Tijekom 2012. na Zagrebačkoj je burzi ostvaren ukupni promet u iznosu od 3,9 mlrd. kuna, koji je smanjen za 34,9% u odnosu na godinu prije, kada je iznosio 5,9 mlrd. kuna.

***Sastav indeksa CROBEX** čine dionice 25 izdavatelja koje su uvrštene na uređeno tržište Zagrebačke burze, a kojima se trgovalo tijekom više od 90% ukupnog broja trgovinskih dana u šestomjesečnom razdoblju koje prethodi reviziji indeksa (na osnovi srednjaka udjela u distribuciji javnosti tržišne kapitalizacije i udjela u prometu ostvarenom unutar knjige ponuda). Bazna vrijednost indeksa iznosi 1.000 na dan 1. srpnja 1997. godine. Sastav indeksa CROBEX10 čini 10 dionica iz sastava indeksa CROBEX s najvećim srednjakom udjela distribucije javnosti tržišne kapitalizacije i prometa. Bazna vrijednost indeksa iznosi 1.000 na dan 31. srpnja 2009. godine.*

***Sastav indeksa CROBIS** čine državne obveznice i obveznice državnih agencija koje imaju nominalnu vrijednost izdanja veću od 75 mil. eura, dospijeće dulje od 18 mjeseci i fiksnu kamatnu stopu, uz isplatu glavnice jednom po dospijeću. Kao bazni datum utvrđen je 30. rujna 2002. godine. CROBIStr je indeks ukupnog prinosa pa uključuje i stečenu i isplaćenu kamatu. Sastav indeksa CROBIStr jednak je sastavu indeksa CROBIS, a kao bazni datum CROBIStr utvrđen je 1. prosinca 2011. godine.*

Grafikon 1.2. Godišnji prinosi indeksa CROBEX i CROBEX10 od 1998. do 2012. godine

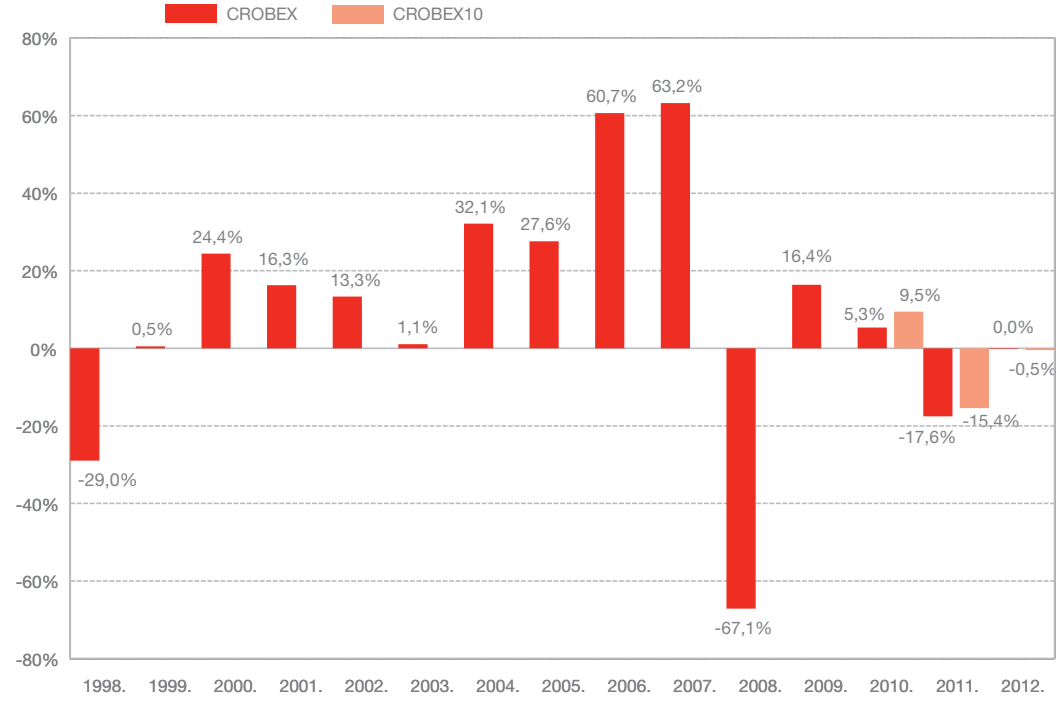

Izvor: Zagrebačka burza

Grafikon 1.3. Kretanje vrijednosti indeksa CROBIS, CROBIStr i prometa na Zagrebačkoj burzi u 2012.

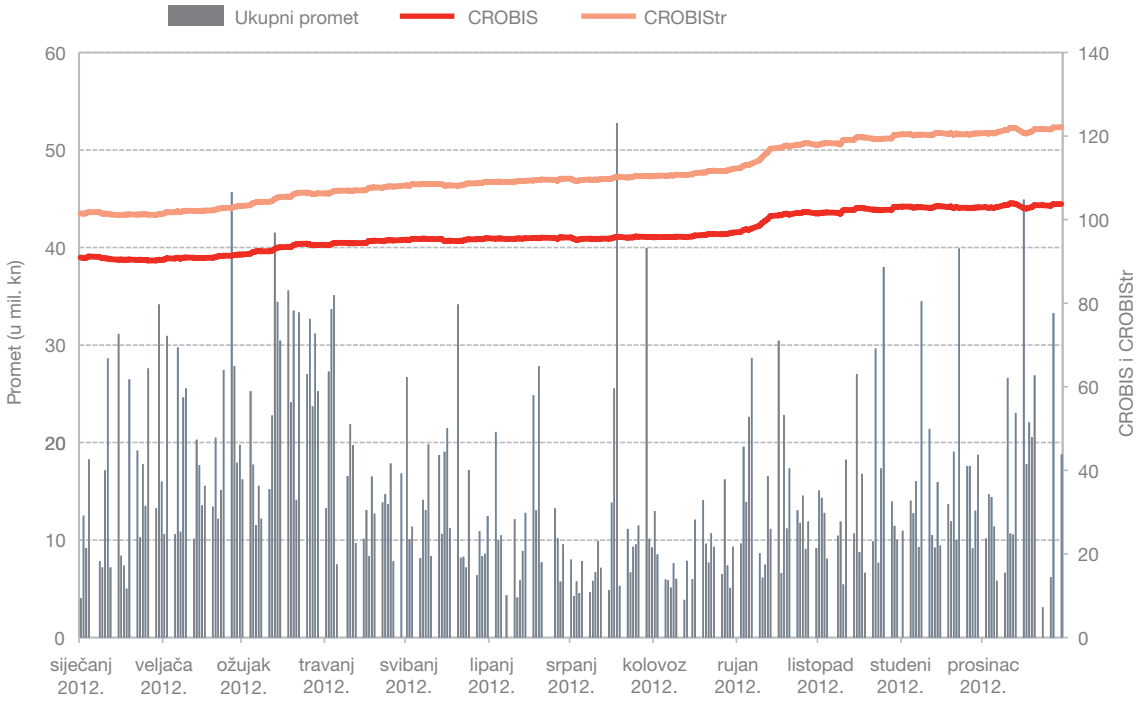

Izvor: Zagrebačka burza

Grafikon 1.4. Godišnji prinosi indeksa CROBIS i CROBIStr od 2003. do 2012. godine

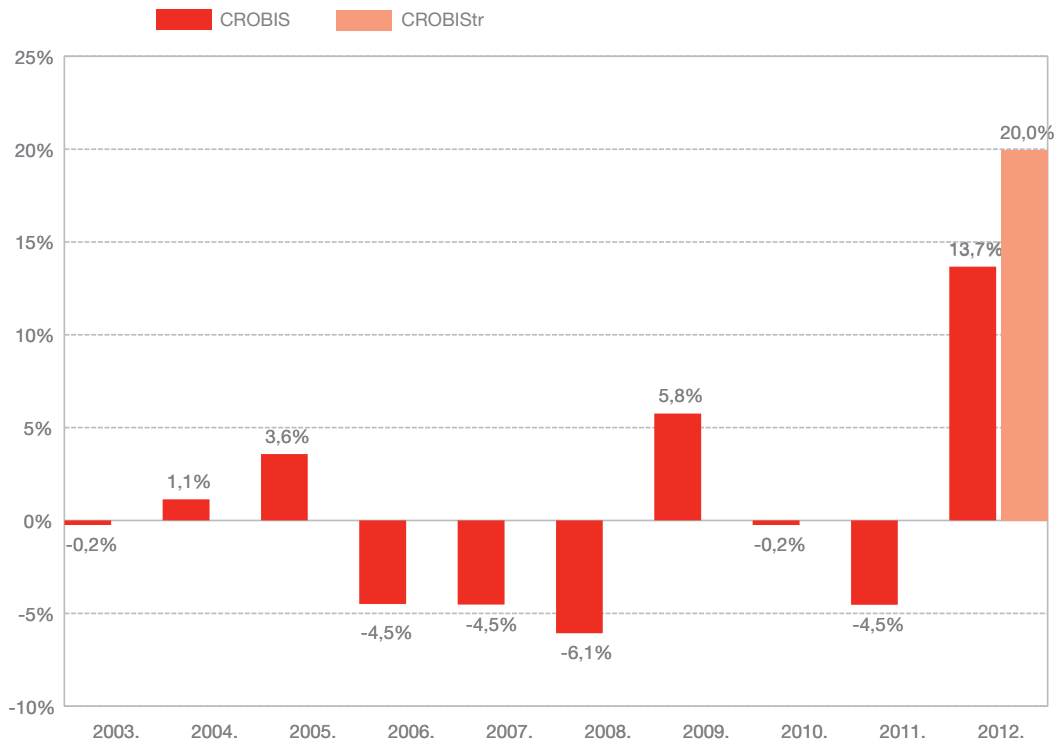

Izvor: Zagrebačka burza

1.1.1. Zagrebačka burza

Zagrebačka burza bila je tijekom 2012. jedini operater uređenog tržišta i operater MTP-a u Republici Hrvatskoj.

Pravila trgovanja na uređenom tržištu i MTP-u, kojima upravlja Zagrebačka burza, propisani su Pravilima Zagrebačke burze. Osnovna je razlika između uređenog tržišta i MTP-a u razini transparentnosti izdavatelja, dakle u njihovoj obvezi objavljivanja propisanih informacija javnosti. Izdavatelji čiji su vrijednosni papiri uvršteni na uređeno tržište dužni su prilikom uvrštenja vrijednosnih papira izraditi i objaviti prospekt koji odobrava Hanfa i koji sadrži sve relevantne informacije za procjenu imovine i dugova, financijskog položaja, dobiti i gubitka, razvojnih mogućnosti izdavatelja i jamca te prava koja proizlaze iz vrijednosnih papira, kako bi ulagatelj imao potpune informacije prilikom donošenja investicijske odluke o kupnji vrijednosnog papira. Izdavatelji su obvezni javno objavljivati sve propisane informacije (uključujući i povlaštene) i nakon uvrštenja na uređeno tržište, dok takva obveza nije predviđena za izdavatelje čiji su vrijednosni papiri primljeni u trgovinu na MTP.

Uređeno tržište jest multilateralni sustav koji vodi i/ili kojim upravlja tržišni operater, a koji spaja ili omogućava spajanje interesa trećih strana za kupnju i prodaju financijskih instrumenata u sustavu, u skladu s unaprijed određenim jednoznačnim pravilima i na način koji dovodi do zaključivanja ugovora u vezi s financijskim instrumentima koji su uvršteni radi trgovanja po njegovim pravilima i/ili u sustavu, te posjeduje odobrenje kao uređeno tržište i redovito djeluje u skladu s odredbama ZTK-a.

Pravilima Zagrebačke burze predviđena je podjela uređenog tržišta na Redovito tržište, Službeno tržište i Vodeće tržište, ovisno o dodatnim uvjetima koje je izdavatelj dužan ispunjavati prilikom i nakon uvrštenja.

Tablica 1.1. Broj vrijednosnih papira na uređenom tržištu

	31.12.2011.	31.12.2012.
Dionice	**221**	**200**
Službeno tržište	21	22
Redovito tržište	200	178
Obveznice (državne, korporativne, municipalne)	**50**	**46**
Službeno tržište	48	44
Redovito tržište	2	2
Komercijalni zapisi	**15**	**8**
Službeno tržište	13	5
Redovito tržište	2	3

Izvor: Zagrebačka burza

MTP kojim upravlja Zagrebačka burza podijeljen je na Domaći MTP i Inozemni MTP, ovisno o tome je li sjedište izdavatelja u Republici Hrvatskoj ili u inozemstvu.

Značajan događaj na Zagrebačkoj burzi u 2012. bio je početak trgovanja strukturiranim vrijednosnim papirima. Njima se počelo trgovati 21. rujna 2012. godine, kada je počelo trgovanje indeksnim i turbo certifikatima (turbo long i turbo short), a naknadno je uvršteno još 14 novih certifikata (na naftu, na zlato, indeksni certifikati na naftu, indeksni certifikati na zlato). Na dan 31. prosinca 2012. bilo je 16 uvrštenih certifikata jer je trgovanje jednim certifikatom obustavljeno 21. prosinca 2012. (cijena temeljnog instrumenta, o čijoj vrijednosti ovisi vrijednost strukturiranog vrijednosnog papira, dosegnula je graničnu vrijednost). S obzirom na to da su certifikati za hrvatsku investicijsku javnost relativno nepoznat proizvod, kao i na to da se radi o prvim instrumentima primljenim u trgovinu na Inozemnom MTP-u, Hanfa je dana 20. rujna 2012. objavila priopćenje za javnost kojim se ukazuje na osnovne značajke certifikata, obveze investicijskih društava prilikom pružanja usluga u vezi s certifikatima te važnost razumijevanja rizika povezanih s ulaganjem u certifikate.

MTP jest multilateralni sustav kojim upravlja investicijsko društvo ili tržišni operater, a koji spaja ponudu i potražnju za financijskim instrumentima više zainteresiranih trećih strana prema unaprijed određenim jednoznačnim pravilima, što rezultira ugovorom između ugovornih strana.

Propisane informacije jesu sve one informacije o izdavatelju i/ili financijskom instrumentu koje se obvezno javno objavljuju, primjerice: financijski i poslovni izvještaji, promjene u postotku glasačkih prava, prijedlozi odluka za glavne skupštine, povlaštene informacije i sl. Obveznici dostave i javne objave propisanih informacija jesu:

- ***izdavatelji čiji su vrijednosni papiri uvršteni na uređeno tržište Zagrebačke burze,***
- ***fizičke osobe i pravni subjekti koji neposredno ili posredno dosegnu, prijeđu ili padnu ispod ZTK-om propisanih pragova glasačkih prava u izdavatelju dionica, te***
- ***osobe koje pri izdavatelju obavljaju rukovoditeljske dužnosti te s njima usko povezane osobe.***

Indeksni certifikati najjednostavnija su vrsta strukturiranih vrijednosnih papira, čija cijena prati kretanje cijene temeljnog instrumenta u omjeru 1:1. Temeljni instrumenti najčešće su burzovni indeksi, koji omogućuju ulagatelju disperziju rizika, ali mogu biti i cijene energenata, roba i dr.

U nastavku se daje prikaz prometa i tržišne kapitalizacije svih financijskih instrumenata na Zagrebačkoj burzi 2012. godine. Također se daje prikaz i prijavljenog OTC prometa, koji je bio gotovo pet puta veći od prometa ostvarenog na Zagrebačkoj burzi. Naime, većinu transakcija dužničkim vrijednosnim papirima profesionalni ulagatelji zaključuju izvan uređenog tržišta, ali su ih dužni prijavljivati putem Zagrebačke burze, u skladu s Odlukom o obvezi izvještavanja o dogovornim transakcijama (OTC transakcijama)[3].

Turbo certifikat strukturirani je vrijednosni papir koji prati kretanje vrijednosti temeljne imovine uz polugu. Dvije su temeljne vrste takvih certifikata: long i short. Kada ulagatelj kupuje turbo long certifikat, očekuje porast cijene temeljnog instrumenta, a kada kupuje turbo short certifikat vrijedi obrnuto.

Tablica 1.2. Promet i tržišna kapitalizacija na Zagrebačkoj burzi (u mlrd. kn) u 2012. godini

	31.12.2012.	Promjena u odnosu na 2011.
Promet – ukupno	**3,9**	**-34,90%**
OTC promet	**19,3**	**6,40%**
Tržišna kapitalizacija – ukupno	**191,6**	**3,70%**
Dionice	127,8	-2,20%
Obveznice	62	14,60%
Strukturirani	1,8	n/a

Izvor: Zagrebačka burza

1.1.2. Središnje klirinško depozitarno društvo

Tijekom 2012. godine SKDD bio je jedini subjekt u Republici Hrvatskoj ovlašten voditi središnji depozitorij nematerijaliziranih vrijednosnih papira, upravljati sustavom poravnanja i namire transakcija sklopljenih na uređenom tržištu i MTP-u ili izvan uređenog tržišta i MTP-a (OTC transakcije) te obavljati druge djelatnosti u skladu s člankom 506. ZTK-a (npr. određivati jedinstvene identifikacijske oznake nematerijaliziranih vrijednosnih papira – oznake ISIN i CFI). Poslovanje SKDD-a regulirano je ZTK-om te Pravilima i Uputama SKDD-a.

Tablica 1.3. Broj pohranjenih vrijednosnih papira i njihova tržišna vrijednost

	31.12.2012.	Promjena u odnosu na 2011.
Ukupno pohranjeno	**1.104**	**-1,87%**
Dionice	949	-1,76%
Obveznice	59	-3,28%
Ostalo	96	-2,04%
Tržišna vrijednost – ukupno (u mlrd. kn)	**322,9**	**8,85%**
Dionice (u mlrd. kn)	234,7	6,90%
Obveznice (u mlrd. kn)	62	10,47%
Ostalo (u mlrd. kn)	26,2	24,81%

Izvor: SKDD

3 Odluka o obvezi izvještavanja o dogovornim transakcijama (OTC transakcijama), koju je donijela Hanfa dana 12. studenog 2010., dostupna na: http://www.zse.hr/UserDocsImages/legal/HANFA%20Odluka.pdf.

Vlasnička struktura svih vrijednosnih papira pohranjenih u SKDD-u nije se značajnije mijenjala u odnosu na 2011. godinu pa su domaće pravne osobe još uvijek najznačajniji ulagatelji s udjelom od 50% u ukupnoj tržišnoj vrijednosti vrijednosnih papira, a slijede ih strane osobe s udjelom od 29%, domaće fizičke osobe sa 7% te ostali s udjelom od 14%.

Sustav poravnanja i namire transakcija, kojim upravlja SKDD, uključuje postupak pripreme transakcije za prijenos novčanih sredstava odnosno vrijednosnih papira te provedbu tog prijenosa. Ukupna vrijednost transakcija u sustavu poravnanja i namire tijekom 2012. iznosila je 262,8 mlrd. kuna, što je 3,3% više u odnosu na 2011. godinu (254,3 mlrd. kuna).

SKDD članovima depozitorija pruža usluge vezane uz provođenje korporativnih akcija, odnosno aktivnosti koje se odnose na ostvarivanje prava iz vrijednosnih papira, promjena koje se odnose na vrijednosne papire ili statusnih promjena izdavatelja. Tijekom 2012. godine SKDD je proveo ukupno 1.551 korporativnu akciju, što je neznatno više u usporedbi s 2011. godinom, kada su provedene 1.533 korporativne akcije. Od 18 vrsta korporativnih akcija koje su provedene, najviše je bilo korporativnih akcija vezanih za glavne skupštine (44%), povlačenje vrijednosnih papira (9%), dospijeće glavnice (9%), obračun i isplatu dividendi u novcu (5%), dospijeće kamata (5%) te povećanje i smanjenje temeljnog kapitala (4%).

1.1.3. Izdavatelji

Tijekom 2012. primjetan je bio trend smanjenja broja izdavatelja na uređenom tržištu. Naime, iako je u odnosu na 2011. broj izdavatelja dionica na Službenom tržištu porastao za jedan (sa 20 na 21), broj izdavatelja dionica na Redovitom tržištu pao je sa 184 na 163 na kraju 2012. godine. Najveći broj izdavatelja (devet) podnio je zahtjev za izvrštenjem zbog pokretanja stečajnog postupka, šest izdavatelja izvrstilo se nakon odluke glavne skupštine o prestanku uvrštenja (u skladu s člankom 332. ZTK-a), a preostalih šest izdavatelja izvrstilo se uslijed jednog od sljedećih razloga:
– istiskivanja manjinskih dioničara,
– odluke glavne skupštine o pripajanju izdavatelja,
– preoblikovanja dioničkog društva u društvo s ograničenom odgovornošću te
– konverzije povlaštenih dionica u redovne.

Novih uvrštenja na Redovito tržište nije bilo, a jedan je izdavatelj s Redovitog prešao na Službeno tržište.

Na dan 31. prosinca 2012. bilo je ukupno 20 izdavatelja čije su obveznice bile uvrštene na uređeno tržište, i to 18 na Službeno tržište i dva na Redovito tržište. Tijekom 2012. Zagrebačka burza odobrila je uvrštenje triju novih obveznica i pet novih komercijalnih zapisa na Službeno tržište te triju novih komercijalnih zapisa na Redovito tržište, a u istom razdoblju bilo je sedam prestanaka uvrštenja obveznica.

Broj izdavatelja na Domaćem MTP-u pao je sa 31 na kraju 2011. na 26 na kraju 2012. godine. Naime, tijekom 2012. Zagrebačka je burza za 14 izdavatelja donijela odluku o prestanku prijama u trgovinu na MTP zbog prestanka ispunjavanja uvjeta (5), na zahtjev osobe koja je zatražila prijam u trgovinu (4) i zbog istiskivanja manjinskih dioničara (1), s tim da je za četiri izdavatelja ponovo donesena odluka o prijamu u trgovinu na MTP na zahtjev člana Zagrebačke burze ili samog izdavatelja. U istom je razdoblju Zagrebačka burza za 6 izdavatelja donijela odluku o prijamu u trgovinu na MTP.

1.2. Aktivnosti Hanfe

Od početka globalne financijske krize 2008. godine regulatori tržišta kapitala širom svijeta, a tako i Hanfa, poseban naglasak stavljaju na identificiranje, mjerenje, praćenje i upravljanje rizicima poslovanja subjekata nadzora. Aktivnosti Hanfe usmjerene su u prvom redu na zaštitu ulagatelja na tržištu kapitala, na osiguranje fer, učinkovitog i transparentnog tržišta te na smanjenje sistemskih rizika.

Slijedeći praksu drugih regulatornih tijela u Europskoj uniji, Hanfa je u 2012. izradila drugi broj Godišnjeg izvještaja o korporativnom upravljanju izdavatelja čiji su vrijednosni papiri uvršteni na uređeno tržište u Republici Hrvatskoj (dalje u tekstu: GIKU), a koji prikazuje dostignutu razinu korporativnog upravljanja kod izdavatelja. GIKU je objavljen na internetskim stranicama Hanfe te sadrži agregirane podatke o izdavateljima dionica i o izdavateljima korporativnih obveznica.

1.2.1. Regulatorne aktivnosti

Hanfa organizirano i kontinuirano prati izmjene europskog zakonodavstva s ciljem što kvalitetnijeg transponiranja i implementacije europskih propisa u nacionalno zakonodavstvo, a tako i u onom djelu koji se odnosi na tržište kapitala, posebno:

– direktiva i uredbi koje su stupile na snagu u Europskoj uniji, a čija se primjena u Republici Hrvatskoj očekuje nakon ulaska Republike Hrvatske u punopravno članstvo Europske unije: Uredba kojom se mijenja i dopunjuje Uredba o OTC izvedenicama, središnjoj drugoj ugovornoj strani i trgovinskom repozitoriju (EMIR)[4] i Uredba o kratkoj prodaji i određenim aspektima kreditnih izvedenica na osnovi nastanka statusa neispunjavanja obveza[5], te
– direktiva i uredbi koje su u postupku usvajanja u Europskoj uniji: MiFID II[6], koji se sastoji od revidirane izvorne Direktive o tržištima financijskih instrumenata (MiFID)[7] i prijedloga nove Uredbe o tržištima financijskih instrumenata (MiFIR)[8], izmjene Direktive o zlouporabi tržišta (MAD)[9] i prijedloga Uredbe o zlouporabi tržišta (MAR)[10] te izmjena i dopuna Direktive o transparentnosti (TD)[11].

U sklopu dovršetka postupka usklađivanja nacionalnih propisa s pravnom stečevinom Europske unije Hanfa je u 2012. radila na prijedlogu izmjena i dopuna ZTK-a radi usklađivanja s Direktivom 2010/73/EU[12], Direktivom 2010/76/EU[13] i Direktivom Omnibus I[14].

Hanfa je u 2012. donijela Pravilnik o izmjenama i dopunama Pravilnika o minimumu informacija u prospektu, formatu prospekta i objavi prospekta i oglasa u vezi s prospektom (NN, br. 34/12). Navedenim Pravilnikom izmijenjene su odredbe postojećeg Pravilnika o minimumu informacija u prospektu, formatu prospekta i objavi prospekta i oglasa u vezi s prospektom (NN, br. 05/09) s ciljem ujednačavanja pojedinih odredbi s tekstom Uredbe o prospektu[15], a sve to u svrhu postizanja bolje uređenosti materije koja se tiče sadržaja prospekta te, u konačnici, ubrzanja samih postupaka odobravanja prospekata pred Hanfom.

---

4 Uredba (EU) br. 648/2012, SL EU L 201
5 Uredba (EU) br. 236/2012 SL EU L 86
6 http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=COM:2011:0656:FIN:EN:PDF
7 Direktiva 2004/39/EZ, SL EU L 145
8 http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=COM:2011:0652:FIN:EN:PDF
9 Direktiva 2003/6/EZ, SL EU L 96, prijedlog izmjene Direktive: http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=COM:2011:0654:FIN:EN:PDF
10 http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=COM:2011:0651:FIN:EN:PDF
11 Direktiva 2004/109/EZ, SL EU L 390
12 Direktiva 2010/73/EU, SL EU L 327
13 Direktiva 2010/76/EU, SL EU L 329
14 Direktiva 2010/78/EU, SL EU L 170
15 Uredba Komisije (EZ) br. 809/2004, SL EU L 149

U skladu sa svojim ovlastima Hanfa je u 2012. izdala četiri mišljenja vezana uz primjenu odredbi ZTK-a i tri mišljenja vezana uz primjenu odredbi ZPDD-a.

1.2.2. Licenciranje

U okviru obavljanja poslova licenciranja u skladu s odredbama ZTK-a Hanfa izdaje odobrenja za rad operateru uređenog tržišta i operateru sustava poravnanja i namire, odobrava akte tih operatera (pravila i cjenike), izdaje i oduzima suglasnosti za stjecanje kvalificiranih udjela u njima te izdaje i oduzima suglasnosti za imenovanje članova uprave. Hanfa također u skladu s odredbama ZTK-a izdavateljima odobrava prospekte javne ponude i uvrštenja vrijednosnih papira, a u skladu s odredbama ZPDD-a odobrava objavljivanje ponuda za preuzimanje.

1.2.2.1. Zagrebačka burza i Središnje klirinško depozitarno društvo

Tijekom 2012. Hanfa je Zagrebačkoj burzi dva puta odobravala izmjene i dopune Pravila, jedanput Cjenik te jedanput izmjene i dopune Cjenika. U bitnome, izmjene i dopune navedenih akata bile su vezane uz reguliranje prijama strukturiranih vrijednosnih papira u trgovinu na Inozemni MTP.

Tijekom 2012. Hanfa je SKDD-u odobrila izmjene i dopune Uputa i Cjenika te je izdala dvije suglasnosti za imenovanje članova Uprave SKDD-a. Izmjene i dopune Uputa uglavnom su bile vezane uz propisano oporezivanje dividende i ispravljanje pogrešaka u važećem tekstu Uputa, a izmjene i dopune Cjenika imale su za svrhu troškovno rasterećenje izdavatelja.

U 2012. nije bilo zahtjeva podnesenih Hanfi za izdavanje suglasnosti za stjecanje kvalificiranog udjela u Zagrebačkoj burzi ili SKDD-u.

1.2.2.2. Prospekti

Hanfa odobrava prospekte u vezi s javnom ponudom vrijednosnih papira i uvrštenjem vrijednosnih papira na uređeno tržište, kao i dopune prospekata. U skladu s odredbama ZTK-a nije dopuštena javna ponuda vrijednosnih papira na području Republike Hrvatske, niti je dopušteno uvrštenje vrijednosnih papira na uređeno tržište u Republici Hrvatskoj ako prije ponude odnosno prije uvrštenja u vezi s njima nije objavljen valjani prospekt, osim u slučajevima izričito propisanim ZTK-om (članak 351. i 352. ZTK-a). S obzirom na to da su iznimke od obveze objavljivanja prospekta relativno brojne, izdavatelji ih najčešće koriste kod provođenja ponude upućene isključivo kvalificiranim ulagateljima ili kod izdavanja dionica postojećim dioničarima po osnovi povećanja temeljnog kapitala iz sredstava društva te u drugim slučajevima kada se dionice izdavatelja nude postojećim dioničarima besplatno ili kao isplata dividende, čime djelomično smanjuju troškove izdanja odnosno uvrštenja vrijednosnih papira na uređeno tržište.

Globalna financijska kriza, koja je rezultirala slabijom aktivnošću izdavatelja na tržištu kapitala i opreznijim stavom ulagatelja prilikom donošenja odluka o ulaganju u vrijednosne papire, pridonijela je smanjenju broja odobrenih prospekata u 2012. u odnosu na broj odobrenih prospekata u 2011. godini. Naime, u 2012. Hanfa je odobrila ukupno tri prospekta izdanja vrijednosnih papira i tri prospekta uvrštenja vrijednosnih papira na uređeno tržište Zagrebačke burze, dok je u 2011. odobrila ukupno tri prospekta izdanja vrijednosnih papira i šest prospekata uvrštenja vrijednosnih papira na uređeno tržište Zagrebačke burze.

1.2.2.3. Ponude za preuzimanje

U skladu s odredbama ZPDD-a Hanfa nadzire sve faze postupka preuzimanja ciljnih društava – od javne objave obavijesti o nastanku obveze do izvršenja svih obveza sudionika u postupku preuzimanja.

Postupak preuzimanja ciljnih društava zakonski je strogo uređen s ciljem osiguranja odgovarajuće razine transparentnosti samog postupka preuzimanja, zaštite ulagatelja i dioničara ciljnog društva, kao i izbjegavanja poremećaja na tržištu uslijed trgovanja dionicama ponuditelja, ciljnog društva i drugih društava koja sudjeluju u postupku preuzimanja.

U 2012. Hanfa je odobrila ukupno deset zahtjeva za odobrenje objavljivanja ponude za preuzimanje, a jedan je zahtjev odbijen jer stranka nije na poziv Hanfe upotpunila zahtjev. Tri (od navedenih deset) zahtjeva odnosila su se na odobrenje objavljivanja dobrovoljne ponude za preuzimanje, od kojih jedna ponuda, zbog nedostizanja postavljenog praga uspješnosti[16], nije uspjela. Podnositelji zahtjeva za odobrenje objavljivanja dobrovoljne ponude u preostala dva slučaja već su u trenutku podnošenja zahtjeva bili imatelji dionica koji predstavljaju većinske udjele u temeljnom kapitalu ciljnih društava te su kroz objavu dobrovoljne ponude za preuzimanje ciljnih društva nastojali dodatno povećati svoje udjele u temeljnom kapitalu ciljnog društva odnosno ojačati kontrolu povećanjem broja glasova ponuditelja u glavnoj skupštini ciljnog društva s ciljem potpunog preuzimanja.

Na temelju objavljenih ponuda za preuzimanje tijekom 2012. dioničarima koji su svoje dionice uredno pohranili u ponudama za preuzimanje isplaćen je ukupno 181 mil. kuna.

Ciljno društvo jest dioničko društvo sa sjedištem u Republici Hrvatskoj čije su dionice s pravom glasa uvrštene na uređeno tržište u Republici Hrvatskoj u smislu odredbi ZTK-a, ili dioničko društvo koje ima više od 100 dioničara i čiji temeljni kapital iznosi najmanje 30.000.000,00 kuna. Ponuda za preuzimanje jest javno objavljena ponuda, obvezna ili dobrovoljna, upućena svim dioničarima ciljnog društva za stjecanje svih dionica s pravom glasa, uz uvjete i na način određen ZPDD-om.

Tablica 1.4. Broj odobrenih ponuda i isplaćena sredstva u tis. kn tijekom 2011. i 2012. godine

Preuzimanja	2011.	2012.
Obvezna ponuda	8	7
Dobrovoljna ponuda	1	3
Ukupno preuzimanja	9	10
Isplaćena sredstva	214.739	180.782

Izvor: Hanfa

16 U smislu članka 23. stavka 2. točke 2. ZPDD-a ponuditelj može dobrovoljnu ponudu za preuzimanje uvjetovati dosizanjem određenog praga uspješnosti koji ne može biti niži od kontrolnog praga.

1.2.3. Nadzor

1.2.3.1. Nadzor Zagrebačke burze

Hanfa je nadležna za nadzor poslovanja Zagrebačke burze, odnosno za provjeru posluje li Zagrebačka burza u skladu sa ZTK-om, propisima donesenim na temelju ZTK-a i vlastitim aktima.

Hanfa obavlja nadzor trgovanja financijskim instrumentima na uređenom tržištu i MTP-u u svrhu osiguravanja urednog i pravilnog trgovanja na njima te s ciljem utvrđivanja postoje li od strane sudionika na tržištu kapitala djelovanja koja predstavljaju zlouporabu tržišta (zlouporabu povlaštenih informacija i manipulaciju tržištem). To je neizostavan dio cjelokupnog nadzora tržišta kapitala i podrazumijeva praćenje trgovanja (zadavanje, izmjena i povlačenje naloga, izvršenje transakcija, vijesti izdavatelja, poruke, segment za promatranje, dražbe uravnoteženja, obustave trgovanja itd.) u realnom vremenu, na odgovarajućim nadzornim stanicama.

Zagrebačka burza obvezna je Hanfi podnositi dnevni izvještaj koji sadrži podatke o transakcijama financijskim instrumentima izvršenim na uređenom tržištu kojim burza upravlja, kao i tjedna, mjesečna i godišnja izvješća koja sadrže podatke o trgovanju, u skladu s člankom 291. stavkom 5. ZTK-a. Predmetni izvještaji prikupljaju se i obrađuju u svrhu izrade analiza trgovanja i otkrivanja sumnji na zlouporabu tržišta. Osim toga, Zagrebačka burza, kao i ostali ovlašteni sudionici na tržištu kapitala (investicijska društva i kreditne institucije), dužna je u skladu s Pravilnikom o manipulaciji i obvezi obavješćivanja o sumnji na zlouporabu tržišta (NN, br. 05/09) bez odgode obavijestiti Hanfu ako opravdano sumnja da bi neka transakcija mogla predstavljati trgovanje temeljem povlaštene informacije ili manipulaciju tržištem. Ako se povodom takve obavijesti utvrdi zlouporaba tržišta, Hanfa izriče nadzorne mjere odnosno podnosi odgovarajuće prijave nadležnim tijelima.

U jednom slučaju tijekom 2012. godine Hanfa je izrekla (javnu) opomenu zbog manipulacije tržištem te je izdavatelju naložila odgovarajuće nadzorne mjere u cilju unaprjeđenja postupanja s propisanim informacijama.

U skladu s odredbama članka 341. stavka 4. ZTK-a Hanfa je ovlaštena privremeno obustaviti trgovanje financijskim instrumentom ili financijski instrument isključiti iz trgovanja na uređenom tržištu ako je to potrebno u svrhu zaštite ulagatelja ili osiguranja redovitog i pravilnog trgovanja na uređenom tržištu. Tijekom 2012. Hanfa je obustavila trgovanje ukupno četiri puta (u odnosu na dva različita financijska instrumenta). Obustave trgovanja ovlaštena je provoditi i Zagrebačka burza, u sljedećim slučajevima:

- ako je to u javnom interesu, u svrhu osiguravanja urednog trgovanja na uređenom tržištu ili u slučaju kada se zbog drugih značajnih okolnosti ne može jamčiti uredno trgovanje, u skladu s člankom 305. stavkom 4. ZTK-a, odnosno u skladu s člankom 91. Pravila Zagrebačke burze, prema kojem Zagrebačka burza može prekinuti trgovinu ako zbog poremećaja u sustavu komunikacija ili drugog razloga 20% i više članova Zagrebačke burze ne može uspostaviti vezu s trgovinskim sustavom, pri čemu se ne uzimaju u obzir suspendirani članovi (temeljem navedenog Zagrebačka burza obustavila je tijekom 2012. trgovanje dva puta);
- kada to zahtijeva zaštita ulagatelja ili kada financijski instrument više ne ispunjava uvjete propisane Pravilima Zagrebačke burze, u skladu s člankom 330. stavkom 2. ZTK-a odnosno člankom 455. Pravila Zagrebačke burze (temeljem navedenog Zagrebačka burza obustavila je tijekom 2012. trgovanje za 35 dionica).

Osim nadzora nad trgovinskim sustavom Hanfa provodi i neposredni nadzor nad poslovanjem Zagrebačke burze, kao i posredni nadzor, prikupljajući i obrađujući sljedeće podatke i dokumentaciju:

- godišnje financijske izvještaje i godišnje izvješće te revizorsko izvješće,
- obavijest o namjeri i načinu izdvajanja poslovnih procesa koji su bitni za njezino poslovanje ili rad uređenog tržišta,
- obavijest o svakom zaprimljenom zahtjevu za uvrštenje financijskih instrumenata na Službeno ili Redovito tržište, kao i o njenoj odluci u vezi s uvrštenjem ili odbijanjem zahtjeva za uvrštenje,
- popis članova, redovito obnavljan, po promjeni,
- kao operater MTP-a, podatke o svim promjenama trgovinskog sustava, dostupnosti podataka o ponudi i potražnji i podataka o trgovanju namijenjenih korisnicima i javnosti, očekivanim korisnicima sustava, financijskim instrumentima kojima će se trgovati unutar sustava, mehanizmu i načinu namire transakcija, mjerama koje osiguravaju ispunjavanje uvjeta propisanih odredbama ZTK-a i propisa donesenih na temelju tog zakona,
- izvještaj o svakom značajnom kršenju njenih pravila te pravila MTP-a, neurednim uvjetima trgovanja ili ponašanju koje u sebi sadrži indicije na zlouporabu tržišta,
- podatke o vlasničkoj strukturi i svim promjenama vlasničke strukture,
- podatke o svim promjenama članova Uprave i Nadzornog odbora,
- izvještaj o stjecanju ili otuđenju financijskih instrumenata članova Uprave, Nadzornog odbora i zaposlenika Zagrebačke burze, i dr.

1.2.3.2. Nadzor Središnjeg klirinškog depozitarnog društva

Hanfa provodi posredni i neposredni nadzor poslovanja SKDD-a u cilju provjere posluje li SKDD u skladu sa ZTK-om, propisima donesenim na temelju ZTK-a i vlastitim aktima. U okviru posrednog nadzora SKDD-a Hanfa prikuplja i obrađuje sljedeće podatke i dokumentaciju SKDD-a:
- godišnje financijske izvještaje i godišnje izvješće te revizorsko izvješće,
- obavijest o namjeri i načinu izdvajanja poslovnih procesa koji su bitni za njegovo poslovanje ili rad uređenog tržišta,
- obavijest u slučaju ozbiljnog ugrožavanja sustava upravljanja rizicima,
- obavijest o svakom novom članu i prestanku članstva te obnovljen popis članova,
- obavijest o svakom neispunjenju obveze člana sudionika u vezi s poravnanjem i namirom,
- podatke o vlasničkoj strukturi i svim promjenama vlasničke strukture,
- podatke o svim promjenama članova Uprave i Nadzornog odbora.

U okviru nadzora nad SKDD-om Hanfa provodi nadzor i nad Fondom za zaštitu ulagatelja (dalje u tekstu: Fond), čiji je operater od 2009. godine SKDD.

U postupku posrednog nadzora nad Fondom Hanfa prikuplja i obrađuje sljedeće podatke koje dostavlja SKDD kao operater Fonda:
- podatke o broju članova Fonda,
- podatke o ukupnoj vrijednosti imovine Fonda,
- polugodišnje i godišnje financijske izvještaje Fonda.

Temeljem zaprimljene dokumentacije Hanfa nadzire ulaže li Fond sredstva na siguran i profitabilan način vodeći računa o disperziji rizika, a kako bi se očuvala vrijednost i likvidnost Fonda, te raspolaže li Fond dovoljnom količinom sredstava za slučaj nastupa osiguranog slučaja.

1.2.3.3. Nadzor izdavatelja

U skladu s odredbama članka 446. ZTK-a Hanfa provodi nadzor nad izdavateljima u smislu izvršavanja njihovih obveza transparentnosti, odnosno postupanja s propisanim informacijama.

To se prvenstveno odnosi na ispunjavanje obveza objavljivanja propisanih informacija[17] o izdavateljima vrijednosnih papira, u skladu s člancima 395. do 449. ZTK-a, dostavu godišnjeg dokumenta objavljenih informacija u skladu s člankom 364. ZTK-a te posebno na ispunjavanje odredbi o zlouporabi tržišta u skladu s člancima 450. do 487. ZTK-a i Pravilnika o objavi povlaštenih informacija koje se neposredno odnose na izdavatelja te određivanju opravdanih interesa izdavatelja u svrhu neobjavljivanja (NN, br. 05/09).

U skladu sa ZTK-om izdavatelji su obvezni propisane informacije radi objave istovremeno dostaviti na četiri mjesta:

1. Hanfi[18],
2. u Središnji registar propisanih informacija (dalje u tekstu: SRPI),
3. Zagrebačkoj burzi i
4. medijima (HINA-i).

Sve propisane informacije dostavljene u SRPI od strane izdavatelja sa svrhom javne objave investicijskoj javnosti dostupne su besplatno, a moguće ih je pretraživati prema nekoliko kategorija: prema izdavateljima, vrsti propisanih informacija, vremenskom razdoblju dostave i jeziku dostave (hrvatski/engleski).

Vezano uz dostavu propisanih informacija pojedinih izdavatelja, tijekom 2012. u Hanfi su se vodila 322 predmeta, od čega se 97 predmeta odnosilo na dostavu informacija o stjecanjima i otpuštanjima dionica, a ostalih 225 predmeta odnosilo se na dostavu svih ostalih propisanih informacija (uključujući i obavijesti o povlaštenim informacijama).

U okviru posrednih nadzora nad izdavateljima Hanfa provjerava sadržaj, oblik i vremenski rok dostave propisanih informacija, kao i urednost ispunjenja obveze objave propisanih informacija, te sve uspoređuje s podacima kojima raspolaže iz drugih izvora (npr. medijski napisi, Narodne novine, sudski registar i sl.). Objavom propisanih informacija na način propisan ZTK-om omogućuje se svim sudionicima tržišta kapitala istovremen i jednak pristup informacijama o izdavateljima te se na taj način štite ulagatelji i povećava učinkovitost tržišta kapitala.

U slučaju utvrđenih nezakonitosti i nepravilnosti u postupanju s propisanim informacijama Hanfa je ovlaštena izdavateljima izreći odgovarajuće nadzorne mjere – od zahtjeva za dostavu i/ili objavu podataka do javnih opomena i konkretnih mjera za unaprjeđenje postupanja s propisanim informacijama. Tijekom 2012. Hanfa je izrekla jednu javnu opomenu predsjedniku uprave jednog izdavatelja zbog iznošenja informacija o izdavatelju kojima je dao obmanjujući signal u pogledu cijene dionice tog izdavatelja, a samom izdavatelju naloženo je da unaprijedi interni sustav upravljanja povlaštenim i propisanim informacijama. U konkretnom slučaju Hanfa je procijenila da su izrečene mjere primjerene okolnostima slučaja, sa stajališta zaštite povjerenja ulagatelja u funkcionalnost i integritet tržišta kapitala te u cilju prevencije sličnih postupanja u budućnosti.

Praćenjem objave propisanih informacija Hanfa prati promjene u vlasničkoj strukturi pojedinog izdavatelja i utvrđuje eventualni nastanak obveze objavljivanja ponude za preuzimanje, ali utvrđuje i druge okolnosti ili korporativne događaje koji mogu biti relevantni za ulagatelje i tržište u cjelini.

Temeljem ovlaštenja iz članka 47. ZPDD-a Hanfa je u 2012. godini u pet slučajeva izrekla nadzorne mjere sudionicima postupka preuzimanja, i to:

---

17 Propisane informacije sve su informacije koje je izdavatelj ili osoba koja je vrijednosne papire izdavatelja uvrstila na uređeno tržište bez suglasnosti izdavatelja obvezna objavljivati javnosti u skladu sa ZTK-om.

18 Dostavom propisanih informacija u SRPI kao elektroničkih isprava potpisanih naprednim elektroničkim potpisom, u obliku i na način propisan Odlukom o obliku i načinu dostave propisanih informacija Hrvatskoj agenciji za nadzor financijskih usluga i u službeni registar propisanih informacija od 22. prosinca 2011., ispunjava se obveza dostave prema Hanfi.

– tri rješenja kojima je naložena izmjena mišljenja uprave ciljnog društva, zato što njihov sadržaj nije bio u skladu s odredbama članka 41. ZPDD-a,
– jedno rješenje kojim je utvrđeno da je ponuditelj tijekom postupka preuzimanja komunicirao s javnošću suprotno odredbama članka 4. ZPDD-a te mu je naloženo poduzimanje radnji koje pridonose uspostavljanju zakonitosti,
– jedno rješenje kojim je ponuditelju uslijed utvrđenih nepravilnosti i/ili nezakonitosti tijekom postupka preuzimanja naloženo dostavljanje i objavljivanje dodatnih podataka i/ili informacija, očitovanja, obavijesti ili ispravaka u vezi s ponudom za preuzimanje.

Vezano uz aktivnosti Hanfe prema izdavateljima, u lipnju 2012. održana je treća po redu edukacija izdavatelja čiji su vrijednosni papiri uvršteni na uređeno tržište Zagrebačke burze. Edukaciju su, kao i u prethodne dvije godine, organizirale Zagrebačka burza i Hanfa te im se ove godine pridružio i SKDD. Predstavnici Hanfe prezentirali su godišnji izvještaj o korporativnom upravljanju, aktualne probleme nadzora izdavatelja te procedure vezane za ulazak Republike Hrvatske u Europsku uniju. Zagrebačka burza prezentirala je sustav nadzora izdavatelja, detalje o poštovanju rokova propisanih za izdavatelje te je predstavila djelokrug rada Odbora za disciplinske mjere s naglaskom na izricanje mjera zaštite tržišta. SKDD je upoznao sudionike s SKDD-ovim portalom za izdavatelje i uslugama povjereništva[19] te je izložio nekoliko korisnih primjera korporativnih akcija. Na edukaciji je sudjelovalo preko 150 predstavnika izdavatelja, koji su nakon navedenih izlaganja imali priliku postavljati pitanja predstavnicima Hanfe, Zagrebačke burze i SKDD-a te u neposrednom kontaktu raspraviti sve probleme i poteškoće s kojima se susreću u poslovima objave propisanih informacija izdavatelja.

19 SKDD uslugu povjereništva nudi kako ulagateljima tako i svim svojim članovima, ali i drugim zainteresiranim subjektima. Radi se o usluzi za kojom praksa već neko vrijeme pokazuje potrebu, i to kada je za realizaciju određenih ugovora (o prodaji/prijenosu vrijednosnih papira) uvjetovanih ispunjenjem točno određenih uvjeta i obaveza, a koje se dokazuju prezentacijom ugovorenih dokumenata, potrebno sudjelovanje treće strane (SKDD-a), koja će na profesionalan i nepristran način svim ugovorim stranama jamčiti sigurnost u ostvarenju njihovih prava i ciljeva.

Investicijska društva

2. Investicijska društva

2.1. Opis tržišta

U skladu sa Zakonom o tržištu kapitala (NN, br. 88/08, 146/08 i 74/09; dalje u tekstu: ZTK) u Republici Hrvatskoj pružati investicijske usluge i obavljati investicijske aktivnosti[20] i s njima povezane pomoćne usluge mogu investicijska društva, kreditne institucije te društva za upravljanje otvorenim investicijskim fondovima s javnom ponudom, koja od investicijskih usluga mogu pružati samo usluge investicijskog savjetovanja i upravljanja portfeljem.

Na dan 1. siječnja 2009., kada je na snagu stupio ZTK, zamijenivši do tada važeći Zakon o tržištu vrijednosnih papira (NN, br. 84/02 i 138/06; dalje u tekstu: ZTVP), bilo je aktivno 31 investicijsko društvo, dok je na dan 31. prosinca 2012. aktivno bilo samo deset investicijskih društava. No broj kreditnih institucija koje se bave pružanjem investicijskih usluga i obavljanjem investicijskih aktivnosti bio je jednak na dan 31. prosinca 2008. i na dan 31. prosinca 2012. te je iznosio 19[21].

Tablica 2.1. Broj aktivnih investicijskih društava, kreditnih institucija koje se bave pružanjem investicijskih usluga i obavljanjem investicijskih aktivnosti i društava za upravljanje otvorenim investicijskim fondovima s javnom ponudom

Datum	Investicijska društva	Kreditne institucije	Društva za upravljanje investicijskim fondovima s javnom ponudom
31. prosinca 2008.	31	19	
31. prosinca 2009.	23	21	5
31. prosinca 2010.	18	21	6
31. prosinca 2011.	13	20	6
31. prosinca 2012.	10	19	6

Izvor: Hanfa

---

20 Investicijske usluge i aktivnosti iz članka 5. stavka 1. ZTK-a jesu:
1. zaprimanje i prijenos naloga u vezi s jednim ili više financijskih instrumenata,
2. izvršavanje naloga za račun klijenata,
3. trgovanje za vlastiti račun,
4. upravljanje portfeljem,
5. investicijsko savjetovanje,
6. usluge provedbe ponude, odnosno prodaje financijskih instrumenata uz obvezu otkupa,
7. usluge provedbe ponude, odnosno prodaje financijskih instrumenata bez obveze otkupa,
8. upravljanje multilateralnom trgovinskom platformom.

Pomoćne usluge iz članka 5. stavka 2. jesu:
1. pohrana i administriranje financijskih instrumenata za račun klijenata, uključujući i poslove skrbništva i s tim povezane usluge, kao na primjer upravljanje novčanim sredstvima, odnosno instrumentima osiguranja,
2. davanje kredita ili zajma ulagatelju kako bi mu se omogućilo zaključenje transakcije s jednim ili više financijskih instrumenata, ako je u transakciju uključeno društvo koje odobrava zajam ili kredit,
3. savjetovanje o strukturi kapitala, poslovnim strategijama i srodnim pitanjima, kao i savjetovanje i usluge vezane uz spajanja i stjecanja udjela u društvima,
4. usluge deviznog poslovanja ako su vezane uz pružanje investicijskih usluga,
5. investicijsko istraživanje i financijska analiza, kao i ostale preporuke koje se odnose na transakcije s financijskim instrumentima,
6. usluge vezane uz usluge iz stavka 1. točke 6. navedenog članka,
7. investicijske usluge i aktivnosti te pomoćne usluge iz navedenog članka koje se odnose na temeljnu imovinu izvedenica iz članka 3. stavka 1. točke 2. podtočke d. alineja 2., 3., 4. i 7. ZTK-a kada su te investicijske usluge i aktivnosti nadovezane na investicijske ili pomoćne usluge.

21 Prema odredbama ZTVP-a društva za upravljanje investicijskim fondovima nisu mogla pružati investicijske usluge i obavljati investicijske aktivnosti.

Opće pogoršanje na svjetskim financijskim tržištima, veliki pad prometa na Zagrebačkoj burzi, niža razina likvidnosti u financijskom sektoru te istovremeno povećanje troškova poslovanja za investicijska društva zbog usklađenja s novom zakonskom regulativom uvjetovanom pristupanju Europskoj uniji rezultirali su značajnim smanjenjem broja investicijskih društava s daljnjom tendencijom njihova smanjenja. U nastojanju optimiziranja troškova poslovanja pojedina investicijska društva prestala su pružati neke od investicijskih usluga i aktivnosti za koje se smanjio interes ulagatelja i za koje smatraju da im nisu poslovno isplative. Zbog nemogućnosti daljnjeg ispunjavanja uvjeta propisanih ZTK-om za pružanje investicijskih usluga i obavljanje investicijskih aktivnosti i s njima povezanih pomoćnih usluga, u 2012. godini tri su investicijska društva u potpunosti prestala s pružanjem istih. Kako bi ostala prisutna na tržištu kapitala, dva su društva započela obavljati poslove vezanog zastupnika u skladu s odredbama ZTK-a. Pojedina investicijska društva prestala su trgovati za vlastiti račun, a s ciljem smanjivanja zahtijevanog regulatornog kapitala. U 2012. dvije kreditne institucije prestale su, a jedna je počela pružati investicijske usluge i obavljati investicijske aktivnosti.

Vezani zastupnik jest fizička ili pravna osoba koju imenuje investicijsko društvo sa svrhom da pod punom i bezuvjetnom odgovornošću investicijskog društva u čije ime djeluje obavlja promotivne aktivnosti vezane za usluge investicijskog društva, ponudu usluga investicijskog društva, primanje i prijenos naloga od klijenata ili potencijalnih klijenata, plasman financijskih instrumenata, savjetovanje u vezi s financijskim instrumentima i uslugama koje investicijsko društvo nudi.

Prihodi s osnove pružanja investicijskih usluga i obavljanja investicijskih aktivnosti[22]

U 2012. godini investicijska društva, kreditne institucije i druge pravne osobe koje su u skladu sa ZTK-om ovlaštene za pružanje investicijskih usluga i obavljanje investicijskih aktivnosti ostvarile su prihode po toj osnovi u iznosu od 187,2 mil. kuna, što predstavlja smanjenje od 13,5% u odnosu na prethodnu godinu.

Čak 81,8% ukupnih prihoda od investicijskih usluga i aktivnosti ostvarile su kreditne institucije, uz smanjenje od 9,0% u odnosu na prethodnu godinu. Investicijska su društva u 2012. temeljem obavljanja investicijskih usluga i aktivnosti, izuzevši aktivnost trgovanja za vlastiti račun, ostvarila prihode u iznosu od 28,8 mil. kuna, uz smanjenje od 32,9% u odnosu na prethodnu godinu.

22 Ukupni prihodi od investicijskih usluga i aktivnosti prikazani su bez prihoda od aktivnosti trgovanja za vlastiti račun. Taj podatak nije uključen zbog toga što kreditne institucije koje pružaju investcijske usluge i obavljaju investicijske aktivnosti ostvaruju značajne prihode po toj osnovi te bi uključivanje tog podatka dovelo do neprimjerene slike o prihodima.

Grafikon 2.1. Ukupni prihodi pravnih osoba ovlaštenih za pružanje investicijskih usluga i obavljanje investicijskih aktivnosti (u tis. kn)

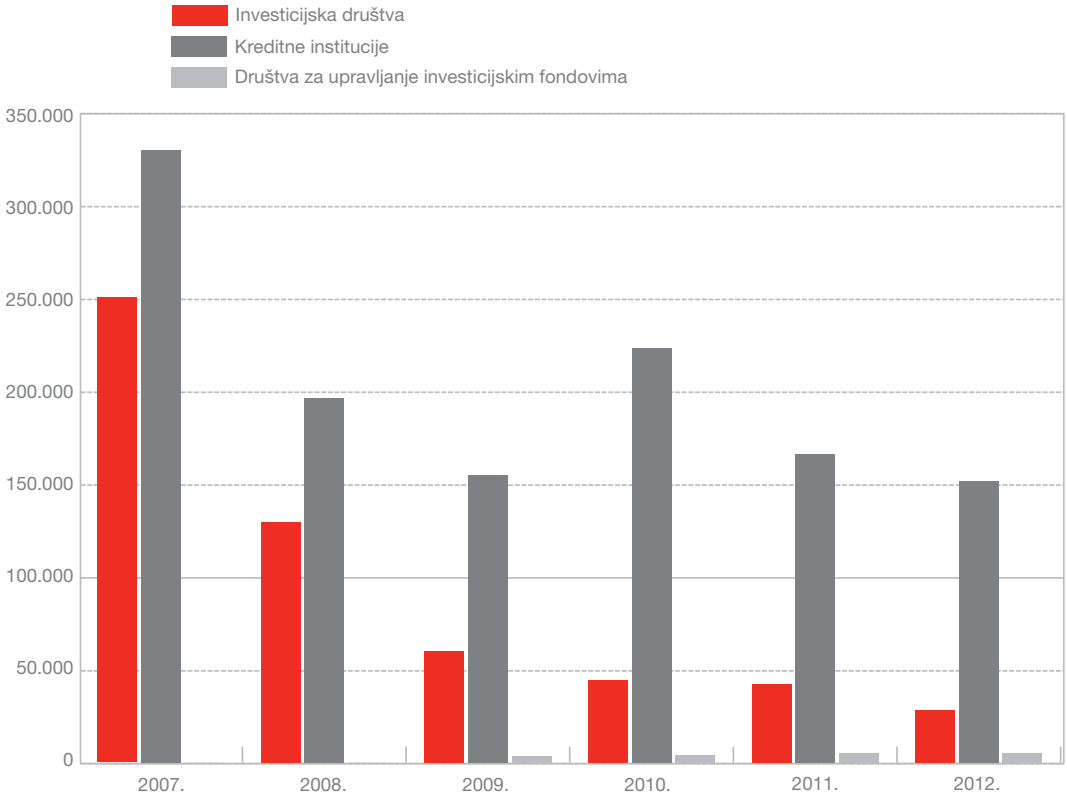

Izvor: Hanfa

U 2012. godini investicijska su društva najveći dio prihoda od investicijskih usluga i aktivnosti (59,3%) ostvarila temeljem obavljanja usluge zaprimanja i prijenosa naloga i izvršavanja naloga za račun klijenta, uz smanjenje od 40,9% u odnosu na prethodnu godinu. Kod kreditnih institucija u 2012. najznačajniji su bili prihodi od pohrane i administriranja financijskih instrumenata za račun klijenata, uključujući i poslove skrbništva i s tim povezane usluge, i prihodi od usluga ili aktivnosti provedbe ponude odnosno prodaje financijskih instrumenata bez obveze otkupa.

Tablica 2.2. Ukupni prihodi s osnove pružanja investicijskih usluga i obavljanja investicijskih aktivnosti (u tis. kn)

Investicijska usluga ili aktivnost	2011.			2012.		
	Investicijska društva	Kreditne institucije	Društva za upravljanje investicijskim fondovima	Investicijska društva	Kreditne institucije	Društva za upravljanje investicijskim fondovima
Prihod od zaprimanja i prijenosa naloga i prihod od izvršavanja naloga za račun klijenata	28.930	26.300	0	17.083	16.052	0
Prihod od upravljanja portfeljem	2.073	1.334	5.105	1.554	469	5.251
Prihod od usluga ili aktivnosti provedbom ponude odnosno prodaje financijskih instrumenata bez obveze otkupa	6.710	34.052	0	4.359	45.702	0
Prihod od usluga ili aktivnosti provedbom ponude odnosno prodaje financijskih instrumenata uz obvezu otkupa	0	11.234	0	0	8.065	0
Prihod od investicijskog savjetovanja	2.137	6.917	101	31	0	72
Prihod od pohrane i administriranja financijskih instrumenata za račun klijenata i skrbništva	106	78.478	0	180	73.237	0
Prihod od kredita ili zajma ulagatelju kako bi mu se omogućilo zaključenje transakcije	1.588	4.953	0	1.614	2.793	0
Prihod od savjetovanja o strukturi kapitala, poslovnim strategijama i srodnim pitanjima	1.394	4.984	0	3.990	6.792	0
Ukupni prihodi	**42.938**	**168.252**	**5.205**	**28.811**	**153.111**	**5.324**

Izvor: Hanfa

Imovina pod upravljanjem portfeljem i skrbništvo nad financijskim instrumentima

Na dan 31. prosinca 2012. ukupna imovina pod upravljanjem iznosila je 753,7 mil. kuna, od čega se najvećim dijelom odnosila na imovinu pod upravljanjem društava za upravljanje investicijskim fondovima. Nadalje, ukupna imovina vezana uz uslugu skrbništva na dan 31. prosinca 2012. iznosila je 59,1 mlrd. kuna i prvenstveno se odnosila na kreditne institucije.

Tablica 2.3. Imovina pod upravljanjem i skrbništvo nad financijskim instrumentima u 2012. godini (u tis. kn)

	Imovina pod upravljanjem	Skrbništvo nad financijskim instrumentima
Investicijska društva	97.004	115.526
Kreditne institucije	43.611	59.008.082
Društva za upravljanje investicijskim fondovima	613.121	0
UKUPNO	**753.737**	**59.123.609**

Izvor: Hanfa

Što se tiče prometa na tržištima kapitala, u 2012. investicijska društva ostvarila su promet na domaćem tržištu kapitala u iznosu od 4,7 mlrd. kuna, a na inozemnim tržištima u iznosu od 2,1 mlrd. kuna.

2.2. Aktivnosti Hanfe

2.2.1. Regulatorne aktivnosti

Hanfa kontinuirano radi na unaprjeđenju zakonodavnog okvira za pružanje i obavljanje investicijskih usluga i aktivnosti i pomoćnih usluga. Od stupanja na snagu ZTK-a praksa je ukazala na potrebu dorade i osnaženja postojećeg zakonodavnog okvira u dijelu koji se odnosi na zaštitu imovine klijenata, a koji propisuje obveze investicijskog društva i drugih osoba koje u skladu s odredbama ZTK-a pružaju i obavljaju investicijske aktivnosti i pomoćne usluge.

Hanfa je tako u 2012. pripremila Prijedlog izmjena i dopuna Pravilnika o organizacijskim zahtjevima za pružanje investicijskih usluga i obavljanje investicijskih aktivnosti. Izmijenjene odredbe navedenog Pravilnika koje se odnose na zaštitu imovine klijenata (detaljnije propisivanje i definiranje postojećih obveza investicijskih društava u odnosu na zaštitu imovine klijenata i informiranje klijenata o imovini, definiranje određenih pojmova i odnosa te frekventnije i detaljnije izvještavanje Hanfe) temelje se na dosadašnjoj praksi u nadzoru, odredbama Direktive o tržištima financijskih instrumenata te izmjeni Direktiva Vijeća 85/611/EEZ i 93/6/EEZ te Direktive 2000/12/EZ Europskog parlamenta i Vijeća, stavljanju izvan snage Direktive Vijeća 93/22/EEZ (MiFID)[23] i odgovarajućim provedbenim propisima, tumačenjima Odbora europskih regulatora za vrijednosne papire (CESR) odnosno Europskog nadzornog tijela za vrijednosne papire i tržišta kapitala (ESMA) te podzakonskim aktima europskih regulatora.

Nadalje, Hanfa je u 2012. poduzela odgovarajuće aktivnosti te osnovala radne skupine za implementaciju i primjenu zakonskog paketa CRD IV (engl. *Capital Requirements Directive IV Package*), koji se sastoji od uredbe i direktive.

Osnovana je i radna skupina koja se bavila implementacijom sljedećih direktiva u ZTK: Direktive o izmjeni direktiva 2006/48/EZ i 2006/49/EZ u pogledu kapitalnih zahtjeva za knjigu trgovanja i za resekuritizacijama te za nadzorni pregled politika nagrađivanja[24], Direktive o izmjeni Direktive 98/26/EZ, 2002/87/EZ, 2003/6/EZ, 2003/41/EZ, 2003/71/EZ, 2004/39/EZ, 2004/109/EZ,

23 Direktiva 2004/39/EZ, SL EU L 145
24 Direktiva 2010/76/EU, SL EU L 329

2005/60/EZ, 2006/48/EZ, 2006/49/EZ i 2009/65/EZ u pogledu ovlasti Europskog nadzornog tijela (Europskog nadzornog tijela za bankarstvo), Europskog nadzornog tijela (Europskog nadzornog tijela za osiguranje i strukovno mirovinsko osiguranje) i Europskog nadzornog tijela (Europskog nadzornog tijela za vrijednosne papire i tržišta kapitala) (Omnibus I)[25], Direktive o izmjeni direktiva 2006/48/EZ, 2006/49/EZ i 2007/64/EZ vezano za banke povezane sa središnjim institucijama, određene stavke jamstvenog kapitala, velike izloženosti, nadzorne aranžmane i upravljanje u kriznim situacijama[26] te Direktive o izmjeni direktiva 98/78/EZ, 2002/87/EZ, 2006/48/EZ i 2009/138/EZ u odnosu na dodatni nadzor financijskih subjekata u financijskom konglomeratu[27].

Nadalje, u protekloj godini uvedeno je elektroničko potpisivanje izvještaja pravnih osoba ovlaštenih za pružanje investicijskih usluga i obavljanje investicijskih aktivnosti, a s ciljem osiguravanja autentičnosti, cjelovitosti i izvornosti dokumenata koji se dostavljaju elektroničkim putem.

2.2.2. Edukacija brokera i investicijskih savjetnika

U skladu s odredbama ZTK-a te Pravilnika o uvjetima za stjecanje i provjeru stručnih znanja potrebnih za dobivanje odobrenja za rad brokera i investicijskog savjetnika (NN, br. 80/10) Hanfa organizira i provodi obrazovni program i ispite za stjecanje stručnih znanja potrebnih za dobivanje odobrenja za rad brokera i investicijskog savjetnika.

Ispitu za provjeru stručnih znanja potrebnih za dobivanje odobrenja za rad brokera održanom u 2012. pristupilo je ukupno 25 kandidata, a ukupna prolaznost na ispitu iznosila je 72%. Ispitu za provjeru stručnih znanja potrebnih za dobivanje odobrenja za rad investicijskog savjetnika pristupilo je i položilo ga je 17 kandidata.

Usporedba broja kandidata koji su pristupali ispitu za provjeru stručnih znanja potrebnih za dobivanje odobrenja za rad brokera i investicijskog savjetnika u posljednje četiri godine ukazuje na smanjenje interesa kandidata za dobivanje odobrenja za rad brokera i investicijskog savjetnika, što se prvenstveno može pripisati smanjenju aktivnosti na tržištu uslijed utjecaja financijske krize.

Tablica 2.4. Broj kandidata koji su pristupili ispitu za dobivanje odobrenja za rad brokera i investicijskog savjetnika u posljednje četiri godine

	2009.	2010.	2011.	2012.
Brokeri	173	83	48	25
Investicijski savjetnici	114	57	29	17

Izvor: Hanfa

2.2.3. Licenciranje

U skladu s odredbama ZTK-a Hanfa izdaje i oduzima odobrenja za rad investicijskim društvima, brokerima, investicijskim savjetnicima i vezanim zastupnicima investicijskih društava te suglasnosti članovima uprave investicijskih društava i stjecateljima kvalificiranih udjela u investicijskim društvima.

25 Direktiva 2010/78/EU, SL EU L 331
26 Direktiva 2009/111/EZ, SL EU L 302
27 Direktiva 2011/89/EU, SL EU 326

Nadalje, Hanfa kreditnim institucijama izdaje prethodnu suglasnost o udovoljavanju uvjetima za pružanje investicijskih usluga i s njima povezanih pomoćnih usluga iz članka 5. ZTK-a, a konačno odobrenje za rad za investicijske usluge i aktivnosti iz ZTK-a daje Hrvatska narodna banka.

U skladu s odredbama članka 20. ZTK-a Hanfa izdaje odobrenje investicijskim društvima uključenim u statusnu promjenu (spajanje, pripajanje, podjela).

U skladu s odredbama članka 24. stavka 9. ZTK-a Hanfa vodi Registar brokera i investicijskih savjetnika, u koji je u 2012. upisano osam izdanih odobrenja za rad investicijskih savjetnika te sedam odobrenja za rad brokera.

Osim toga, Hanfa je temeljem odredbi ZTK-a u tijeku 2012. oduzela 37 odobrenja za rad brokera i 18 odobrenja za rad investicijskih savjetnika zbog administrativnih razloga, odnosno prestanka ispunjavanja uvjeta temeljem kojih su odobrenja za rad izdana. Naime, brokeri/investicijski savjetnici prestali su obavljati te poslove u skladu s odredbama ZTK-a s obzirom na to da su raspoređeni na druga radna mjesta unutar investicijskih društava/kreditnih institucija ili im je pak prestao radni odnos, a nisu zasnovali novi na poslovima brokera/investicijskog savjetnika u drugom investicijskom društvu/kreditnoj instituciji.

U 2012. Hanfa je izdala devet odobrenja za rad vezanih zastupnika investicijskih društava, od čega dva odobrenja fizičkim osobama i sedam odobrenja pravnim osobama.

Tablica 2.5. Usporedni prikaz izdavanja i oduzimanja odobrenja za rad u 2011. i 2012. godini

Predmeti	2011.	2012.
IZDAVANJE ODOBRENJA		
Investicijska društva	0	0
Brokeri	10	7
Investicijski savjetnici	15	8
Vezani zastupnici	3	9
ODUZIMANJE ODOBRENJA		
Investicijska društva	3	3
Brokeri	31	37
Investicijski savjetnici	16	18
Vezani zastupnici	2	0

Izvor: Hanfa

Tijekom 2012. Hanfa je u skladu s odredbama ZTK-a izdala jedno odobrenje za stjecanje kvalificiranog udjela u investicijskom društvu, dok je jedan zahtjev za stjecanje kvalificiranog udjela[28] u investicijskom društvu odbijen.

Također je izdano šest odobrenja za obavljanje funkcije člana uprave investicijskog društva, dok je u 2011. izdano pet takvih odobrenja.

28 Svaka fizička ili pravna osoba, ili više njih djelujući zajednički, koje namjeravaju neposredno ili posredno steći ili povećati udjel u investicijskom društvu, što bi rezultiralo time da visina udjela u kapitalu ili u glasačkim pravima dosegne ili premaši 20%, 30% ili 50% ili da investicijsko društvo postane ovisno društvo namjeravanog stjecatelja, dužne su prethodno Hanfi podnijeti zahtjev za izdavanje suglasnosti u pisanom obliku.

Tijekom 2012. Hanfa je jednom investicijskom društvu odobrila proširenje odobrenja za rad na način da investicijske usluge i aktivnosti i s njima povezane pomoćne usluge za koje ima odobrenje za rad može obavljati i u odnosu na izvedenice (opcije, budućnosnice, ugovori o razmjeni, kamatni forvardi).

Odobrena je i jedna statusna promjena investicijskom društvu, i to odvajanje s preuzimanjem.

Jednoj kreditnoj instituciji izdana je prethodna suglasnost za udovoljavanje uvjetima za pružanje pomoćne usluge iz članka 5. ZTK-a, konkretno proširenje postojećeg odobrenja za rad na uslugu pohrane i administriranja financijskih instrumenata za račun klijenata, uključujući i poslove skrbništva i s tim povezane usluge, dok je jedna kreditna institucija temeljem ranije izdanog odobrenja Hanfe započela s radom u 2012. godini.

Isto tako, donesena su tri rješenja o prestanku važenja odobrenja za rad investicijskih društava, temeljena na njihovu zahtjevu za prestanak pružanja investicijskih usluga i obavljanja investicijskih aktivnosti, a dvije kreditne institucije prestale su u potpunosti pružati investicijske usluge i obavljati investicijske aktivnosti i s njima povezane pomoćne usluge iz ZTK-a, čime je smanjen ukupan broj društava pružatelja investicijskih usluga i s njima povezanih pomoćnih usluga klijentima na tržištu kapitala.

2.2.4. Nadzor

Cilj nadzora poslovanja investicijskih društava, kreditnih institucija i društava za upravljanje otvorenim investicijskim fondovima s javnom ponudom jest provjera usklađenosti poslovanja subjekata nadzora s odredbama ZTK-a, propisima donesenim na temelju njega, kao i s vlastitim pravilima, standardima i pravilima struke.[29]

2.2.4.1. Neposredni nadzor

Hanfa je u 2012. pokrenula ukupno 16 neposrednih postupaka nadzora nad investicijskim društvima i kreditnim institucijama. Nad investicijskim društvima pokrenuto je ukupno šest postupaka neposrednog nadzora, četiri redovna neposredna nadzora i dva izvanredna neposredna nadzora (nad kreditnim institucijama pokrenuto je ukupno deset postupaka neposrednog nadzora).

Na osnovi obavljenih neposrednih nadzora u 2012. Hanfa je izdala šest rješenja s mjerama za poboljšanje poslovanja, odnosno s mjerama za uklanjanje nezakonitosti i nepravilnosti.

Osim provođenja nadzora nad ovlaštenim investicijskim društvima i kreditnim institucijama, Hanfa samostalno ili u suradnji s drugim nadzornim tijelima (Financijski inspektorat, Porezna uprava, Ured za sprječavanje pranja novca i dr.) provodi nadzor i nad osobama koje neovlašteno pružaju investicijske usluge i obavljaju investicijske aktivnosti suprotno odredbama ZTK-a. S tim u vezi Hanfa je u 2012. provela ukupno dva izvanredna neposredna nadzora predmet kojih je bilo utvrđivanje neovlaštenog pružanja investicijskih usluga.

Među zadacima Hanfe uređenim Zakonom o Hrvatskoj agenciji za nadzor financijskih usluga (NN, br. 140/05 i 12/12) navedeno je i upoznavanje javnosti s ulogom i načinom funkcioniranja financijskog sustava, uključujući razvijanje svijesti o koristima i rizicima koji su povezani s različitim vrstama ulaganja i financijskih poslova. Hanfa je tako u 2012. na svojim internetskim stranicama

29 Hrvatska narodna banka nadzire primjenu računovodstvenih propisa i provedbu Zakona o sprječavanju pranja novca i financiranja terorizma (NN, br. 87/08 i 25/12) kod kreditnih institucija.

objavila dva upozorenja za javnost na aktivnosti društava koja na području Republike Hrvatske nude investicijske usluge hrvatskim ulagateljima suprotno odredbama ZTK-a.

2.2.4.2. Posredni nadzor

U okviru obavljanja posrednog nadzora Hanfa prikuplja, analizira i obrađuje mjesečna izvješća investicijskih društava o pokazatelju neto likvidnih sredstava te tromjesečna izvješća investicijskih društava, kreditnih institucija te društava za upravljanje otvorenim investicijskim fondovima o prihodima i rashodima s osnove pružanja investicijskih usluga i obavljanja investicijskih aktivnosti, kao i o upravljanju sredstvima klijenata. Investicijska društva obvezna su tromjesečno dostavljati financijske izvještaje (Izvještaj o financijskom položaju, Izvještaj o sveobuhvatnoj dobiti, Izvještaj o novčanim tokovima, Izvještaj o promjenama kapitala i Bilješke).

Osim toga, investicijska društva iz članka 35. ZTK-a dužna su Hanfi mjesečno dostavljati Izvještaje o adekvatnosti kapitala, a investicijska društva iz članka 32. ZTK-a te izvještaje dostavljaju Hanfi tromjesečno. Za potrebe posrednog nadzora i zaštite imovine klijenata Hanfa je propisala subjektima nadzora podnošenje sljedećih obrazaca: opći podaci o transakcijskim računima, izvještaj o stanju novčanih sredstava klijenata, izvještaj o prometu po računima poslovnih namjena, izvještaj o ostvarenom prometu i obračunatim prihodima s osnove pružanja investicijskih usluga te danim/primljenim kreditima i zajmovima i izvještaj o upravljanju portfeljem, strukturi imovine klijenata i naknadama. Dinamika dostave tih obrazaca ovisi o vrsti obrasca (mjesečno, tjedno ili po promjeni), a obrasci omogućavaju Hanfi kvalitetnije praćenje poslovanja subjekata nadzora s posebnim naglaskom na zaštitu imovine klijenata.

Na osnovi obavljenih posrednih nadzora u 2012. Hanfa je izdala tri rješenja s mjerama iz područja adekvatnosti kapitala, a vezano uz održavanje dostatne razine kapitala i upravljanja rizicima.

Godišnji financijski izvještaji investicijskih društava

Prema podacima iz agregiranog izvještaja o financijskom položaju ukupna imovina deset investicijskih društava zabilježila je smanjenje od 159,7 mil. kuna ili 33,7% u odnosu na agregiranu aktivu 13 investicijskih društava na isti dan prethodne godine, što je između ostaloga uvjetovano smanjenjem broja investicijskih društava i provođenjem statusne promjene odvajanja s preuzimanjem kod dva investicijska društva.

U strukturi aktive najviše se smanjila financijska imovina, s iznosa od 302,1 mil. kuna na dan 31. prosinca 2011. na iznos od 153,5 mil. kuna na dan 31. prosinca 2012. godine. U strukturi pasive značajno su se smanjile ukupne obveze, koje su na dan 31. prosinca 2012. iznosile 193,2 mil. kuna, dok su na isti dan prethodne godine iznosile 334,2 mil. kuna. Značajno smanjenje ukupnih obveza na dan 31. prosinca 2012. nastupilo je uslijed smanjenja stavki Obveze za primljene kredite, zajmove i predujmove (smanjenje od 148,5 mil. kuna), Odgođena porezna obveza (smanjenje od 2 mil. kuna) i Ostale obveze (smanjenje od 1,2 mil. kuna).

Tablica 2.6. Izvještaj o financijskom položaju investicijskih društava na dan 31.12.2011. i 31.12.2012. godine (u tis. kn)

	Aktiva	31.12.2011.	31.12.2012.
1	Nematerijalna, materijalna imovina i dugotrajna ulaganja	46.891	44.219
2	Novčana sredstva i potraživanja	125.709	117.241
3	Financijska imovina	302.126	153.530
	UKUPNO AKTIVA	**474.726**	**314.991**
	Pasiva		
1	Kapital i rezerve	140.500	121.807
2	Obveze	334.226	193.184
	UKUPNO PASIVA	**474.726**	**314.991**

Izvor: Hanfa

U 2012. četiri investicijska društva ostvarila su dobit u ukupnom iznosu od 3,1 mil. kuna, dok je šest investicijskih društava ostvarilo gubitak u ukupnom iznosu od 4,2 mil. kuna.

U strukturi prihoda u 2012. najznačajniji su bili prihodi od provizija i naknada za obavljene investicijske usluge, koji su činili 50,4% ukupno ostvarenih prihoda. U strukturi rashoda u 2012. najznačajnije stavke činili su troškovi zaposlenika (23,6% ukupnih rashoda), ostali rashodi (21,9% ukupnih rashoda) i rashodi od provizija i naknada za obavljene investicijske usluge (21,3% ukupnih rashoda).

Tablica 2.7. Izvještaj o sveobuhvatnoj dobiti investicijskih društava za 2011. i 2012. godinu (u tis. kn)

		2011.	2012.
1	Neto prihodi/rashodi od provizija i naknada	27.878	16.088
2	Neto realizirani i nerealizirani dobici/gubici financijske imovine	8.558	11.087
3	Neto prihodi/rashodi od kamata	-3.649	-3.082
4	Neto tečajne razlike	-3.498	435
5	Ukupno ostali prihodi	8.642	1.945
6	Ukupno ostali rashodi	38.198	27.080
	Ukupni prihodi	**91.228**	**55.688**
	Ukupni rashodi	**91.495**	**56.295**
	Dobit ili gubitak prije oporezivanja	-267	-607
	Porez na dobit	877	476
	Dobit ili gubitak	**-1.144**	**-1.083**
	Nerealizirani dobici/gubici financijske imovine raspoložive za prodaju	24.627	-3.361
	Ukupna sveobuhvatna dobit	**23.482**	**-4.444**

Izvor: Hanfa

U 2012. najveću dobit ostvarila su društva Auctor d.o.o. i Agram brokeri d.o.o., a najveći gubitak društva Hita-Vrijednosnice d.d., Credos d.o.o. i Momentum brokeri d.o.o.

Grafikon 2.2. Dobit/gubitak investicijskih društava u 2012. godini (u tis. kn)

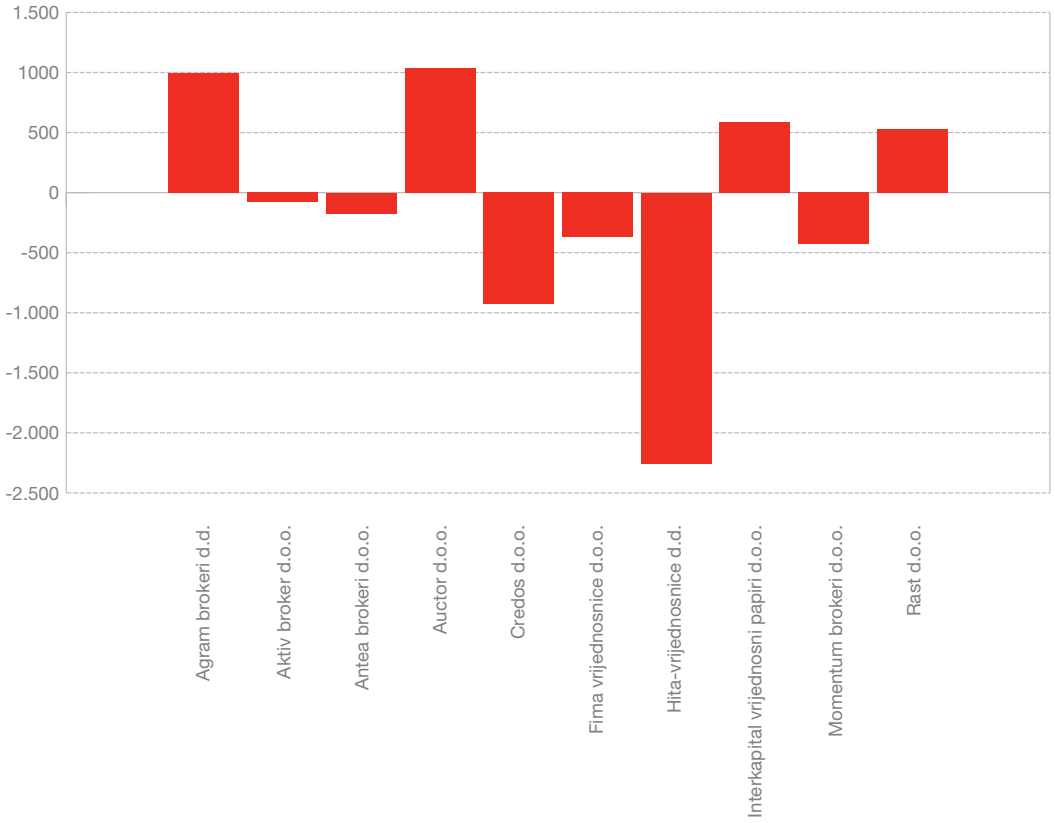

Izvor: Hanfa

Adekvatnost kapitala investicijskih društava

Hanfa je nadležna i za nadzor adekvatnosti kapitala investicijskih društava, što između ostaloga obuhvaća i nadzor nad uspostavljenim procesima upravljanja rizicima kod investicijskih društava. Investicijska društva obvezna su kontinuirano upravljati rizicima kojima su izložena u svom poslovanju. Rizici mogu proizlaziti kako iz odnosa između investicijskog društva i klijenta tako i iz drugih poslovnih aktivnosti društva.

Odgovornost uprave investicijskog društva jest uspostava prikladnog, učinkovitog i djelotvornog sustava financijskog upravljanja i kontrola, a to podrazumijeva i odgovornost za uspostavu i razvoj procesa upravljanja rizicima. Uvažavajući specifičnosti svakog pojedinog rizika, društvo mora izraditi primjerene politike i postupke njihova prepoznavanja, mjerenja i praćenja. Također, kapital investicijskog društva treba biti uvijek dovoljan za pokrivanje svih rizika kojima je investicijsko društvo izloženo u svom redovnom poslovanju, što je predmet nadzora investicijskih društava.

Tablica 2.8. Adekvatnost kapitala investicijskih društava na dan 31.12.2012. godine (kapital u tis. kn)

Naziv investicijskog društva	Minimalni iznos kapitala	Kapital prema Pravilniku o kapitalu	Osnovni kapital	Dopunski kapital I	Dopunski kapital II	Adekvatnost kapitala
Agram brokeri d.d.	6.000	8.396	8.597	-201	0	9,08
Aktiv broker d.o.o.	1.000	1.002	882	120	0	2,78
Antea brokeri d.o.o.	1.000	963	963	0	0	4,39
Auctor d.o.o.	6.000	91.603	76.096	15.507	0	4,39
Credos d.o.o.	1.000	1.005	1.005	0	0	4,62
Fima vrijednosnice d.o.o.	6.000	6.113	4.538	1.576	0	5,49
Hita vrijednosnice d.d.	1.000	1.895	2.027	-132	0	3,84
Interkapital vrijednosni papiri d.o.o.	6.000	8.585	8.585	0	0	2,43
Momentum brokeri d.o.o.	1.000	1.041	1.041	0	0	2,72
Rast d.o.o.	1.000	1.526	1.526	0	0	5,76

Izvor: Hanfa

Na dan 31. prosinca 2012. jedno investicijsko društvo nije ispunjavalo uvjet minimalnog kapitala, temeljem čega su poduzete odgovarajuće zakonom propisane mjere, dok su sva društva iskazivala pokazatelj adekvatnosti (omjer kapitala i zbroja kapitalnih zahtjeva) veći od minimalnog propisanog (1).

Dok je u proteklim godinama za investicijska društva najznačajniji bio operativni rizik, u 2012. kod većine društava kao najznačajniji se pokazao likvidnosni rizik. Naime, zbog smanjenog obujma poslovanja, a samim time i smanjenih prihoda, investicijska društva sve su teže dolazila do sredstava za pokrivanje obveza iz poslovanja, pa su bila primorana tražiti dodatne izvore financiranja kroz kredite te dodatne uplate vlasnika.

Investicijski fondovi

3. Investicijski fondovi

3.1. Opis tržišta

Uvjeti osnivanja i rada investicijskih fondova i društava za upravljanje, izdavanje i prodaja udjela i dionica, otkup udjela, promidžba fondova, poslovi koje za fondove obavljaju treće osobe te nadzor nad radom fondova, društava za upravljanje, depozitne banke i osoba koje obavljaju prodaju udjela i dionica regulirani su Zakonom o investicijskim fondovima (NN, br. 150/05, dalje u tekstu: ZIF).

Na dan 31. prosinca 2012. godine registriran je 121 otvoreni investicijski fond, sedam zatvorenih investicijskih fondova te sedam otvorenih investicijskih fondova rizičnog kapitala s privatnom ponudom, od kojih su pet tzv. fondovi za gospodarsku suradnju, osnovani u skladu s odredbama ZIF-a, na temelju Odluke Vlade Republike Hrvatske o namjeri sudjelovanja u osnivanju fondova za gospodarsku suradnju od 14. siječnja 2010. godine. Fond hrvatskih branitelja iz Domovinskog rata i članova njihovih obitelji te Umirovljenički fond osnovani su i posluju u skladu s posebnim zakonima.

Investicijski fondovi subjekti su za zajednička ulaganja čija je jedina svrha i namjena prikupljanje sredstava javnom ili privatnom ponudom te ulaganje tih sredstava u različite vrste imovine u skladu s unaprijed određenom strategijom ulaganja investicijskog fonda, a isključivo u korist imatelja udjela u tom investicijskom fondu, koje osniva i njima upravlja društvo za upravljanje.

Postoje dvije vrste investicijskih fondova: zatvoreni i otvoreni investicijski fondovi. U Republici Hrvatskoj otvoreni investicijski fondovi osnivaju se kao osobe bez pravne osobnosti, dok su zatvoreni investicijski fondovi pravne osobe, a osnovna im je razlika pravo na isplatu ulagateljima. Naime, ulagatelj u otvorenom investicijskom fondu može zahtijevati isplatu svih ili dijela svojih udjela u fondu pod uvjetima navedenim u prospektu i statutu fonda, a društvo za upravljanje ima obvezu isplatiti mu udjele, dok se dionicama zatvorenih investicijskih fondova trguje na burzi te ih je moguće kupiti ili prodati ovisno o ponudi i potražnji te uvjetima na financijskim tržištima.

Tablica 3.1. Usporedba broja investicijskih fondova na dan 31.12.2011. i 31.12.2012. godine

	31.12.2011.	31.12.2012.
Otvoreni investicijski fondovi	**126**	**121**
s javnom ponudom	**101**	**96**
novčani	23	23
obveznički	8	8
mješoviti	18	18
dionički	52	47
s privatnom ponudom	**18**	**18**
novčani		
obveznički	1	1
mješoviti	8	8
dionički	9	9
rizičnog kapitala	**7**	**7**
fondovi rizičnog kapitala s privatnom ponudom	2	2
fondovi rizičnog kapitala - fondovi za gospodarsku suradnju	5	5
Zatvoreni investicijski fondovi	**7**	**7**
s javnom ponudom	4	4
s javnom ponudom za ulaganje u nekretnine	3	3

Izvor: Hanfa

S obzirom na financijsku krizu, pad imovine dioničkih fondova te povećane troškove upravljanja konsolidacija tržišta investicijskih fondova nastavljena je i tijekom 2012. godine. U 2012. broj otvorenih investicijskih fondova smanjen je sa 126 na 121. Broj dioničkih otvorenih investicijskih fondova s javnom ponudom (52 krajem 2011. godine u usporedbi sa 47 krajem 2012. godine) smanjen je na način da su četiri dionička fonda pripojena drugim fondovima, dok je jedan fond likvidiran.

Broj otvorenih investicijskih fondova s privatnom ponudom, otvorenih investicijskih fondova rizičnog kapitala s privatnom ponudom i zatvorenih investicijskih fondova ostao je nepromijenjen u 2012. u odnosu na prethodnu godinu.

Svaki otvoreni i zatvoreni investicijski fond koji posluje na teritoriju Republike Hrvatske mora imati depozitnu banku koja za potrebe fonda obavlja poslove pohrane zasebne imovine fonda, poslove vođenja posebnih računa za imovinu fonda i odjeljivanja imovine svakog pojedinog fonda od imovine ostalih fondova, te obavlja druge poslove depozitne banke u skladu s odredbama ZIF-a. Depozitna banka fonda registriranog u Republici Hrvatskoj može biti samo banka sa sjedištem u Republici Hrvatskoj koja je za to dobila odobrenje Hrvatske narodne banke. Imovina fondova na skrbi kod depozitne banke ne ulazi u imovinu depozitne banke ni njezinu likvidacijsku ili stečajnu masu niti se može upotrijebiti za ovrhu u pogledu potraživanja prema depozitnoj banci.

3.1.1. Otvoreni investicijski fondovi

Otvoreni investicijski fondovi mogu biti otvoreni investicijski fondovi s javnom ponudom i otvoreni investicijski fondovi s privatnom ponudom. Otvoreni investicijski fondovi s javnom ponudom osnovani su s ciljem prikupljanja novčanih sredstava javnom ponudom udjela u fondu svim zainteresiranim ulagateljima, bez obzira na veličinu kapitala kojim raspolažu. Sredstva ulagatelja ulažu se u skladu sa ZIF-om, a imatelji udjela imaju pravo, pored prava na razmjerni udio u dobiti fonda, zahtijevati isplatu udjela i na taj način istupiti iz fonda. Postupak podnošenja zahtjeva za isplatu udjela, kao i sam postupak isplate udjela, određen je prospektom i statutom svakog otvorenog investicijskog fonda uz poštivanje ograničenja određenih ZIF-om te iako se ulaganje u investicijske fondove smatra ulaganjem na srednji i dugi rok, svakom ulagatelju koji ima potrebu za likvidnim sredstvima vrlo jednostavno i brzo omogućava da ubrzo nakon podnošenja zahtjeva za isplatu udjela raspolaže svojim financijskim sredstvima.

S druge strane, otvoreni investicijski fondovi s privatnom ponudom orijentirani su na manji broj kvalificiranih ulagatelja koji ispunjavaju uvjete definirane ZIF-om, odnosno posluju na temelju važećeg odobrenja kao investicijski ili mirovinski fond, kao društvo za upravljanje investicijskim ili mirovinskim fondom, kao banka, kao društvo za osiguranje ili kao investicijsko društvo ili raspolažu imovinom od najmanje 1,5 mil. kuna i za potrebe ulaganja u određeni investicijski fond raspolažu gotovim novcem u iznosu od najmanje 750 tis. kuna. Otvoreni investicijski fondovi s privatnom ponudom također se osnivaju radi prikupljanja novčanih sredstava, a prema ZIF-u najveći broj ulagatelja u fond iznosi 200. Osim toga, ZIF određuje i najnižu prvu uplatu u fond u iznosu od 750 tis. kuna, a društvu za upravljanje daje ovlasti da obustavi kupnju udjela u fondu.

Jedno društvo za upravljanje može osnovati i istovremeno upravljati s više otvorenih investicijskih fondova s javnom i privatnom ponudom.

Otvoreni investicijski fondovi rizičnog kapitala s privatnom ponudom prikupljaju novčana sredstva privatnom ponudom udjela u fondu od kvalificiranih ulagatelja u fondove rizičnog kapitala, kako ih definira ZIF. Ta se sredstva ulažu u poduzeća, u skladu s ciljevima ulaganja i ograničenjima ulaganja utvrđenim prospektom fonda, a ulagatelji imaju pravo, pored prava na razmjerni udio u dobiti fonda, na način i pod uvjetima utvrđenim prospektom fonda zahtijevati isplatu udjela i na taj način istupiti iz fonda. Ulaganja fondova rizičnog kapitala obično nije moguće realizirati na uređenim tržištima budući da investicije fondova rizičnog kapitala obuhvaćaju ulaganja u neuvrštena društva, poduzeća koja se nalaze u ranoj fazi razvoja i poslovanja i dr., a s obzirom na to da ne mogu

osigurati potreban vlasnički kapital putem drugih izvora (banaka, otvorenih investicijskih fondova ili mirovinskih fondova), okreću se financiranju putem fondova rizičnog kapitala.

Kao otvoreni investicijski fondovi rizičnog kapitala s privatnom ponudom u skladu sa ZIF-om djeluju i fondovi za gospodarsku suradnju. U osnivanju navedenih fondova sudjelovala je Vlada Republike Hrvatske posredovanjem Hrvatske banke za obnovu i razvitak u suradnji sa zainteresiranim privatnim ulagateljima, s ciljem poticanja razvoja gospodarstva, očuvanja i stvaranja novih radnih mjesta te jačanja postojećih i pokretanja novih gospodarskih subjekata putem vlasničkog restrukturiranja kroz ulaganje dodatnog kapitala.

Imovina otvorenih investicijskih fondova

Imovina otvorenih investicijskih fondova porasla je u 2012. za 1.033 mil. kuna i na kraju godine iznosila 13.535 mil. kuna. U imovini dominiraju otvoreni investicijski fondovi s javnom ponudom, i to novčani fondovi, čiji se udjel u ukupnoj imovini povećava iz godine u godinu. Rast imovine novčanih fondova većim se dijelom odnosi na uplate ulagatelja, koje su prevladavale nad povlačenjima udjela. S druge strane, imovina ostalih vrsta fondova padala je usprkos uglavnom pozitivnim prinosima tijekom 2012. budući da su ulagatelji više imovine povukli nego što su u fondove uplatili. Navedeno odražava još uvijek prisutnu averziju ulagatelja prema riziku. Slično tome, kod fondova s privatnom ponudom obveznički su fondovi rasli zbog prevladavajućih uplata nad povlačenjima, dok su kod mješovitih i dioničkih fondova povlačenja iz fondova bila veća od uplata, pa je njihova imovina na ukupnoj razini padala, a ostvareni prinosi imali su na kretanje ukupne imovine manji utjecaj. Porast imovine fondova rizičnog kapitala rezultat je realizacije ulaganja fondova za gospodarsku suradnju.

Tablica 3.2. Neto imovina otvorenih investicijskih fondova na dan 31.12.2011. i 31.12.2012. godine (u tis. kn)

	31.12.2011.	Udjel	31.12.2012.	Udjel	Apsolutna promjena	Postotna promjena
Otvoreni investicijski fondovi	**12.243.081**	**100,00%**	**13.535.412**	**100,00%**	**1.292.331**	**10,56%**
s javnom ponudom	**11.490.705**	**93,85%**	**12.615.617**	**93,20%**	**1.124.912**	**9,79%**
novčani	7.240.022	59,14%	9.124.521	67,41%	1.884.499	26,03%
obveznički	723.421	5,91%	446.683	3,30%	-276.738	-38,25%
mješoviti	1.361.556	11,12%	1.107.755	8,18%	-253.801	-18,64%
dionički	2.165.706	17,69%	1.936.657	14,31%	-229.049	-10,58%
s privatnom ponudom	**438.190**	**3,58%**	**346.588**	**2,56%**	**-91.602**	**-20,90%**
novčani	-	-	-	-	-	
obveznički	90.969	0,74%	95.651	0,71%	4.682	5,15%
mješoviti	79.218	0,65%	62.923	0,46%	-16.294	-20,57%
dionički	268.003	2,19%	188.014	1,39%	-79.989	-29,85%
rizičnog kapitala	**314.186**	**2,57%**	**573.207**	**4,23%**	**259.021**	**82,44%**
fondovi rizičnog kapitala s privatnom ponudom	246.099	2,01%	279.036	2,06%	32.937	13,38%
fondovi rizičnog kapitala fondovi za gospodarsku suradnju	68.087	0,56%	294.171	2,17%	226.084	332,05%

Izvor: Hanfa

Grafikon 3.1. Neto imovina otvorenih investicijskih fondova od 2006. do 2012. godine (u tis. kn)

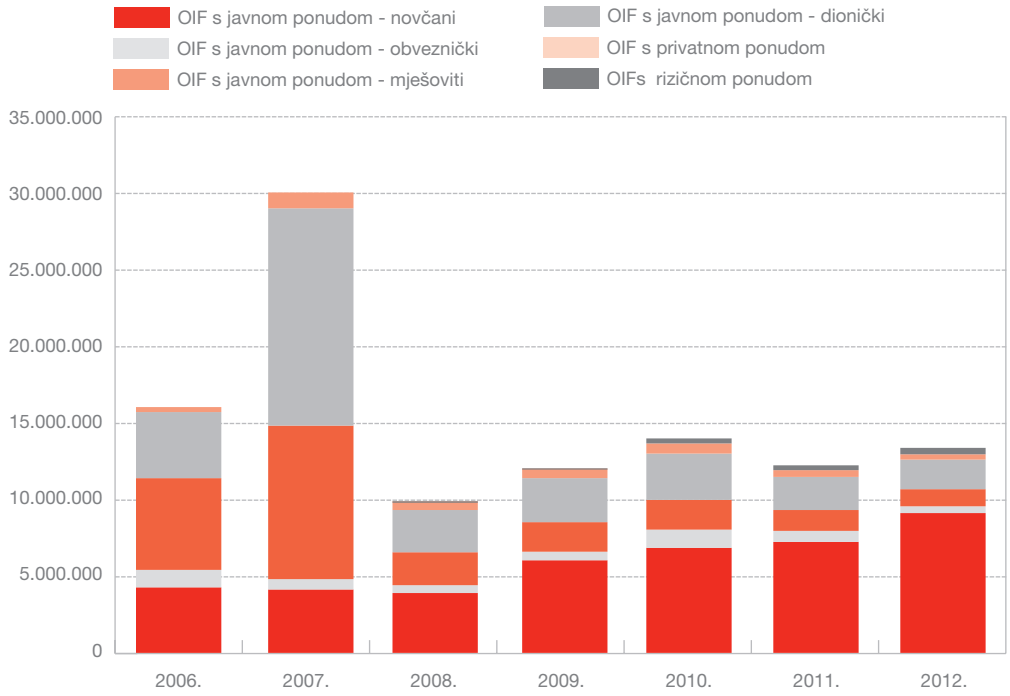

Izvor: Hanfa

Ulaganja investicijskih fondova

Dozvoljena ulaganja pojedinog investicijskog fonda te najznačajnija ograničenja ulaganja propisana su ZIF-om i pravilnicima o dozvoljenim ulaganjima i ograničenjima ulaganja, dok izloženost pojedinim financijskim instrumentima ovisi o vrsti fonda. Vrsta fonda određuje se prospektom i statutom fonda, gdje se dodatno definira izloženost pojedinoj klasi imovine, geografskoj regiji ili sektoru industrije.

U imovini dioničkih fondova prevladavaju strane dionice s udjelom od 51,6% neto imovine (najvećim dijelom s tržišta SAD-a, Srbije, Slovenije i Velike Britanije), u domaće dionice uloženo je 24,1% neto imovine, dok je ostatak imovine uložen u obveznice te udjele odnosno dionice drugih investicijskih fondova. S druge strane, u imovini obvezničkih fondova najveći udjel imaju državne obveznice (38,1% neto imovine) i korporativne obveznice (27,8% neto imovine), dok se ostatak ulaganja uglavnom odnosi na investicijske fondove i depozite. Prevladavaju ulaganja u domaću imovinu, a od stranih zemalja obvezнички fondovi najizloženiji su Rusiji, Njemačkoj, Irskoj, Sloveniji i Austriji. U imovini mješovitih fondova prevladavaju dionice s udjelom u neto imovini od 44,9%, udjel od 30,2% odnosi se na ulaganje u obveznice, a udjel od 12,3% na ulaganje u druge investicijske fondove. Prevladava domaća imovina s udjelom od 59,3%. Imovina novčanih fondova uložena je uglavnom u depozite u domaćim kreditnim institucijama (65,6% neto imovine) i domaće kratkoročne vrijednosne papire (21,7% neto imovine).

Na ukupnoj razini ulaganja otvorenih investicijskih fondova prevladavaju ulaganja u kratkoročne vrijednosne papire i depozite zato što novčani fondovi imaju najveći udjel u ukupnoj imovini otvorenih investicijskih fondova s javnom i privatnom ponudom, a kratkoročni vrijednosni papiri i depoziti predstavljaju najveći udjel u njihovim ulaganjima. Također, veći dio imovine otvorenih

investicijskih fondova s javnom i privatnom ponudom uložen je u domaću imovinu, a razlog su tome ulaganja novčanih fondova u depozite u domaćim bankama.

Grafikon 3.2. Struktura ulaganja otvorenih investicijskih fondova s javnom ponudom na dan 31.12.2012. godine (u tis. kn)

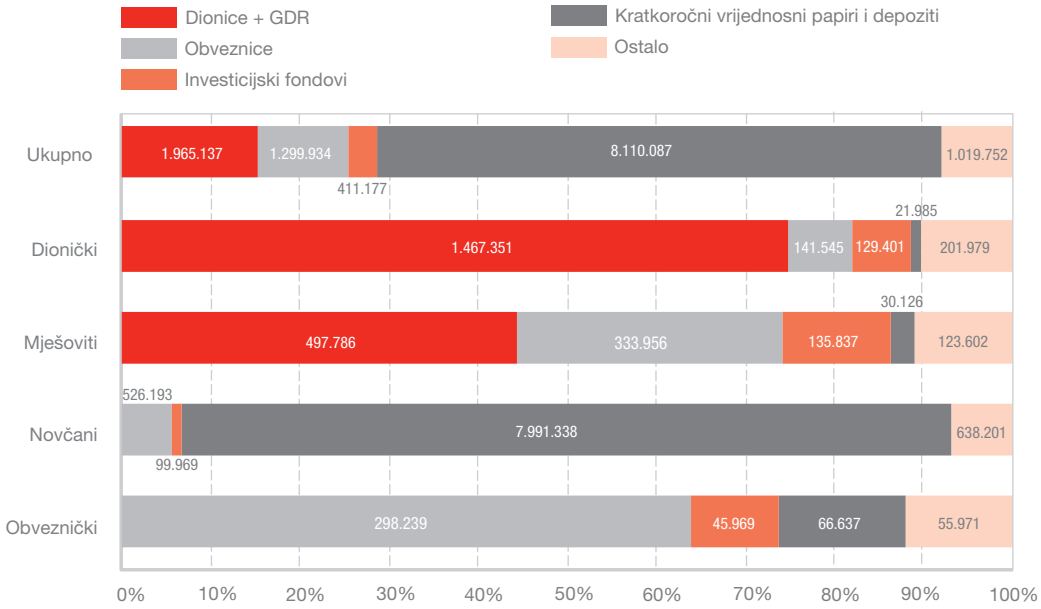

Izvor: Hanfa[30]

Grafikon 3.3. Udjel domaće i inozemne imovine u neto imovini otvorenih investicijskih fondova s javnom ponudom na dan 31.12.2012. godine (u tis. kn)

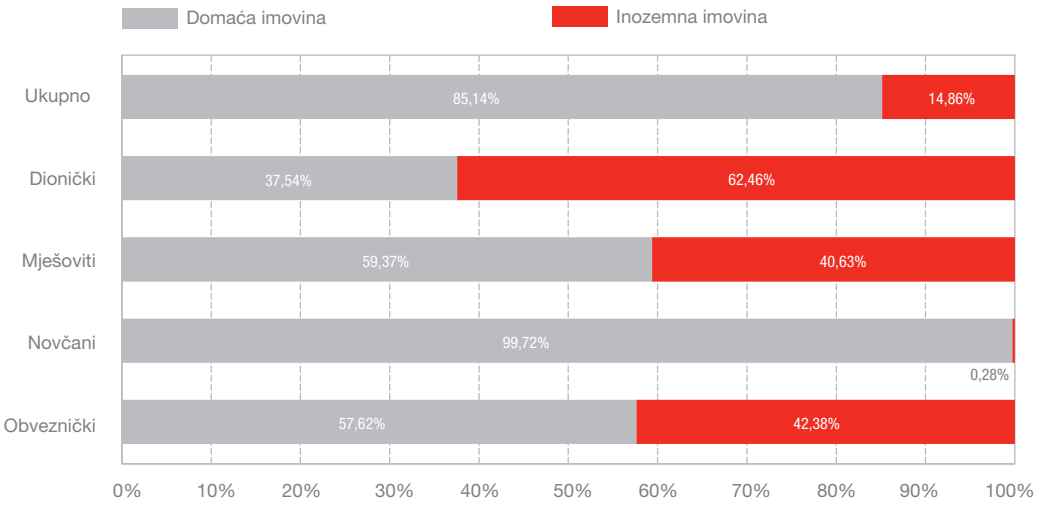

Izvor: Hanfa

30 GDR (Global Depository Receipt) jest globalna potvrda koju izdaju depozitari o vlasništvu dionica nekog stranog društva koje depozitar drži na svom računu. Uobičajeno se koristi kao način ulaganja ulagatelja s razvijenih tržišta u društva s tržišta u razvoju. GDR-ovima se trguje na uređenim tržištima i njihova je cijena najčešće približno jednaka cijeni vrijednosnog papira na koji se odnosi, ali njihova trgovina i namira odvija se neovisno o temeljnom vrijednosnom papiru. Financijske institucije u Republici Hrvatskoj dosada nisu izdavale GDR-ove, ali oni su izdani za pojedine izdavatelje iz Republike Hrvatske od strane financijskih institucija iz inozemstva.

3.1.2. Zatvoreni investicijski fondovi

Zatvoreni investicijski fondovi dionička su društva koja javnom ponudom svojih dionica prikupljaju statutom određeni temeljni kapital. Kod zatvorenih investicijskih fondova određeni se iznos temeljnog kapitala prikuplja putem javne ponude njegovih dionica u koje ulažu ulagatelji te se tako prikupljena sredstva potom ulažu u prenosive vrijednosne papire (dionice i obveznice) i drugu likvidnu financijsku imovinu (udjele ili dionice investicijskih fondova, instrumente tržišta novca, depozite, terminske i opcijske ugovore). Ukoliko zatvoreni investicijski fond ne uspije doseći najniži iznos temeljnog kapitala, troškove i naknade u svezi s osnivanjem snose osnivači koji su usvojili statut, a novčani ulozi se u cijelosti vraćaju ulagateljima. Vrijednost dionica zatvorenih investicijskih fondova fluktuira u skladu s ponudom i potražnjom na tržištu kapitala, kao i vrijednosti vrijednosnih papira koji se nalaze u portfelju zatvorenog investicijskog fonda, te se istima trguje uz diskont ili premiju u odnosu na stvarnu vrijednost imovine po dionici zatvorenog investicijskog fonda, koja se objavljuje jednom mjesečno za posljednji dan mjeseca.

Osim zatvorenih investicijskih fondova za ulaganje u vrijednosne papire, postoje i zatvoreni investicijski fondovi za ulaganje u nekretnine, kod kojih društvo za upravljanje ulaže u nekretnine s ciljem da ih razvije i da njima upravlja kao dijelom svog portfelja.

Na dan 31. prosinca 2012. bilo je registrirano ukupno sedam zatvorenih investicijskih fondova, a od toga su tri zatvorena investicijska fonda bila registrirana za ulaganje u nekretnine. Jedan zatvoreni investicijski fond s javnom ponudom i dva zatvorena investicijska fonda za ulaganje u nekretnine su u likvidaciji i njima upravljaju likvidatori u skladu sa Zakonom o trgovačkim društvima (NN, br. 111/93, 34/99, 52/00, 118/03, 107/07, 146/08, 137/09, 152/11, 111/12 i 144/12), a to su Velebit d.d. zatvoreni investicijski fond s javnom ponudom, Jadran Kapital d.d. zatvoreni investicijski fond s javnom ponudom za ulaganje u nekretnine i Quaestus nekretnine d.d. zatvoreni investicijski fond s javnom ponudom za ulaganje u nekretnine. Imovina zatvorenih investicijskih fondova za ulaganje u nekretnine smanjila se od početka 2012. za 23,2%, što je rezultat stanja na tržištu nekretnina, koje zadnjih godina bilježi kontinuirani pad.

Tablica 3.3. Neto imovina zatvorenih investicijskih fondova na dan 31.12.2011. i 31.12.2012. godine (u tis. kn)

	31.12.2011.	Udjel	31.12.2012.	Udjel	Apsolutna promjena	Postotna promjena
Zatvoreni investicijski fondovi	**1.670.814**	**100,00%**	**1.633.339**	**100,00%**	**-37.475**	**-2,24%**
Zatvoreni investicijski fond s javnom ponudom	1.217.383	72,86%	1.285.090	78,68%	67.707	5,56%
Zatvoreni investicijski fond s javnom ponudom za ulaganje u nekretnine	453.431	27,14%	348.249	21,32%	-105.182	-23,20%

Izvor: Hanfa

3.1.3. Fondovi osnovani posebnim zakonima

Fond hrvatskih branitelja iz Domovinskog rata i članova njihove obitelji (dalje u tekstu: Fond HB) te Umirovljenički fond fondovi su osnovani posebnim zakonima: Zakonom o Fondu hrvatskih branitelja iz Domovinskog rata i članova njihove obitelji (NN, br. 163/03, 82/04 i 41/08) i Zakonom o Umirovljeničkom fondu (NN, br. 93/05, 41/07, 90/11 i 119/11).

Fond HB jest otvoreni investicijski fond koji je osnovala Vlada Republike Hrvatske s ciljem da se njegova imovina investira radi porasta vrijednosti, u korist hrvatskih branitelja i članova njihovih obitelji. Neto dobit Fonda HB dijeli se, u skladu sa zakonom o Fondu HB, na tri dijela. Prva se trećina reinvestira, što znači da ostaje u Fondu HB. Druga trećina neto dobiti namijenjena je poboljšanju statusa hrvatskih branitelja i članova njihovih obitelji. Upravni odbor Fonda HB u suglasnosti s Vladom Republike Hrvatske posebnom odlukom utvrđuje namjenu tog dijela dobiti (financiraju se Zaklada hrvatskih branitelja iz Domovinskog rata i članova njihovih obitelji i Fond za stipendiranje hrvatskih branitelja i članova njihovih obitelji). Treća trećina isplaćuje se svakom članu Fonda HB u obliku dividende koja je sukladna s brojem udjela u Fondu HB. Neto imovina Fonda HB, kojim upravlja društvo Erste Invest d.o.o., smanjena je za 21,6% u odnosu na prethodnu godinu, što je najvećim dijelom rezultat smanjenja vrijednosti financijske imovine te izdataka od povlačenja udjela.

Umirovljenički fond jest fond kojim se uređuje način obeštećenja njegovih članova, odnosno korisnika starosnih, prijevremenih starosnih, invalidskih i obiteljskih mirovina ostvarenih prema odredbama Zakona o osnovnim pravima iz mirovinskog i invalidskog osiguranja (NN, br. 53/91) i Zakona o mirovinskom i invalidskom osiguranju (NN, br. 26/83, 5/86, 42/87, 34/89, 57/89, 40/90, 9/91, 26/93, 44/94 i 59/96) za razdoblje od 1. rujna 1993. do 31. prosinca 1998. godine. Osnivač Fonda u ime Republike Hrvatske jest Vlada Republike Hrvatske. Fond je zatvoren za sve druge članove i ulagatelje, osim za nasljednike prvoga nasljednog reda člana Fonda.

Neto imovina Umirovljeničkog fonda, kojim upravlja društvo HPB Invest d.o.o., smanjena je za 79,88% u odnosu na prethodnu godinu, a razlog je tome obeštećenje korisnika.

Tablica 3.4. Investicijski fondovi osnovani posebnim zakonom na dan 31.12.2011. i 31.12.2012. godine (neto imovina u tis. kn)

Investicijski fond	Neto imovina 31. 12. 2011.	Neto imovina 31. 12. 2012.
Fond hrvatskih branitelja iz Domovinskog rata i članova njihovih obitelji	1.445.526	1.133.914
Umirovljenički fond	979.523	197.040

Izvor: Hanfa

3.1.4. Društva za upravljanje

Investicijskim fondovima upravljaju društva za upravljanje investicijskim fondovima. Društva za upravljanje osnivaju se u pravnom obliku društva s ograničenom odgovornošću ili dioničkog društva, kojima je predmet poslovanja isključivo osnivanje investicijskih fondova i upravljanje investicijskim fondovima, odnosno ulaganje novčanih sredstava u vlastito ime i za račun imatelja udjela otvorenih investicijskih fondova i u ime i za račun dioničara zatvorenih investicijskih fondova te obavljanje drugih poslova određenih ZIF-om.

Na dan 31. prosinca 2012. bilo je registrirano 27 društava za upravljanje investicijskim fondovima, odnosno tri društva manje nego 2011. godine.

U 2012. društva za upravljanje investicijskim fondovima ostvarila su dobit nakon oporezivanja u iznosu od 42,8 mil. kuna, što je pad od 45,35% u odnosu na 2011. Najveći udjel u ukupnim prihodima društava za upravljanje investicijskim fondovima činile su naknade za upravljanje u iznosu od 54,2 mil. kuna, a što je u odnosu na prethodnu godinu pad od 18,6%. Razlog je tome povećanje udjela novčanih fondova u ukupnoj imovini investicijskih fondova, kod kojih se

naplaćuje manja naknada za upravljanje. Isto tako, dodatno je umanjena vrijednost financijske imovine i vrijednosnog usklađenja ostale imovine za iznos od 18,8 mil. kuna. Nadalje, u 2012. zabilježen je pad troškova za posredovanje u prodaji udjela u iznosu od 20,0 mil. kuna, odnosno 28,1%, kao i pad općih i administrativnih troškova u iznosu od 11,0 mil. kuna, odnosno 9,0%.

Ukupno 20 društava za upravljanje investicijskim fondovima ostvarilo je dobit u ukupnom iznosu od 58,0 mil. kuna, dok je sedam društava za upravljanje investicijskim fondovima ostvarilo gubitak u iznosu od 15,2 mil. kuna. Najveću su dobit ostvarila društva za upravljanje investicijskim fondovima ZB Invest d.o.o. (18,3 mil. kuna), Hrvatsko mirovinsko investicijsko društvo d.o.o. (12,8 mil. kuna), PBZ Invest d.o.o. (5,8 mil. kuna) i Alternative Private Equity d.o.o. (5,2 mil. kuna).

Tablica 3.5. Izvještaj o financijskom položaju društava za upravljanje na dan 31.12.2011. i 31.12.2012. godine (u tis. kn)

	31.12.2011.	Udjel	31.12.2012.	Udjel	Indeks 2012./2011.
Nekretnine, postrojenja i oprema	3.821	0,90%	4.031	0,59%	105
Ulaganja u nekretnine	0	0,00%	0	0,00%	-
Nematerijalna imovina	30.334	7,18%	19.091	2,82%	63
Financijska imovina	272.938	64,63%	535.796	79,03%	196
Potraživanja	58.665	13,89%	65.574	9,67%	112
Novac i novčani ekvivalenti	53.206	12,60%	49.641	7,32%	93
Plaćeni troškovi budućeg razdoblja i nedospjela naplata prihoda	2.764	0,65%	2.275	0,34%	82
Odgođena porezna imovina	81	0,02%	933	0,14%	1152
Ostala imovina	523	0,12%	601	0,09%	115
UKUPNA AKTIVA	**422.332**	**100,00%**	**677.941**	**100,00%**	**161**
Kapital i rezerve	233.865	55,37%	221.622	32,69%	95
Obveze	164.889	39,04%	437.397	64,52%	265
Rezerviranja	1.926	0,46%	2.316	0,34%	120
Odgođeno plaćanje troškova i prihod budućih razdoblja	20.562	4,87%	15.670	2,31%	76
Odgođene porezne obveze	1.090	0,26%	936	0,14%	86
UKUPNA PASIVA	**422.332**	**100,00%**	**677.941**	**100,00%**	**161**

Izvor: Hanfa

Tablica 3.6. Izvještaj o sveobuhvatnoj dobiti društava za upravljanje u 2011. i 2012. (u tis. kn)

	31.12.2011.	31.12.2012.	Indeks 2012./2011.
I. Prihodi od naknada od upravljanja investicijskim fondovima	291.335	237.171	81
II. Rashodi od upravljanja investicijskim fondovima	-81.970	-60.057	73
Neto rezultat od naknada od upravljanja investicijskim fondovima	209.365	177.114	85
III. Prihod od upravljanja portfeljem	5.213	5.359	103
IV. Prihod od investicijskog savjetovanja	386	72	19
V. Financijski prihodi i rashodi	6.464	-833	-13
Neto financijski prihodi	12.063	4.598	38
VI. Opći i administrativni troškovi poslovanja	-122.492	-111.488	91
VII. Amortizacija i vrijednosno usklađivanje ostale imovine	-5.309	-15.227	287
VIII. Rezerviranja	-193	-119	62
IX. Ostali prihodi i rashodi poslovanja	4.542	2.264	50
X. Dobit ili gubitak prije oporezivanja	**97.978**	**57.144**	**58**
XI. Porez na dobit	19.741	14.388	73
XII. Dobit ili gubitak	**78.236**	**42.756**	**55**

Izvor: Hanfa

3.2. Aktivnosti Hanfe

3.2.1. Regulatorne aktivnosti

Donošenje niza podzakonskih akata u svrhu podrobnijeg definiranja zakonodavne materije predviđeno je ZIF-om, koji je stupio na snagu 1. siječnja 2006. godine. U 2012. donesena su četiri nova podzakonska akta koja su zamijenila do tada važeće, i to: Pravilnik o obveznom sadržaju, rokovima i obliku obveznih izvješća o radu investicijskih fondova, društava za upravljanje i depozitne banke (NN, br. 141/12), Pravilnik o strukturi i sadržaju financijskih izvještaja društava za upravljanje investicijskim fondovima (NN, br. 141/12), Pravilnik o strukturi i sadržaju financijskih izvještaja otvorenih investicijskih fondova (NN, br. 141/12) i Pravilnik o strukturi i sadržaju financijskih izvještaja zatvorenih investicijskih fondova (NN, br. 141/12). Izvršena je i izmjena jednog podzakonskog akta, i to kroz Pravilnik o izmjenama Pravilnika o obliku i iznosu kapitala koja su društva za upravljanje investicijskim fondovima dužna održavati (NN, br. 141/12), a također i jedna dopuna podzakonskog akta kroz Pravilnik o dopunama Pravilnika o uvjetima za obavljanje poslova članova uprave društva za upravljanje investicijskim fondovima (NN, br. 109/12).

Pravilnicima kojima se regulira izvještavanje o radu investicijskih fondova, društava za upravljanje i depozitne banke cilj je bio implementacija sigurnosno prihvatljivog i učinkovitog elektroničkog izvještavanja uvođenjem elektroničkog potpisa, čemu je prethodio razvoj i prilagodba odgovarajuće

informatičke infrastrukture, kako u Hanfi, tako i kod subjekata nadzora. Na taj se način dodatno povećala učinkovitost i pojednostavio proces regulatornog izvještavanja subjekata nadzora, omogućila učinkovitija obrada i analiza prikupljenih podataka, u skladu sa svim sigurnosnim standardima te osiguravajući vjerodostojnost zaprimljene dokumentacije i izvještaja.

Dopunama Pravilnika o uvjetima za obavljanje poslova članova uprave društva za upravljanje investicijskim fondovima podrobnije su se definirali zahtjevi i sadržaj programa vođenja poslova društva koji se prilaže zahtjevu za odobrenje za člana uprave. Pri tome se posebno težište stavlja na opis okruženja u kojem društvo posluje i njegov položaj u odnosu na cijeli sektor i konkurenciju, prepoznavanje ključnih prednosti, ali i nedostataka, slabosti i snaga, detaljan opis aktivnosti u mandatnom razdoblju kandidata za člana uprave, opis pretpostavki na osnovi kojih se izrađuje program, mjere i sustavi koji se uspostavljaju s ciljem kvalitetnog prepoznavanja, mjerenja i upravljanja svim rizicima koji iz poduzetih aktivnosti mogu proizaći (rizici okruženja, rizici klijenata, proizvoda i tržišta, rizici poslovnih procesa, prudencijalni rizici i dr.), opis aktivnosti kojima će se poboljšati stanje u društvu, postupak donošenja odluka, politike sprječavanja sukoba interesa, praćenje vrijednosti imovine pod upravljanjem te opis sustava internih kontrola i nadzora usklađenosti postupanja društva sa zakonskim odredbama. Cilj tih izmjena bilo je osiguravanje jasnog plana i programa poslovanja društva u mandatnom razdoblju kandidata za člana uprave, kao i podizanje kvalitete poslovanja društva za upravljanje u skladu s najboljom praksom, standardima industrije i dobrim poslovnim običajima uz ustrojene mehanizme za prepoznavanje i mjerenje svih rizika koji mogu proizaći iz poslovanja društva za upravljanje i fondova.

3.2.1.1. Nacrt prijedloga Zakona o otvorenim investicijskim fondovima s javnom ponudom

Imajući u vidu kako su investicijski fondovi dali značajan doprinos razvoju tržišta kapitala u Republici Hrvatskoj, ali i razvoju cjelokupnog tržišta financijskih proizvoda i usluga, dok su sama društva za upravljanje i ostali sudionici fondovske industrije poput distributera, regulatora, depozitnih banaka i dr. pomogli podizanju opće razine znanja širokog kruga ulagatelja o financijskim tržištima i mogućnostima ulaganja, u bližoj budućnosti najveći izazov predstavlja transformacija tržišta nakon ulaska Republike Hrvatske u Europsku uniju s obzirom na liberalizaciju tržišta, odnosno „otvaranje granica“ za fondove registrirane u inozemstvu, dok će društva za upravljanje iz Republike Hrvatske moći svoje poslovanje proširiti na tržište Europske unije bez dodatnih troškova budući da će im dobivanje odobrenja za rad u Republici Hrvatskoj omogućiti nuđenje udjela na cijelom području Europske unije.

U tom je smislu u 2012. započeta zakonodavna reforma postojećeg sustava putem Nacrta prijedloga Zakona o otvorenim investicijskim fondovima s javnom ponudom (dalje u tekstu: Nacrt prijedloga ZOIFJP-a), kojim se kategorija otvorenih investicijskih fondova (UCITS fondovi, engl. *Undertakings for Collective Investment in Transferable Securities*) jasno razgraničava od ostalih oblika fondova, tzv. alternativnih investicijskih fondova. Nositelj izrade Nacrta prijedloga ZOIFJP-a jest Ministarstvo financija Republike Hrvatske, a Hanfa je u postupku izrade imala veliku ulogu aktivno sudjelujući u radnoj skupini za izradu Nacrta prijedloga ZOIFJP-a, implementirajući prijedloge za unaprjeđenje poslovanja investicijskih fondova te najbolju praksu drugih regulatora uz uvažavanje specifičnosti domaćeg tržišta. Nacrt prijedloga ZOIFJP-a prije donošenja bio je predmet javne rasprave, čime je omogućeno davanje sugestija, komentara i prijedloga zainteresiranim stranama (industriji, potrošačima) za eventualna poboljšanja i ispravljanje nedostataka.

Takav način regulacije neophodan je i radi poboljšanja postojećih zakonskih rješenja i potrebe usklađivanja s pravnom stečevinom Europske unije, konkretno s Direktivom 2009/65/EZ[31]

31 Direktiva 2009/65/EU, SL EC L 302

Europskog parlamenta i Vijeća od 13. srpnja 2009. o usklađivanju zakona i drugih propisa u odnosu na subjekte za zajednička ulaganja u prenosive vrijednosne papire (UCITS), zajedno s provedbenim uredbama i direktivama Europske komisije[32].

Nadalje, svrha koja se želi postići donošenjem novog Zakona o otvorenim investicijskim fondovima s javnom ponudom jest osigurati visoku razinu zaštite ulagatelja utvrđivanjem zajedničkog okvira za izdavanje odobrenja za rad i nadzor poslovanja društava za upravljanje otvorenim investicijskim fondovima s javnom ponudom.

Nacrtom prijedloga ZOIFJP-a propisuju se uvjeti za osnivanje i rad investicijskih fondova i društava za upravljanje investicijskim fondovima, uređuje se način izdavanja i otkupa udjela investicijskih fondova, trgovanje udjelima investicijskih fondova, delegiranje poslova na treće osobe te nadzor nad radom i poslovanjem investicijskih fondova, društava za upravljanje investicijskim fondovima, depozitara i osoba koje nude udjele u investicijskim fondovima te se omogućava i definira prekogranično obavljanje djelatnosti iz područja upravljanja investicijskim fondovima i prekogranično nuđenje i trgovanje udjelima u UCITS fondovima, izravno ili neizravno, putem struktura glavnih i napajajućih investicijskih fondova. Donošenje zakona očekuje se u prvoj polovici 2013. godine.

3.2.1.2. Nacrt prijedloga Zakona o alternativnim investicijskim fondovima

Novi zakonodavni okvir kojim se reguliraju investicijski fondovi u Republici Hrvatskoj jasno razgraničava otvorene investicijske fondove s javnom ponudom (UCITS fondovi) od alternativnih investicijskih fondova (AIF), tj. svih ostalih vrsta investicijskih fondova koji su osnovani sa svrhom i namjenom prikupljanja sredstava javnom ili privatnom ponudom te ulaganja tih sredstava u različite vrste imovine u skladu s unaprijed određenom strategijom i ciljem ulaganja AIF-a, a isključivo u korist imatelja udjela tog AIF-a. AIF može biti fond otvorenog i zatvorenog tipa. U Republici Hrvatskoj oni su do sada regulirani u okviru odredbi važećeg ZIF-a (investicijski fondovi s privatnom ponudom, nekretninski fondovi, otvoreni investicijski fondovi rizičnog kapitala s privatnom ponudom).

Hanfa je u 2012. uvelike pridonijela izradi Nacrta prijedloga Zakona o alternativnim investicijskim fondovima (dalje u tekstu: Nacrt prijedloga ZAIF-a), čiji je nositelj izrade Ministarstvo financija Republike Hrvatske i kojim se zasebno uređuje područje alternativnih investicijskih fondova, aktivno sudjelujući u radnoj skupini za izradu navedenog zakonskog prijedloga. Kao i Nacrt prijedloga ZOIFJP-a, i Nacrt prijedloga ZAIF-a bio je predmet javne rasprave kako bi zainteresirana javnost dala svoje sugestije, komentare i prijedloge radi što boljeg i jasnijeg definiranja zakonodavnog okvira poslovanja alternativnih investicijskih fondova.

Navedeni način regulacije nužan je i zbog potrebe usklađivanja s pravnom stečevinom Europske unije, konkretno s Direktivom 2011/61/EU[33] o upraviteljima alternativnih investicijskih fondova i o izmjenama i dopunama Direktiva 2003/41/EZ i 2009/65/EZ te Uredbi (EZ) br. 1060/2009 i (EU) br. 1095/2010. Implementiranje tog dijela europskog zakonodavstva u zakonodavstvo Republike Hrvatske bilo je posebno zahtjevno jer u vrijeme izrade Nacrta prijedloga ZAIF-a Europska komisija još nije donijela provedbene mjere, a ni sve države članice Europske unije nisu implementirale Direktivu 2011/61/EU u svoja nacionalna zakonodavstva.

Stupanje na snagu ZAIF-a predviđeno je s danom pristupanja Republike Hrvatske Europskoj uniji te istovremeno sa stupanjem na snagu novog Zakona o otvorenim investicijskim fondovima s javnom ponudom, na čije se pojedine dijelove nadovezuje Nacrt prijedloga ZAIF-a.

---

32 Direktiva 2010/43/EZ, SL EU L 176, Direktiva 2010/44/EZ, SL EU L 176, Direktiva 2010/78/EZ, SL EU L 331, Uredba Komisije (EU) br. 583/2010, SL EU L176, Uredba Komisije (EU) br. 584/2010, SL EU L 176

33 Direktiva 2011/61/EU, SL EU L 174

Cilj izrade i donošenja Nacrta prijedloga ZAIF-a jest osigurati visoku razinu zaštite ulagatelja utvrđivanjem zajedničkog okvira za odobrenje za rad i nadzor poslovanja društava za upravljanje alternativnim investicijskim fondovima te alternativnih investicijskih fondova. Između ostalog, ZAIF definira organizacijske zahtjeve za društvo za upravljanje, zahtjeve u vezi s obvezama ustrojavanja interne revizije i drugih mehanizama unutarnjih kontrola te praćenja usklađenosti s relevantnim propisima. Naglašava i obvezu i zahtjeve za uspostavljanje sveobuhvatnog i učinkovitog sustava upravljanja rizicima za društvo i fondove kojima upravlja, uključujući strategije, politike, postupke, mjere upravljanja rizicima te tehnike mjerenja rizika, kao i zahtjeve za uspostavljanje sustava za upravljanje likvidnošću, a sve u cilju adekvatnog prepoznavanja i upravljanja svim rizicima kojima društvo i fondovi mogu biti izloženi.

Područje primjene Nacrta prijedloga ZAIF-a obuhvaća subjekte koji u okviru svoje redovite djelatnosti upravljaju alternativnim investicijskim fondovima bez obzira na to radi li se o fondu otvorenog ili zatvorenog tipa, bez obzira na pravni oblik alternativnog investicijskog fonda i bez obzira na to kotiraju li udjeli u alternativnom investicijskom fondu na uređenom tržištu. Također, područje primjene Nacrta prijedloga ZAIF-a obuhvaća i subjekte koji prikupljaju sredstva od više ulagatelja, s ciljem da ta sredstva ulože u korist tih ulagatelja u skladu s utvrđenom investicijskom politikom.

Nacrtom prijedloga ZAIF-a obuhvaćena su i društva za upravljanje alternativnim investicijskim fondovima osnovana u trećim zemljama, u skladu s relevantnim nacionalnim zakonodavstvom, koja pružaju investicijske usluge vezane uz alternativne investicijske fondove.

Osim toga, Nacrtom prijedloga ZAIF-a namjerava se dodatno olakšati prekogranična prodaja fondova (strukture glavnih i napajajućih fondova), kao i delegiranje nekih poslova društva za upravljanje na druge osobe, te kvalitetnije regulirati obavljanje poslova depozitnih banaka. Namjera Direktive 2011/61/EU (slijedom toga i Nacrta prijedloga ZAIF-a) bila je da se dodatnim reguliranjem jasno definira i poveća odgovornost svih sudionika na financijskom tržištu, a samim time i odgovornost depozitara i društva za upravljanje, s ciljem preveniranja događaja i uzroka koji mogu dovesti do financijske krize.

Nacrt prijedloga ZAIF-a nadalje propisuje odgovornost društava za upravljanje alternativnim investicijskim fondovima za imovinu uloženu u Europsku uniju te odgovornost za iznose trgovanja na tržištima financijskih instrumenata s obzirom na to da time imaju veliki utjecaj na tržišta i društva u koja ulažu.

Nacrtom prijedloga ZAIF-a propisuju se također uvjeti na temelju kojih ovlaštena društva za upravljanje alternativnim investicijskim fondovima u Europskoj uniji imaju pravo trgovati alternativnim investicijskim fondovima izvan Europske unije s profesionalnim ulagateljima u Europskoj uniji, kao i uvjeti na temelju kojih ovlaštena društva za upravljanje alternativnim investicijskim fondovima izvan Europske unije mogu dobiti dozvolu za upravljanje alternativnim investicijskim fondovima u Europskoj uniji i/ili trgovati alternativnim investicijskim fondovima s profesionalnim ulagateljima u Europskoj uniji pomoću „putovnice“.

Društvima za upravljanje alternativnim investicijskim fondovima u Republici Hrvatskoj odobrenja za upravljanje i/ili trgovanje fondovima u Europskoj uniji s profesionalnim ulagateljima u Europskoj uniji izdaje Hanfa.

U svrhu zaštite interesa ulagatelja, pri čemu je presudna pouzdana i objektivna procjena imovine, Nacrt prijedloga ZAIF-a utvrđuje kako bi postupak procjene imovine i izračuna neto vrijednosti imovine trebao biti funkcionalno neovisan od upravljanja portfeljem i politike nagrađivanja društva za upravljanje. Naime, Nacrtom prijedloga ZAIF-a naglašava se potreba odvajanja čuvanja imovine od upravljačkih poslova i odvajanja imovine ulagatelja od imovine društva za upravljanje, pri čemu je posebno važna uloga depozitara.

Zbog mogućnosti korištenja financijske poluge od strane društava za upravljanje, što pod određenim uvjetima može pridonijeti nastanku sistemskog rizika ili poremećaja na tržištima, definirani su posebni zahtjevi za društva koja koriste financijsku polugu, koji se odnose na razmjenu informacija među relevantnim tijelima.

Nacrt prijedloga ZAIF-a također osigurava mogućnost razmjene informacija s ostalim nadležnim tijelima Republike Hrvatske i Europske unije, a sadrži i prekršajne odredbe s ciljem učinkovitije provedbe odredbi ZAIF-a.

Namjera donošenja Nacrta prijedloga ZAIF-a jest omogućiti ponudu fondova na hrvatskom tržištu koja će dovesti do poboljšanja ulagačke klime, kojom će se generirati pozitivni ekonomski učinci kako na razini ulagatelja tako i za tržište u cjelini. Donošenje zakona očekuje se u prvoj polovici 2013. godine.

3.2.2. Licenciranje

Tijekom 2012. Hanfa je provodila postupke i radnje licenciranja i davanja suglasnosti društvima, članovima uprave i zaposlenicima u subjektima nadzora, kao i poslove odobravanja drugih aktivnosti i akata fondovske industrije za koje je potrebno prethodno odobrenje Hanfe.

Tablica 3.7. Usporedba broja postupaka licenciranja vezanih uz poslovanje društava za upravljanje investicijskim fondovima u 2011. i 2012. godini

Vrsta predmeta	2011.	2012.
Oduzeta odobrenja za poslovanje društvima za upravljanje	3	3
Odobrenje i prijava upisa u registar fondova	7	0
Odobrenje za izbor depozitne banke	7	0
Odobrenje promjene depozitne banke	0	4
Likvidacija	5	1
Pripajanje/spajanje	6	4
Odobrenje novih, izmjenjenih i dopunjenih prospekata	26	28
Odobrenje novih, izmjenjenih i dopunjenih statuta	25	9
Promidžba investicijskih fondova	8	3
Odobrenje pravilnika o sukobu interesa	8	2
Odobrenje članova uprave	10	18
Odobrenje društvima za upravljanje za poslove upravljanja imovinom i investicijskog savjetovanja	2	0
Odobrenje delegiranja poslova na treću osobu	9	3

Izvor: Hanfa

Tijekom 2012. društvima POBA ICO Invest d.o.o. i ADRIATICA CAPITAL d.o.o. oduzeto je odobrenje za poslovanje temeljem svojevoljnog odricanja od izdanog odobrenja za obavljanje djelatnosti osnivanja i upravljanja investicijskim fondovima, dok je društvu S.T. Invest d.o.o. odobrenje za poslovanje oduzeto u postupku izvanrednog nadzora.

3.2.3. Nadzor

Hanfa u sklopu svojih redovnih aktivnosti kontinuirano obavlja poslove posrednog i neposrednog nadzora nad društvima za upravljanje investicijskim fondovima.

Posredni nadzor nad investicijskim fondovima obavlja se analizom izvješća koja se dostavljaju Hanfi. Naglasak pri analizi jest na poštivanju ZIF-a i pripadnih podzakonskih akata u pogledu vrednovanja imovine, ograničenja ulaganja, računovodstvenih politika, odredbi propisanih statutom i prospektom investicijskih fondova te kvalitativne i kvantitativne procjene rizika.

Izvješća koja Hanfa koristi u obavljanju poslova posrednog nadzora jesu izračuni neto vrijednosti imovine po udjelu ili po dionici fonda (koje svakog dana vrednovanja dostavlja depozitna banka), godišnja izvješća o poslovanju te godišnji financijski izvještaji društava za upravljanje investicijskim fondovima i investicijskih fondova revidirani od strane neovisnog ovlaštenog revizora (dostavljaju se u roku četiri mjeseca od završetka poslovne godine na koju se odnose), kao i financijski izvještaji i nadzorna izvješća za razdoblja tijekom godine.

Kod neposrednog nadzora u obzir se uzimaju organizacijska struktura društva za upravljanje, radne procedure u vezi s upravljanjem imovinom fondova, ulaganje imovine fondova pod upravljanjem, izračun vrijednosti imovine fondova, registar imatelja udjela fondova, upravljanje portfeljima, računovodstvene evidencije i financijsko izvještavanje društva za upravljanje i fondova i provedba Zakona o sprječavanju pranja novca i financiranja terorizma (NN, br. 87/08 i 25/12). Uz to, za ona društva za upravljanje koja pružaju usluge i obavljaju aktivnosti investicijskog savjetovanja i upravljanja portfeljem u skladu sa Zakonom o tržištu kapitala (NN, br. 88/08, 146/08 i 74/09) provjerava se ispunjavanje općih organizacijskih zahtjeva i poslovno ponašanje društava za upravljanje prilikom pružanja tih usluga klijentima u skladu s navedenim zakonom i pripadnim podzakonskim aktima.

Tijekom 2012. Hanfa je provela ukupno šest redovnih neposrednih nadzora nad društvima za upravljanje koja su u trenutku obavljanja nadzora upravljala s ukupno 28 fondova, i to 21 otvorenim investicijskim fondom s javnom ponudom, šest otvorenih investicijskih fondova s privatnom ponudom i jednim fondom posebne vrste. Nadalje, tijekom 2012. Hanfa je započela tri postupka redovnog neposrednog nadzora nad društvima za upravljanje koja su u trenutku obavljanja nadzora upravljala s ukupno 19 fondova, od toga 14 otvorenih investicijskih fondova s javnom ponudom, dva otvorena investicijska fonda rizičnog kapitala s privatnom ponudom i tri otvorena investicijska fonda s privatnom ponudom. Nad društvom za upravljanje otvorenim investicijskim fondovima S.T. Invest d.o.o. proveden je postupak izvanrednog neposrednog nadzora, koji je rezultirao najprije donošenjem privremenog rješenja o zabrani raspolaganja imovinom investicijskih fondova pod upravljanjem društva i konačno trajnim oduzimanjem odobrenja za poslovanje zbog grubog kršenja odredbi ZIF-a.

Na osnovi nalaza provedenih postupaka redovnog neposrednog nadzora nad poslovanjem društava za upravljanje i investicijskih fondova kojima upravljaju, zbog utvrđenih postupanja suprotno odredbama ZIF-a, Zakona o tržištu kapitala, pripadajućih podzakonskih akata i internih procedura, Hanfa je donijela rješenje za jedno društvo kojim se društvu naložilo adekvatno i djelotvorno unaprjeđenje postojećeg sustava upravljanja rizicima, zabrana prijenosa imovine između investicijskih fondova kojima upravlja korištenjem treće osobe kao posrednika, a koji ima za posljedicu stavljanje jednog investicijskog fonda u povoljniji položaj u odnosu na drugi, usklađenje ulaganja imovine investicijskih fondova pod upravljanjem, početak primjene modela internog praćenja prekoračenja ulaganja imovine investicijskih fondova s javnom ponudom pod upravljanjem te izmjena, dopuna, unaprjeđenje i početak primjene internih akata u skladu sa Zakonom o tržištu kapitala.

Mirovinski fondovi i mirovinska osiguravajuća društva

4. Mirovinski fondovi i mirovinska osiguravajuća društva

4.1. Opis tržišta

Mirovinski fondovi su fondovi posebne vrste, odnosno zasebna imovina bez pravne osobnosti, kojima upravljaju društva za upravljanje mirovinskim fondovima i koji se osnivaju radi prikupljanja novčanih sredstava uplaćivanjem doprinosa članova fonda i ulaganja tih sredstava s ciljem povećanja vrijednosti imovine fonda radi osiguranja isplate mirovinskih davanja članovima toga fonda.

Svako mirovinsko društvo dužno je izabrati jednu banku skrbnika, kojoj povjerava imovinu mirovinskog fonda i s kojom sklapa ugovor o čuvanju imovine. Imovina mirovinskog fonda vodi se u banci skrbniku na posebnom računu odvojeno od sredstava banke skrbnika, kao i od sredstava drugih klijenata banke skrbnika. Imovina mirovinskog fonda povjerena na čuvanje banci skrbniku prema odredbama Zakona o obveznim i dobrovoljnim mirovinskim fondovima (NN, br. 49/99, 63/00, 103/03, 177/04, 71/07, 124/10 i 114/11; dalje u tekstu: ZODMF) ne može biti predmetom ovrhe vezane za obveze banke skrbnika, kao ni dijelom njezine stečajne mase.

Mirovinski sustav Republike Hrvatske sastoji se od tri mirovinska stupa, od kojih su prvi i drugi obvezni, dok je treći stup dobrovoljan. Prvi stup temelji se na sustavu generacijske solidarnosti, koji funkcionira posredstvom Hrvatskog zavoda za mirovinsko osiguranje. Drugi i treći mirovinski stup utemeljeni su na principu individualne kapitalizirane štednje. Drugi stup odnosi se na obvezne, a treći stup na dobrovoljne mirovinske fondove, čije je poslovanje uređeno odredbama ZODMF-a i koje nadzire Hanfa.

4.1.1. Obvezni mirovinski fondovi

Svaki osiguranik može u roku od tri mjeseca od uspostavljanja obveznog mirovinskog osiguranja odabrati obvezni mirovinski fond. Odabir obveznog mirovinskog fonda može se izvršiti na prijemnom mjestu Središnjeg registra osiguranika u bilo kojoj poslovnici FINA-e uz predočenje osobnog dokumenta s fotografijom i potvrde o OIB-u. Ako osiguranik taj odabir ne izvrši sam u roku od tri mjeseca od uspostavljanja svog obveznog mirovinskog osiguranja, Središnji registar osiguranika će ga, u skladu s Pravilnikom o načinu raspoređivanja osiguranika u obvezne mirovinske fondove i njihovom izvješćivanju o rasporedu (NN, br. 118/01 i 145/12), po službenoj dužnosti rasporediti u jedan od postojećih obveznih mirovinskih fondova, na način da se svakom fondu dodijeli razmjeran broj osoba, prema broju članova fonda. Do raspodjele u jedan od postojećih obveznih mirovinskih fondova uplaćeni doprinosi čuvaju se na privremenom računu kod Središnjeg registra osiguranika te i dalje pripadaju osiguraniku. Podaci o izboru mirovinskog fonda pokazuju da je vrlo mali broj osoba samostalno odabirao fond: tijekom 2012. godine od 52.995 osoba koje su postale članovi nekog od obveznih mirovinskih fondova čak 50.431 osobu odnosno 95% novih članova u neki od fondova rasporedio je Središnji registar osiguranika.

U obveznom mirovinskom fondu obvezno se osiguravaju osobe koje su u trenutku uspostavljanja obveznog mirovinskog osiguranja temeljem Zakona o mirovinskom osiguranju mlađe od 40 godina.

Tablica 4.1. Članstvo u obveznim mirovinskim fondovima

Obvezni mirovinski fond	AZ OMF	Erste Plavi OMF	PBZ CO OMF	Raiffeisen OMF	Ukupno
Stanje na 31.12.2011.	**576.858**	**247.006**	**285.721**	**494.751**	**1.604.336**
Prve prijave	281	202	336	223	1.042
Naknadno dovršene prijave	349	336	561	276	1.522
Raspored Regosa	18.137	7.765	8.982	15.547	50.431
Ukupno novih članova	**18.767**	**8.303**	**9.879**	**16.046**	**52.995**
Prelasci u drugi OMF	84	78	212	235	609
Prelasci iz drugih OMF-ova	331	151	50	77	609
Neto promjena	**247**	**73**	**-162**	**-158**	**0**
Ukupan prestanak članstva	**1.463**	**763**	**877**	**1.426**	**4.529**
Stanje na 31.12.2012.	**594.409**	**254.619**	**294.561**	**509.213**	**1.652.802**
Godišnja promjena	**3,04%**	**3,08%**	**3,09%**	**2,92%**	**3,02%**

Izvor: Regos

Doprinosi za obvezno mirovinsko osiguranje na temelju individualne kapitalizirane štednje u skladu sa Zakonom o doprinosima (NN, br. 84/08, 152/08, 94/09, 18/11, 22/12 i 144/12) uplaćuju se u iznosu od 5% bruto plaće zaposlenika. Poslodavac uplaćuje navedeni iznos na prolazni račun Središnjeg registra osiguranika, koji ga nakon obrade i kontrole uplate doprinosa, umanjenog za ulaznu naknadu fonda, prosljeđuje na osobni račun zaposlenika, člana fonda. Sredstva fonda potom se ulažu na tržištima kapitala u razne oblike financijske imovine i na njih društvo koje upravlja mirovinskim fondom ostvaruje prinos isključivo u korist članova fonda.

Obvezno mirovinsko društvo može upravljati isključivo jednim obveznim mirovinskim fondom. U 2012. poslovala su četiri obvezna mirovinska društva i mirovinska fonda:

- AZ obvezni mirovinski fond (pod upravljanjem Allianz ZB d.o.o. društva za upravljanje obveznim mirovinskim fondom),
- Erste Plavi obvezni mirovinski fond (pod upravljanjem Erste d.o.o. društva za upravljanje obveznim mirovinskim fondom),
- PBZ Croatia osiguranje obvezni mirovinski fond (pod upravljanjem PBZ Croatia osiguranje d.d. za upravljanje obveznim mirovinskim fondom) i
- Raiffeisen obvezni mirovinski fond (pod upravljanjem Raiffeisen mirovinskog društva za upravljanje obveznim mirovinskim fondom d.d.).

Njihova neto imovina iznosila je na dan 31. prosinca 2012. godine 51,1 mlrd. kuna. Najveći tržišni udjel neto imovine imao je AZ obvezni mirovinski fond (40,2%), a slijedili su ga Raiffeisen obvezni mirovinski fond (30,1%), PBZ Croatia osiguranje obvezni mirovinski fond (16,3%) te Erste Plavi obvezni mirovinski fond (13,4%). U odnosu na prethodnu godinu neto imovina obveznih mirovinskih fondova porasla je za 24,1%, odnosno 10,1 mlrd. kuna, od čega se 4,7 mlrd. kuna odnosilo na neto uplate u fondove, dok je ostatak bio rezultat ostvarenih prinosa.

Tablica 4.2. Neto imovina obveznih mirovinskih fondova na dan 31.12.2011. i 31.12.2012. godine (u tis. kn)

	31.12.2011.	31.12.2012.	Apsolutna promjena	Postotna promjena
AZ OMF	16.573.300	20.539.030	3.965.730	23,93%
Erste Plavi OMF	5.356.144	6.853.093	1.496.949	27,95%
PBZ/CO OMF	6.851.565	8.353.032	1.501.466	21,91%
Raiffeisen OMF	12.286.090	15.388.570	3.102.481	25,25%
UKUPNO	**41.067.099**	**51.133.725**	**10.066.626**	**24,51%**

Izvor: Hanfa

Tablica 4.3. Uplate doprinosa u obvezne mirovinske fondove u 2012. godini (u tis. kn)

Obvezni mirovinski fond	AZ OMF	Erste Plavi OMF	PBZ CO OMF	Raiffeisen OMF	Ukupno
Neto doprinosi	1.888.543	666.028	869.687	1.487.690	4.911.947
Uplate iz drugih OMF-ova	16.477	4.015	1.297	3.019	24.809
Isplate u druge OMF-ove	2.107	3.464	9.160	10.164	24.894
Isplate sredstava po ispravcima	2.764	1.021	1.051	2.283	7.120
Isplate sredstava po zatvaranju osobnih računa	65.899	28.179	37.794	55.587	187.460

Izvor: Regos

Obvezni mirovinski fondovi ostvarili su u 2012. prinose u rasponu od 9,3% do 15,1%, dok je prinos indeksa MIREX, koji predstavlja prosječnu ponderiranu vrijednost obračunskih jedinica svih obveznih mirovinskih fondova, iznosio 12,3%. Na visoke prinose obveznih mirovinskih fondova najveći je utjecaj imalo kretanje prinosa na obveznice Republike Hrvatske. Ostvareni prinosi u 2012. bili su znatno viši od prosječnih godišnjih prinosa koje su obvezni mirovinski fondovi ostvarili od početka poslovanja, tj. od 30. travnja 2002. godine. Na dan 31. prosinca 2012. ostvareni prinosi iznosili su između 4,6% i 5,8%, dok je prosječni ponderirani prinos iznosio 5,5%.

Grafikon 4.1. Kretanje indeksa vrijednosti obračunskih jedinica i indeksa MIREX tijekom 2012. godine

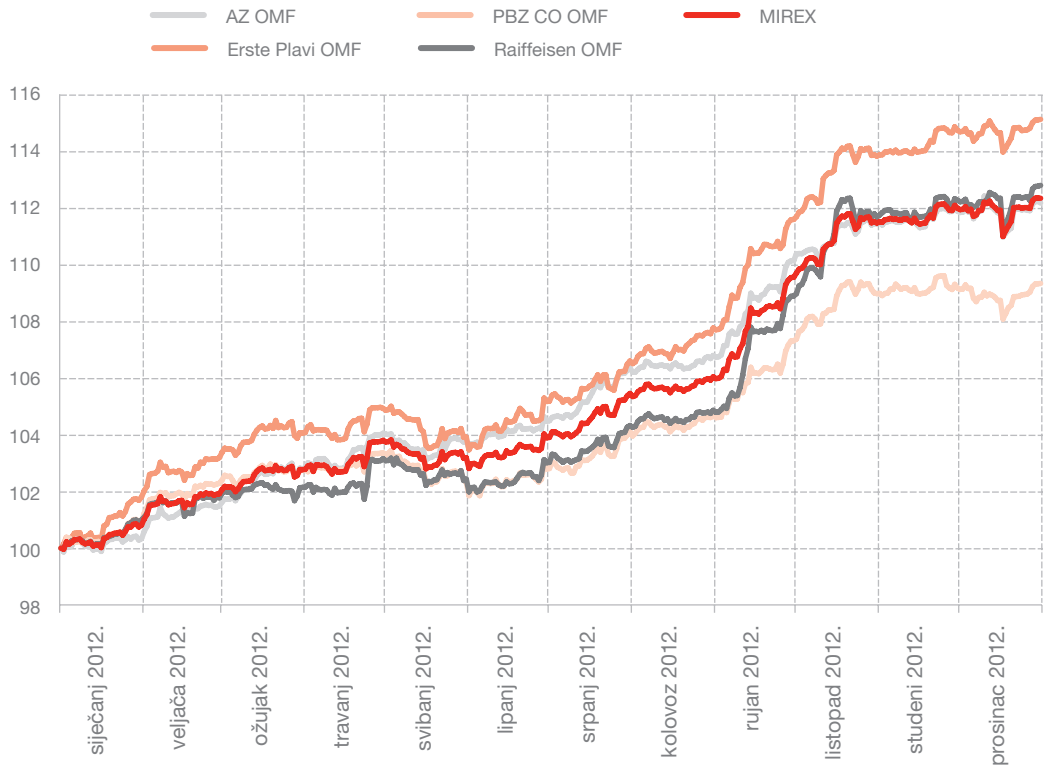

Izvor: Hanfa

Tablica 4.4. Vrijednost obračunskih jedinica i prinosi obveznih mirovinskih fondova

Obvezni mirovinski fond	Vrijednost obračunskih jedinica		Prinosi OMF-ova	
	31.12.2011.	31.12.2012.	2012.	Anualizirani prinosi od početka poslovanja
AZ OMF	161,4465	181,1034	12,18%	5,72%
Erste Plavi OMF	158,5558	182,5308	15,12%	5,80%
PBZ/CO OMF	148,2493	162,0964	9,34%	4,63%
Raiffeisen OMF	156,5803	176,6198	12,80%	5,47%
MIREX	157,4119	176,8405	12,34%	5,48%

Izvor: Hanfa

Zbog konstantnog povećanja broja članova i ostvarivanja prinosa, neto imovina obveznih mirovinskih fondova povećava se iz godine u godinu.

Grafikon 4.2. Odnos neto uplata u obvezne mirovinske fondove i neto imovine obveznih mirovinskih fondova

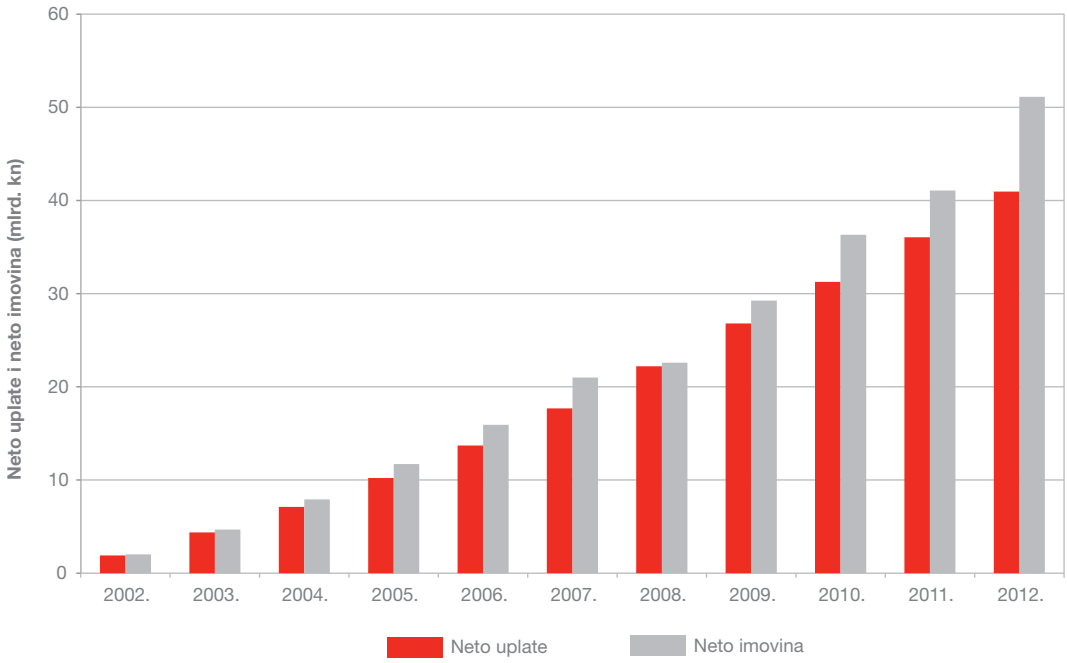

Izvor: Hanfa

Radi dodatne sigurnosti i zaštite imovine članova obveznih mirovinskih fondova ZODMF-om je predviđeno postojanje zajamčenog prinosa i jamstvenog pologa. Hanfa u siječnju svake godine za prethodnu kalendarsku godinu obavlja izračun zajamčenog prinosa te donosi odluku o visini zajamčenog prinosa.

Jamstveni polog usklađuje se u prvom tromjesečju svake godine s indeksom potrošačkih cijena Državnog zavoda za statistiku na temelju odluke koju donosi Hanfa. Iznos zahtijevanog jamstvenog pologa za 31. prosinca 2012. iznosio je za AZ obvezni mirovinski fond 70,5 mil. kuna, za Erste Plavi obvezni mirovinski fond 24,7 mil. kuna, za PBZ Croatia osiguranje obvezni mirovinski fond 30,5 mil. kuna, a za Raiffeisen obvezni mirovinski fond 58,6 mil. kuna. Nad navedenim sredstvima ne može se izvršiti ovrha i ona ne ulaze u stečajnu masu banke skrbnika.

Imovinu obveznih mirovinskih fondova društva za upravljanje dužna su ulagati u vrijednosne papire i instrumente tržišta novca dopuštene ZODMF-om, uz uvažavanje propisanih ograničenja ulaganja na način koji osigurava kvalitetu i profitabilnost cjelokupnog portfelja fonda uz održavanje odgovarajuće likvidnosti i smanjivanje rizika. Tako je na kraju 2012. imovina mirovinskih fondova najvećim dijelom bila uložena na domaćem tržištu (88,1% ukupne imovine), i to u domaće državne obveznice, dok su se strana ulaganja uglavnom odnosila na dionice i investicijske fondove.

Zajamčeni prinos obveznih mirovinskih fondova utvrđuje se u visini referentnog prinosa izračunatog kao ponderirana aritmetička sredina stopa prosječnih godišnjih prinosa svih obveznih mirovinskih fondova za razdoblje od prethodne tri kalendarske godine i umanjenog za šest postotnih bodova. Jamstveni polog jest iznos na posebnom računu otvorenom u banci skrbniku na kojem mirovinsko društvo mora držati milijun kuna za svakih 10.000 članova iznad 50.000 članova obveznog mirovinskog fonda. Sredstva jamstvenog pologa drže se sa svrhom da mirovinsko društvo, u slučaju da godišnji prinos obveznog mirovinskog fonda kroz razdoblje od tri godine bude manji od ranije navedenog zajamčenog prinosa, iz njih u mirovinski fond uplati razliku do zajamčenog prinosa.

Grafikon 4.3. Struktura ulaganja obveznih mirovinskih fondova u 2012. godini (u tis. kn)

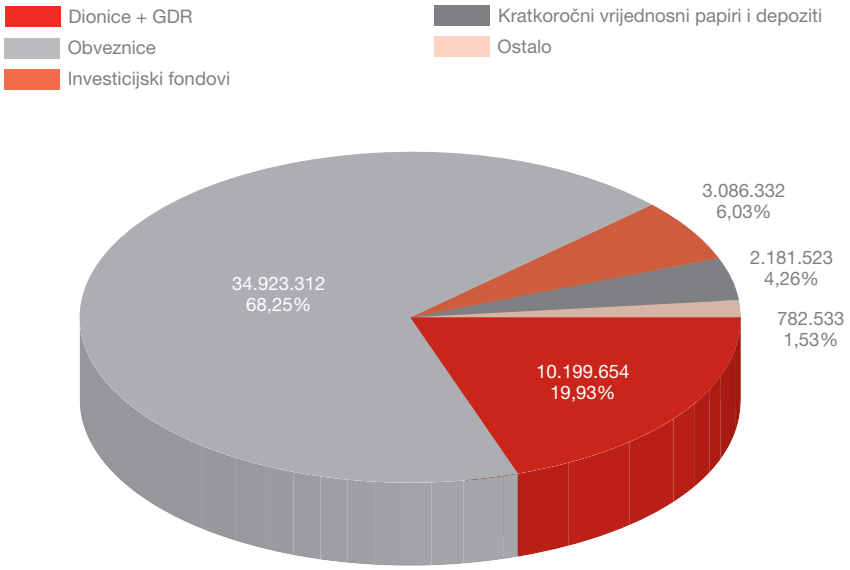

Izvor: Hanfa

U 2012. društva za upravljanje obveznim mirovinskim fondom ostvarila su dobit nakon oporezivanja u iznosu od 111,4 mil. kuna, što je za 30,60% manje od dobiti ostvarene u 2011. godini. Razlog tome u najvećoj mjeri leži u smanjenju naknade za upravljanje i prebacivanju dijela troškova Središnjeg registra osiguranika na društva za upravljanje. Naime, najviši postotak naknade za upravljanje, koju društva za upravljanje obveznim mirovinskim fondom ostvaruju odbitkom od ukupne imovine obveznog mirovinskog fonda radi pokrića troškova poslovanja, u skladu s Odlukom o najvišem postotku naknade za upravljanje obveznom mirovinskom društvu za 2012. godinu, koju je donijela Hanfa, iznosio je 0,45%, dok je u 2011. on iznosio 0,65%. Tako su prihodi od naknada za upravljanje, koje čine najveći dio prihoda društva za upravljanje obveznim mirovinskim fondom usprkos rastu imovine pod upravljanjem, smanjeni za 48,9 mil. kuna, odnosno 19,15%. S druge strane, u 2012. troškovi Središnjeg registra osiguranika porasli su za 29,0 mil. kuna, odnosno 137,27%, a razlog je tome uvođenje naknade za vođenje registra u skladu sa Zakonom o prikupljanju podataka po osiguranicima o doprinosima za obvezna mirovinska osiguranja (NN, br. 177/04 i 90/11), a čiji trošak u iznosu od 2,5 kune mjesečno po članu obveznog mirovinskog fonda snose društva za upravljanje obveznim mirovinskim fondom.

Grafikon 4.4. Naknada za upravljanje obveznom mirovinskom društvu

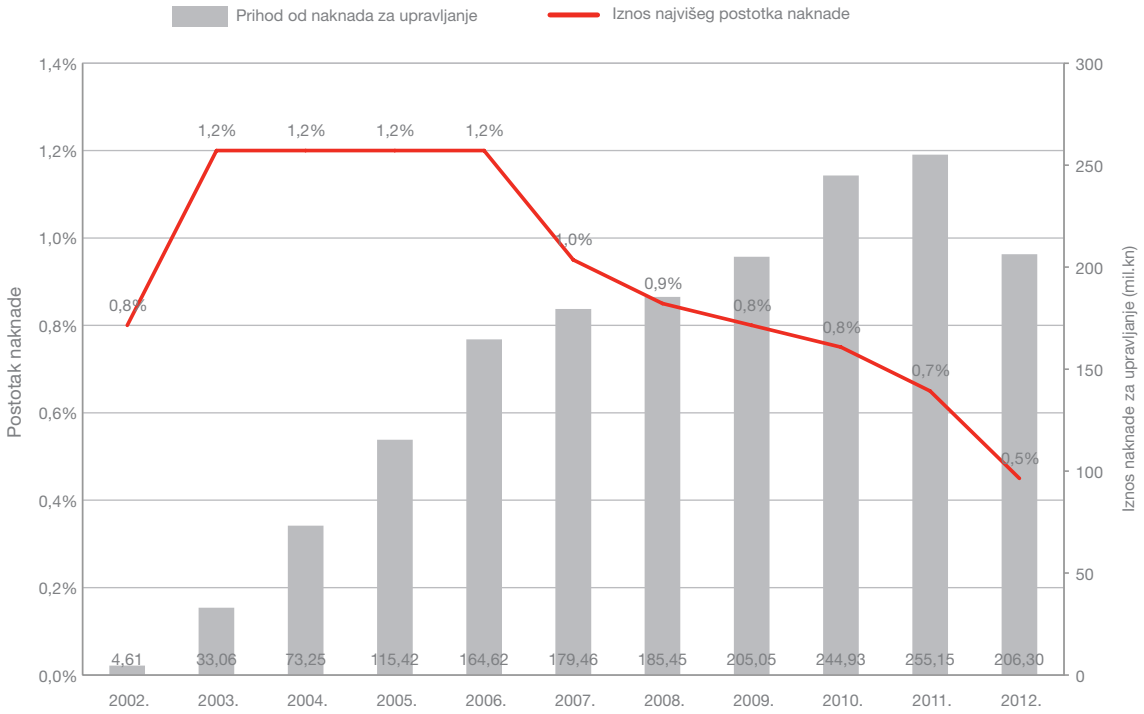

Izvor: Hanfa

Ipak, profitabilnost mirovinskih društava mjerena prinosom na kapital (ROE) kretala se u 2012. između 10,06 i 36,80, dok se prinos na imovinu (ROA) kretao između 9,26 i 33,78, pri čemu se profitabilnost razlikovala s obzirom na veličinu imovine obveznog mirovinskog fonda kojim upravlja pojedino društvo te je s obzirom na fiksne troškove poslovanja veća imovina pod upravljanjem posljedično utjecala i na veću profitabilnost društva za upravljanje.

Tablica 4.5. Izvještaj o financijskom položaju društava za upravljanje obveznim mirovinskim fondovima na dan 31.12.2011. i 31.12.2012. godine (u tis. kn)

	31.12.2011.	Udjel	31.12.2012.	Udjel	Indeks 2012./2011.
I. Financijska imovina	423.372	81,65%	465.576	83,48%	110
II. Potraživanja	25.702	4,96%	33.140	5,94%	129
III. Plaćeni troškovi budućeg razdoblja i nedospjela naplata prihoda	2.720	0,52%	2.460	0,44%	90
IV. Odgođena porezna imovina	4.779	0,92%	3.497	0,63%	73
V. Nekretnine, postrojenja i oprema	6.044	1,17%	5.716	1,02%	95
VI. Nematerijalna imovina	14.675	2,83%	13.104	2,35%	89
VII. Ostala imovina	41.259	7,96%	34.199	6,13%	83
UKUPNA AKTIVA	**518.551**	**100,00%**	**557.692**	**100,00%**	**108**

	31.12.2011.	Udjel	31.12.2012.	Udjel	Indeks 2012./2011.
Kapital i rezerve	479.463	92,46%	523.568	93,88%	109
I. Upisani kapital	327.844	63,22%	327.844	58,79%	100
II. Rezerve	8.300	1,60%	8.300	1,49%	100
III. Revalorizacijske rezerve	-2.218	-0,43%	1.935	0,35%	-87
IV. Zadržana dobit ili preneseni gubitak	44.944	8,67%	74.106	13,29%	165
V. Dobit ili gubitak tekuće godine	100.593	19,40%	111.382	19,97%	111
Obveze	14.062	2,71%	12.884	2,31%	92
Rezerviranja	10.788	2,08%	8.144	1,46%	75
Odgođeno plaćanje troškova i prihod budućih razdoblja	14.239	2,75%	12.612	2,26%	89
Odgođene porezne obveze	0	0,00%	484	0,09%	-
UKUPNA PASIVA	**518.551**	**100,00%**	**557.692**	**100,00%**	**108**

Izvor: Hanfa

Tablica 4.6. Izvještaj o sveobuhvatnoj dobiti društava za upravljanje obveznim mirovinskim fondovima u 2011. i 2012. (u tis. kn)

	2011.	2012.	Indeks 2012./2011.
Prihodi od upravljanja fondom	**287.952**	**240.427**	**83**
Naknada od uplaćenih doprinosa	32.796	34.129	104
Naknada od ukupne imovine mirovinskog fonda	255.155	206.296	81
Naknada za izlaz	2	2	100
Rashodi od upravljanja fondom	**51.342**	**69.712**	**136**
Transakcijski troškovi	3	4	148
Troškovi marketinga	9.655	4.214	44
Troškovi agenata prodaje	12.250	7.109	58
Ostali troškovi od upravljanja fondom	29.434	58.385	198
Dobit od upravljanja fondom	**236.610**	**170.715**	**72**
Rashodi od poslovanja društva	**61.265**	**64.141**	**105**
Materijalni troškovi	967	823	85
Troškovi osoblja	29.299	28.506	97
Amortizacija i vrijednosno usklađenje ostale imovine	4.728	4.724	100
Rezerviranja	80	0	0
Ostali troškovi poslovanja	26.191	30.087	115
Dobit od redovnog poslovanja	**175.345**	**106.574**	**61**
Neto financijski rezultat	19.212	25.559	133
Ostali prihodi i rashodi	6.194	7.166	116
Dobit iz poslovanja prije oporezivanja	**200.752**	**139.300**	**69**
Porez na dobit	40.259	27.918	69
Dobit	**160.493**	**111.382**	**69**

Izvor: Hanfa

Od četiri obvezna mirovinska društva dva su u neposrednom vlasništvu stranih financijskih institucija, jedno je u posrednom stranom vlasništvu, dok u jednom podjednak vlasnički udjel imaju domaći i strani osnivač. U 2012. broj društava ostao je nepromijenjen u odnosu na 2011. godinu.

4.1.2. Dobrovoljni mirovinski fondovi

Dobrovoljni mirovinski fond jest fond u kojem se dobrovoljno osiguravaju osobe na temelju individualne kapitalizirane štednje sukladno ZODMF-u, statutu i prospektu tog fonda, a može biti otvorene naravi, odnosno fond čiji članovi mogu biti svi građani Republike Hrvatske, ili zatvorene naravi, gdje članovi mogu biti osobe zaposlene kod poslodavca koji je pokrovitelj mirovinskog fonda, članovi sindikata ili članovi udruge samostalnih djelatnosti koja je pokrovitelj mirovinskog fonda.

Za ulaganje u dobrovoljne mirovinske fondove članovima se dodjeljuju državna poticajna sredstva na dobrovoljnu mirovinsku štednju u iznosu od 15% od uplaćenog iznosa u jednoj kalendarskoj godini, a najviše do 750 kuna, što je maksimalan godišnji iznos državnih poticajnih sredstava za pojedinog člana bez obzira na to je li on član jednog ili više dobrovoljnih mirovinskih fondova.

U 2012. poslovalo je šest otvorenih dobrovoljnih mirovinskih fondova (ODMF) i 17 zatvorenih dobrovoljnih mirovinskih fondova (ZDMF), kojima su upravljala četiri dobrovoljna mirovinska društva. Broj otvorenih ODMF-ova ostao je nepromijenjen u odnosu na prethodnu godinu, a osnovana su dva nova ZDMF-a kako slijedi:

- ZDMF AUTOCESTA RIJEKA-ZAGREB (pod upravljanjem Croatia osiguranje mirovinskog društva za upravljanje dobrovoljnim mirovinskim fondom d.o.o.), rješenjem Hanfe od 5. travnja 2012.
- AZ ZABA ZDMF (pod upravljanjem Allianz ZB d.o.o. društva za upravljanje dobrovoljnim mirovinskim fondovima), rješenjem Hanfe od 26. travnja 2012.

Broj članova ODMF-ova u 2012. povećan je za 6.869, a prosječne uplate bruto doprinosa članova smanjene su sa 1.650 kuna u 2011. na 1.480 kuna u 2012. godini. Tako su ukupne bruto uplate, nakon što su u proteklih pet godina bilježile konstantan rast vrijednosti, u 2012. smanjene za nešto više od 20 mil. kuna.

Tablica 4.7. Članstvo u otvorenim dobrovoljnim mirovinskim fondovima

Naziv fonda	31.12.2011.	31.12.2012.	Promjena
AZ Benefit ODMF	24.493	22.178	-2.315
AZ Profit ODMF	69.215	73.517	4.302
Croatia osiguranje ODMF	17.936	18.576	640
Erste Plavi Expert ODMF	16.447	17.010	563
Erste Plavi Protect ODMF	9.339	11.512	2.173
Raiffeisen ODMF	46.695	48.201	1.506
UKUPNO	**184.125**	**190.994**	**6.869**

Izvor: Hanfa

Tablica 4.8. Bruto doprinosi članova otvorenih dobrovoljnih mirovinskih fondova (u tis. kn)

Naziv fonda	Bruto doprinosi u 2011.	Bruto doprinosi u 2012.	Promjena
AZ Benefit ODMF	39.850	41.001	2,89%
AZ Profit ODMF	122.668	114.491	-6,67%
Croatia osiguranje ODMF	24.153	19.091	-20,96%
Erste Plavi Expert ODMF	20.123	17.998	-10,56%
Erste Plavi Protect ODMF	11.949	14.309	19,75%
Raiffeisen ODMF	85.071	75.768	-10,94%
UKUPNO	**303.814**	**282.658**	**-6,96%**

Izvor: Hanfa

Neto imovina otvorenih dobrovoljnih mirovinskih fondova na dan 31. prosinca 2012. iznosila je 2,0 mlrd. kuna, odnosno prosječno 10,4 tis. kuna po članu otvorenog dobrovoljnog mirovinskog fonda. Porast neto imovine otvorenih dobrovoljnih mirovinskih fondova od 21,0% u odnosu na prethodnu godinu rezultat je uplata članova fonda i ostvarenog prinosa. Svi otvoreni dobrovoljni mirovinski fondovi ostvarili su u 2012. pozitivne godišnje prinose, i to u rasponu od 11,2% do 18,3%. Na kraju 2012. gotovo 90% imovine ODMF-ova bilo je uloženo u domaće vrijednosne papire i depozite, dok su se strana ulaganja odnosila na dionice i investicijske fondove.

Tablica 4.9. Neto imovina otvorenih dobrovoljnih mirovinskih fondova na dan 31.12.2011. i 31.12.2012. (u tis. kn)

	31.12.2011.	31.12.2012.	Apsolutna promjena	Postotna promjena
AZ Benefit ODMF	141.095	178.858	37.762	26,76%
AZ Profit ODMF	678.227	830.130	151.903	22,40%
Croatia osiguranje ODMF	111.193	128.629	17.435	15,68%
Erste Plavi Expert ODMF	100.014	129.009	28.995	28,99%
Erste Plavi Protect ODMF	42.894	59.715	16.821	39,22%
Raiffeisen ODMF	568.706	661.075	92.369	16,24%
UKUPNO	**1.642.130**	**1.987.416**	**345.286**	**21,03%**

Izvor: Hanfa

Tablica 4.10. Prinosi otvorenih dobrovoljnih mirovinskih fondova

Otvoreni dobrovoljni mirovinski fond	Početak poslovanja	Prinosi ODMF-ova	
		2012.	Anualizirani prinosi od početka poslovanja
AZ Benefit ODMF	3.12.2003.	18,14%	7,56%
AZ Profit ODMF	29.9.2003.	11,22%	8,49%
Croatia osiguranje ODMF	29.10.2003.	11,84%	3,01%
Erste Plavi Expert ODMF	14.3.2005.	18,29%	5,64%
Erste Plavi Protect ODMF	14.3.2005.	16,38%	6,02%
Raiffeisen ODMF	6.8.2002.	11,72%	5,11%

Izvor: Hanfa

Grafikon 4.5. Struktura ulaganja otvorenih dobrovoljnih mirovinskih fondova u 2012. godini (u tis. kn)

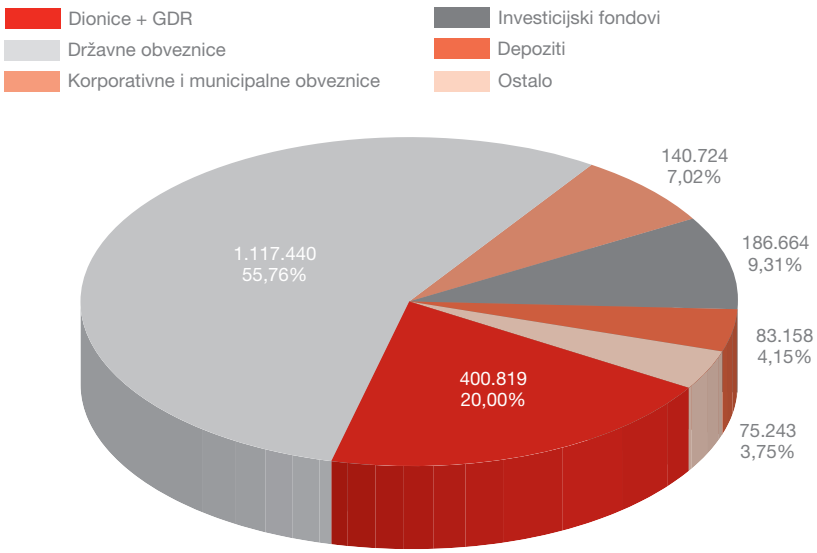

Izvor: Hanfa

Neto imovina zatvorenih dobrovoljnih mirovinskih fondova na dan 31. prosinca 2012. iznosila je 441,9 mil. kuna, odnosno prosječno 19,1 tis. kuna po članu zatvorenog dobrovoljnog mirovinskog fonda. Svi zatvoreni dobrovoljni mirovinski fondovi ostvarili su u 2012. pozitivne godišnje prinose u rasponu od 8,6% do 17,5%.

Tablica 4.11. Osnovni pokazatelji za zatvorene dobrovoljne mirovinske fondove

Podaci	31.12.2011.	31.12.2012.
Ukupno članovi ZDMF-ova	18.155	23.146
Ukupno doprinosi ZDMF-ova (u tis. kn)	334.508	429.208
Ukupna neto imovina ZDMF-ova (u tis.kn)	326.598	441.855

Izvor: Hanfa

Tablica 4.12. Prinosi zatvorenih dobrovoljnih mirovinskih fondova

Društvo za upravljanje	Zatvoreni dobrovoljni mirovinski fond	Početak poslovanja	Prinosi ZDMF-ova	
			2012.	Anualizirani prinosi od početka poslovanja
Allianz ZB d.o.o. društvo za upravljanje DMF-ovima	AZ Auto Hrvatska ZDMF	29.12.2011.	17,48%	17,32%
	AZ Dalekovod ZDMF	14.12.2004.	12,28%	9,25%
	AZ Hrvatska kontrola zračne plovidbe ZDMF	14.03.2005.	12,53%	9,19%
	AZ VIP ZDMF	08.03.2004.	12,87%	9,01%
	AZ ZABA ZDMF	02.10.2012.	-0,32%	-
	AZ Zagreb ZDMF	09.10.2008.	14,09%	11,02%
Croatia osiguranje MD za upravljanje DMF-om d.o.o.	Croatia osiguranje ZDMF	20.09.2005.	11,87%	1,97%
	ZDMF Autocesta Rijeka-Zagreb	01.06.2012.	5,27%	-
	ZDMF HAC	03.06.2008.	11,83%	6,16%
	ZDMF HEP grupe	09.05.2006.	13,10%	2,91%
	ZDMF Sindikata pomoraca Hrvatske	21.10.2004.	11,97%	1,98%
Erste DMD d.o.o. za upravljanje DMF-om	Cestarski ZDMF	30.12.2008.	16,92%	8,46%
Raiffeisen MD za upravljanje DMF-ovima d.o.o.	ZDMF Ericsson Nikola Tesla	21.02.2005.	8,70%	7,52%
	ZDMF Hrvatskog liječničkog sindikata	01.07.2004.	13,11%	7,88%
	ZDMF Novinar	14.10.2005.	8,62%	6,99%
	ZDMF Sindikata hrvatskih željezničara	15.11.2007.	12,94%	6,07%
	ZDMF T-HT	20.12.2006.	12,56%	7,31%

Izvor: Hanfa

Društva za upravljanje dobrovoljnim mirovinskim fondovima ostvarila su u 2012. godini 49,6% veću dobit nego u 2011. godini. Najveći utjecaj na povećanje dobiti imalo je povećanje prihoda od naknada za upravljanje, koji su posljedica povećanja imovine pod upravljanjem, a koji su u 2012. porasli za 4,9 mil. kuna, odnosno 14,7%. Utjecaj na povećanje dobiti imalo je i povećanje neto prihoda od ulaganja u financijske instrumente, koji čine manji dio ukupnih prihoda i koji su u odnosu na 2011. povećani za 2,7 mil. kuna, odnosno 109,2%. S rashodovne strane smanjeni su troškovi agenata prodaje za 1,2 mil. kuna, odnosno 10,5%, dok su troškovi osoblja povećani za 0,9 mil. kuna, odnosno 10,6%.

Tablica 4.13. Izvještaj o financijskom položaju društava za upravljanje dobrovoljnim mirovinskim fondovima na dan 31.12.2011. i 31.12.2012. godine (u tis. kn)

	31.12.2011.	Udjel	31.12.2012.	Udjel	Indeks 2012./2011.
I. Financijska imovina	72.009	84,72%	89.481	86,89%	124
II. Potraživanja	7.023	8,26%	5.659	5,50%	81
III. Plaćeni troškovi budućeg razdoblja i nedospjela naplata prihoda	650	0,76%	695	0,67%	107
IV. Odgođena porezna imovina	904	1,06%	2.162	2,10%	239
V. Nekretnine, postrojenja i oprema	255	0,30%	389	0,38%	152
VI. Ulaganja u nekretnine	0	0,00%	0	0,00%	0
VII. Nematerijalna imovina	609	0,72%	462	0,45%	76
VIII. Ostala imovina	3.550	4,18%	4.136	4,02%	117
Ukupna aktiva	**84.999**	100,00%	**102.984**	100,00%	**121**
Kapital i rezerve	69.070	81,26%	84.386	81,94%	122
I. Upisani kapital	78.445	92,29%	78.445	76,17%	100
II. Rezerve kapitala	0	0,00%	0	0,00%	0
III. Rezerve	0	0,00%	0	0,00%	0
IV. Revalorizacijske rezerve	-430	-0,51%	562	0,55%	-131
V. Zadržana dobit ili preneseni gubitak	-18.521	-21,79%	-8.946	-8,69%	48
VI. Dobit ili gubitak tekuće godine	9.576	11,27%	14.324	13,91%	150
Obveze	4.499	5,29%	6.270	6,09%	139
Rezerviranja	197	0,23%	296	0,29%	151
Odgođeno plaćanje troškova i prihod budućeg razdoblja	11.235	13,22%	11.873	11,53%	106
Odgođene porezne obveze	0	0,00%	160	0,16%	0
Ukupna pasiva	**84.999**	100,00%	**102.984**	100,00%	**121**

Izvor: Hanfa

Tablica 4.14. Izvještaj o sveobuhvatnoj dobiti društava za upravljanje dobrovoljnim mirovinskim fondovima u 2011. i 2012. (u tis. kn)

	2011.	2012.	Indeks 2012./2011.
Prihodi od upravljanja fondom	**46.365**	**48.915**	**105**
Naknada od uplaćenih doprinosa	13.184	10.841	82
Naknada od ukupne imovine mirovinskog fonda	33.176	38.043	115
Naknada za izlaz	5	32	604
Rashodi od upravljanja fondom	**17.470**	**16.225**	**93**
Transakcijski troškovi	145	144	99
Troškovi marketinga	2.605	2.253	86
Troškovi agenata prodaje	11.837	10.589	89
Ostali troškovi od upravljanja fondom	2.883	3.239	112
Dobit od upravljanja fondom	**28.895**	**32.690**	**113**
Rashodi od poslovanja društva	**20.030**	**21.356**	**107**
Materijalni troškovi	369	382	104
Troškovi osoblja	8.680	9.599	111
Amortizacija i vrijednosno usklađenje ostale imovine	370	369	100
Rezerviranja	37	19	51
Ostali troškovi poslovanja	10.574	10.987	104
Dobit od redovnog poslovanja	**8.866**	**11.334**	**128**
Neto financijski rezultat	2.514	5.260	209
Ostali prihodi i rashodi	301	1.422	473
Dobit iz poslovanja prije oporezivanja	**11.680**	**18.016**	**154**
Porez na dobit	2.105	3.692	175
Dobit	**9.576**	**14.324**	**150**

Izvor: Hanfa

Od četiri društva za upravljanje dobrovoljnim mirovinskim fondovima koja su poslovala u 2012. jedno je u neposrednom vlasništvu stranih financijskih institucija, dva su u posrednom stranom vlasništvu preko društava osnovanih u Republici Hrvatskoj, a jedno je društvo u domaćem vlasništvu. Broj društava za upravljanje dobrovoljnim mirovinskim fondovima u 2012. ostao je nepromijenjen u odnosu na 2011. godinu.

4.1.3. Mirovinska osiguravajuća društva

Od početka primjene Zakona o mirovinskim osiguravajućim društvima i isplati mirovina na temelju individualne kapitalizirane štednje (NN, br. 106/99, 63/00, 107/07 i 114/11; dalje u tekstu: ZMOD) u Republici Hrvatskoj osnovano je i djeluje samo jedno mirovinsko osiguravajuće društvo – Raiffeisen mirovinsko osiguravajuće društvo d.o.o. (dalje u tekstu: RMOD). RMOD je osnovan 2002., a prve je mirovine počeo isplaćivati 2003. godine.

Prema izvještaju o financijskom položaju na dan 31. prosinca 2012. vrijednost ukupne imovine RMOD-a iskazana je u iznosu od 267,3 mil. kuna, što predstavlja porast od 61,0 mil. kuna u odnosu na imovinu iskazanu na dan 31. prosinca 2011. godine. Navedeni porast imovine prvenstveno je rezultat porasta vrijednosti ukupnih ulaganja, koja čine 92,7% ukupne aktive te koja su za 53,3 mil. kuna veća u odnosu na vrijednost ulaganja iskazanu na dan 31. prosinca 2011. godine. U ukupnoj pasivi na dan 31. prosinca 2012. tehničke pričuve iskazane su u iznosu od 220,5 mil. kuna i čine 82,5% pasive. Tehničke pričuve dobrovoljnog mirovinskog osiguranja iznose 210,5 mil. kuna, dok se dio od 10,0 mil. kuna odnosi na tehničke pričuve obveznog mirovinskog osiguranja. Kapital i rezerve značajno su porasli u 2012. u odnosu na 2011., a prvenstveno zbog porasta revalorizacijskih rezervi financijskih ulaganja.

Tehničke pričuve obveznog mirovinskog osiguranja na dan 31. prosinca 2012. iskazane su u iznosu od 10,0 mil. kuna, dok je imovina za njihovo pokriće uložena u iznosu većem za 1,0 mil. kuna, odnosno imovina za pokriće tehničke pričuve obveznog osiguranja iznosi 11,0 mil. kuna. Imovina za pokriće tehničke pričuve dobrovoljnog mirovinskog osiguranja iznosi 232,0 mil. kuna, što je za 21,5 mil. kuna više od ukupne tehničke pričuve, koja iznosi 210,5 mil. kuna.

Tablica 4.15. Izvještaj o financijskom položaju RMOD-a na dan 31.12.2011. i 31.12.2012. godine

R. broj	Opis pozicije	31.12.2011.	31.12.2012.	Indeks 2012. /2011.
Aktiva				
1	Potraživanja za upisani a neuplaćeni kapital	0	0	-
2	Nematerijalna imovina	0	0	-
3	Materijalna imovina	49.382	69.935	141,62
4	Ulaganja	194.362.331	247.677.055	127,43
5	Udio reosiguranja u tehničkim pričuvama	0	0	-
6	Odgođena i tekuća porezna imovina	95.490	428.312	448,54
7	Potraživanja	0	5.365	-
8	Ostala imovina	8.274.345	14.015.435	169,38
9	Plaćeni troškovi budućeg razdoblja i nedospjela naplata prihoda	3.582.885	5.123.119	142,99
	Ukupno aktiva	**206.364.434**	**267.319.221**	**129,54**

Ostvarenjem prava iz mirovinskog osiguranja članovi mirovinskih fondova zaključuju ugovor s odabranim mirovinskim osiguravajućim društvom, nakon čega se kapitalizirana sredstva člana fonda, prikupljena u mirovinskom fondu (obveznom ili dobrovoljnom), prenose u mirovinsko osiguravajuće društvo, koje obavlja isplatu mirovina. Mirovinsko osiguravajuće društvo za članove obveznih mirovinskih fondova obavlja doživotnu isplatu mirovine u skladu s prenesenim sredstvima. Članovima dobrovoljnih mirovinskih fondova (i otvorenih i zatvorenih) mirovinsko osiguravajuće društvo isplaćuje doživotno ili privremeno mirovinsko davanje, u skladu s ugovorenim sporazumom koji nije identičan za sve članove mirovinskih fondova jer ovisi o mirovinskom programu koji je svaki pojedini član odabrao od ponuđenih programa na tržištu. U skladu s odredbama ZMOD-a, mirovinsko osiguravajuće društvo dostavlja Hanfi podatke o predloženim jediničnim iznosima mirovina i zajamčenim isplatama imenovanim korisnicima. Jedinični iznosi mirovina i zajamčenih isplata mogu se razlikovati samo ovisno o vrsti i obliku mirovine, o načinu usklađivanja, o dobnoj skupini kojoj korisnik mirovine pripada i o trajanju zajamčenog razdoblja. Jedinični iznosi mirovina jednako se primjenjuju prema svim osobama koje žele sklopiti ugovor o mirovini. U dobrovoljnom mirovinskom osiguranju jedinični iznos mirovina i zajamčenih isplata mogu se razlikovati i prema spolu korisnika i trajanju privremene mirovine. Mirovinsko

R. broj	Opis pozicije	31.12.2011.	31.12.2012.	Indeks 2012. /2011.
Pasiva				
10	Kapital i rezerve	11.965.425	31.127.345	260,14
11	Manjinski interes	0	0	-
12	Tehničke pričuve	179.194.847	220.467.900	123,03
13	Ostale pričuve - rezerviranja	0	0	-
14	Neosigurateljno-tehničke pričuve - rezerviranja	0	0	-
15	Financijske obveze	0	0	-
16	Odgođena i tekuća porezna obveza	0	6.686	-
17	Ostale obveze	1.641.879	393.175	23,95
18	Odgođeno plaćanje troškova i prihod budućeg razdoblja	13.562.282	15.324.115	112,99
	Ukupno pasiva	**206.364.434**	**267.319.221**	**129,54**

Izvor: Hanfa

U razdoblju od 1. siječnja 2012. do 31. prosinca 2012. godine RMOD je ostvario ukupne prihode u iznosu od 135,3 mil. kuna, odnosno 16,3 mil. kuna ukupnih prihoda manje u odnosu na isto razdoblje 2011. godine, što je velikim dijelom izravna posljedica smanjenja broja osiguranika u obveznom mirovinskom osiguranju zbog dopuna ZMOD-a. U strukturi prihoda najveći udjel (82,9% ili 112,1 mil. kuna) čine prihodi s temelja doznaka mirovinskih društava i izravnih jednokratnih uplata dobrovoljnog mirovinskog osiguranja.

Ukupni rashodi iskazani su u iznosu od 132,5 mil. kuna, što je za 13,3 mil. kuna manje u odnosu na ukupne rashode ostvarene u 2011. godini. Najveći dio rashoda, u iznosu od 123,4 mil. kuna (93,1%), odnosi se na rashode s temelja ugovora o mirovini dobrovoljnog mirovinskog osiguranja, od čega se 71,5 mil. kuna odnosi na isplate iz dobrovoljnog mirovinskog osiguranja, a 51,9 mil. kuna na promjenu tehničkih pričuva. Rashodi s temelja ugovora o mirovini dobrovoljnog mirovinskog osiguranja porasli su za 16,8 mil. kuna u odnosu na 2011., kada su iznosili 106,5 mil. kuna te činili 73,1% ukupnih rashoda.

Rashodi s temelja ugovora o mirovini obveznog mirovinskog osiguranja u iznosu od 3,0 mil. kuna u 2012. čine samo 2,3% ukupnih rashoda, dok su u 2011. činili 23,4% ukupnih rashoda. Važno je napomenuti kako je to smanjenje posljedica prelaska većeg dijela osiguranika iz II. stupa u sustav međugeneracijske

osiguravajuće društvo, u skladu s odredbama ZMOD-a, dostavlja Hanfi primjerak standardnog obrasca ugovora o mirovini najmanje mjesec dana prije nego započne koristiti taj obrazac ugovora. Najkasnije mjesec dana po primitku standardnog obrasca ugovora o mirovini Hanfa može iznijeti primjedbe mirovinskom osiguravajućem društvu ako taj obrazac ugovora dovodi potencijalne korisnike mirovina u zabludu ili ako ne udovoljava uvjetima iz ZMOD-a. Mirovinsko osiguravajuće društvo dužno je postupati prema primjedbama Hanfe jer je u suprotnome ugovor ništavan.

solidarnosti te kako će ta brojka ponovno rasti kada osiguranici koji su bili obvezni pristupiti II. stupu počnu ostvarivati svoje pravo na mirovinu.

RMOD je ostvario dobit tekućeg obračunskog razdoblja prije oporezivanja u iznosu od 2,8 mil. kuna, a nakon odbitka poreza u iznosu od 2,2 mil. kuna.

Tablica 4.16. Izvještaj o sveobuhvatnoj dobiti mirovinskog osiguravajućeg društva za 2011. i 2012. godinu

Redni broj	Opis pozicije	2011.	2012.	Indeks 2012./2011.
1	Prihodi s temelja doznaka mirovinskih društava i izravnih jednokratnih uplata - Obvezno mirovinsko osiguranje	32.421.295	2.354.455	7,26
2	Prihodi s temelja doznaka mirovinskih društava i izravnih jednokratnih uplata - Dobrovoljno mirovinsko osiguranje	95.031.734	112.115.637	117,98
3	Prihodi od ulaganja - Obvezno mirovinsko osiguranje	2.694.391	677.955	25,16
4	Prihodi od ulaganja - Dobrovoljno mirovinsko osiguranje	12.503.296	14.192.907	113,51
5	Prihodi od ulaganja - Poslovanje RMOD-a	612.036	800.046	130,72
6	Prihodi od provizija i naknada	8.283.877	5.025.227	60,66
7	Ostali prihodi	91.693	150.522	164,16
	Ukupni prihodi	151.638.322	135.316.749	89,24
8	Rashodi s temelja ugovora o mirovini - Obvezno mirovinsko osiguranje	-34.109.226	-2.995.227	8,78
9	Rashodi s temelja ugovora o mirovini - Dobrovoljno mirovinsko osiguranje	-106.546.261	-123.388.811	115,81
10	Poslovni rashodi	-3.140.313	-3.426.910	109,13
11	Troškovi ulaganja - Obvezno mirovinsko osiguranje	-1.006.099	-35.238	3,50
12	Troškovi ulaganja - Dobrovoljno mirovinsko osiguranje	-986.969	-2.680.032	271,54
13	Troškovi ulaganja - Poslovanje RMOD-a	0	-22	-
	Ukupni rashodi	-145.788.868	-132.526.240	90,90
14	Dobit ili gubitak obračunskog razdoblja prije poreza	5.849.454	2.790.509	47,71
15	Porez na dobit ili gubitak	-1.169.387	-556.499	47,59
16	Dobit ili gubitak obračunskog razdoblja poslije poreza	4.680.066	2.234.011	47,73

Izvor: Hanfa

Ukupan broj sklopljenih ugovora o mirovini na dan 31. prosinca 2012. iznosio je 11.140, od čega se 11.091 ugovor odnosio na dobrovoljno mirovinsko osiguranje (III. stup mirovinskog osiguranja), a 49 ugovora na obvezno mirovinsko osiguranje (II. stup mirovinskog osiguranja). Ukupan broj korisnika na dan 31. prosinca 2012. iznosio je 10.688, od čega se 99,5% odnosno 10.639 odnosilo na korisnike dobrovoljnog, a svega 49 na korisnike obveznog mirovinskog osiguranja.

4.2. Aktivnosti Hanfe

4.2.1. Regulatorne aktivnosti

4.2.1.1. Mirovinski fondovi

Na temelju ZODMF-a Hanfa je donijela dva nova podzakonska akta, i to Pravilnik o financijskim izvještajima mirovinskih fondova (NN, br. 137/12) te Pravilnik o financijskim izvještajima mirovinskih društava (NN, br. 137/12). Izmijenjen je jedan podzakonski akt kroz Pravilnik o izmjenama Pravilnika o načinu raspoređivanja osiguranika u obvezne mirovinske fondove i njihovom izvješćivanju o rasporedu (NN, br. 145/12). Svrha pravilnika kojima se regulira izvještavanje mirovinskih fondova i mirovinskih društava bila je implementirati sigurnosno prihvatljivo i učinkovito elektroničko izvještavanje uvođenjem elektroničkog potpisa, prije čega je i u Hanfi i kod subjekata nadzora izvršena prilagodba odgovarajuće informatičke infrastrukture. Cilj donošenja novih pravilnika odnosno izmjene postojećih bio je pojednostavljivanje procesa, prilagođavanje potrebama i poslovanju industrije te poboljšanje praktične primjene podzakonskih akata, kao i omogućavanje kvalitetnijeg i učinkovitijeg nadzora od strane Hanfe.

Hanfa je u pogledu naknada tijekom 2012. donijela Odluku o najvišem postotku naknade banke skrbnika za 2013., Odluku o najvišem postotku naknade za upravljanje obveznom mirovinskom društvu za 2013. te Odluku o zajamčenom prinosu obveznih mirovinskih fondova za 2011. godinu.

U 2012. godini Hanfa je u suradnji s Ministarstvom rada i mirovinskog sustava intenzivno radila na prijedlogu novog Zakona o obveznim mirovinskim fondovima. Naime, kroz deset godina postojanja sustava individualne kapitalizirane štednje i poslovanja mirovinskih fondova uočene su prilike za poboljšanje učinkovitosti i jačanje sustava te se predvidjelo razdvajanje postojećeg zakona na dva nova zakona - Zakon o obveznim mirovinskim fondovima, koji će regulirati sustav obveznog mirovinskog osiguranja na temelju individualne kapitalizirane štednje (II. stup) i Zakon o dobrovoljnim mirovinskim fondovima, koji će regulirati sustav dobrovoljnog mirovinskog osiguranja na temelju individualne kapitalizirane štednje (III. stup) i u dijelu zatvorenih mirovinskih fondova biti usklađen s europskim direktivama.

Prijedlogom novih zakona detaljnije se definira poslovanje mirovinskog društva, od organizacijskih zahtjeva i zahtjeva primjerenosti i prikladnosti za članstvo u upravi i nadzornom odboru do statusnih promjena društva i fondova, aktivnosti fondova te vrste i limita njihovih ulaganja, obavještavanja članova mirovinskih fondova, poslovanja depozitara i Središnjeg registra osiguranika te provođenja nadzora od strane Hanfe. S inicijativom izmjene upoznata je i industrija, koja je bila uključena u rad radne skupine za izradu zakona.

Usvajanje zakona očekuje se u 2013. godini.

4.2.1.2. Mirovinska osiguravajuća društva

Osnivanje i poslovanje mirovinskih osiguravajućih društava uređeno je ZMOD-om, koji je u primjeni od 1. siječnja 2000. godine. ZMOD-om je uređena i isplata mirovina, koju obavljaju mirovinska osiguravajuća društva, koja isplaćuju mirovine u sklopu obveznog mirovinskog osiguranja na temelju individualne kapitalizirane štednje (II. stup mirovinskog osiguranja), kao i druga mirovinska davanja u okviru dobrovoljnog mirovinskog osiguranja na temelju individualne kapitalizirane štednje (III. stup mirovinskog osiguranja).

U skladu s odredbama članka 22. stavaka 1. i 2. Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o mirovinskim osiguravajućim društvima i isplati mirovina na temelju individualne kapitalizirane štednje (NN, br. 107/07) mirovinsko osiguravajuće društvo ne može odbiti više od 10% od primljene doznake iz obveznog mirovinskog fonda kao naknadu za pokrivanje troškova mirovinskog osiguravajućeg društva, a odluku o najvišoj naknadi donosi Hanfa za svaku godinu. Stoga naknada za 2012. temeljem Odluke o najvišoj naknadi za pokrivanje troškova mirovinskog osiguravajućeg društva u 2012. godini iz doznaka obveznog mirovinskog fonda (NN, br. 16/12), koju je Hanfa donijela u veljači 2012., iznosi maksimalno 5% od primljene doznake iz obveznog mirovinskog fonda.

U vrijeme pokretanja mirovinske reforme obvezno mirovinsko osiguranje na temelju individualne kapitalizirane štednje (II. stup mirovinskog osiguranja) bilo je obvezno za sve osiguranike mlađe od 40 godina. Osobe koje su tada imale između 40 i 50 godina mogle su odabrati žele li ostati u sustavu međugeneracijske solidarnosti ili žele ući u II. stup osiguranja.

Posljednjim dopunama ZMOD-a (NN, br. 114/11), a u smislu odredbi članka 103.a stavka 1., korisnicima mirovina koji su na svoj zahtjev pristupili obveznom mirovinskom osiguranju na temelju individualne kapitalizirane štednje omogućeno je da im se odredi i isplaćuje mirovina kao da su bili osigurani samo u obveznom mirovinskom osiguranju na temelju generacijske solidarnosti, uz uvjet da korisnik mirovine zahtjev za određivanje mirovine prema navedenom članku podnese mirovinskom osiguravajućem društvu u roku od 90 dana od dana stupanja na snagu navedenih dopuna ZMOD-a. Dakle, svim osiguranicima koji su u vrijeme pokretanja mirovinske reforme imali mogućnost izbora i koji su izabrali II. mirovinski stup omogućeno je da u trenutku odlaska u mirovinu istupe iz II. mirovinskog stupa, čime im se osigurao obračun i isplata mirovine kao da su cijelo vrijeme bili u sustavu međugeneracijske solidarnosti.

Najveći broj takvih osiguranika to je i učinio te u zakonski propisanom roku pristupio osiguranju na temelju međugeneracijske solidarnosti. Istoj kategoriji osiguranika koja je već počela primati mirovinu dana je mogućnost da zatraži ponovni izračun i prelazak na isplatu mirovine isključivo iz sustava međugeneracijske solidarnosti. Prema dostavljenim izvještajima RMOD-a na dan 30. rujna 2011. (prije stupanja na snagu dopuna ZMOD-a) obvezno mirovinsko osiguranje brojalo je 1.004 osiguranika, a taj se broj znatno smanjio do dana 31. prosinca 2011., kada je iznosio svega 214. Broj osiguranika obveznog mirovinskog osiguranja nastavio se smanjivati sve do isteka roka od 90 dana, propisanog dopunama ZMOD-a, za podnošenje zahtjeva za određivanje mirovine te je prema izvještaju RMOD-a za veljaču 2012. vidljivo kako se broj osiguranika smanjio na samo 41.

4.2.2. Licenciranje

4.2.2.1. Mirovinski fondovi

U postupcima licenciranja kod aktivnosti vezanih uz mirovinske fondove tijekom 2012. bilo je nešto manje zahtjeva u odnosu na 2011., kao što je razvidno iz priložene tablice:

Tablica 4.17. Broj obrađenih predmeta vezanih uz poslovanje mirovinskih društava i mirovinskih fondova

Vrsta predmeta	2011.	2012.
Odobrenje za osnivanje fonda i obavljanje poslova upravljanja mirovinskim fondom (odobrenje za rad)	1	0
Odobrenje za osnivanje fonda	1	2
Odobrenje imenovanja članova uprave obveznog mirovinskog društva	3	4
Odobrenje imenovanja članova uprave dobrovoljnog mirovinskog društva	3	4
Odobrenje članova nadzornog odbora obveznog mirovinskog društva	8	3
Odobrenje članova nadzornog odbora dobrovoljnog mirovinskog društva	4	3
Odobrenje izmjena i dopuna statuta dobrovoljnog mirovinskog fonda	15	4
Odobrenje izmjena i dopuna statuta obveznog mirovinskog fonda	0	4
Odobrenje informativnog prospekta i izmjena informativnog prospekta dobrovoljnog mirovinskog fonda	15	4
Promidžba mirovinskih fondova	35	33
Rješenje - izdavanje licence za ovlaštenog upravitelja mirovinskih fondova	3	0
Rješenje - obnova licence za ovlaštenog upravitelja mirovinskih fondova	14	13
Suglasnost na transakcije vlasničkim udjelima obveznog mirovinskog društva	1	0

Izvor: Hanfa

4.2.2.2. Mirovinska osiguravajuća društva

Tijekom 2012. Hanfa je obnovila dvije licence za ovlaštenog upravitelja mirovinskog osiguravajućeg društva u skladu s odredbama članka 10. stavaka 3., 4. i 5. ZMOD-a i odredbama Pravilnika o uvjetima za stjecanje i provjeru stručnih znanja potrebnih za dobivanje licence za obavljanje poslova ovlaštenog upravitelja mirovinskog osiguravajućeg društva (NN, br. 80/10) te je izdala jednu suglasnost za člana nadzornog odbora mirovinskog osiguravajućeg društva u skladu s odredbom članka 12. stavka 2. ZMOD-a.

Hanfa je u 2012. odobrila i dvije promidžbene aktivnosti RMOD-a, a sve u skladu s odredbama Pravilnika o marketingu mirovina i drugih mirovinskih davanja (NN, br. 26/08), kojim se uređuje sadržaj oglasa, promidžbenog materijala, tvrdnji, izjava i informacija o mirovinama i drugim mirovinskim davanjima te o dobrovoljnim mirovinskim programima (dalje u tekstu: oglas i promidžbeni materijal) objavljenog od strane ili u ime mirovinskog osiguravajućeg društva i/ili dobrovoljnog mirovinskog društva (dalje u tekstu: oglašivači), kao i dodatni uvjeti za marketing mirovina i drugih mirovinskih davanja, postupak izdavanja suglasnosti Hanfe na oglas i promidžbeni materijal oglašivača, postupak nadzora agenata, zaposlenika i povezanih osoba oglašivača u poslovima prodaje i marketinga mirovina i drugih mirovinskih davanja te dobrovoljnih mirovinskih programa, kao i temeljni kriteriji provođenja i javnog predstavljanja istraživanja tržišta o mirovinama i drugim mirovinskim davanjima te dobrovoljnim mirovinskim programima od strane ili u ime oglašivača.

4.2.3. Nadzor

4.2.3.1. Mirovinski fondovi

Hanfa u sklopu svojih redovnih aktivnosti obavlja poslove posrednog i neposrednog nadzora nad usklađenošću mirovinskih fondova i društava za upravljanje obveznim i dobrovoljnim mirovinskim fondovima sa ZODMF-om i pripadajućim podzakonskim aktima, u svrhu zaštite interesa članova obveznih i dobrovoljnih mirovinskih fondova.

Posredni nadzor preko analize prikupljenih izvješća vrši se tako da se na dnevnoj razini izračunavaju prinosi mirovinskih fondova, vrijednost indeksa MIREX, a na periodičnoj razini analizira se uspješnost poslovanja mirovinskih društava i fondova. Također se kvalitativno i kvantitativno procjenjuje rizik poslovanja mirovinskih fondova i društava za upravljanje mirovinskim fondovima, prate se promjene u kapitalu, broj članova, usklađenost jamstvenog pologa, potencijalne obveze za isplatu zajamčenog prinosa, struktura i odnos troškova i prihoda te kontrolira točnost izračuna naknada. Izvješća koja Hanfa koristi u obavljanju poslova posrednog nadzora jesu izračuni neto vrijednosti imovine (dostavljaju se svakog dana vrednovanja od strane depozitne banke), godišnja izvješća o poslovanju te godišnji financijski izvještaji društava za upravljanje mirovinskim fondovima i mirovinskih fondova revidirani od strane neovisnog ovlaštenog revizora (dostavljaju se u roku od četiri mjeseca od završetka poslovne godine na koju se odnose), kao i financijski izvještaji i dodatna izvješća za razdoblja tijekom godine.

Kod neposrednog nadzora u obzir se uzimaju organizacijska struktura i institucionalna obilježja društva za upravljanje, organizacija poslova upravljanja imovinom fondova, ulaganje imovine fondova pod upravljanjem, upravljanje rizicima društva i fondova, kontrola izračuna vrijednosti imovine fondova, registar članova, računovodstvene evidencije i financijsko izvještavanje društva za upravljanje i fondova te provedba Zakona o sprječavanju pranja novca i financiranja terorizma (NN, br. 87/08 i 25/12).

Unutar gore navedenih cjelina u postupku nadzora provjeravaju se interni akti društava za upravljanje i mirovinskih fondova, proces realizacije investicijskih odluka, pridržavanje odredbi o dopuštenim ulaganjima i ograničenjima ulaganja, članstva u nadzornim odborima, provjera vođenja računovodstva i izrade financijskih izvještaja društava i fondova, ugovori s partnerima za poslove značajne za poslovanje mirovinskih fondova i interne procedure.

U 2012. Hanfa je provela ukupno šest redovnih neposrednih nadzora nad društvima za upravljanje obveznim i dobrovoljnim mirovinskim fondovima koja su u trenutku obavljanja nadzora upravljala s ukupno 13 fondova, i to četiri obvezna mirovinska fonda, tri otvorena dobrovoljna mirovinska fonda i šest zatvorenih dobrovoljnih mirovinskih fondova. Proveden je i postupak redovnog neposrednog nadzora nad Središnjim registrom osiguranika.

U redovnim nadzorima nad mirovinskim društvima i mirovinskim fondovima koje je Hanfa obavila u 2012. godini naglasak je bio na definiranju i unaprjeđivanju postupaka i procesa koji se provode u mirovinskim društvima prilikom ulaganja imovine te na uspostavljanju i unaprjeđenju odgovarajućih postupaka i sustava upravljanja rizicima.

Kod pojedinih su društava tijekom nadzora uočeni određeni nedostaci u internim procedurama i postupcima, a vezano uz donošenje investicijskih odluka i izradu analiza koje prethode samim ulaganjima te je zaključcima i preporukama nakon nadzora društvima naloženo njihovo ispravljanje odnosno poboljšanje.

Konkretno, pojedina društva nisu jasno propisala kriterije temeljem kojih se donose odluke o ulaganju za pojedinu klasu financijske imovine s obzirom na profil rizičnosti portfelja i rizičnost

pojedinog ulaganja, internim procedurama nije propisano obvezno dokumentiranje svake odluke o (ne)ulaganju, uključujući činjenice kojima se potkrepljuje (ne)zadovoljavanje propisanih kriterija, nisu propisane frekvencija i metodologija revidiranja donesenih investicijskih odluka i procjena kreditnog rizika izdavatelja vrijednosnih papira u portfelju fonda kao i potencijalnih ulaganja. Društvima je preporučeno da revidiraju interne procedure kojima se regulira proces donošenja investicijskih odluka, jasno propišu kriterije temeljem kojih se donose odluke o ulaganjima za pojedinu klasu financijske imovine s obzirom na profil rizičnosti portfelja i profil rizičnosti ulaganja, jasno propišu ovlasti i odgovornosti pojedinih organizacijskih dijelova i sudionika u procesu donošenja investicijskih odluka, obvezno dokumentiraju sve odluke o ulaganju, uključujući činjenice kojima se potkrepljuje (ne)zadovoljavanje propisanih kriterija za ulaganja te da propišu učestalost i metodologiju revidiranja donesenih investicijskih odluka i procjene kreditnog rizika izdavatelja vrijednosnih papira u portfelju fonda kao i potencijalnih ulaganja, što bi poboljšalo proces donošenja investicijskih odluka i kontrolu njihova izvršenja, praćenje njihovih učinaka na prinos fonda te doprinijelo fer vrednovanju financijske imovine mirovinskih fondova.

Hanfa će u sklopu svojih nadzornih aktivnosti i dalje kontinuirano pratiti i usmjeravati postupanja mirovinskih društava prilikom svih faza investicijskog procesa te inzistirati na unaprjeđivanju poslovnih procesa upravo u području upravljanja imovinom fondova, ulaganja i upravljanja rizicima koji proizlaze iz ulaganja.

4.2.3.2. Mirovinska osiguravajuća društva

Hanfa kontinuirano provodi nadzor nad poslovanjem mirovinskog osiguravajućeg društva na temelju financijskih i dopunskih izvještaja, aktuarske procjene te izvještaja na zahtjev Hanfe koje je RMOD dužan dostavljati Hanfi u opsegu i rokovima propisanim ZMOD-om i Pravilnikom o strukturi i sadržaju financijskih izvještaja mirovinskih osiguravajućih društava (NN, br. 94/08).

Osiguranje

5. Osiguranje

5.1. Opis tržišta

Pregled stanja tržišta osiguranja u 2012. izrađen je na temelju analize financijskih, statističkih i nadzornih izvještaja[34] dostavljenih Hanfi te provedenog nadzora nad poslovanjem društava za osiguranje i društava za reosiguranje, Hrvatskog nuklearnog POOL-a GIU i Hrvatskog ureda za osiguranje (dalje u tekstu: Ured).

5.1.1. Društva za osiguranje i društva za reosiguranje

U razdoblju od 1. siječnja 2012. do 31. prosinca 2012. društva za osiguranje koja posluju u Republici Hrvatskoj ostvarila su zaračunatu bruto premiju u iznosu od 9,0 mlrd. kuna, što predstavlja smanjenje od 1,1% u odnosu na isto razdoblje 2011. godine. Gustoća premije osiguranja[35] u 2012. iznosila je 2.114 kuna, odnosno 280 eura[36] ukupno za životna i neživotna osiguranja, što predstavlja pad u odnosu na prethodnu godinu. Gustoća premije osiguranja u skupini neživotnih osiguranja iznosila je 1.538 kuna (204 eura), dok je u skupini životnih osiguranja iznosila 576 kuna (76 eura). U razdoblju od 2003. do 2008. gustoća premije osiguranja bilježila je kontinuirani rast, koji je u 2009. zaustavljen najvećim dijelom kao posljedica financijske krize. U grafikonima koji slijede prikazano je kretanje gustoće premije osiguranja i udjela zaračunate bruto premije u BDP-u[37] (pokazatelji stanja na tržištu osiguranja) za razdoblje od 2003. do 2012. godine.

34 Financijski, statistički i nadzorni podaci za 2008., 2009., 2010., 2011. i 2012. korišteni u ovom izvješću prikazani su na temelju revidiranih izvještaja društava za osiguranje odnosno društava za reosiguranje, dok su podaci korišteni za Hrvatski nuklearni POOL GIU i Hrvatski ured za osiguranje u istom razdoblju prikazani na temelju nerevidiranih izvještaja. Financijski, statistički i nadzorni podaci za razdoblje 2003.-2007. također su prikazani na temelju nerevidiranih financijskih i statističkih izvještaja svih subjekata nadzora. Nadalje, podaci za prethodne godine iskazani u Godišnjem izvješću Hanfe za 2012. mogu se razlikovati od podataka u Godišnjim izvješćima Hanfe za 2006., 2007., 2008., 2009., 2010. i 2011. zbog primjene odredbi Zakona o računovodstvu (NN, br. 109/07), Zakona o osiguranju (NN, br. 151/05, 87/08 i 82/09), Međunarodnih standarda financijskog izvješćivanja (NN, br. 136/09, 08/10, 18/10, 27/10, 65/10, 120/10, 58/11, 140/11, 15/12 i 118/12), kao i uslijed postupanja društava za osiguranje odnosno društava za reosiguranje po nalozima Hanfe.

35 Gustoća premije osiguranja računa se kao omjer zaračunate bruto premije i broja stanovnika. Podaci o broju stanovnika preuzeti su s internetske stranice Državnog zavoda za statistiku (www.dzs.hr, datum posljednjeg pristupa 05. srpnja 2013.).

36 Izračunato prema srednjem tečaju Hrvatske narodne banke na dan 31. prosinca 2012. godine.

37 Bruto društveni proizvod – podaci preuzeti s internetske stranice Državnog zavoda za statistiku (www.dzs.hr, datum posljednjeg pristupa 07. lipnja 2013.).

Grafikon 5.1. Gustoća premije osiguranja za razdoblje od 2003. do 2012. godine (u kn)

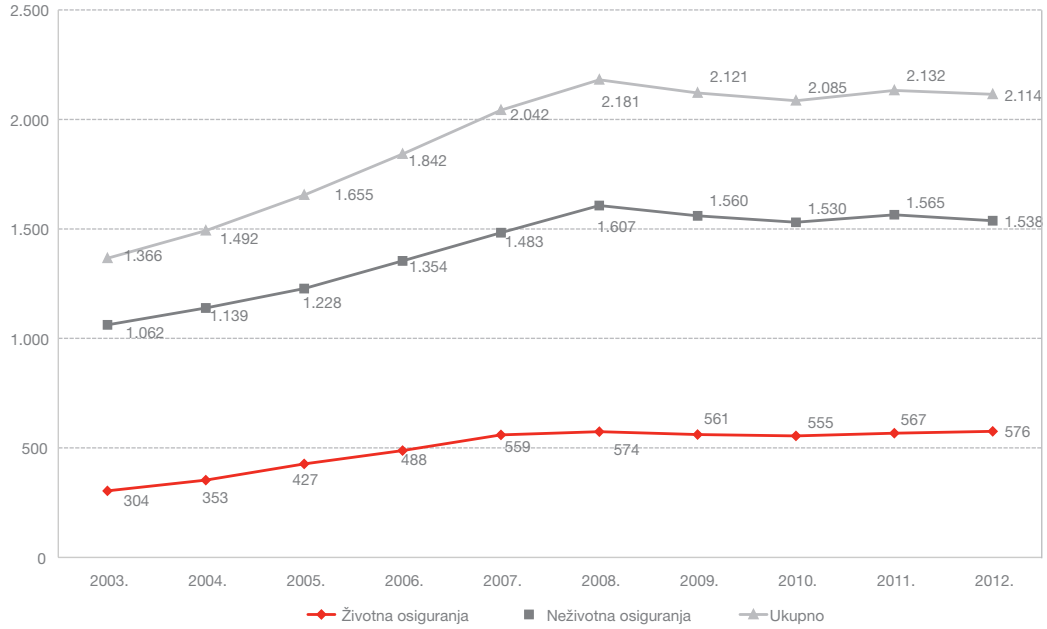

Izvor: Hanfa

Grafikon 5.2. Udjel zaračunate bruto premije u BDP-u za razdoblje od 2003. do 2012. godine

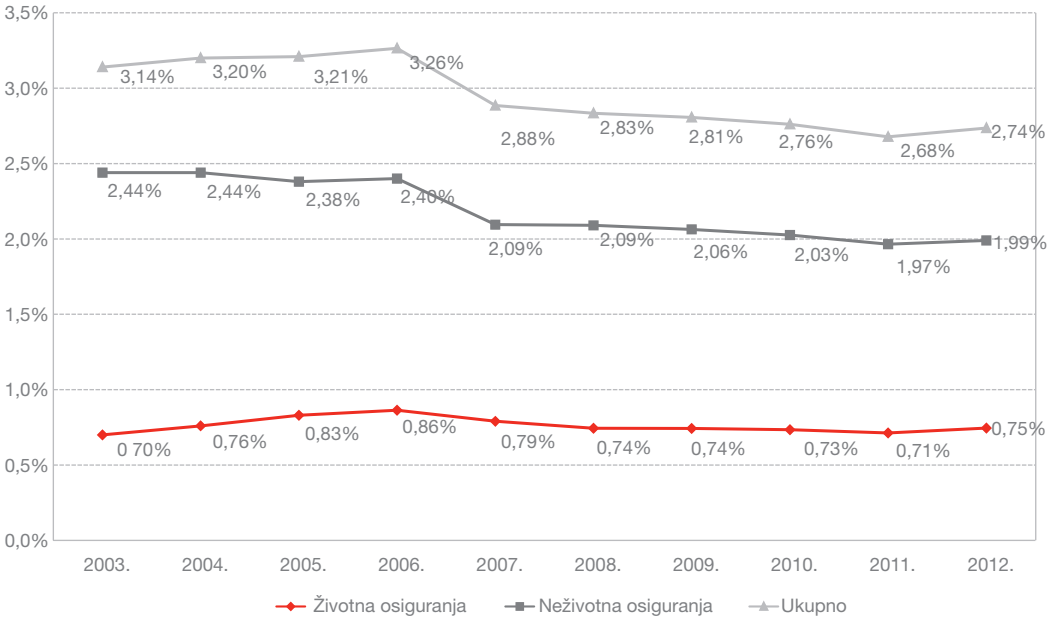

Izvor: Hanfa

Udjel premije osiguranja u BDP-u u 2012., za razliku od silaznog trenda započetog u 2007., a nastavljenog sve do 2011., zabilježio je rast u odnosu na prethodnu godinu. Naime, u 2011. navedeni udjel (ukupno životna i neživotna osiguranja) iznosio je 2,68% te je u 2012. povećan na 2,74%. U skupini životnih osiguranja navedeni udjel je sa 0,71% u 2011. porastao na 0,75% u 2012., dok je istovremeno kod neživotnih osiguranja isti udjel porastao sa 1,97% na 1,99%.

S obzirom na trenutačno raspoložive podatke koji se odnose na 2011. prosječni udjel ukupne premije osiguranja (ukupno životna i neživotna osiguranja) u BDP-u za zemlje punopravne članice europske osigurateljne i reosigurateljne federacije Insurance Europe (32 zemlje) iznosio je 7,6%[38]. Uzmemo li navedeni podatak u obzir te ga usporedimo s istim podatkom za Republiku Hrvatsku u 2011., vidljivo je da je u Republici Hrvatskoj taj pokazatelj značajno niži.

5.1.1.1. Opis tržišta

Na dan 31. prosinca 2012. na tržištu osiguranja u Republici Hrvatskoj bilo je 27 licenciranih društava za osiguranje i jedno društvo za reosiguranje.

Grafikon 5.3. Broj licenciranih društava za osiguranje i društava za reosiguranje u razdoblju od 2003. do 2012. godine

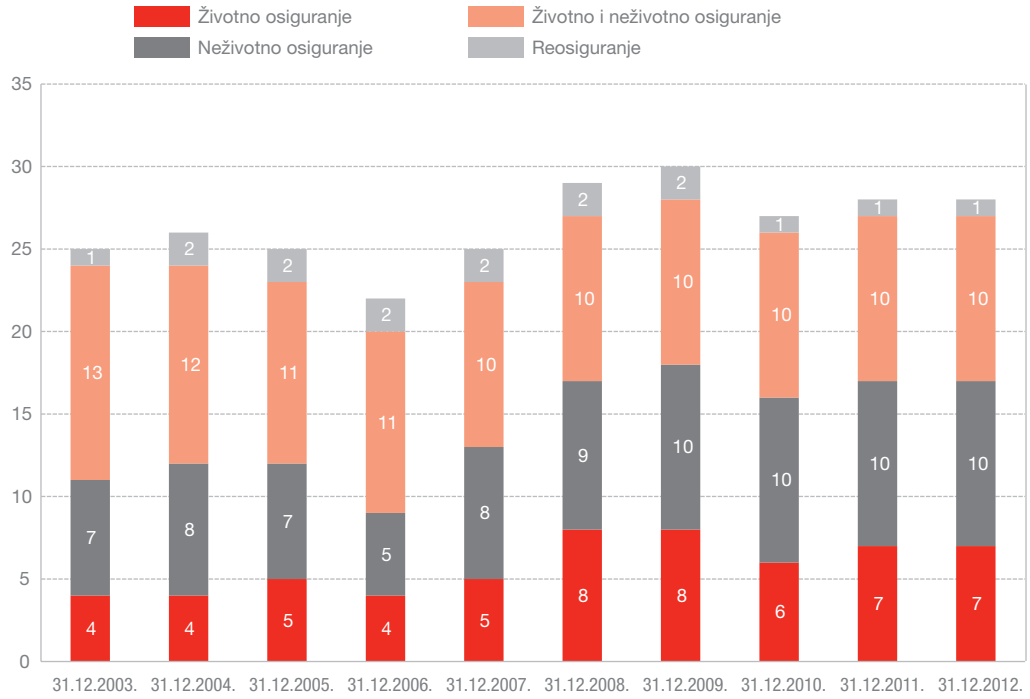

Izvor: Hanfa

U 2012. sedam društava za osiguranje obavljalo je isključivo poslove životnih osiguranja, deset društava za osiguranje isključivo poslove neživotnih osiguranja, a deset društava za osiguranje poslove životnih i neživotnih osiguranja (tzv. kompozitna društva). Poslove reosiguranja u 2012. obavljalo je jedno društvo za reosiguranje.

38 Izvor: Statistics N°46, European Insurance in Figures, siječanj 2013., www.insuranceeurope.eu

Tablica 5.1. Poslovi osiguranja koje su društva za osiguranje i društva za reosiguranje obavljala tijekom 2012. godine

Životno osiguranje	Neživotno osiguranje	Životno i neživotno osiguranje	Reosiguranje
Agram životno osiguranje d.d.	BNP Paribas Cardif osiguranje d.d.	Allianz Zagreb d.d.	Croatia Lloyd d.d.
ERGO životno osiguranje d.d.	Croatia zdravstveno osiguranje d.d.	Basler osiguranje Zagreb d.d.	
Erste osiguranje Vienna Insurance Group d.d.	ERGO osiguranje d.d.	Croatia osiguranje d.d.	
KD životno osiguranje d.d.	Euroherc osiguranje d.d.	Generali osiguranje d.d.	
Societe Generale osiguranje d.d.	HOK osiguranje d.d.	Grawe Hrvatska d.d.	
Velebit životno osiguranje d.d.	Hrvatsko kreditno osiguranje d.d.	Helios Vienna Insurance Group d.d.	
Wüstenrot životno osiguranje d.d.	Izvor osiguranje d.d.	Kvarner Vienna Insurance Group d.d.	
	Jadransko osiguranje d.d.	Merkur osiguranje d.d.	
	Sunce osiguranje d.d.	Triglav osiguranje d.d.	
	Velebit osiguranje d.d.	Uniqa osiguranje d.d.	

Izvor: Hanfa

Od ukupno 28 licenciranih društava za osiguranje odnosno društava za reosiguranje na dan 31. prosinca 2012. godine 16 društava bilo je u neposrednom većinskom vlasništvu nerezidenata. Premijski udjel za 16 društava u neposrednom većinskom vlasništvu nerezidenata na dan 31. prosinca 2012. iznosio je 41,8%, dok je za preostalih 12 društava u većinskom vlasništvu rezidenata na dan 31. prosinca 2012. premijski udjel iznosio 58,2%.

Grafikon 5.4. Vlasnička struktura licenciranih društava za osiguranje i društava za reosiguranje (neposredno vlasništvo) u razdoblju od 2003. do 2012. godine

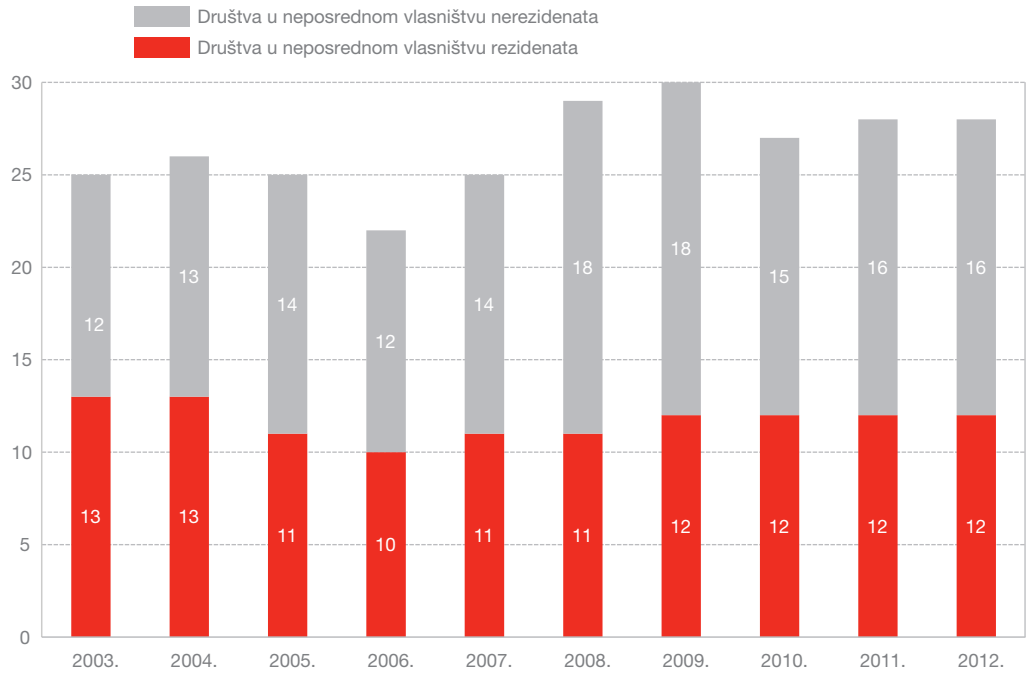

Izvor: Hanfa

5.1.1.2. Zaračunata bruto premija

Društva za osiguranje ostvarila su u 2012. zaračunatu bruto premiju u iznosu od 9,0 mlrd. kuna, što je za 0,1 mlrd. kuna (1,1%) manje u odnosu na 2011., kada je premija iznosila 9,1 mlrd. kuna. Točnije, premija u segmentu neživotnih osiguranja smanjena je za 132,7 mil. kuna (2,0%), dok je premija u segmentu životnih osiguranja porasla za 29,9 mil. kuna (1,2%). Porast ukupne zaračunate bruto premije u 2012. u odnosu na 2011. ostvarilo je 14 od ukupno 26 društava za osiguranje koja su obavljala poslove osiguranja i u 2011. godini.

Ukupna zaračunata bruto premija društva za reosiguranje u 2012. iznosila je 427,7 mil. kuna i bila je za 46,1 mil. kuna (9,7%) manja od premije ostvarene u prethodnoj godini.

Koncentracija osigurateljnog portfelja prema ukupno zaračunatoj bruto premiji u pet najvećih društava za osiguranje smanjena je sa 64,6% u 2011. na 64,3% u 2012., dok je istovremeno u promatranom razdoblju koncentracija osigurateljnog portfelja kod deset najvećih društava za osiguranje smanjena sa 84,4% na 83,9%. Kod neživotnih osiguranja prisutna je veća koncentracija u odnosu na životna osiguranja pa je tako pet društava za osiguranje ostvarilo 74,6% ukupne premije neživotnih osiguranja, dok je u segmentu životnih osiguranja 60,2% ukupne premije bilo koncentrirano u pet društava za osiguranje.

Grafikon 5.5. Kretanje zaračunate bruto premije društava za osiguranje u razdoblju od 2003. do 2012. godine (u tis. kn)

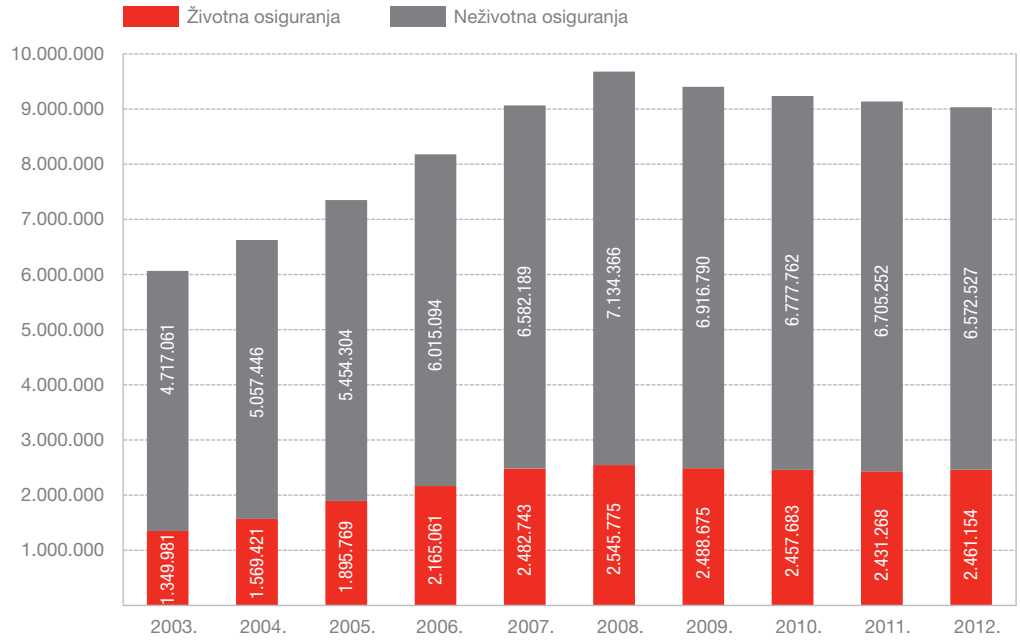

Izvor: Hanfa

U segmentu neživotnih osiguranja u 2012. nastavljen je trend smanjenja zaračunate bruto premije započet 2009., dok je u segmentu životnih osiguranja trend smanjenja premije prekinut te je prvi put od 2008. premija porasla.

Grafikon 5.6. Indeksi zaračunate bruto premije osiguranja društava za osiguranje u razdoblju od 2003. do 2012. godine

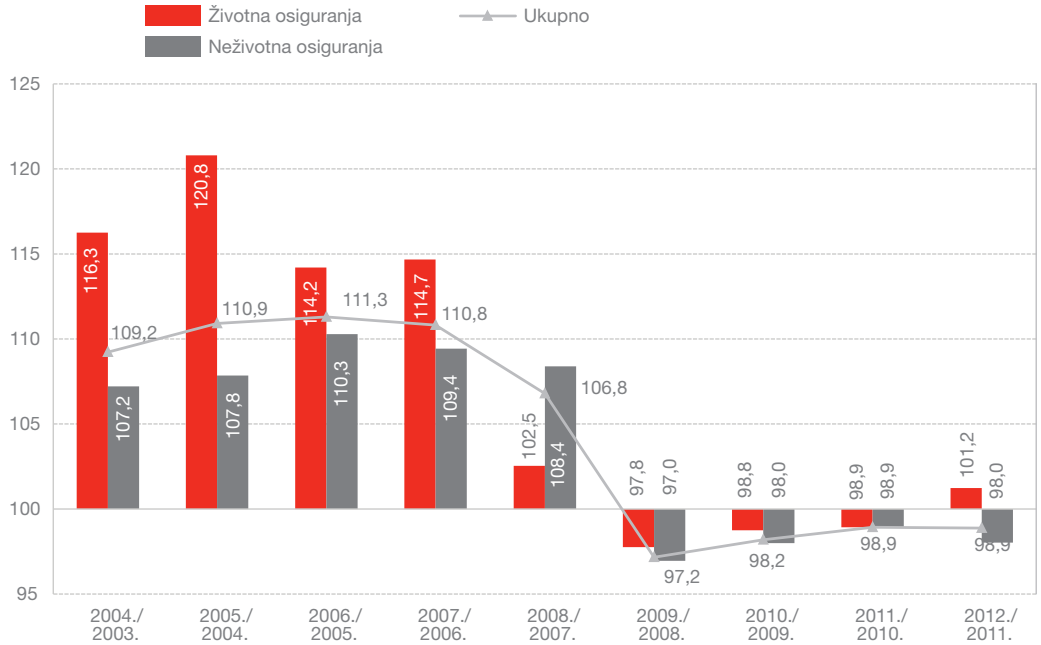

Izvor: Hanfa

U ukupno zaračunatoj bruto premiji na tržištu osiguranja u Republici Hrvatskoj i dalje su prevladavala neživotna osiguranja, koja su činila 72,8% ukupne zaračunate bruto premije, dok su životna osiguranja činila 27,2% zaračunate bruto premije. U odnosu na 2011. godinu, u 2012. nije bilo značajne promjene udjela životnih i neživotnih osiguranja u ukupnoj zaračunatoj bruto premiji. Više od dvije trećine ukupno zaračunate bruto premije čine neživotna osiguranja, a posebno značajan udjel u ukupno zaračunatoj premiji zauzima i osiguranje od odgovornosti za upotrebu motornih vozila (32,5%). Iz navedenog proizlazi kako su građani Republike Hrvatske i dalje usmjereni prema obveznim proizvodima osiguranja (prvenstveno osiguranja od odgovornosti za upotrebu motornih vozila), kao i osiguranjima vezanima uz kredite koje plasiraju kreditne institucije. Poboljšanjem gospodarskih prilika postoji mogućnost za nastanak prostora za rast zaračunate bruto premije manje zastupljenih proizvoda osiguranja iz ostalih skupina osiguranja.

Grafikon 5.7. Udjel životnih i neživotnih osiguranja društava za osiguranje u ukupnoj zaračunatoj bruto premiji osiguranja u razdoblju od 2003. do 2012. godine

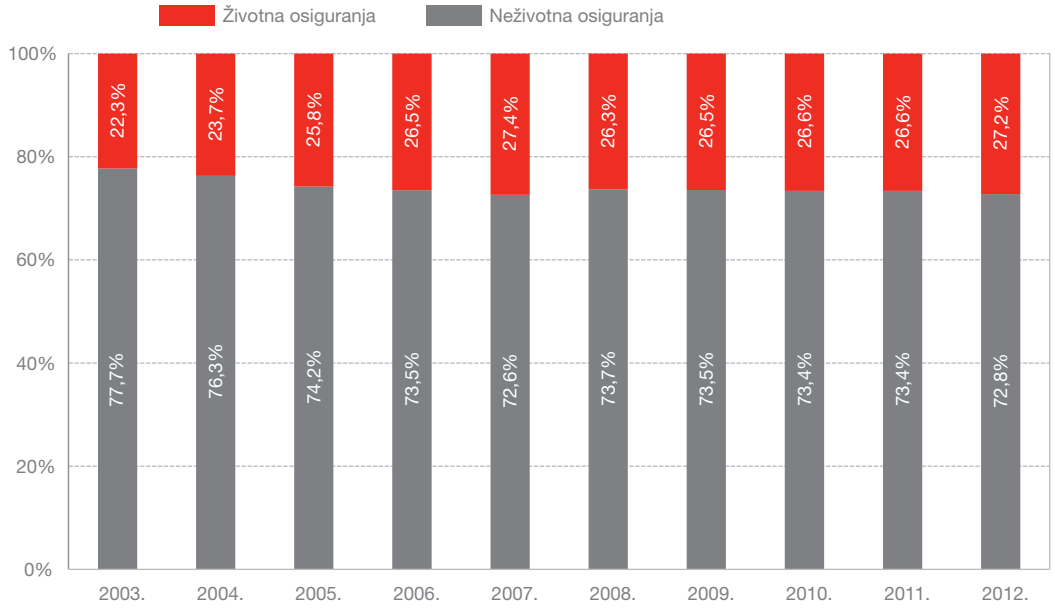

Izvor: Hanfa

U strukturi ukupne zaračunate bruto premije u 2012. bila je prisutna neravnomjerna raspodjela udjela pojedinih vrsta osiguranja u ukupnom osigurateljnom portfelju, tako da su od ukupno 25 vrsta osiguranja samo dvije vrste osiguranja (osiguranje od odgovornosti za upotrebu motornih vozila i životno osiguranje[39]) činile 56,1% ukupnog osigurateljnog portfelja te je njihov udjel bio povećan u odnosu na 2011., kada je iznosio 55,0%. Istovremeno je šest vrsta osiguranja čiji je pojedinačni udjel bio veći od 5,0% zauzimalo 84,0% ukupnog osigurateljnog portfelja, dok su u 2011. one zauzimale 83,8% ukupnog osigurateljnog portfelja.

39 U ovom kontekstu pojam „životno osiguranje“ odnosi se na vrstu osiguranja 19 – životno osiguranje, koja se nalazi unutar skupine životnih osiguranja u rasponu od vrste 19 do 25.

Tablica 5.2. Pregled zaračunate bruto premije po vrstama osiguranja u 2011. i 2012. godini (u tis. kn)[40]

Šifra	VRSTA OSIGURANJA	2011.	Udjel	2012.	Udjel	Indeks 2012./2011.
01	Osiguranje od nezgode	517.410	5,66%	504.048	5,58%	97,42
02	Zdravstveno osiguranje	255.147	2,79%	238.668	2,64%	93,54
03	Osiguranje cestovnih vozila	797.849	8,73%	720.458	7,98%	90,30
04	Osiguranje tračnih vozila	5.325	0,06%	4.346	0,05%	81,61
05	Osiguranje zračnih letjelica	15.130	0,17%	7.536	0,08%	49,81
06	Osiguranje plovila	204.916	2,24%	181.125	2,00%	88,39
07	Osiguranje robe u prijevozu	59.805	0,65%	51.557	0,57%	86,21
08	Osiguranje od požara i elementarnih šteta	565.981	6,19%	586.515	6,49%	103,63
09	Ostala osiguranja imovine	751.571	8,23%	705.244	7,81%	93,84
10	Osiguranje od odgovornosti za upotrebu motornih vozila	2.934.900	32,12%	2.939.904	32,54%	100,17
11	Osiguranje od odgovornosti za upotrebu zračnih letjelica	2.565	0,03%	6.046	0,07%	235,72
12	Osiguranje od odgovornosti za upotrebu plovila	36.617	0,40%	35.869	0,40%	97,96
13	Ostala osiguranja od odgovornosti	289.132	3,16%	288.045	3,19%	99,62
14	Osiguranje kredita	130.084	1,42%	147.360	1,63%	113,28
15	Osiguranje jamstava	7.869	0,09%	8.050	0,09%	102,31
16	Osiguranje raznih financijskih gubitaka	81.376	0,89%	89.671	0,99%	110,19
17	Osiguranje troškova pravne zaštite	2.911	0,03%	2.845	0,03%	97,72
18	Putno osiguranje	46.663	0,51%	55.241	0,61%	118,38
19	Životno osiguranje	2.092.895	22,91%	2.134.691	23,63%	102,00
20	Rentno osiguranje	9.047	0,10%	8.225	0,09%	90,92
21	Dodatna osiguranja uz životno osiguranje	156.469	1,71%	165.224	1,83%	105,60
22	Osiguranje za slučaj vjenčanja ili rođenja	8.969	0,10%	8.244	0,09%	91,91
23	Životna osiguranja kod kojih osiguranik na sebe preuzima investicijski rizik	163.888	1,79%	144.770	1,60%	88,33
24	Tontine	0	0,00%	0	0,00%	-
25	Osiguranje s kapitalizacijom isplate	0	0,00%	0	0,00%	-
UKUPNO NEŽIVOTNA OSIGURANJA (vrste 01 - 18)		6.705.252	73,39%	6.572.527	72,76%	98,02
UKUPNO ŽIVOTNA OSIGURANJA (vrste 19 - 25)		2.431.268	26,61%	2.461.154	27,24%	101,23
SVEUKUPNO (vrste 01 - 25)		**9.136.520**	**100,00%**	**9.033.681**	**100,00%**	**98,87**

Izvor: Hanfa

40 Skupine osiguranja, podskupine osiguranja, vrste osiguranja unutar skupina osiguranja i vrste rizika unutar vrsta osiguranja propisane su Pravilnikom o rasporedu vrsta rizika po skupinama i vrstama osiguranja odnosno reosiguranja (NN, br. 100/09).

Osiguranja motornih vozila koja uključuju osiguranje od odgovornosti za upotrebu motornih vozila (vrsta 10) i osiguranje cestovnih vozila, poznatije kao kasko (vrsta 03), činila su u 2012. godini 40,5% ukupne zaračunate bruto premije, što je neznatno manje u odnosu na udjel od 40,8% iz 2011. godine. U 2012. zaračunata bruto premija osiguranja od odgovornosti za upotrebu motornih vozila (vrsta 10) iznosila je 2,9 mlrd. kuna te je u odnosu na 2011. bila veća za 5,0 mil. kuna (0,2%). Premija osiguranja cestovnih vozila iznosila je 720,5 mil. kuna te je u odnosu na 2011. zabilježila pad u iznosu od 77,4 mil. kuna (9,7%), što ujedno predstavlja najveći pad premije po pojedinoj vrsti osiguranja u apsolutnom iznosu.

Grafikon 5.8. Struktura premije po vrstama osiguranja u 2012. godini

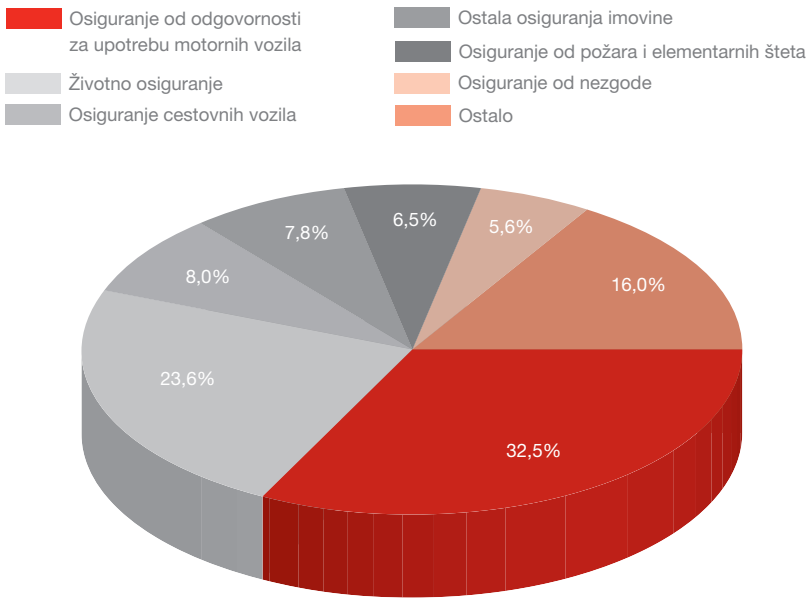

Izvor: Hanfa

Obvezno osiguranje vlasnika odnosno korisnika motornih vozila od odgovornosti za štete nanesene trećim osobama, poznatije kao osiguranje od automobilske odgovornosti (rizik 10.01), u prošloj je godini u Republici Hrvatskoj obavljalo 15 društava za osiguranje. Premija osiguranja od automobilske odgovornosti (rizik 10.01) u iznosu od 2,9 mlrd. kuna činila je gotovo trećinu ukupne zaračunate bruto premije u 2012. te je u odnosu na 2011. zabilježila porast od 4,4 mil. kuna (0,2%). Tri su društva za osiguranje ostvarila čak 64,7% ukupne premije osiguranja od automobilske odgovornosti, što je nešto manje u odnosu na 2011., kada su tri društva ostvarila 65,2% ukupne premije. Tehnički rezultat tržišta za rizik 10.01 iznosio je 590,5 mil. kuna, što je za 33,0% više u odnosu na 2011., kada je iznosio 443,9 mil. kuna.

Tablica 5.3. Obvezno osiguranje vlasnika odnosno korisnika motornih vozila od odgovornosti za štete nanesene trećim osobama u 2011. i 2012. godini (u tis. kn)

R. br.	Društvo za osiguranje	Zaračunata bruto premija (za 10.01)		
		2011.	2012.	Indeks 2012./2011.
1	Croatia osiguranje d.d.	788.560	785.533	99,62
2	Euroherc osiguranje d.d.	658.987	652.633	99,04
3	Jadransko osiguranje d.d.	451.543	446.718	98,93
4	Allianz Zagreb d.d.	252.703	273.208	108,11
5	HOK osiguranje d.d.	125.355	135.672	108,23
6	Triglav osiguranje d.d.	124.356	106.997	86,04
7	Kvarner VIG d.d.	114.075	100.476	88,08
8	Basler osiguranje Zagreb d.d.	96.736	93.112	96,25
9	Generali osiguranje d.d.	73.164	74.094	101,27
10	Uniqa osiguranje d.d.	58.022	54.878	94,58
11	Grawe Hrvatska d.d.	50.725	50.394	99,35
12	Helios VIG d.d.	32.089	45.279	141,10
13	Velebit osiguranje d.d.	43.487	43.176	99,28
14	Sunce osiguranje d.d.	29.069	30.742	105,76
15	Izvor osiguranje d.d.	12.107	22.478	185,66
	UKUPNO	**2.910.978**	**2.915.390**	**100,15**

Izvor: Hanfa

5.1.1.3. Struktura aktive

Ukupna imovina društava za osiguranje i društava za reosiguranje na dan 31. prosinca 2012. iznosila je 35,0 mlrd. kuna, što je u odnosu na 2011. povećanje od 2,1 mlrd. kuna ili 6,2%. Od navedenog iznosa ukupne aktive na dan 31. prosinca 2012. na segment životnih osiguranja odnosilo se 17,3 mlrd. kuna (49,6%), na segment neživotnih osiguranja 16,7 mlrd. kuna (47,8%), dok se 907,8 mil. kuna (2,6%) odnosilo na reosiguranje. U strukturi ukupne imovine društava za osiguranje i društava za reosiguranje bila su najzastupljenija ulaganja (77,0%), na potraživanja se odnosilo 6,8% aktive, na materijalnu imovinu 6,5% aktive, na udjel reosiguranja u tehničkim pričuvama odnosilo se 4,3% aktive, dok su preostale stavke u strukturi aktive sudjelovale sa 5,4%.

Tablica 5.4. Struktura aktive društava za osiguranje i društava za reosiguranje u 2011. i 2012. godini (u tis. kn)

	31.12.2011.			Ukupno udjel	31.12.2012.			Ukupno udjel	Indeks 2012./ 2011.
	Život	Neživot	Ukupno		Život	Neživot	Ukupno		
Potraživanja za upisani a neuplaćeni kapital	0	0	0	0,00%	0	0	0	0,00%	-
Nematerijalna imovina	10.228	88.600	98.828	0,30%	9.813	90.563	100.376	0,29%	101,57
Materijalna imovina	118.807	2.272.139	2.390.946	7,27%	95.705	2.190.354	2.286.059	6,54%	95,61
Ulaganja	14.072.466	10.815.320	24.887.786	75,63%	15.532.546	11.386.808	26.919.355	77,01%	108,16
Ulaganja za račun i rizik ugovaratelja životnog osiguranja	694.621	0	694.621	2,11%	799.441	0	799.441	2,29%	115,09
Udio reosiguranja u tehničkim pričuvama	353.177	1.133.992	1.487.169	4,52%	367.215	1.128.615	1.495.830	4,28%	100,58
Odgođena i tekuća porezna imovina	44.018	27.537	71.555	0,22%	15.900	41.389	57.289	0,16%	80,06
Potraživanja	209.147	2.184.126	2.393.273	7,27%	228.600	2.161.770	2.390.369	6,84%	99,88
Ostala imovina	84.143	359.313	443.456	1,35%	77.150	343.579	420.729	1,20%	94,87
Plaćeni troškovi budućeg razdoblja i nedospjela naplata prihoda	196.757	240.403	437.160	1,33%	223.593	264.663	488.256	1,40%	111,69
UKUPNO AKTIVA	**15.783.364**	**17.121.430**	**32.904.794**	**100,00%**	**17.349.962**	**17.607.741**	**34.957.702**	**100,00%**	**106,24**

Izvor: Hanfa

U aktivi životnih osiguranja (89,5%) najveći udjel odnosio se na ulaganja. Ulaganja za račun i rizik ugovaratelja životnog osiguranja činila su 4,6% aktive, dok su ostale stavke aktive u ukupnoj aktivi životnih osiguranja sudjelovale s manje od 3,0%. Unutar ulaganja najzastupljenija su bila ulaganja u dužničke vrijednosne papire i druge vrijednosne papire s fiksnim prihodom klasificirana u portfelj ulaganja koja se drže do dospijeća (39,9% aktive životnih osiguranja) te ulaganja u dužničke vrijednosne papire i druge vrijednosne papire s fiksnim prihodom klasificirana u portfelj ulaganja raspoloživih za prodaju (28,4% aktive životnih osiguranja).

U strukturi aktive neživotnih osiguranja također su bila najzastupljenija ulaganja, ali je njihov udjel bio znatno manji nego kod životnih osiguranja i iznosio je 64,7%. Materijalna imovina u aktivi neživotnih osiguranja sudjelovala je sa 12,4%, potraživanja sa 12,3%, dok je udjel reosiguranja u tehničkim pričuvama imao udjel od 6,4%. Kod ulaganja su bili najzastupljeniji depoziti, zajmovi i potraživanja (ukupno su činili 20,1% aktive neživotnih osiguranja).

Iz prethodno navedenih podataka vidljivo je da je u 2012. ukupno zaračunata bruto premija osiguranja bila manja u odnosu na 2011., ali je s druge strane ukupna aktiva bila veća u odnosu na 2011. godinu. Razlog povećanja ukupne aktive jest u povećanju aktive životnih osiguranja, zbog povećanja matematičke pričuve i adekvatno tome povećanja ulaganja.

Grafikon 5.9. Struktura aktive društava za osiguranje i društava za reosiguranje u 2011. i 2012. godini

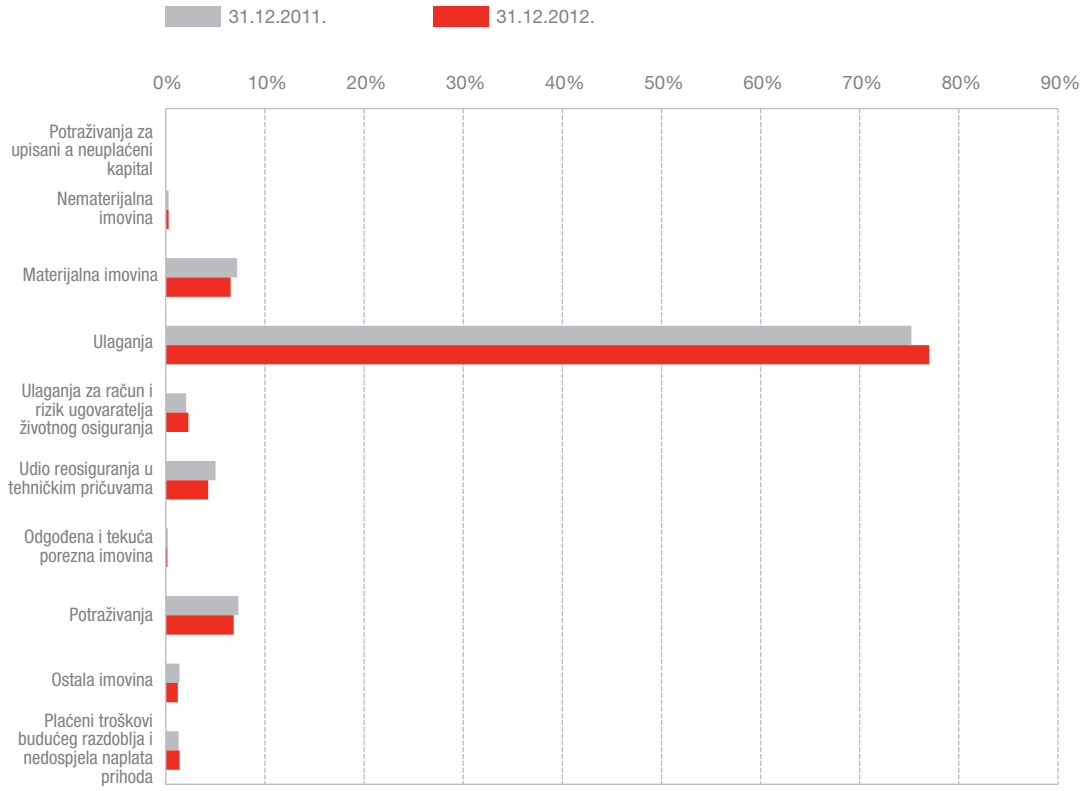

Izvor: Hanfa

5.1.1.4. Struktura pasive

U pasivi djelatnosti osiguranja na dan 31. prosinca 2012. najveći udjel (67,8%) odnosio se na tehničke pričuve. Kapital i rezerve činili su 20,9% pasive, ostale obveze u pasivi su sudjelovale sa 3,7%, dok su preostale stavke u strukturi pasive sudjelovale s manje od 3,0%.

Tablica 5.5. Struktura pasive društava za osiguranje i društava za reosiguranje u 2011. i 2012. godini (u tis. kn)

	31.12.2011.			Ukupno udjel	31.12.2012.			Ukupno udjel	Indeks 2012./ 2011.
	Život	Neživot	Ukupno		Život	Neživot	Ukupno		
Kapital i rezerve	1.573.614	4.651.512	6.225.126	18,92%	2.224.252	5.066.713	7.290.965	20,86%	117,12
Obveze drugog reda (podređene obveze)		41.808	41.808	0,13%	0	41.880	41.880	0,12%	100,17
Tehničke pričuve	12.869.357	10.172.138	23.041.495	70,02%	13.604.443	10.114.224	23.718.667	67,85%	102,94
Posebna pričuva za osiguranje iz skupine životnih osiguranja kod kojih ugovaratelj osiguranja preuzima invest. rizik, bruto iznos	690.605		690.605	2,10%	798.381	0	798.381	2,28%	115,61
Ostale pričuve	6.656	97.037	103.693	0,31%	16.762	112.065	128.827	0,37%	124,24
Odgođena i tekuća porezna obveza	24.299	375.607	399.906	1,21%	84.024	341.478	425.502	1,22%	106,40
Depoziti zadržani iz posla predanog u reosiguranje	340.420	76.148	416.568	1,27%	353.075	87.157	440.232	1,26%	105,68
Financijske obveze	13.174	203.339	216.513	0,66%	36.292	281.801	318.093	0,91%	146,92
Ostale obveze	229.964	1.226.914	1.456.878	4,43%	192.267	1.087.015	1.279.282	3,66%	87,81
Odgođeno plaćanje troškova i prihod budućeg razdoblja	35.275	276.927	312.202	0,95%	40.464	475.408	515.873	1,48%	165,24
UKUPNA PASIVA	**15.783.364**	**17.121.430**	**32.904.794**	**100,00%**	**17.349.962**	**17.607.741**	**34.957.702**	**100,00%**	**106,24**

Izvor: Hanfa

U ukupnoj pasivi životnih osiguranja na dan 31. prosinca 2012. tehničke pričuve iznosile su 13,6 mlrd. kuna te su u strukturi pasive sudjelovale sa 78,4%. Najzastupljenija stavka unutar tehničkih pričuva bila je bruto matematička pričuva, koja je iznosila 13,4 mlrd. kuna i činila 77,0% pasive. Kapital i rezerve iznosili su 2,2 mlrd. kuna te su činili 12,8% pasive. Posebna pričuva za osiguranje iz skupine životnih osiguranja kod kojih ugovaratelj osiguranja preuzima investicijski rizik (bruto iznos) iznosila je 798,3 mil. kuna, što predstavlja 4,6% pasive, dok ostale stavke pasive životnih osiguranja pojedinačno nisu prelazile 3,0%. U strukturi pasive neživotnih osiguranja (bez reosiguranja) najznačajnija stavka također su bile tehničke pričuve u iznosu od 9,6 mlrd. kuna te su činile 57,4% pasive, od čega se najveći dio (6,4 mlrd. kuna) odnosio na bruto iznos pričuva šteta, koje su u pasivi sudjelovale sa 38,6%. Kapital i rezerve u iznosu od 4,8 mlrd. kuna činili su 28,6% pasive, dok se na ostale obveze odnosilo 1,0 mlrd. kuna (6,0% pasive).

Grafikon 5.10. Struktura pasive društava za osiguranje i društava za reosiguranje u 2011. i 2012. godini

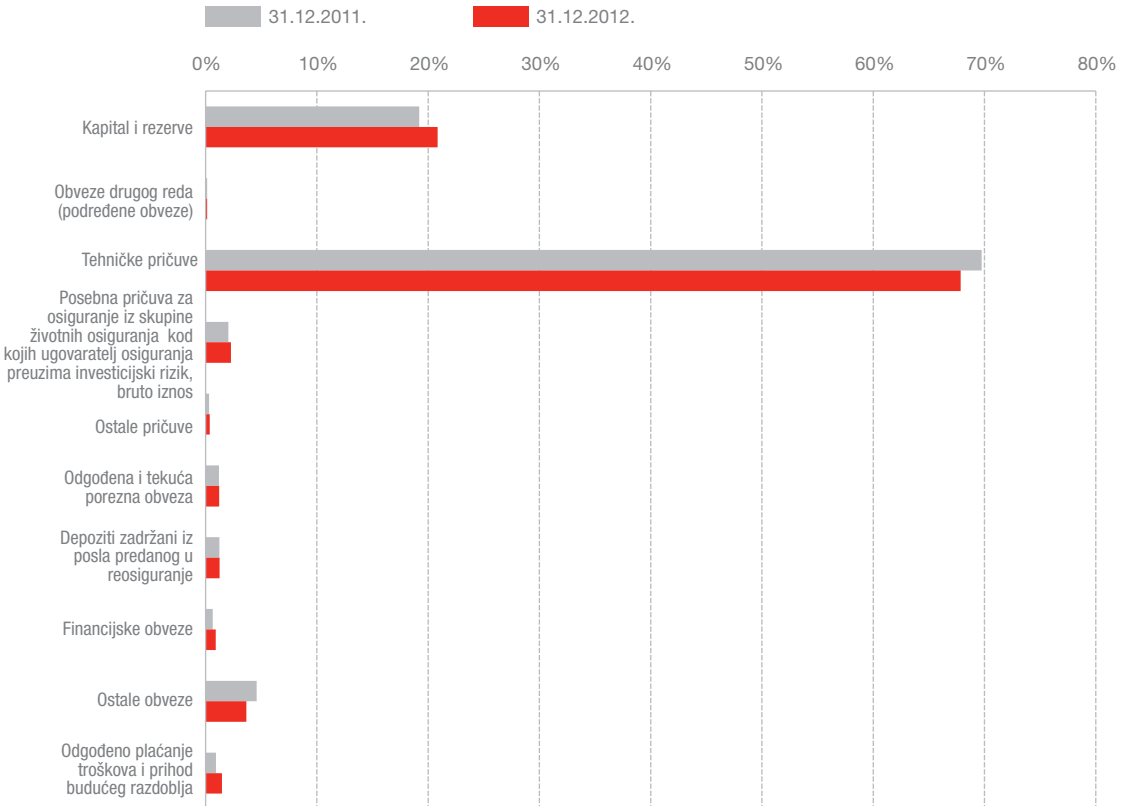

Izvor: Hanfa

5.1.1.5. Financijski rezultat poslovanja

Od 27 društava za osiguranje i jednog društva za reosiguranje koja su poslovala na tržištu osiguranja u 2012. neto dobit u visini od 646,0 mil. kuna ostvarilo je 17 društava za osiguranje i jedno društvo za reosiguranje, dok je gubitak u visini od 100,1 mil. kuna ostvarilo deset društava za osiguranje.

U razdoblju od 1. siječnja 2012. do 31. prosinca 2012. kao rezultat poslovanja društava za osiguranje i društva za reosiguranje ostvarena je neto dobit od 545,9 mil. kuna, što u odnosu na 2011., kada je ostvareno 410,3 mil. kuna neto dobiti, predstavlja povećanje neto dobiti u iznosu od 135,6 mil. kuna.

U skupini životnih osiguranja neto dobit u iznosu od 161,0 mil. kuna ostvarilo je 11 društava za osiguranje, dok je gubitak u iznosu od 42,2 mil. kuna iskazalo šest društava za osiguranje. U skupini neživotnih osiguranja neto dobit od 470,3 mil. kuna ostvarilo je 14 društava za osiguranje, dok je gubitak u iznosu od 69,9 mil. kuna iskazalo šest društava za osiguranje. Društvo za reosiguranje ostvarilo je neto dobit u iznosu od 26,7 mil. kuna.

Grafikon 5.11. Rezultat poslovanja društava za osiguranje odnosno društava za reosiguranje od 2007. do 2012. godine[41] (u mil. kn)

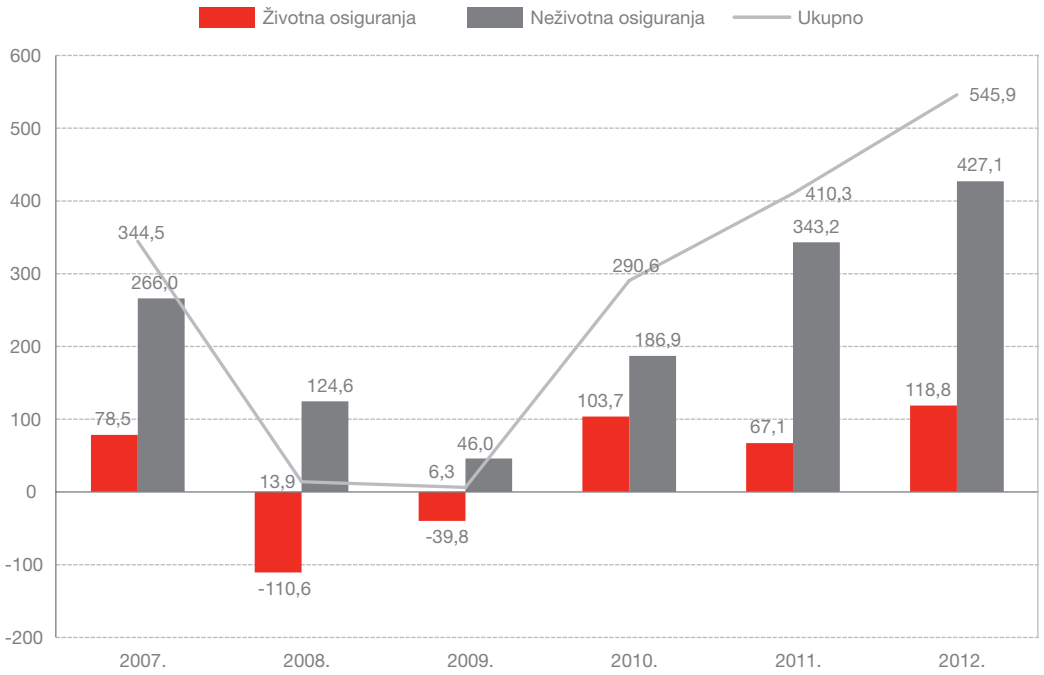

Izvor: Hanfa

5.1.1.6. Tehničke pričuve

Visina neto tehničkih pričuva društava za osiguranje i društava za reosiguranje na dan 31. prosinca 2012. iskazana je u Izvještaju o financijskom položaju u visini od 22,2 mlrd. kuna i veća je za 3,1% u odnosu na dan 31. prosinca 2012. godine. Kao i prethodne godine društva su najviše sredstava ukupne neto tehničke pričuve izdvojila u matematičku pričuvu, koja je činila 59,0% ukupnih tehničkih pričuva te je u odnosu na 2011. zabilježila porast od 6,1%. U odnosu na 2011. navedeno predstavlja veći udjel matematičke pričuve unutar ukupnih tehničkih pričuva, a uslijed porasta zaračunate bruto premije životnih osiguranja i tehničkih pričuva životnih osiguranja i s obzirom na činjenicu da 59,0% ukupnih tehničkih pričuva čine matematičke pričuve.

Tehničke pričuve predstavljaju sredstva društva za osiguranje namijenjena pokriću budućih obveza iz osiguranja i eventualnih gubitaka zbog rizika koji proizlaze iz poslova osiguranja koje obavlja. Tehničke pričuve uključuju pričuve za prijenosne premije, pričuve za bonuse i popuste, pričuve šteta i druge tehničke pričuve osiguranja. Društvo za osiguranje može oblikovati i tehničke pričuve za kolebanje štete. Ako društvo za osiguranje obavlja poslove životnih osiguranja odnosno osiguranja kod kojih se kumuliraju sredstva štednje ili sredstva za pokriće rizika u kasnijim godinama osiguranja s višegodišnjim trajanjem na koja se primjenjuju tablice vjerojatnosti i izračuni kao i na životna osiguranja, dužno je oblikovati i matematičke pričuve. Posebne pričuve dužno je oblikovati ako obavlja osiguranja kod kojih ugovaratelj osiguranja na sebe preuzima investicijski rizik.

41 Rezultati poslovanja društava za osiguranje odnosno društava za reosiguranje za razdoblja ranija od 2007. nisu prikazani zbog promjene u metodologiji iskazivanja podataka u obrascu Izvještaj o sveobuhvatnoj dobiti.

Grafikon 5.12. Kretanje neto tehničke pričuve za razdoblje od 2003. do 2012. godine (u tis. kn)

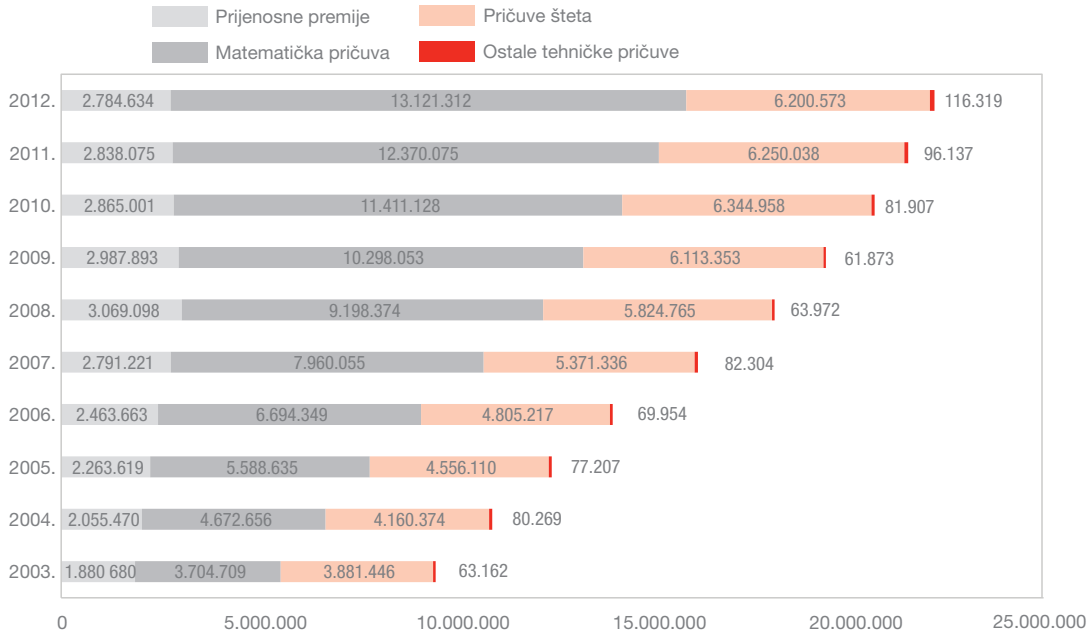

Izvor: Hanfa

Grafikon 5.13. Struktura tehničkih pričuva za razdoblje od 2003. do 2012. godine

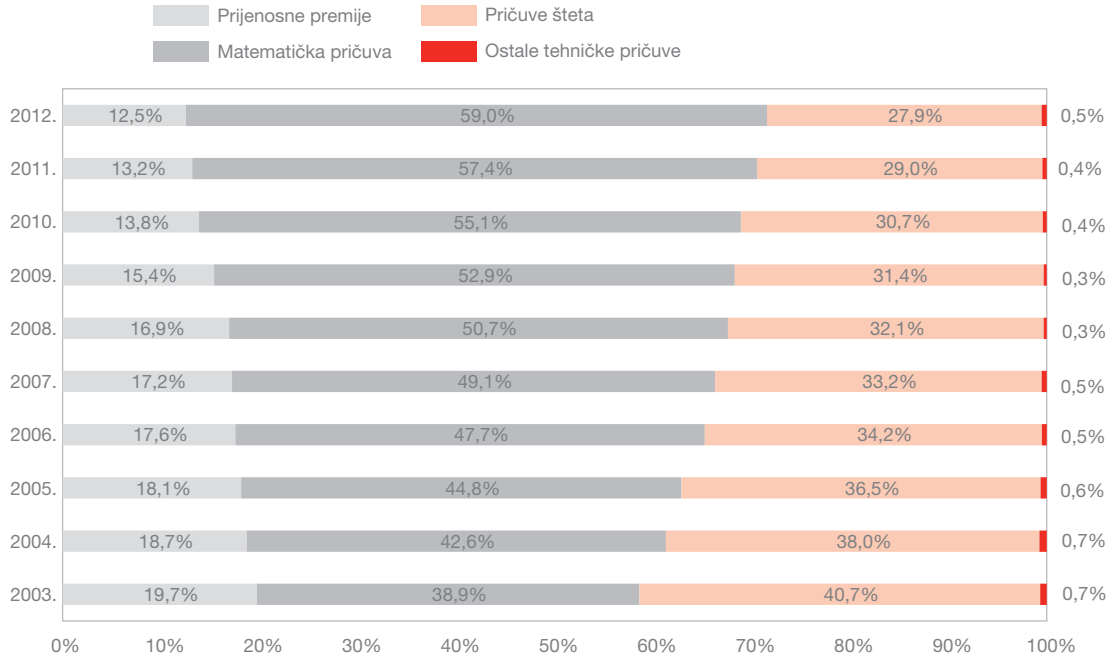

Izvor: Hanfa

5.1.1.7. Ulaganja imovine za pokriće tehničke pričuve

Imovinu za pokriće tehničke pričuve društva za osiguranje i društva za reosiguranje dužna su oblikovati u skladu s relevantnim odredbama ZOS-a, kojima su propisane vrste i ograničenja dopuštenih ulaganja imovine za pokriće tehničke pričuve, te u skladu s odredbama Pravilnika o vrstama i obilježjima imovine za pokriće tehničkih pričuva, pravilima za disperziju i ograničenje ulaganja imovine za pokriće tehničkih pričuva, njihovom vrednovanju, usklađenosti, pravilima za upotrebu izvedenih financijskih instrumenata te načinu i rokovima izvješćivanja (NN, br. 119/09, 155/09, 01/12 i 39/12; dalje u tekstu: Pravilnik o ulaganjima). Traženo pokriće tehničke pričuve osim matematičke pričuve[42] društava za osiguranje i društava za reosiguranje na dan 31. prosinca 2012. iznosilo je 9,0 mlrd. kuna, dok je ukupna uložena imovina iznosila 9,5 mlrd. kuna, odnosno 0,5 mlrd. kuna ili 5,8% više.

Najveći udjel u strukturi ulaganja na razini djelatnosti osiguranja odnosio se na ulaganja u vrijednosne papire čiji je izdavatelj Republika Hrvatska, Hrvatska narodna banka i Hrvatska banka za obnovu i razvoj i iznosio je 35,5%. Ulaganja u vrijednosne papire, uključujući obveznice drugih izdavatelja i dionice, činila su 42,5% ukupnih ulaganja te je njihov ukupni udjel bio veći u odnosu na 2011., kada je iznosio 40,9%. Povećanje udjela u ukupnim ulaganjima bilježio je i udjel depozita, koji se sa 14,7% u 2011. povećao na 15,8% u 2012., što je u najvećoj mjeri rezultat povećanja ulaganja uz suglasnost nadzornog tijela. Isto tako udjel ulaganja u investicijske fondove povećao se sa 6,4% u 2011. na 8,5% u 2012., što je približno jednako udjelu iz 2010. godine. Udjel ulaganja u nekretnine smanjio se sa 15,9% u 2011. na 15,3% u 2012., a udjel zajmova smanjio se sa 7,4% u 2011. na 4,7% u 2012. godini. Smanjenje udjela u ukupnim ulaganjima također bilježi udjel ostalih ulaganja[43], koji je smanjen sa 14,8% u prethodnoj godini na 13,2% u 2012. godini.

Grafikon 5.14. Struktura ulaganja iz sredstava tehničke pričuve za razdoblje od 2003. do 2012. godine

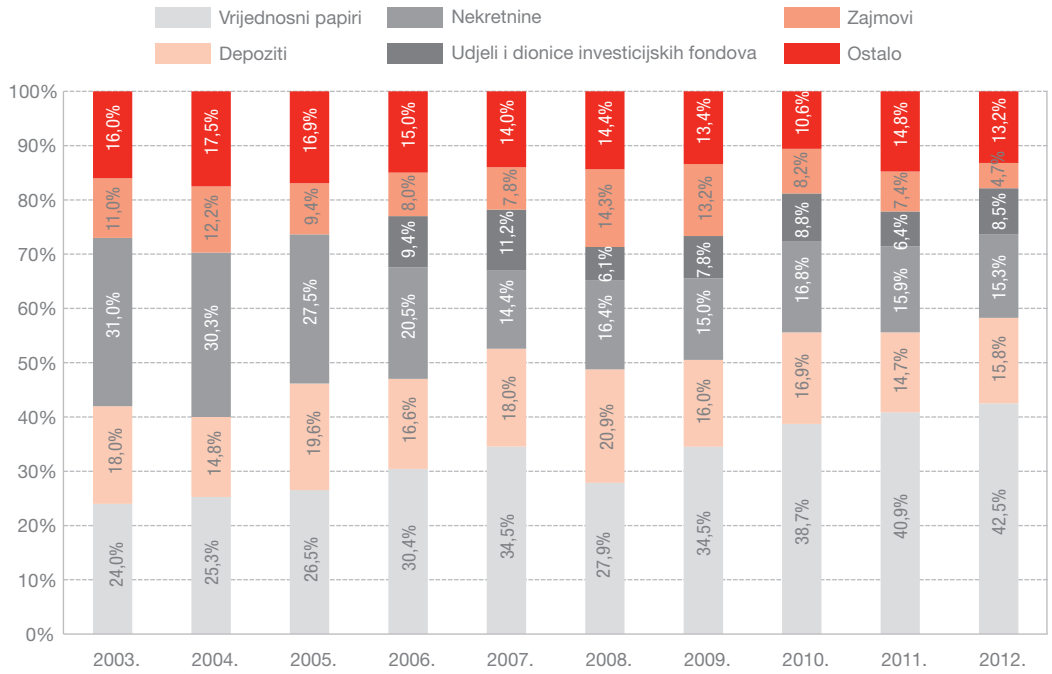

Izvor: Hanfa

42 Traženo pokriće tehničke pričuve, osim matematičke pričuve čine: pričuve za prijenosne premije, pričuve za bonuse i popuste, pričuve šteta, pričuve za kolebanje šteta te druge tehničke pričuve osiguranja.

43 Sredstva na poslovnom računu društva za osiguranje, dugoročne obveznice ili drugi dugoročni vrijednosni papiri čiji je izdavatelj inozemni nedržavni subjekt države članice ili države članice OECD-a, dionice čiji je izdavatelj inozemno dioničko društvo kojima se trguje na uređenim tržištima kapitala država članica ili država članica OECD-a, udjeli investicijskih fondova koji se prodaju u državi članici ili državi članici OECD-a te ulaganja uz suglasnost nadzornog tijela.

5.1.1.8. Ulaganja imovine za pokriće matematičke pričuve

Društva za osiguranje oblikuju matematičku pričuvu[44] u visini sadašnje vrijednosti svih budućih obveza društava za osiguranje, izračunatu na temelju zaključenih ugovora o osiguranju te umanjenu za sadašnju procijenjenu vrijednost budućih premija koje će biti uplaćene na temelju tih osiguranja. Isto tako društvo za osiguranje koje provodi osiguranja u vrstama osiguranja za koje je nužno oblikovati matematičku pričuvu dužno je ulagati imovinu za pokriće matematičke pričuve i njome upravljati odvojeno od druge imovine. Pri tome vrijednost imovine za pokriće matematičke pričuve mora u svakom trenutku biti najmanje jednaka visini traženoga pokrića koje obuhvaća matematičku pričuvu. Imovinu za pokriće matematičke pričuve društva za osiguranje dužna su ulagati u skladu s relevantnim odredbama ZOS-a kojima su propisane vrste i ograničenja dopuštenih ulaganja imovine za pokriće matematičke pričuve te odredbama Pravilnika o ulaganjima, uzimajući u obzir vrste poslova osiguranja koje obavljaju, s time da je zajamčena sigurnost, isplativost te odgovarajuća raznovrsnost ulaganja. Slobodna novčana sredstva moraju biti adekvatno uložena kako bi se većom disperzijom i preciznijim definiranjem namjene ulaganja na najmanju mjeru ograničio rizik ulaganja, što se posebno odnosi na ulaganje sredstava životnih osiguranja, s obzirom na to da ta sredstva imaju karakter dugoročne štednje. Na dan 31. prosinca 2012. društva za osiguranje iskazala su traženo pokriće matematičke pričuve[45] u visini od 13,2 mlrd. kuna, dok je imovina za pokriće matematičke pričuve iznosila 13,8 mlrd. kuna, što znači da su društva za osiguranje uložila 0,6 mlrd. kuna, odnosno 4,3% više sredstava od traženog pokrića.

U strukturi ulaganja najveći dio sredstava bio je uložen u vrijednosne papire čiji je izdavatelj Republika Hrvatska, Hrvatska narodna banka i Hrvatska banka za obnovu i razvoj (79,7%). Društva za osiguranje obvezna su naime, u skladu sa ZOS-om, najmanje 50,0% traženog pokrića matematičke pričuve uložiti u vrijednosne papire čiji je izdavatelj Republika Hrvatska, Hrvatska narodna banka i Hrvatska banka za obnovu i razvoj te u obveznice i druge dužničke vrijednosne papire za koje je Republika Hrvatska izdala jamstvo. Značajan dio sredstava bio je uložen i u depozite u bankama sa sjedištem u Republici Hrvatskoj (7,9%). U ostale oblike imovine za pokriće matematičke pričuve po pojedinačnim stavkama bilo je uloženo manje od 5,0%, a ta pojedinačna ulaganja zajedno su u ukupnoj strukturi ulaganja imovine za pokriće matematičke pričuve činila 14,5%.

---

44 Matematičke pričuve oblikuju se u visini sadašnje vrijednosti procijenjenih budućih obveza društava za osiguranje na temelju sklopljenih ugovora o osiguranju umanjene za sadašnju procijenjenu vrijednost budućih premija koje će biti uplaćene na temelju tih osiguranja.

45 Traženo pokriće matematičke pričuve čine matematička pričuva, pričuve za prijenosne premije kod vrsta rizika za koje je nužno oblikovati matematičku pričuvu, pričuve za štete kod vrsta rizika za koje je nužno oblikovati matematičku pričuvu te pričuve za bonuse i popuste kod vrsta rizika za koje je nužno oblikovati matematičku pričuvu.

Grafikon 5.15. Struktura ulaganja iz sredstava matematičke pričuve za razdoblje od 2003. do 2012. godine

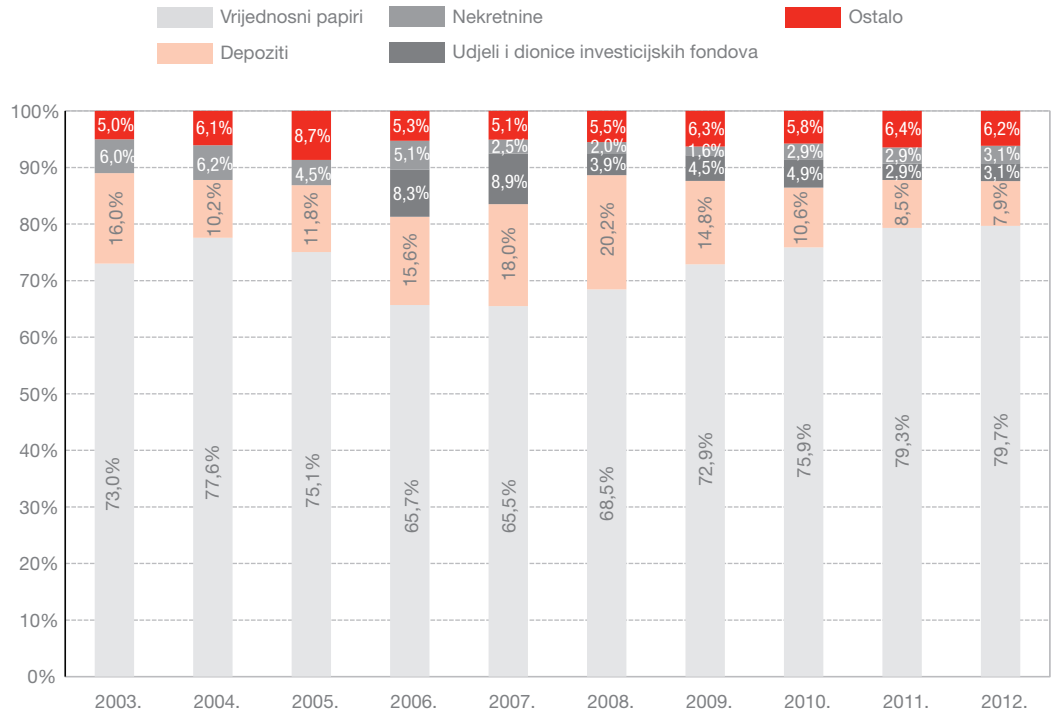

Izvor: Hanfa

5.1.1.9. Ulaganja imovine iz kapitala i ostalih sredstava (osim imovine za pokriće matematičke pričuve i imovine za pokriće tehničke pričuve)

Ukupna ulaganja imovine iz kapitala i ostalih sredstava, osim imovine za pokriće matematičke pričuve i imovine za pokriće tehničke pričuve (dalje u tekstu: ulaganja imovine iz kapitala) u 2012. iznosila su 4,5 mlrd. kuna, od čega se 1,3 mlrd. kuna, odnosno 28,3% odnosilo na životna osiguranja, a 3,2 mlrd. kuna, odnosno 71,7% na neživotna osiguranja. Od ukupnih ulaganja imovine iz kapitala najveći dio (44,3%) činili su depoziti, zajmovi i potraživanja u iznosu od 2,0 mlrd. kuna. U usporedbi s godinom 2011., ukupna ulaganja imovine iz kapitala u 2012. porasla su za 0,6 mlrd. kuna, odnosno za 13,9%.

Grafikon 5.16. Struktura ulaganja iz sredstava matematičke pričuve[46], tehničke pričuve, osim matematičke pričuve[47] te ulaganja imovine iz kapitala[48] za razdoblje od 2008. do 2012. godine[49] (u mlrd. kn)

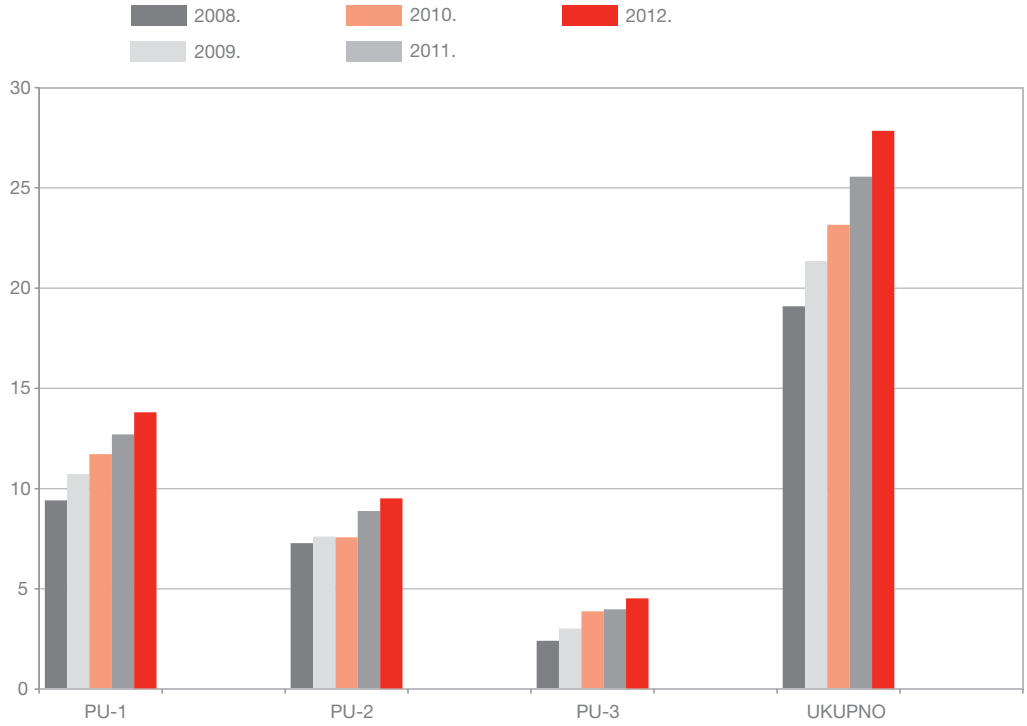

Izvor: Hanfa

5.1.1.10. Adekvatnost kapitala

Hanfa posebno značenje pridaje tome raspolažu li društva dovoljnim kapitalom i pričuvama potrebnim za podmirenje svih obveza prema osiguranicima te ulažu li sredstva u skladu sa zakonskim odredbama. Društvo za osiguranje odnosno društvo za reosiguranje dužno je održavati razinu kapitala adekvatnu opsegu i vrstama poslova osiguranja koje obavlja te s obzirom na rizike kojima je izloženo. Kako bi društvo za osiguranje odnosno društvo za reosiguranje bilo kapitalno adekvatno, mora ispunjavati tri uvjeta propisana ZOS-om, odnosno kapital društva mora biti najmanje jednak granici solventnosti, jamstveni kapital društva mora biti najmanje jednak jednoj trećini granice

Granica solventnosti koristi se za utvrđivanje najmanje potrebnog vlastitog kapitala, a predstavlja utvrđeni najmanji odnos između definiranih pozicija u financijskim izvješćima društava za osiguranje i društava za reosiguranje. Granica solventnosti predstavlja odraz rizika osigurateljnog portfelja društava za osiguranje

46 Podaci o ulaganjima iz sredstava matematičke pričuve preuzeti su iz obrazaca Pregled stanja ulaganja imovine za pokriće matematičke pričuve (obrazac PU-1).

47 Podaci o ulaganjima iz sredstava tehničke pričuve, osim matematičke pričuve preuzeti su iz obrazaca Pregled stanja ulaganja imovine za pokriće tehničke pričuve, osim matematičke pričuve (obrazac PU-2).

48 Podaci o ulaganjima iz kapitala preuzeti su iz obrazaca Pregled stanja ulaganja imovine iz kapitala i ostalih sredstava (obrazac PU-3).

49 Ulaganja društava za osiguranje odnosno društava za reosiguranje iz sredstava matematičke pričuve, tehničke pričuve, osim matematičke pričuve te ulaganja iz kapitala za razdoblja ranija od 2008. nisu prikazana zato što su se podaci iz obrazaca Pregled stanja ulaganja imovine iz kapitala i ostalih sredstava, osim imovine za pokriće matematičke pričuve i imovine za pokriće tehničke pričuve (obrazac PU-3) počeli prikupljati 2008. godine.

solventnosti i jamstveni kapital mora biti najmanje jednak minimalnom temeljnom kapitalu.

(mjereno štetama, premijama, tehničkim pričuvama i svotama pod rizikom). Odredbama članaka 98. i 99. ZOS-a propisan je način izračuna granice solventnosti za društva za osiguranje koja obavljaju poslove životnih odnosno neživotnih osiguranja te za društva za reosiguranje.

Grafikon 5.17. Odnos raspoloživog kapitala i granice solventnosti po društvima u skupni životnih osiguranja za 2012. godinu (u mil. kn)

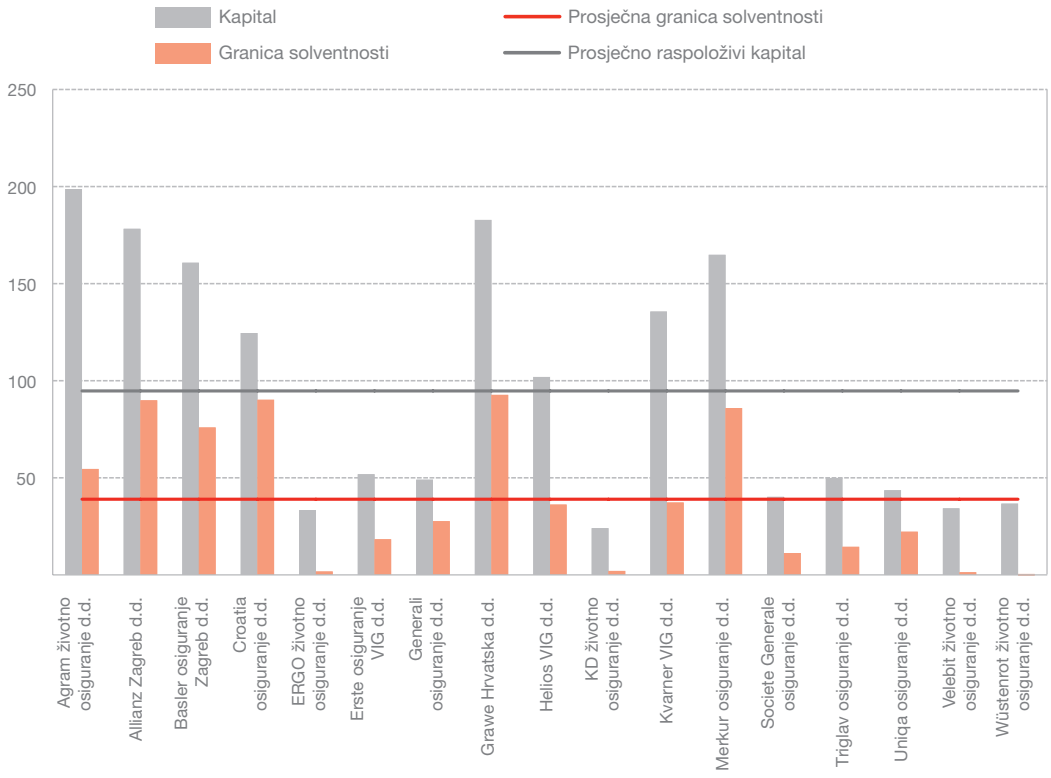

Izvor: Hanfa

Grafikon 5.18. Odnos raspoloživog kapitala i granice solventnosti po društvima za osiguranje u skupini neživotnih osiguranja za 2012. godinu (u mil. kn)

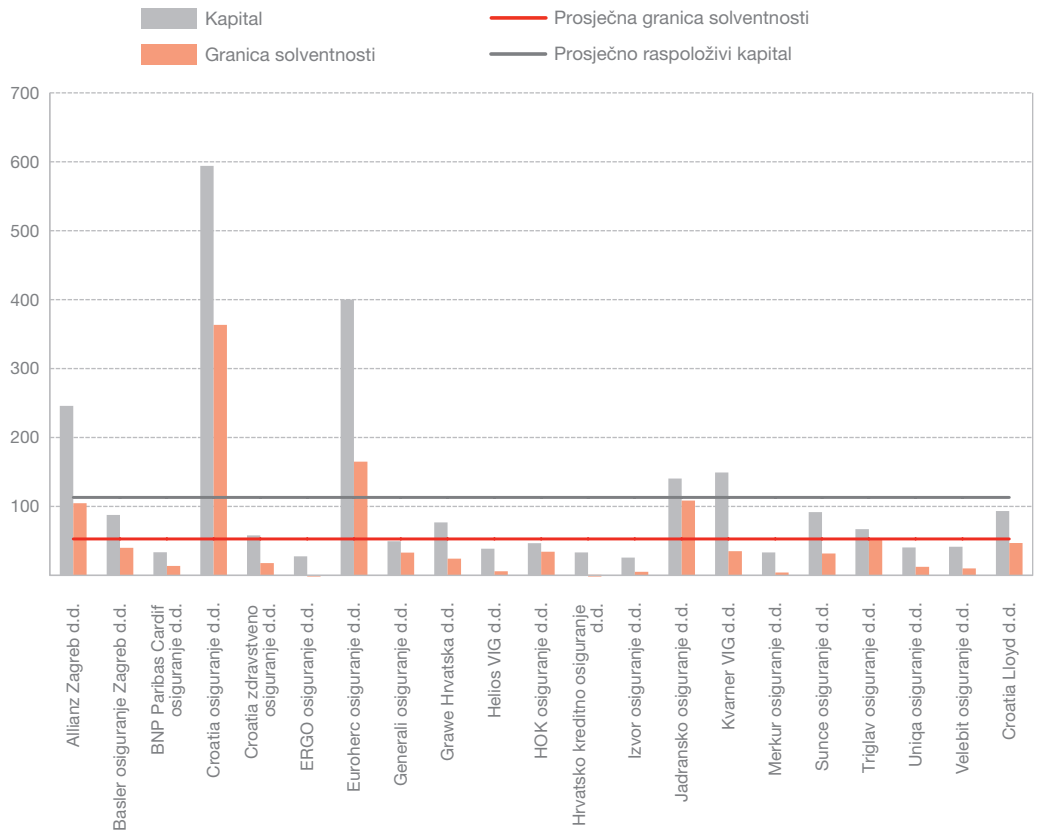

Izvor: Hanfa

Sva društva za osiguranje odnosno društva za reosiguranje na dan 31. prosinca 2012. ispunjavala su sva tri uvjeta propisana ZOS-om te su bila kapitalno adekvatna.

5.1.1.11. Pokazatelji tržišta osiguranja

Pokazatelji tržišta osiguranja koriste se za praćenje poslovanja društava za osiguranje odnosno društava za reosiguranje.

Razmjer šteta računa se kao odnos zbroja iznosa likvidiranih šteta, promjena pričuva za štete i promjena ostalih tehničkih pričuva (uključujući i promjene tehničkih pričuva životnih osiguranja kada ugovaratelj snosi rizik ulaganja) te zarađene premije osiguranja, s tim da se u izračun uzimaju neto vrijednosti od reosiguranja. Razmjer šteta u 2012. iznosio je 63,0% i bio je povoljniji u odnosu na 2011., kada je iznosio 64,4%. Za skupinu životnih osiguranja razmjer šteta iznosio je 93,1%, što je smanjenje u odnosu na 2011., kada je iznosio 96,6%. Za skupinu neživotnih osiguranja razmjer šteta iznosio je 50,6% te se smanjio u odnosu na 2011., kada je iznosio 51,3%.

Razmjer troškova računa se kao odnos zbroja iznosa poslovnih rashoda (troškovi pribave i troškovi uprave) i ostalih tehničkih troškova te zaračunate bruto premije umanjene za dio premije predan u reosiguranje. Razmjer troškova u 2012. iznosio je 46,4%, i bio je nepovoljniji u odnosu

na 2011., kada je iznosio 45,7%. Za skupinu životnih osiguranja razmjer troškova iznosio je 35,4%, što predstavlja povećanje u odnosu na 2011., kada je navedeni pokazatelj iznosio 34,6%. Za skupinu neživotnih osiguranja navedeni pokazatelj iznosio je 50,9% i predstavlja blago povećanje u odnosu na 2011., kada je iznosio 50,1%.

Kombinirani razmjer računa se kao zbroj razmjera šteta i razmjera troškova, a pokazuje rezultat poslovanja prije uključivanja prihoda od ulaganja. U 2012. godini on je iznosio 109,4%, dok je u 2011. iznosio 110,1%, iz čega proizlazi da je u 2012. taj pokazatelj bio povoljniji. Za skupinu životnih osiguranja kombinirani razmjer iznosio je 128,5%, a za skupinu neživotnih osiguranja 101,4%. Općenito se smatra da je pokazatelj kombiniranog razmjera bolji ako je manji od 100%, a kao pokazatelj je bolji za neživotna osiguranja budući da kod životnih osiguranja treba uzeti u obzir i rezultat ulaganja jer je kamatna stopa implicitno uračunata u premiju osiguranja i matematičku pričuvu.

Grafikon 5.19. Pokazatelji tržišta osiguranja za 2011. i 2012. godinu (u %)

Izvor: Hanfa

Rezultat ulaganja računa se kao odnos prihoda od ulaganja umanjenih za troškove ulaganja i stanja ulaganja. Rezultat ulaganja u 2012. iznosio je 4,4%, dok je u 2011. iznosio 4,7%. Za skupinu životnih osiguranja rezultat ulaganja iznosio je 5,2% te predstavlja smanjenje u odnosu na 2011., kada je iznosio 5,7%. Za skupinu neživotnih osiguranja navedeni pokazatelj iznosio je 3,3%, što je pad u odnosu na 2011., kada je njegova vrijednost bila 3,4%. U obje vrste osiguranja ostvarena su smanjenja, što znači da je rezultat ulaganja u 2012. godini bio lošiji.

Koeficijent zaduženosti računa se kao odnos ukupnih obveza i ukupne imovine. Taj koeficijent pokazuje koliko je imovine financirano iz obveza koje ne uključuju kapital i rezerve. U 2012. koeficijent zaduženosti iznosio je 0,79, dok je u 2011. iznosio 0,81. Za skupinu životnih osiguranja koeficijent zaduženosti iznosio je 0,87 i predstavlja blago smanjenje u odnosu na 2011., kada je iznosio 0,90, dok je za skupinu neživotnih osiguranja on iznosio 0,71, što je manje u odnosu na 2011., kada je njegova vrijednost bila 0,73.

Rentabilnost imovine ili povrat na uloženu imovinu (ROA) računa se kao odnos dobiti ili gubitka obračunskog razdoblja poslije poreza i ukupne aktive. Taj je pokazatelj na razini svih društava za osiguranje u 2012. iznosio 1,6% i povećao se u odnosu na 2011., kada je iznosio 1,3%. Za skupinu životnih osiguranja rentabilnost imovine iznosila je 0,7%, što je povećanje u odnosu na 2011., kada je iznosila 0,4%. Za skupinu neživotnih osiguranja taj je pokazatelj iznosio 2,4% i povećao se u odnosu na 2011., kada je njegova vrijednost bila 2,0%. Smatra se da je rentabilnost imovine bolja što je navedeni koeficijent veći.

Rentabilnost vlastitih sredstava ili povrat na uloženi vlastiti kapital (ROE) predstavlja odnos između dobiti ili gubitka obračunskog razdoblja poslije poreza i vlastitih sredstava (upisani kapital, premija na emitirane dionice, revalorizacijske rezerve, rezerve i prenesena (zadržana) dobit ili gubitak). Izražen je u postotku, a pokazuje koliko dobiti ili gubitka obračunskog razdoblja poslije poreza donosi 100 kuna vlastitih sredstava. Ukupna je rentabilnost vlastitih sredstava u 2012. iznosila 8,1%, što je porast u odnosu na 2011., kada je iznosila 7,1%. Za skupinu životnih osiguranja rentabilnost vlastitih sredstava iznosila je 5,6% te se povećala u odnosu na 2011., kada je iznosila 4,5%. Za skupinu neživotnih osiguranja taj je pokazatelj iznosio 9,2%, što predstavlja povećanje u odnosu na 2011., kada je njegova vrijednost bila 8,0%.

Grafikon 5.20. Prinos od ulaganja[50] po izvorima u 2011. i 2012. godini

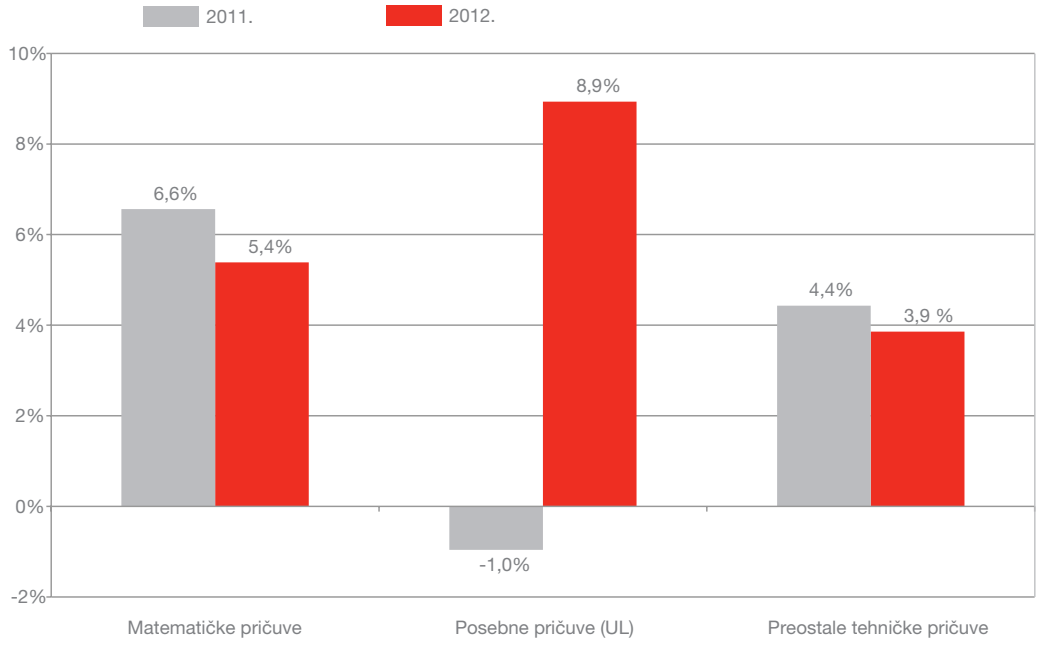

Izvor: Hanfa

Društva za osiguranje odnosno društva za reosiguranje ostvarila su u 2012. najveći prinos od ulaganja iz posebnih pričuva kod kojih ugovaratelj osiguranja preuzima na sebe investicijski rizik (8,9%), nakon čega slijedi prinos od ulaganja iz matematičke pričuve (5,4%) te prinos od ulaganja iz preostalih tehničkih pričuva (3,9%). Potrebno je napomenuti kako su društva za osiguranje odnosno društva za reosiguranje u 2012. od ulaganja iz posebnih pričuva ostvarila značajno povećanje prinosa u odnosu na 2011., kada je prinos od ulaganja iz posebnih pričuva bio negativan (-1,0%), dok su za prinose od ulaganja iz matematičkih pričuva i preostalih tehničkih pričuva u odnosu na 2011. ostvarila smanjenje.

50 Prinos od ulaganja računa se kao odnos prihoda od ulaganja umanjenih za troškove ulaganja i prosječnih uloženih sredstva.

5.1.2. Hrvatski ured za osiguranje

U skladu s odredbom članka 271. stavka 5. ZOS-a djelatnost Ureda financiraju društva za osiguranje kao članovi Ureda. Članstvo u Uredu obvezno je za društva za osiguranje koja se bave obveznim osiguranjima u prometu, dok je za društva koja obavljaju ostala osiguranja ili reosiguranje članstvo dobrovoljno. U 2012. godini Ured je imao 20 članova, od kojih je 15 bilo obveznih, a pet dobrovoljnih.

U Izvješću o radu Ureda prikazano je financijsko poslovanje Ureda (Redovita djelatnost Ureda) i financijsko poslovanje Garancijskog fonda za 2012. godinu.

5.1.2.1. Redovita djelatnost

Tablica 5.6. Skraćeni izvještaj o financijskom položaju redovite djelatnosti Ureda na dan 31.12.2011. i 31.12.2012. godine (u tis. kn)

Redni broj	Opis pozicije	2011.	2012.	Indeks 2012./2011.
	Aktiva			
Ukupno imovina		**10.222**	**8.452**	**82,69**
1	Nefinancijska imovina	7.219	6.669	92,37
2	Financijska imovina	3.003	1.784	59,41
	Pasiva			
Ukupno obveze i vlastiti izvori		**10.222**	**8.452**	**82,69**
1	Obveze	4.117	3.743	90,91
2	Izvori financiranja	6.105	4.710	77,15

Izvor: Hanfa

Prema Izvještaju o financijskom položaju sa stanjem na dan 31. prosinca 2012. vrijednost ukupne imovine Ureda iznosila je 8,5 mil. kuna, od čega se na nefinancijsku imovinu odnosilo 6,7 mil. kuna, a na financijsku imovinu 1,8 mil. kuna. Iskazana imovina za 2012. bila je za 17,3% manja nego u 2011. godini. Smanjenje ukupne imovine prvenstveno je rezultat smanjenja financijske imovine, i to dionica i udjela iskazanih u iznosu manjem za 450,0 tis. kuna, odnosno za 31,0% u odnosu na 2011., te potraživanja za prihode poslovanja iskazanih u iznosu manjem za 614,2 tis. kuna, odnosno za 96,5% u odnosu na 2011. godinu. Ukupne obveze Ureda na dan 31. prosinca 2012. iznosile su 3,7 mil. kuna, što je za 9,1% manje nego prethodne godine. Izvori financiranja iznosili su 4,7 mil. kuna, a sastojali su se od vlastitih izvora financiranja od osnivača u iznosu od 68,0 tis. kuna te viška prihoda nad rashodima u iznosu od 4,6 mil. kuna. Višak prihoda čine sva neutrošena sredstva od početka poslovanja Ureda te sve nabavke dugotrajne imovine iz sredstava dobivenih prema proračunu, a umanjenih za ispravke vrijednosti dugotrajne imovine.

Tablica 5.7. Prihodi i rashodi iz redovite djelatnosti Ureda za 2011. i 2012. godinu (u tis. kn)

Redni broj	Opis	2011.	2012.	Indeks 2012. / 2011.
A	**Prihodi**	**13.765**	**9.976**	**72,48**
1.	Ukupno prihodi iz redovite djelatnosti	12.996	9.367	72,08
2.	Ukupni prihodi - oporeziva djelatnost	769	609	79,17
B	**Rashodi**	**12.004**	**11.207**	**93,36**
1.	Ukupno rashodi iz redovite djelatnosti	11.027	10.476	95,00
2.	Ukupno rashodi - oporeziva djelatnost	977	731	74,79
C	**Višak / manjak prihoda**	**1.760**	**-1.231**	**-**

Izvor: Hanfa

Ukupni prihodi Ureda u razdoblju od siječnja do prosinca 2012. iskazani su u iznosu od 10,0 mil. kuna, što je za 27,5% manje u odnosu na prethodnu godinu. U strukturi ukupnih prihoda prihodi iz redovite djelatnosti[51] činili su 93,9%, dok su prihodi oporezive djelatnosti[52] činili 6,1%. Ukupni rashodi iznosili su 11,2 mil. kuna te su bili za 6,6% manji u odnosu na rashode ostvarene u 2011. godini. U strukturi ukupnih rashoda najveći su dio činili rashodi iz redovite djelatnosti[53] (93,5%), u čijoj su strukturi najveći dio predstavljali funkcionalni rashodi (47,8%) te plaće i naknade (48,1%). Ukupni rashodi iz oporezive djelatnosti[54] činili su 6,5% ukupnih rashoda Ureda. Manjak prihoda nad rashodima iznosio je 1,2 mil. kuna.

5.1.2.2. Garancijski fond

U skladu s odredbama članka 45. stavka 1.[55] Zakona o obveznim osiguranjima u prometu (NN, br. 151/05, 36/09 i 75/09, dalje u tekstu: ZOOP) društvo za osiguranje koje obavlja poslove obveznih osiguranja u prometu dužno je Uredu uplaćivati doprinose za Garancijski fond, razmjerno premiji ostvarenoj u određenoj vrsti obveznog osiguranja u prethodnoj godini.

Pravilnikom o načinu obračuna i rokovima uplate doprinosa te načinu vođenja i uporabi imovine namijenjene za obveze Garancijskog fonda (NN, br. 139/06) propisani su način obračuna, rokovi uplate doprinosa, način vođenja i uporaba imovine namijenjene za obveze Garancijskog fonda te način i rokovi

- ***Garancijski fond jest imovina Ureda namijenjena izvršenju obveza po osnovama:***
  - ***šteta nastalih izvan teritorija Republike Hrvatske u nekoj od država članica Europske unije odnosno trećoj državi članici Sustava zelene karte od osiguranih i neosiguranih vozila za koje inozemnom nacionalnom***

51 Prihodi od članica za troškove poslovanja, prihodi od dobrovoljnih i novih članica, prihodi od članica – organizacija 45. Opće skupštine COB, projekt DWH, BI portal i sustav DP, ostali prihodi, prihodi centra za mirenje

52 Prihodi od usluga savjetovanja, prihodi CEDOH-a, prihodi od usluga leasing društvima

53 Funkcionalni rashodi, troškovi amortizacije i inv. ulaganja, plaće i naknade, trošak pravobranitelja, trošak centra za mirenje

54 Savjetovanje HUO, CEDOH-a, računovodstveni troškovi i troškovi održavanja el. opreme (SS i CEDOH)

55 Članak 45. stavak 1. ZOOP-a – društvo za osiguranje koje obavlja poslove osiguranja iz članka 2. stavka 1. ZOOP-a dužno je Uredu uplaćivati doprinos za Garancijski fond, i to razmjerno premiji ostvarenoj u određenoj vrsti obveznog osiguranja u prethodnoj godini. Člankom 2. stavkom 1. ZOOP-a propisano je da su obvezna osiguranja: osiguranje putnika u javnom prijevozu od posljedica nesretnog slučaja, osiguranje vlasnika, odnosno korisnika vozila od odgovornosti za štete nanesene trećim osobama, osiguranje zračnog prijevoznika odnosno operatora zrakoplova od odgovornosti za štete nanesene trećim osobama i putnicima, osiguranje vlasnika, odnosno korisnika brodice na motorni pogon, odnosno jahte od odgovornosti za štete nanesene trećim osobama.

dostavljanja izvješća o stanju imovine namijenjene za obveze Garancijskog fonda. Imovinu Garancijskog fonda Ured je dužan voditi na posebnom računu i odvojeno od ostale imovine Ureda.

Ukupna imovina i obveze Garancijskog fonda na dan 31. prosinca 2012. prema podacima iz Izvještaja o financijskom položaju Garancijskog fonda iskazane su u iznosu od 18,4 mil. kuna, što je za 15,4% manje u odnosu na prethodnu godinu.

Tablica 5.8. Skraćeni izvještaj o financijskom položaju Garancijskog fonda za 2011. i 2012. godinu (u tis. kn)

Redni broj	Opis pozicije	2011.	2012.	Indeks 2012./2011.
	Aktiva			
Ukupno imovina		**21.760**	**18.403**	**84,57**
1	Nefinancijska imovina	0	383	-
2	Financijska imovina	21.760	18.020	82,81
	Pasiva			
Ukupno obveze i vlastiti izvori		**21.760**	**18.403**	**84,57**
1	Obveze	544	320	58,88
2	Izvori financiranja	21.216	18.083	85,23

Izvor: Hanfa

5.1.3. Hrvatski nuklearni POOL gospodarsko interesno udruženje

U skladu s odredbom članka 270. stavka 1.[56] ZOS-a dva ili više društava za osiguranje odnosno društava za reosiguranje mogu, radi obavljanja poslova osiguranja odnosno reosiguranja koji pokrivaju rizike velikih šteta od odgovornosti za atomske štete odnosno drugih velikih šteta, osnovati udrugu (POOL) osiguranja odnosno reosiguranja. Jedina je takva udruga u Republici Hrvatskoj Hrvatski POOL za osiguranje i reosiguranje nuklearnih rizika GIU[57] (u nastavku: HN POOL), koja je na dan 31. prosinca 2012. imala pet članova: Allianz Zagreb d.d., Croatia Lloyd d.d., Croatia osiguranje d.d., Generali osiguranje d.d. i Triglav osiguranje d.d.

U skladu s Ugovorom o osnivanju članovi HN POOL-a zajednički preuzimaju izvanredne rizike koji se odnose na osiguranje, suosiguranje i reosiguranje nuklearnih postrojenja, a u vezi s uporabom nuklearne energije u mirnodopske svrhe.

uredu jamči Hrvatski ured za osiguranje,
- *šteta nastalih izvan teritorija Republike Hrvatske u nekoj od država članica Europske unije od vozila inozemne registracije osiguranih na temelju članka 35. stavka 1. ZOOP-a,*
- *šteta nastalih izvan teritorija Republike Hrvatske u nekoj od država članice Europske unije odnosno trećoj državi članici Sustava zelene karte,*
- *šteta nastalih na teritoriju Republike Hrvatske od neosiguranih prijevoznih sredstava,*
- *šteta zbog smrti, tjelesne ozljede ili oštećenja zdravlja nastalih na teritoriju Republike Hrvatske od nepoznatih prijevoznih sredstava,*
- *šteta nastalih na teritoriju Republike Hrvatske od vozila inozemne registracije,*
- *šteta zbog uništenja ili oštećenja stvari nastalih na teritoriju Republike Hrvatske od nepoznatih vozila,*
- *šteta koje oštećene osobe nisu mogle naplatiti zbog nastanka razloga za prestanak društva za osiguranje odnosno stečaja i osiguranog iznosa ako vlasnik vozila koje služi za prijevoz putnika suprotno odredbi članka 21. ZOOP-a nije sklopio ugovor o osiguranju putnika u javnom prometu od posljedice nesretnog slučaja ili ako osigurani iznos nije isplaćen zbog*

56 Članak 270. stavak 1. ZOS-a: dva ili više društava za osiguranje odnosno društava za reosiguranje mogu osnovati udrugu (pool) osiguranja odnosno reosiguranja radi obavljanja poslova osiguranja odnosno reosiguranja koji pokrivaju rizike velikih šteta od odgovornosti za atomske štete odnosno drugih velikih šteta.

57 Gospodarsko interesno udruženje (GIU), u skladu s člankom 583. Zakona o trgovačkim društvima (NN, br. 111/93, 34/99, 121/99, 52/00, 118/03, 107/07, 146/08, 137/09, 152/11, 111/12 i 144/12) predstavlja pravnu osobu koju osnivaju dvije ili više fizičkih i pravnih osoba kako bi olakšale i promicale obavljanje gospodarskih djelatnosti koje čine predmete njihova poslovanja i poboljšale ili povećale njihov učinak, ali tako da te pravne osobe za sebe ne stječu dobit.

5.1.3.1. Izvještaj o financijskom položaju

Ukupna vrijednost aktive HN POOL-a na dan 31. prosinca 2011. iznosila je 78,2 mil. kuna i u odnosu na isti dan prethodne godine porasla je za 2,5%. Dominantnu poziciju u aktivi s udjelom od 90,7% zauzimala je stavka novac u banci i blagajni u iznosu od 71,0 mil. kuna, a najvećim se dijelom odnosila na devizni račun (44,7 mil. kuna) te na žiro-račun (26,3 mil. kuna). Navedeni iznosi odnose se na novčana sredstva s računa HN POOL-a koja su deponirana odnosno oročena u svrhu održavanja realne vrijednosti i ostvarivanja odgovarajućeg prinosa. Najznačajniji udjel u pasivi (92,4%) zauzimale su pričuve u iznosu od 72,3 mil. kuna, koje su u odnosu na promatrani dan prethodne godine bile veće za 3,1 mil. kuna ili 4,5%.

5.1.3.2. Izvještaj o sveobuhvatnoj dobiti

U razdoblju od 1. siječnja 2012. do 31. prosinca 2012. ostvarena je dobit u iznosu od 38,6 tis. kuna i u odnosu na isto razdoblje prethodne godine povećala se za 2,0%. Ukupno ostvareni prihodi iznosili su 17,1 mil. kuna i zabilježili su smanjenje od 7,8% u odnosu na ostvarene prihode u 2011., a što je najvećim dijelom posljedica smanjenja iznosa po osnovi pozitivnih tečajnih razlika. Najznačajniji dio prihoda čine su premije aktivnog reosiguranja rizika iz inozemstva, koje su u 2012. iznosile 9,6 mil. kuna te u odnosu na prethodnu godinu zabilježile smanjenje od 1,5%. Premija osiguranja za poslove osiguranja rizika u zemlji u 2012. iznosila je 6,3 mil. kuna, što je za 2,8% više nego prethodne godine. Prihodi po osnovi kamata u iznosu od 2,4 mil. kuna u odnosu na 2011. zabilježili su smanjenje od 6,6%, dok je u 2011. ta stavka zabilježila znatan porast, što se dijelom može pripisati i promjeni načina evidentiranja obračuna kamata u toj godini.

Ukupni rashodi iznosili su 17,1 mil. kuna, što je za 7,8% manje u odnosu na promatrano razdoblje prethodne godine. Pričuve, koje se sastoje od pričuva šteta, pričuva za bonuse i popuste, pričuva za prijenosne premije i drugih tehničkih pričuva, iznosile su ukupno 6,0 mil. kuna i u odnosu na 2011. zabilježile smanjenje od 28,4%. Tijekom 2012. isplaćene štete po reosiguranim rizicima iz inozemstva znatno su povećane u odnosu na 2011., što je imalo bitan utjecaj na ostvarene rezultate poslovanja. U 2012. ukupan iznos isplaćenih šteta dostigao je 2,8 mil. kuna, što je za 259,6% više nego u 2011. godini.

Troškovi provođenja poslova HN POOL-a financiraju se iz dijela naplaćenih premija osiguranja i dijela naplaćenih premija aktivnih reosiguranja te od ostvarenih prihoda od ulaganja, a iskazani su po pojedinim osnovama izdvajanja sredstava za troškove provođenja poslova HN POOL-a, koji su u 2012. iznosili 4,8 mil. kuna te su u odnosu na prethodnu godinu bili manji za 3,7%. Rashodi koji se odnose na materijalne i nematerijalne rashode u ukupnom iznosu od 2,5 mil. kuna bili su veći u odnosu na 2011. za 4,7%, najviše kao posljedica povećanog iznosa amortizacije.

nastanka razloga za prestanak društva za osiguranje, odnosno stečaja.

Iz Garancijskog fonda nadoknađuju se i troškovi obrade šteta, ali se ne mogu nadoknaditi štete koje prouzroče vozila inozemne registracije koja prometuju na teritoriju Republike Hrvatske na temelju posebnih sporazuma kojih je potpisnik Republika Hrvatska ako ta vozila nemaju međunarodnu ispravu ili dokaz o postojanju osiguranja od automobilske odgovornosti.

5.2. Aktivnosti Hanfe

5.2.1. Zakonodavni okvir

Zakonodavni okvir koji regulira poslovanje i nadzor društava za osiguranje i društava za reosiguranje uključuje Zakon o Hrvatskoj agenciji za nadzor financijskih usluga (NN, br. 140/05 i 12/12), ZOS, ZOOP, Zakon o trgovačkim društvima, Zakon o računovodstvu, Zakon o reviziji (NN, br. 146/05, 139/08 i 144/12), Zakon o obveznim odnosima (NN, br. 35/05, 41/08 i 125/11) i Zakon o sprječavanju pranja novca i financiranja terorizma (NN, br. 87/08 i 25/12).

5.2.2. Regulatorne aktivnosti i licenciranje

Tijekom 2012. Hanfa je usvojila nove podzakonske akte, odnosno pravilnike, i tehničke upute koji se odnose na tržište osiguranja te jednu izmjenu i dopunu statističkih standarda osiguranja. Svi pravilnici koji su na snagu stupili u 2012. odnose se na pravilnike o izmjenama i dopunama različitih, već ranije usvojenih pravilnika. Od ukupno osam pravilnika o izmjenama i dopunama, dva pravilnika odnose se na izmjene i dopune Pravilnika o vrstama i obilježjima imovine za pokriće tehničkih pričuva, pravilima za disperziju i ograničenje ulaganja imovine za pokriće tehničkih pričuva, njihovom vrednovanju, usklađenosti, pravilima za upotrebu izvedenih financijskih instrumenata te načinu i rokovima izvješćivanja (NN, br. 1/12 i 39/12), dok se preostalih šest odnosi na izmjene i dopune pravilnika koji uređuju sljedeće dijelove poslovanja društva za osiguranje odnosno društva za reosiguranje:

– struktura i sadržaj financijskih i nadzornih izvještaja,
– izračun pokazatelja likvidnosti i najmanje vrijednosti pokazatelja likvidnosti,
– minimalni standardi, način obračuna i mjerila za izračun tehničkih pričuva osiguranja,
– izračun granice solventnosti (adekvatnosti kapitala),
– izračun kapitala, jamstvenog kapitala i adekvatnosti kapitala.

Osim gore navedenih pravilnika, tijekom 2012. na snagu su stupile i Izmjene i dopune Statističkih standarda osiguranja (NN, br. 39/12) i Tehničke upute za izradu i dostavu izvješća društava za osiguranje odnosno društava za reosiguranje u elektroničkom obliku, koje su usvojene na sjednici Upravnog vijeća Hanfe 29. ožujka 2012. godine.

Pravilnikom o izmjenama i dopunama Pravilnika o vrstama i obilježjima imovine za pokriće tehničkih pričuva, pravilima za disperziju i ograničenje ulaganja imovine za pokriće tehničkih pričuva, njihovom vrednovanju, usklađenosti, pravilima za upotrebu izvedenih financijskih instrumenata te načinu i rokovima izvješćivanja (NN, br. 1/12) u svrhu poboljšanja postojećih odredbi uvedena je promjena u dijelu izračuna fer vrijednosti vlasničkih te kratkoročnih i dugoročnih dužničkih vrijednosnih papira kojima se trguje na tržištima u Republici Hrvatskoj na dan vrednovanja imovine za pokriće tehničke odnosno matematičke pričuve na način da se ista izračunava primjenom prosječne cijene trgovanja ponderirane količinom vrijednosnog papira protrgovanog na uređenom tržištu te prijavljenih institucionalnih transakcija i OTC transakcija.

Kako bi se osiguralo da društva za osiguranje odnosno društva za reosiguranje poštuju načela sigurnosti i tržišnosti prilikom ulaganja te kako bi se ograničili mogući rizici koji proizlaze iz ulaganja, navedenim pravilnikom je dodatno propisano da je društvo za osiguranje odnosno društvo za reosiguranje u slučaju izmjena stavki ugovora o zajmu dužno provesti radnje koje se provode i kod sklapanja prvog i osnovnog ugovora o zajmu. Nadalje, u svrhu usklađenja društava za osiguranje odnosno društava za reosiguranje s novousvojenim pravilnikom, direktivama Europske unije te Međunarodnim računovodstvenim standardima propisano je kako su društva

za osiguranje odnosno društva za reosiguranje dužna u svojim računovodstvenim politikama definirati kriterije za razgraničenje aktivnog i neaktivnog tržišta za pojedine klase financijske imovine, uvažavajući odredbe prihvaćenih računovodstvenih standarda.

Pravilnikom o izmjenama i dopunama Pravilnika o vrstama i obilježjima imovine za pokriće tehničkih pričuva, pravilima za disperziju i ograničenje ulaganja imovine za pokriće tehničkih pričuva, njihovom vrednovanju, usklađenosti, pravilima za upotrebu izvedenih financijskih instrumenata te načinu i rokovima izvješćivanja (NN, br. 39/12) usklađeno je postupanje društava za osiguranje odnosno društava za reosiguranje s novim načinom predaje izvješća Hanfi i uvođenjem elektroničkog potpisa te je propisano postupanje društava u skladu s Tehničkom uputom za izradu i dostavu izvješća u elektroničkom obliku. Smatra se da je društvo za osiguranje odnosno društvo za reosiguranje predalo financijske izvještaje u onom trenutku kada su oni zaprimljeni na poslužitelju Hanfe koji služi za zaprimanje izvještaja.

Pravilnici o izmjenama i dopunama Pravilnika o strukturi i sadržaju financijskih izvještaja društva za osiguranje odnosno društva za reosiguranje (NN, br. 39/12), Pravilnika o strukturi i sadržaju nadzornih izvještaja društva za osiguranje odnosno društva za reosiguranje (NN, br. 39/12), Pravilnika o načinu izračuna pokazatelja likvidnosti i najmanjoj vrijednosti pokazatelja likvidnosti društva za osiguranje, odnosno društva za reosiguranje (NN, br. 39/12), Pravilnika o minimalnim standardima, načinu obračuna i mjerilima za izračun tehničkih pričuva osiguranja (NN, br. 39/12), kao i pravilnici o izmjenama i dopunama Pravilnika o načinu izračuna granice solventnosti (adekvatnosti kapitala) društava za osiguranje i društava za reosiguranje (NN, br. 39/12) i Pravilnika o načinu izračuna kapitala, jamstvenog kapitala i adekvatnosti kapitala društva za osiguranje i društava za reosiguranje (NN, br. 39/12), usvojeni su prvenstveno s ciljem usklađivanja poslovanja s novim načinom predaje izvještaja Hanfi i uvođenjem elektroničkog potpisa. Izmjenama i dopunama Statističkih standarda osiguranja (NN, br. 39/12) u svrhu poboljšanja već postojećih odredbi i olakšavanja poslovanja subjektima nadzora detaljnije su propisani obrasci koji se koriste za statističke izvještaje zajedno s rokovima njihove dostave. Kao što je ranije navedeno, najvažnija promjena u navedenom podzakonskom aktu vezana je za uvođenje elektroničkog potpisa i novog načina predaje izvještaja Hanfi od strane subjekata nadzora.

Tehničkim uputama za izradu i dostavu izvješća društava za osiguranje odnosno društava za reosiguranje radi poboljšanja načina predaje izvještaja Hanfi i što boljeg upućivanja subjekata nadzora u način dostave izvještaja Hanfi određen je format i način dostave izvješća društava za osiguranje odnosno društava za reosiguranje i imenovanog ovlaštenog aktuara odnosno upravitelja matematičke pričuve u elektroničkom obliku te rokovi dostave i vrste i struktura izvješća koji se dostavljaju elektroničkim putem.

Tijekom 2012. Hanfa nije izdala ni jednu dozvolu za obavljanje poslova osiguranja novom društvu za osiguranje, ali je izdala jednu dozvolu društvu za osiguranje za obavljanje poslova osiguranja u novim vrstama osiguranja. Primljena su i riješena 22 zahtjeva za izdavanje odobrenja za obavljanje funkcije člana uprave u društvu za osiguranje i jedan zahtjev za izdavanje odobrenja za stjecanje kvalificiranog udjela u društvu za osiguranje.

U 2012. izdane su i tri dozvole društvima za osiguranje za prijenos izdvojenih poslova računalne obrade podataka na drugu osobu, dvije suglasnosti društvima za osiguranje da obavljanje poslova unutarnje revizije povjere ovlaštenom revizoru ili ovlaštenom unutarnjem revizoru koji nije u radnom odnosu s tim društvom, a jednom društvu za osiguranje odobreno je pripajanje druge pravne osobe.

U protekloj godini primljena su i riješena tri zahtjeva za odobrenje promidžbenih aktivnosti društava za osiguranje.

Nadalje je izdano 28 dozvola za obavljanje poslova zastupanja u osiguranju društvima za zastupanje u osiguranju i 19 dozvola za zastupanje u osiguranju vlasnicima obrta za zastupanje u osiguranju. Izdane su dvije dozvole društvima za zastupanje u osiguranju i dvije dozvole vlasnicima obrta za zastupanje u osiguranju za obavljanje poslova zastupanja u osiguranju na stanicama za tehnički pregled vozila. Prethodna suglasnost za obavljanje poslova zastupanja u osiguranju izdana je jednoj stambenoj štedionici. Hanfa je izdala i pet dozvola za obavljanje poslova posredovanja u osiguranju i reosiguranju društvima za posredovanje u osiguranju i reosiguranju te je jednom društvu za posredovanje u osiguranju i reosiguranju izdana dozvola za pripajanje drugog društva za posredovanje u osiguranju i reosiguranju.

Na temelju primljenih obavijesti o prestanku poslovanja doneseno je 13 rješenja kojima je utvrđen prestanak važenja dozvole za obavljanje poslova zastupanja u osiguranju društvima za zastupanje u osiguranju odnosno 12 rješenja kojima je utvrđen prestanak važenja dozvole za obavljanje poslova zastupanja u osiguranju vlasnicima obrta za zastupanje u osiguranju. Donesena su i dva rješenja kojima je utvrđen prestanak važenja dozvole za obavljanje poslova zastupanja u osiguranju društvu za zastupanje u osiguranju na stanici za tehnički pregled vozila, kao i dva rješenja kojima je utvrđen prestanak važenja dozvole za obavljanje poslova zastupanja u osiguranju vlasnicima obrta za zastupanje u osiguranju na stanicama za tehnički pregled vozila.

Zbog utvrđenih nezakonitosti u poslovanju oduzeta je dozvola za obavljanje poslova zastupanja u osiguranju dvama društvima za zastupanje u osiguranju, odnosno trima obrtima za zastupanje u osiguranju.

Tijekom 2012. održano je ukupno sedam ispitnih rokova za polaganje ispita za stjecanje zvanja ovlaštenog zastupnika u osiguranju i posrednika u osiguranju i reosiguranju. Na ispit za provjeru stručnih znanja za dobivanje ovlaštenja za obavljanje poslova zastupanja u osiguranju pristupilo je 1.637 kandidata, a ispit su uspješno položila 1.232 kandidata. Na ispit za provjeru stručnih znanja za dobivanje ovlaštenja za obavljanje poslova posredovanja u osiguranju i reosiguranju pristupilo je 30 kandidata, a ispit je uspješno položilo 27 kandidata. Pored toga, izdana su dva ovlaštenja za obavljanje poslova zastupanja u osiguranju na temelju zahtjeva osoba koje su položile ispit za provjeru stručnih znanja za dobivanje ovlaštenja za obavljanje poslova posredovanja u osiguranju i reosiguranju.

Hanfa je na zahtjev stranaka izdala šest mišljenja o primjeni odredbi ZOS-a i ZOOP-a.

Tijekom prošle godine predstavnik Hanfe sudjelovao je na tri sjednice Vijeća pravobraniteljstva u osiguranju.

5.2.3. Nadzor nad poslovanjem tržišta osiguranja

Tijekom 2012. Hanfa je postupala u 15 postupaka nadzora nad subjektima tržišta osiguranja, od čega su se dva postupka odnosila na posredni nadzor, a 13 postupaka na neposredni nadzor.

Od ukupno 13 postupaka neposrednih nadzora dva postupka započeta su u 2011., a završena u 2012. godini. Devet postupaka neposrednih nadzora započeto je i završeno u 2012., dok su dva postupka započeta u 2012. nastavljena i u 2013. godini.

Tijekom 2012. Hanfa je donijela šest rješenja kojima je društvima za osiguranje naložila otklanjanje nezakonitosti i nepravilnosti, a koja se odnose na postupke neposrednih nadzora završenih u 2011. godini. Doneseno je i sedam rješenja kojima je društvima za osiguranje naloženo otklanjanje nezakonitosti i nepravilnosti temeljem postupaka neposrednih nadzora završenih u 2012. godini. Društva za osiguranje uredno su postupala po rješenjima Hanfe.

Od ukupno 13 provedenih postupaka neposrednih nadzora, deset postupaka odnosilo se na društva za osiguranje, jedan postupak na društvo za zastupanje u osiguranju, jedan postupak na društvo za posredovanje u osiguranju te jedan postupak na nadzor nad poslovanjem banke koja obavlja poslove zastupanja u osiguranju.

Nadzori nad poslovanjem društava za osiguranje obuhvatili su sljedeća područja poslovanja: sustav upravljanja rizicima, poslovni proces ugovaranja i sklapanja ugovora o osiguranju, poslovni proces obrade šteta, upravljanje rizicima u dijelu poslovnog procesa osiguranja, sigurnost i adekvatnost informatičkog sustava, upravljanje rizicima u dijelu poslovnog procesa ulaganja u zajmove, obračun pričuve prijenosne premije, provedbu Zakona o sprječavanju pranja novca i financiranja terorizma, kontrolu korisničkih prava pristupa podacima osiguranika, ulaganje imovine za pokriće tehničke pričuve, stavke odbitka u kontekstu izračuna kapitala društva za osiguranje u svrhu primjene pravila o upravljanju rizicima.

Nadzori nad poslovanjem društva za zastupanje u osiguranju, društva za posredovanje u osiguranju i reosiguranju te banke koja obavlja poslove zastupanja u osiguranju obuhvatili su usklađenost obavljanja poslova zastupanja u osiguranju odnosno posredovanja u osiguranju i reosiguranju s odredbama ZOS-a.

Provedenim nadzorima nad poslovanjem društava za osiguranje utvrđene su nezakonitosti i nepravilnosti koje su se odnosile na nepostojanje i neadekvatnost internih procedura, osiguravanje praćenja rizika i donošenje mjera za ograničavanje rizika, značajnu izloženost matičnom društvu, neusklađenost s podzakonskim aktima Hanfe, neadekvatne procedure kontinuiteta poslovanja, nepostojanje adekvatnih sustava unutarnjih kontrola i interne revizije, vođenje poslovnih knjiga i poslovne evidencije, formiranje i evidentiranje ispravka vrijednosti, provedbu testa umanjenja vrijednosti potraživanja, poslovni proces obračuna pričuve prijenosne premije, nepridržavanje premijskih sustava i pripadajućih uvjeta po nadzorom obuhvaćenim vrstama osiguranja, poslovni proces sklapanja ugovora o osiguranju, obavljanje poslova zastupanja u osiguranju od strane osoba koje nemaju odobrenje Hanfe za obavljanje navedenih poslova, poslovni proces obrade šteta, sigurnost i adekvatnost informatičkog sustava, izdvajanje poslova računalne obrade podataka bez odobrenja Hanfe, neprovođenje mjera za sprječavanje pranja novca i financiranja terorizma, poslovni proces ulaganja imovine za pokriće matematičke pričuve sa zakonskim odnosno podzakonskim odredbama, poslovni proces ulaganja imovine za pokriće tehničke pričuve sa zakonskim odnosno podzakonskim odredbama i poslovni proces izračuna kapitala društva za osiguranje.

Provedenim nadzorima nad poslovanjem društva za zastupanje u osiguranju i društva za posredovanje u osiguranju utvrđene su sljedeće nezakonitosti i nepravilnosti: nepravilno računovodstveno evidentiranje poslovnih događaja, obavljanje poslova zastupanja u osiguranju od strane fizičkih osoba koje nisu dobile ovlaštenje nadzornog tijela i obavljanje poslova posredovanja u osiguranju od strane fizičkih osoba koje nisu dobile ovlaštenje nadzornog tijela.

5.2.4. Pripreme za izmjenu zakonodavnog okvira

Pristupanjem Republike Hrvatske Europskoj uniji potrebno je uskladiti zakonodavstvo Republike Hrvatske u području osiguranja s Direktivom Europskog parlamenta i Vijeća o dodatnom nadzoru financijskih subjekata u financijskom konglomeratu[58] i Direktivom Europskog parlamenta i Vijeća u pogledu ovlasti Europskih nadzornih tijela[59] (Europskog nadzornog tijela za bankarstvo, Europskog nadzornog tijela za osiguranje i strukovno mirovinsko osiguranje i Europskog nadzornog tijela za

58 Direktiva 2011//89/EU, SL EU L 326
59 Direktiva 2010/78/EU, SL EU L 331

vrijednosne papire i tržišta kapitala). Glavni su ciljevi izrade novog zakonodavnog okvira, između ostalog, određivanje nadzornih tijela Europske unije te omogućavanje međusobne suradnje i razmjene podataka Hanfe i Europskog nadzornog tijela za osiguranje i strukovno mirovinsko osiguranje (dalje u tekstu: EIOPA) te drugih nadzornih tijela, povećanje temeljnog i jamstvenog kapitala, kao i veće svote za obvezno osiguranje vlasnika odnosno korisnika motornih vozila od odgovornosti za štete trećim osobama u ZOOP-u, te usklađenje potrebno za obvezno osiguranje vlasnika odnosno korisnika zračnih letjelica od odgovornosti za štete trećim osobama.

Također, u hrvatski zakonodavni okvir potrebno je implementirati i Direktivu o osnivanju i obavljanju djelatnosti osiguranja i reosiguranja (dalje u tekstu: Direktiva Solventnost II)[60], koja mijenja dosadašnji način izračuna solventnosti, tehničkih pričuva i kapitala društava za osiguranje odnosno društava za reosiguranje.

Hanfa je sudjelovala u radnim skupinama za izradu Zakona o izmjenama i dopunama ZOOP-a i ZOS-a, a koje su tijekom godine održale niz radnih sastanaka.

Republika Hrvatska je kao buduća punopravna članica Europske unije obveznik sudjelovanja u pripremama i procesu uvođenja Direktive Solventnost II kako bi društva za osiguranje odnosno društva za reosiguranje te nadzorno tijelo bili spremni za primjenu njenih odredbi. U tu je svrhu Hanfa u suradnji s Uredom i Hrvatskim aktuarskim društvom (dalje u tekstu: HAD) osnovala Radnu grupu za adekvatnost i solventnost kapitala – Solvency II HANFA-Ured-HAD, čiji je cilj usvajanje odredbi Direktive Solventnost II i prilagodba društava za osiguranje i društava za reosiguranje u Republici Hrvatskoj novim pravilima regulacije.

Studije kvantitativnih utjecaja (engl. *Quantitative Impact Study*, dalje u tekstu: QIS studija) jesu vježbe i studije koje služe za određivanje kvantitativnih zahtjeva za nova pravila solventnosti, odnosno studije kojima Europska komisija testira utjecaj pojedinih odredbi, cjelokupne Direktive Solvency II ili prijedloga provedbenih mjera na poslovanje društava za osiguranje odnosno društava za reosiguranje u Europskoj uniji. QIS studije provodi EIOPA u ime Europske komisije, a u razdoblju od listopada 2005. do ožujka 2011. provela je i objavila rezultate pet navedenih studija.

QIS studija u Republici Hrvatskoj provedena je u razdoblju od listopada 2011. do svibnja 2012. godine. U rujnu 2011. Hanfa je poslala društvima za osiguranje odnosno društvima za reosiguranje u Republici Hrvatskoj poziv na provođenje QIS studije na temelju podataka na dan 31. prosinca 2010. te poziv na dostavu rezultata u definiranim obrascima, najkasnije do 28. veljače 2012. godine. Nadalje, Hanfa je u veljači 2012. poslala dodatni poziv na provođenje QIS studije, kojim je produljen rok dostave rezultata provedene studije do 31. svibnja 2012., s obzirom na produljenje rokova za donošenje akata Europske unije vezano uz primjenu novog zakonodavnog i regulatornog okvira Direktive Solventnost II. Studija je postavljena u skladu s QIS 5 studijom, koju je EIOPA na zahtjev Europske komisije provela u suradnji s nadzornim tijelima država članica Europske unije u svrhu analize kvantitativnog utjecaja novih odredbi prije implementacije Direktive Solventnost II. Zahtjevi provedene QIS studije temeljeni su na Tehničkim specifikacijama za QIS 5 studiju, koje propisuju vrednovanje imovine i obveza te vrednovanje tehničkih pričuva, izračun potrebnog solventnog kapitala (SCR), izračun minimalnog potrebnog kapitala (MCR), vlastita sredstva i izračun za grupe. Putem kvalitativnih upitnika također je testirana i ukupna spremnost društava za osiguranje odnosno društava za reosiguranje na uvođenje Direktive Solventnost II, korištene tehnike i metode procjena te poteškoće pri samoj provedbi studije. U studiji je sudjelovalo ukupno 25 društava za osiguranje i društava za reosiguranje. Sudionici QIS studije pokrivali su udjel od 99,7% ukupne zaračunate bruto premije na dan 31. prosinca 2010. godine. Navedeni odaziv upućuje na svjesnost društava za osiguranje odnosno društava za reosiguranje

60 Direktiva 2009/138/EC, SL EU L 335

o važnosti adekvatne pripreme za uvođenje Direktive Solventnost II. Svi sudionici QIS studije zadovoljili su pokrivenost minimalnog potrebnog solventnog kapitala, dok je više od trećine (36%) sudionika imalo pokrivenost potrebnog solventnog kapitala (SCR) između 100,0% i 200,0%, a omjer solventnosti sudionika QIS studije iznosio je 196,0%. Više od polovice svih sudionika QIS studije imalo je dvostruko (28,0%) ili trostruko (24,0%) pokriće svojih kapitalnih zahtjeva. Omjer solventnosti niži od 100,0%, odnosno nepokrivene kapitalne zahtjeve solventnog kapitala, imalo je 12,0% sudionika. U narednom razdoblju očekuje se sveobuhvatna i puna prilagodba i kvantitativnim, ali i složenijim kvalitativnim zahtjevima Direktive Solventnost II. U vezi s tim društva planiraju aktivnosti vezane uz proširenja i dopune baza podataka, unaprjeđenje informatičke potpore i unaprjeđenje upravljanja podacima.

Leasing

6. Leasing

6.1. Opis tržišta

Djelatnost leasinga bilježila je i u 2012. nastavak trenda smanjenja poslovnih aktivnosti, odnosno usporavanja rasta volumena poslovanja. Naime, djelatnost leasinga već četvrtu godinu zaredom bilježi smanjivanje vrijednosti novozaključenih ugovora, kao i smanjenje visine aktive.

Ukupna aktiva 25 leasing društava[61] na dan 31. prosinca 2012. bila je iskazana u iznosu od 22,2 mlrd. kuna, čime je iskazana visina imovine djelatnosti leasinga bila na razini nižoj od 2006., kada je djelatnost leasinga uređena posebnim zakonom u Republici Hrvatskoj. U usporedbi sa 31. prosinca 2008., do kada je djelatnost leasinga bilježila kontinuirani rast i kada je ukupna aktiva djelatnosti leasinga bila iskazana sa 35,1 mlrd. kuna, imovina leasing društava u 2012. bila je manja za 12,9 mlrd. kuna, odnosno za čak 36,8%.

Tablica 6.1. Aktiva, vrijednost novozaključenih ugovora, vrijednost aktivnih ugovora i broj zaposlenih u djelatnosti leasinga u razdoblju od 31.12.2006. do 31.12.2012. godine

Datum	Ukupna aktiva (tis. kn)	Vrijednost novozaključenih ugovora (tis. kn)	Vrijednost aktivnih ugovora (tis. kn)	Broj zaposlenih
31.12.2006.	26.968.591	13.344.149	22.053.947	868
31.12.2007.	30.303.865	13.816.970	26.510.657	997
31.12.2008.	35.067.935	15.464.017	30.881.104	1.007
31.12.2009.	33.665.809	8.212.235	27.125.757	992
31.12.2010.	28.078.061	5.805.148	22.254.304	989
31.12.2011.	25.596.075	5.564.905	19.192.994	959
31.12.2012.	22.159.270	4.839.815	16.270.132	905

Izvor: Hanfa

Vrijednost novozaključenih ugovora od 2008. do 2012. bilježi pad. Tako je vrijednost novozaključenih ugovora na dan 31. prosinca 2012. bila iskazana u iznosu od 4,8 mlrd. kuna, što je za 8,5 mlrd. kuna ili za čak 63,7% manje u odnosu na 2006. godinu.

Jedan od razloga smanjenja obujma poslovanja djelatnosti leasinga jest i promjena poreznog tretmana osobnih automobila u 2012. godini, čime je financijski leasing postao manje atraktivan za tu kategoriju objekata leasinga s obzirom na nemogućnost odbitka pretporeza.

Oporavak tržišta leasinga ovisi o stabilizaciji gospodarske situacije. Realno je očekivati da će se leasing društva koja imaju pristup kvalitetnijim izvorima financiranja lakše prilagoditi novim

61 Podaci za Godišnje izvješće Hanfe za djelatnost leasinga za 2011. i 2012. temelje se na godišnjim financijskim i dodatnim izvještajima za razdoblje 01.01.-31.12.2012. za 25 leasing društava koja su Hanfi dostavila izvještaje sukladno Pravilniku o strukturi i sadržaju te načinu i rokovima dostave financijskih i dodatnih izvještaja leasing društava (NN, br. 124/10). Radi međusobne usporedivosti, podaci na dan 31.12.2011. odnose se na podatke dostavljene Hanfi u izvještajima na dan 31.12.2012. (za prethodnu godinu) od strane predmetnih 25 leasing društava. Podaci iskazani u Godišnjem izvješću Hanfe za 2012. mogu se razlikovati od podataka u Godišnjim izvješćima Hanfe za 2006.-2011. zbog primjene odredbi Zakona o računovodstvu (NN, br. 109/07), Zakona o leasingu (NN, br. 135/06), Međunarodnih standarda financijskog izvještavanja (NN, br.136/09, 08/10, 18/10, 27/10, 65/10, 120/10, 58/11, 140/11, 15/12 i 118/12), promjene metodologije izvješćivanja, kao i uslijed postupanja leasing društava po nalozima Hanfe temeljem zapisnika o provedenim nadzorima.

uvjetima poslovanja. Kako se leasingom u velikoj mjeri financiraju osobna i gospodarska vozila, tako će i oporavak tržišta leasinga ovisiti o oporavku tržišta vozila, ali i tržišta nekretnina, plovila i građevinske opreme.

Broj društava koja obavljaju poslove leasinga ustabilio se nakon 2007., odnosno nakon usklađenja s odredbama Zakona o leasingu. Poslove leasinga u Republici Hrvatskoj na dan 31. prosinca 2012. obavljalo je 25 leasing društava, jednako kao i na isti dan prethodne godine.

Grafikon 6.1. Broj leasing društava u Republici Hrvatskoj u razdoblju od 2003. do 2012. godine

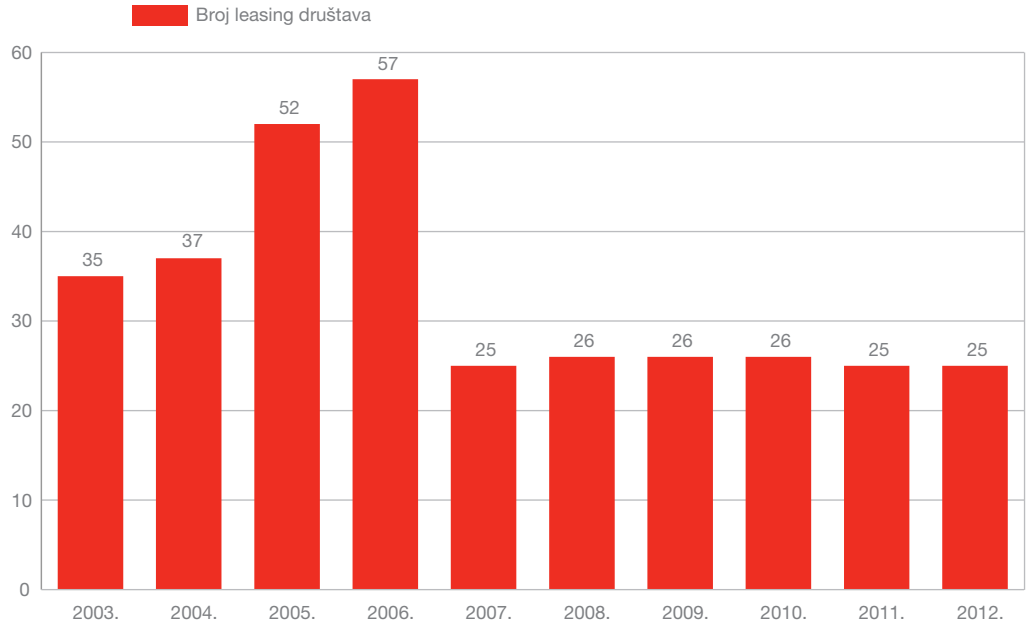

Izvor: HNB (2003.-2005.), Hanfa (2006.- 2012.)

Za razliku od 31. prosinca 2011., kada je samo pet leasing društava bilo u neposrednom vlasništvu rezidenata, na dan 31. prosinca 2012. u neposrednom vlasništvu rezidenata bilo je šest leasing društava, od čega su samo tri društva bila i u posrednom vlasništvu rezidenata (Alfa Leasing d.o.o., Croatia Leasing d.o.o. i Euroleasing d.o.o.). Nastala promjena kod neposrednog vlasništva rezultat je promjene neposrednog vlasništva kod društva SG Leasing d.o.o., koje je u 2012. promijenilo neposrednog vlasnika (sada Societe-Generale-Splitska banka d.d. Hrvatska) unutar iste grupacije Societe Generale.

Prema podacima iz agregiranog izvještaja o financijskom položaju za 25 leasing društava temeljni kapital djelatnosti leasinga na dan 31. prosinca 2012. bio je iskazan u visini od 703,3 mil. kuna, od čega je udjel kapitala nerezidenata iznosio 81,2% ili 571 mil. kuna, dok se 18,8% ili 132,3 mil. kuna odnosilo na temeljni kapital u neposrednom vlasništvu rezidenata. Udjel tri leasing društva koja su u vlasništvu rezidenata u ukupnoj aktivi djelatnosti leasinga na dan 31. prosinca 2012. iznosio je 2,7%.

Grafikon 6.2. Struktura aktive leasing društava po podrijetlu kapitala na dan 31.12.2012. godine

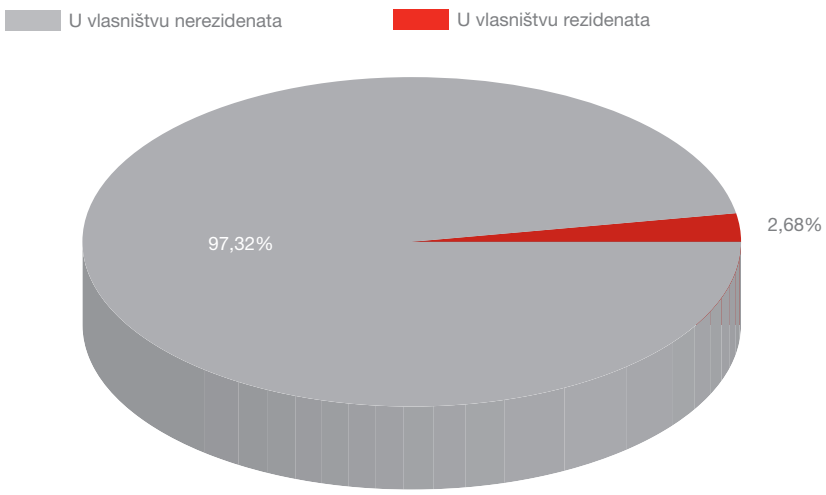

Izvor: Hanfa

6.1.1. Struktura aktive

Prema podacima iz agregiranog izvještaja o financijskom položaju djelatnosti leasinga ukupna imovina 25 leasing društava zabilježila je smanjenje od 3,4 mlrd. kuna ili 13,4% u odnosu na agregiranu imovinu predmetnih društava na isti dan prethodne godine kao posljedica smanjenja obujma poslovanja, odnosno smanjenja vrijednosti novozaključenih ugovora te isteka ugovora.

Tablica 6.2. Aktiva djelatnosti leasinga na dan 31.12.2011. i 31.12.2012. godine (u tis. kn)

Opis	31.12.2011.	31.12.2012.	Indeks 31.12.2012./ 31.12.2011.
Materijalna imovina dana u operativni leasing	7.023.836	6.084.128	86,62
Potraživanja po osnovi operativnog leasinga	241.355	186.438	77,25
Potraživanja po osnovi financijskog leasinga	13.845.683	12.009.725	86,74
Dani zajmovi	1.642.422	1.424.881	86,75
Zalihe	620.254	819.084	132,06
Ostala imovina	2.222.524	1.635.013	73,57
UKUPNA AKTIVA	**25.596.075**	**22.159.270**	**86,57**

Izvor: Hanfa

Promatrano po pojedinačnim stavkama, u strukturi aktive djelatnosti leasinga na dan 31. prosinca 2012. najznačajnije stavke s ukupno 12 mlrd. kuna ili 54,2% aktive bile su dugotrajna i kratkotrajna potraživanja po osnovi financijskog leasinga. Kao posljedica nastavka trenda smanjenja volumena novih ugovora o leasingu te relativno visokog udjela ispravaka vrijednosti, navedene stavke zabilježile su smanjenje od 1,8 mlrd. kuna ili 13,3% u odnosu na prethodnu godinu. Od navedenog iznosa na kratkotrajna potraživanja odnosilo se 3,8 mlrd. kuna, a na dugotrajna potraživanja 8,2 mlrd. kuna.

Grafikon 6.3. Struktura aktive djelatnosti leasinga na dan 31.12.2012. godine

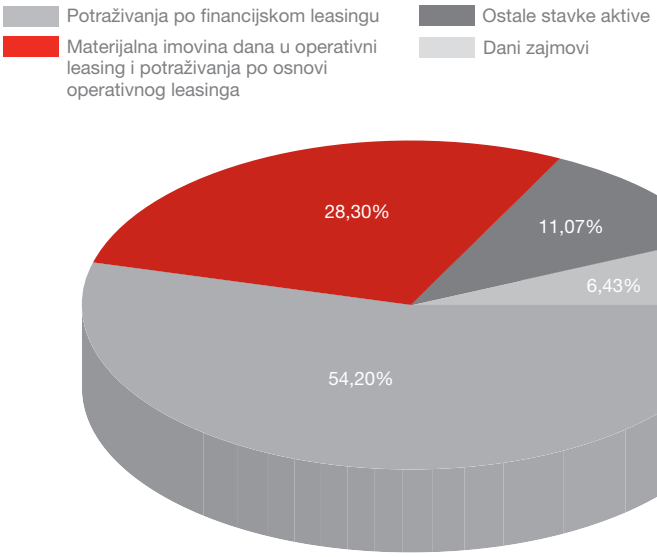

Izvor: Hanfa

Materijalna imovina dana u operativni leasing i potraživanja po operativnom leasingu bili su iskazani u iznosu od 6,3 mlrd. kuna, što je činilo 28,3% aktive, te predstavlja smanjenje od 994,6 mil. kuna ili 13,7% u odnosu na prethodnu godinu.

Smanjenje vrijednosti materijalne imovine dane u operativni leasing te potraživanja po operativnom i financijskom leasingu u 2012., iskazano u izvještaju o financijskom položaju, najvećim je dijelom posljedica smanjenja vrijednosti novozaključenih ugovora u istoj godini. Vrijednost novozaključenih ugovora u 2012. nije naime bila dovoljna da kompenzira smanjenje vrijednosti aktivnih ugovora.

Za razliku od trenda smanjenja iskazanih potraživanja po financijskom leasingu te materijalne imovine i potraživanja po operativnom leasingu, zalihe su zabilježile povećanje od 198,8 mil. kuna ili 32,1%. Zbog gospodarskog stanja u Republici Hrvatskoj sve je više insolventnih primatelja leasinga, zbog čega dolazi do raskidanja ugovora o leasingu, a nastavno i do oduzimanja objekata leasinga koje leasing društva evidentiraju na zalihama.

Udjel deset najvećih leasing društava po visini aktive u ukupnoj aktivi djelatnosti leasinga u 2012. bio je nešto manji u odnosu na prethodnu godinu (sa 80,9% na dan 31. prosinca 2011. pao je na 78,5% na dan 31. prosinca 2012.). Isto je najvećim dijelom rezultat kontinuiranog smanjenja aktive jednog leasing društva koje je u prethodnim razdobljima imalo najveći pojedinačni tržišni udjel.

Posao leasinga s obzirom na svoja obilježja može biti posao financijskog leasinga i posao operativnog leasinga.

Posao operativnog leasinga pravni je posao u kojem davatelj leasinga na temelju kupoprodajnog ugovora s dobavljačem objekta leasinga stječe pravo vlasništva nad objektom leasinga i primatelju leasinga na temelju ugovora o operativnom leasingu odobrava pravo korištenja tog objekta leasinga na određeno razdoblje. Primatelj leasinga za navedeno plaća određenu naknadu koja ne mora uzimati u obzir cjelokupnu vrijednost objekta leasinga te nema određenu opciju kupnje, već nakon isteka ugovora vraća objekt leasinga davatelju leasinga. Davatelj leasinga pravni je i ekonomski vlasnik objekta leasinga te snosi troškove njegove amortizacije.

Posao financijskog leasinga pravni je posao u kojem davatelj leasinga na temelju kupoprodajnog ugovora s

Tablica 6.3. Usporedni prikaz aktive po leasing društvima na dan 31.12.2011. i 31.12.2012. godine (u tis. kn)

Redni broj	Naziv društva	31.12.2011.	Udjel	31.12.2012.	Udjel
1	UniCredit Leasing Croatia d.o.o.	4.117.165	16,09%	3.611.931	16,30%
2	Hypo Leasing Kroatien d.o.o.	4.715.665	18,42%	3.598.469	16,24%
3	Raiffeisen Leasing d.o.o.	2.224.813	8,69%	1.883.506	8,50%
4	Erste & Steiermärkische S-Leasing d.o.o.	2.587.423	10,11%	1.830.802	8,26%
5	PBZ-Leasing d.o.o.	1.383.401	5,41%	1.369.492	6,18%
6	Erste Group Immorent Leasing d.o.o.	1.366.522	5,34%	1.282.176	5,79%
7	VB Leasing d.o.o.	1.366.958	5,34%	1.096.072	4,95%
8	Porsche Leasing d.o.o.	1.127.170	4,40%	1.021.407	4,61%
9	Mercedes-Benz Leasing Hrvatska d.o.o.	1.130.945	4,42%	916.854	4,14%
10	Impuls-Leasing d.o.o.	693.563	2,71%	790.286	3,57%
11	Ostala društva (15 leasing društava)	4.882.449	19,07%	4.758.275	21,47%
	UKUPNO	**25.596.075**	**100,00%**	**22.159.270**	**100,00%**

Izvor: Hanfa

dobavljačem objekta leasinga stječe pravo vlasništva na objektu leasinga i primatelju leasinga na temelju ugovora o financijskom leasingu odobrava pravo korištenja tog objekta leasinga na određeno razdoblje. Primatelj leasinga za navedeno plaća davatelju leasinga naknadu koja uzima u obzir cjelokupnu vrijednost objekta leasinga, snosi troškove amortizacije tog objekta leasinga i opcijom kupnje može steći pravo vlasništva nad tim objektom leasinga po određenoj cijeni koja je u trenutku izvršenja te opcije manja od stvarne vrijednosti objekta leasinga u tom trenutku. Davatelj leasinga pravni je vlasnik objekta leasinga, dok je ekonomski vlasnik primatelj leasinga, koji objekt leasinga evidentira u svojim poslovnim knjigama te snosi troškove amortizacije.

6.1.2. Struktura pasive

Imovina djelatnosti leasinga u najvećoj je mjeri financirana kreditima banaka i financijskih institucija te se najveći udjel ukupnih obveza djelatnosti leasinga, od čak 87%, odnosio na dugoročne i kratkoročne obveze za kredite domaćih i inozemnih banaka i financijskih institucija. Ukupne dugoročne i kratkoročne obveze na dan 31. prosinca 2012. godine iskazane su u visini od 20,5 mlrd. kuna i u odnosu na prethodnu godinu bile su manje za 3,7 mlrd. kuna ili za 15,4%.

Zbog smanjenja volumena poslovanja i krediti inozemnih banaka i financijskih institucija bili su manji za 3,3 mlrd. kuna (15,4%) u odnosu na isti dan prethodne godine, kada je navedena stavka iznosila 21,4 mlrd. kuna. Osim apsolutnog smanjenja navedena stavka bilježi i relativno smanjenje udjela u ukupnoj pasivi.

Obveze za kredite domaćih banaka i financijskih institucija iznosile su 1,1 mlrd. kuna i njihova je vrijednost bila manja za 44,2 mil. kuna (3,8%) u odnosu na isti dan prethodne godine. Istovremeno su obveze za depozite i jamstva koje se odnose na jamčevine po ugovorima o operativnom leasingu iznosile 0,9

mlrd. kuna (4,1% ukupne pasive) te u skladu sa smanjenjem vrijednosti aktivnih ugovora bilježe pad od 31,1%. Smanjenje zaduživanja leasing društava u prvom je redu rezultat smanjivanja financiranja novih ugovora o leasingu.

Tablica 6.4. Pasiva djelatnosti leasinga na dan 31.12.2011. i 31.12.2012. godine (u tis. kn)

Opis	31.12.2011.	31.12.2012.	Indeks 31.12.2012./ 31.12.2011.
Kapital i rezerve	866.568	1.116.534	128,85
Obveze za kredite inozemnih banaka i financijskih institucija	21.454.583	18.155.530	84,62
Obveze za kredite domaćih banaka i financijskih institucija	1.165.425	1.121.261	96,21
Ostale obveze	2.109.498	1.765.944	83,71
UKUPNA PASIVA	**25.596.075**	**22.159.270**	**86,57**

Izvor: Hanfa

Krediti inozemnih banaka i nadalje dominiraju u izvorima financiranja, tako da se najveći udjel (81,9%) u ukupnoj pasivi 25 leasing društava na dan 31. prosinca 2012. odnosio na dugoročne i kratkoročne obveze za kredite inozemnih banaka i financijskih institucija. Navedeni način financiranja uobičajen je u poslovanju leasing društava zato što je većina leasing društava u većinskom vlasništvu inozemnih banaka i s njima povezanih financijskih institucija.

Grafikon 6.4. Struktura pasive djelatnosti leasinga na dan 31.12.2012. godine

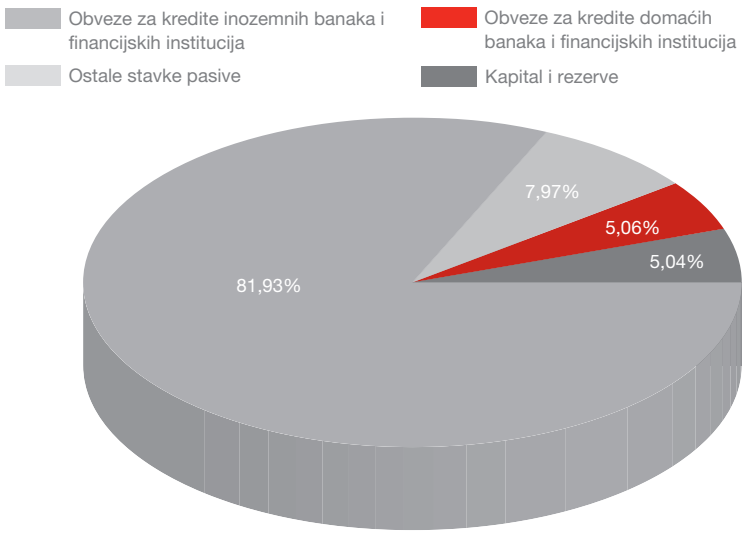

Izvor: Hanfa

6.1.2.1. Kapital i rezerve

Kapital i rezerve djelatnosti leasinga iskazani su na dan 31. prosinca 2012. u visini od 1,1 mlrd. kuna i s udjelom od 5% u strukturi pasive. Kapital i rezerve u 2012. bili su veći su za 250 mil. kuna ili 28,8% u odnosu na dan 31. prosinca 2011., kada je predmetna stavka iznosila 866,6 mil. kuna.

Iskazani upisani kapital djelatnosti leasinga na dan 31. prosinca 2012. smanjen je za 22,4 mil. kuna, što se odnosi na jedno leasing društvo koje je zbog pokrića gubitaka provelo pojednostavljeno smanjenje temeljnog kapitala.

U cilju održavanja adekvatne razine kapitala odnosno pokrića iskazanog gubitka iznad visine kapitala Hanfa poduzima regulatorne aktivnosti prema leasing društvima te je s navedene osnove u 2012. u rezerve kapitala uplaćeno ukupno 211,3 mil. kuna od strane dvaju leasing društava. Pozitivan iznos stavke kapital i rezerve u iznosu od 1,2 mlrd. kuna iskazala su 22 društva, dok su negativan iznos odnosno gubitak iznad visine kapitala u visini od 80,2 mil. kuna iskazala tri leasing društva.

Hanfa kontinuirano provodi nadzor nad poslovanjem leasing društava i poduzima regulatorne aktivnosti u pravcu održavanja razine kapitala i rezervi dostatnih za pokriće gubitaka odnosno povećanja kapitala leasing društava. Rezultat navedenih aktivnosti apsolutno je i relativno povećanje stavke kapitala i rezervi na dan 31. prosinca 2012. u odnosu na isti dan prethodne godine.

6.1.3. Financijski rezultat poslovanja

U razdoblju od 1. siječnja do 31. prosinca 2012. na razini djelatnosti leasinga iskazana je dobit nakon oporezivanja u iznosu od 93,8 mil. kuna, za razliku od 2011., kada je bio iskazan gubitak nakon oporezivanja u iznosu od 131,4 mil. kuna.

Pozitivan rezultat poslovanja na razini djelatnosti leasinga u 2012. u odnosu na 2011. rezultat je značajnog smanjenja troškova ispravka vrijednosti za gubitke od umanjenja te smanjenja gubitka po osnovi neto tečajnih razlika.

Tablica 6.5. Izvještaj o sveobuhvatnoj dobiti djelatnosti leasinga u 2011. i 2012. godini (u tis. kn)

Opis	01.01.-31.12.2011.	01.01.-31.12.2012.	Indeks 2012./2011.
Prihodi od kamata	1.108.193	946.640	85,42
Rashodi po osnovi kamata	720.659	596.357	82,75
Dobit/gubitak od kamata	**387.534**	**350.283**	**90,39**
Prihodi od provizija i naknada	87.282	57.984	66,43
Rashodi za provizije i naknade	33.953	31.083	91,55
Dobit/gubitak od provizija i naknada	**53.329**	**26.901**	**50,44**
Ostali poslovni prihodi	2.844.316	2.445.494	85,98
Ostali poslovni rashodi	2.760.102	2.407.947	87,24
Dobit/gubitak iz ostalih prihoda i rashoda	**84.214**	**37.547**	**44,59**
Dobit/gubitak prije troškova ispravka vrijednosti za gubitke od umanjenja	525.077	414.731	78,98
Troškovi ispravka vrijednosti za gubitke od umanjenja (troškovi vrijednosnog usklađenja)	638.343	244.931	38,37
Dobit/gubitak prije poreza na dobit	-113.266	169.800	-
Porez na dobit	18.163	76.017	418,53
Dobit/gubitak nakon poreza na dobit	**-131.429**	**93.783**	**-**

Izvor: Hanfa

Troškovi ispravka vrijednosti za gubitke od umanjenja (troškovi vrijednosnog usklađenja) za 2012. iskazani su u visini od 244,9 mil. kuna, što predstavlja smanjenje od 393,4 mil. kuna ili čak 61,6% u odnosu na prethodno razdoblje, prvenstveno zbog povećanog ukidanja ispravka vrijednosti iz prethodnih razdoblja.

Grafikon 6.5. Rezultat poslovanja leasing društava u 2011. i 2012. godini (u tis. kn)

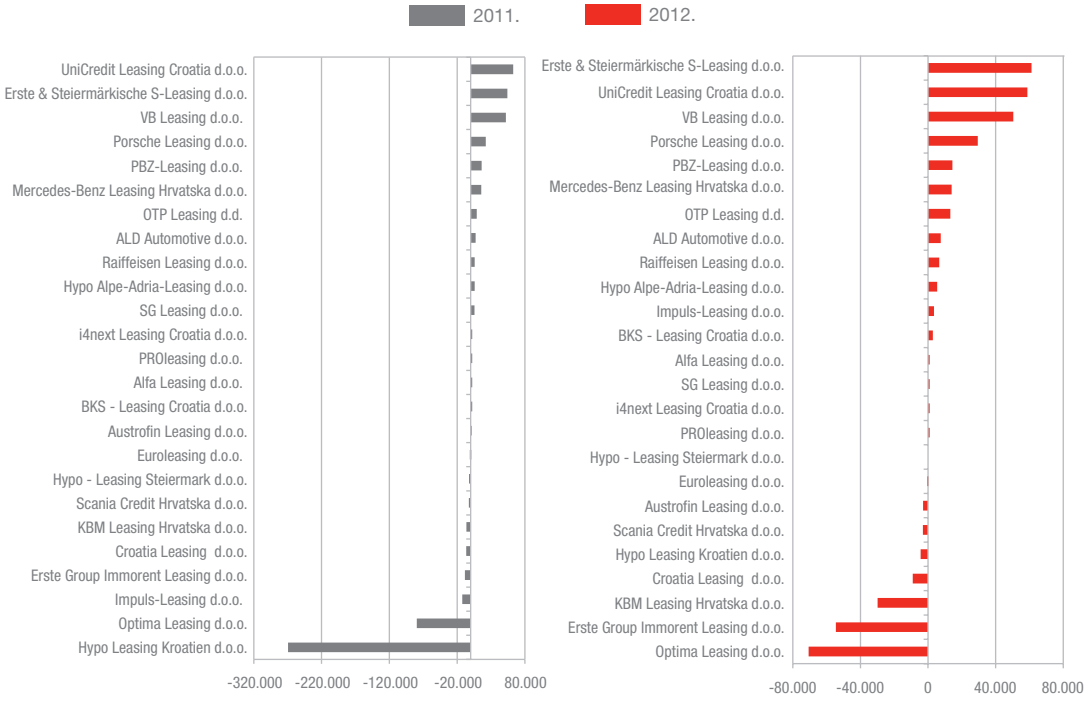

Izvor: Hanfa

Dobit nakon oporezivanja u 2012. u iznosu od 269,0 mil. kuna ostvarilo je 17 društava, dok je gubitak nakon oporezivanja u iznosu od 175,2 mil. kuna ostvarilo osam leasing društava.

6.1.4. Struktura portfelja djelatnosti leasinga

U razdoblju od 1. siječnja 2012. do 31. prosinca 2012. zaključeno je ukupno 26.673 novih ugovora o leasingu, što je 3.983 ili 13,0% manje novih ugovora nego što ih je zaključeno u istom razdoblju 2011. godine. Ukupna vrijednost novozaključenih ugovora iznosila je 4,8 mlrd. kuna, što predstavlja smanjenje od 725,1 mil. kuna ili 13,0% u odnosu na vrijednost novozaključenih ugovora u 2011. godini.

Tablica 6.6. Struktura portfelja djelatnosti leasinga na dan 31.12.2011. i 31.12.2012. godine

Datum/ razdoblje od 01.01. do	Novozaključeni ugovori u razdoblju			Aktivni ugovori na dan		
	Broj novozaključenih ugovora	Vrijednost novozaključenih ugovora (u tis. kn)	Prosječna vrijednost novozaključenih ugovora (u tis. kn)	Broj aktivnih ugovora	Vrijednost aktivnih ugovora (u tis. kn)	Prosječna vrijednost aktivnih ugovora (u tis. kn)
31.12.2011.	30.656	5.564.905	182	138.893	19.192.994	138
31.12.2012.	26.673	4.839.815	181	120.070	16.270.132	136

Izvor: Hanfa

Na dan 31. prosinca 2012. bilo je aktivno ukupno 120.070 ugovora, što je 18.823 ili 13,6% manje ugovora nego na isti dan prethodne godine. Vrijednost aktivnih ugovora djelatnosti leasinga na dan 31. prosinca 2011. iznosila je 16,3 mlrd. kuna, što predstavlja smanjenje od 2,9 mlrd. kuna ili 15,2% u odnosu na dan 31. prosinca 2011. godine.

Grafikon 6.6. Vrijednost novozaključenih i aktivnih ugovora djelatnosti leasinga u razdoblju od 2006. do 2012. godine (u mil. kn)

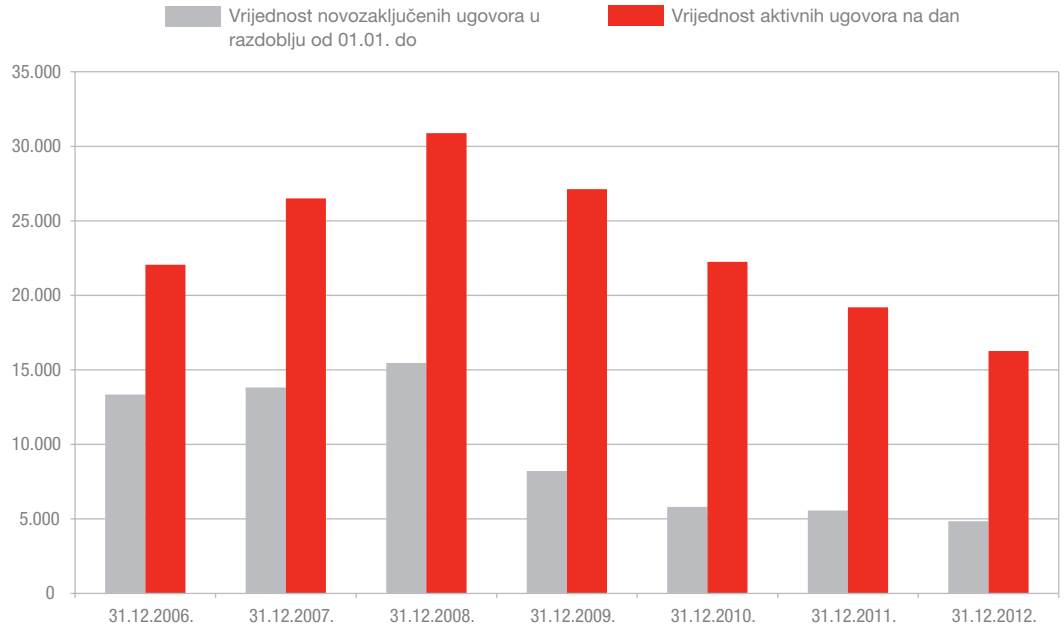

Izvor: Hanfa

Vrijednost novozaključenih i aktivnih ugovora rasla je do 2008., da bi nakon toga imala trend smanjivanja. O smanjenom volumenu novozaključenih ugovora i općenito gledajući trendu smanjenja novih poslova leasinga govori i podatak da je udjel vrijednosti novozaključenih ugovora u ukupnoj vrijednosti aktivnih ugovora krajem 2008. iznosio 50,1%, da bi krajem 2012. navedeni udjel bio iskazan sa 29,7%.

Tablica 6.7. Broj i vrijednost novozaključenih ugovora djelatnosti leasinga u 2011. i 2012. godini

Vrsta leasinga/ razdoblje	Broj novozaključenih ugovora u razdoblju			Vrijednost novozaključenih ugovora u razdoblju (u tis. kn)		
	01.01.-31.12.2011.	01.01.-31.12.2012.	Indeks 2012./2011.	01.01.-31.12.2011.	01.01.-31.12.2012.	Indeks 2012./2011.
Operativni leasing	15.716	12.244	77,91	2.091.842	1.810.821	86,57
Financijski leasing	14.940	14.429	96,58	3.473.063	3.028.994	87,21
UKUPNO	**30.656**	**26.673**	**87,01**	**5.564.905**	**4.839.815**	**86,97**

Izvor: Hanfa

Smanjivanje volumena poslovanja (vrijednosti novozaključenih ugovora) u razdoblju od 2009. do 2012. značajno je utjecalo i na smanjivanje vrijednosti imovine djelatnosti leasinga zato što vrijednost novozaključenih ugovora u navedenom razdoblju nije bila dovoljna da kompenzira smanjenje vrijednosti aktivnih ugovora.

Udjel financijskog leasinga u ukupnoj vrijednosti novozaključenih ugovora neznatno se povećao, sa 62,4% u 2011. na 62,6% u 2012., dok se udjel operativnog leasinga smanjio sa 37,6% na 37,4%. Prosječna vrijednost novozaključenih ugovora tijekom 2012. u operativnom leasingu iznosi 147,9 tis. kuna, a u financijskom leasingu 209,9 tis. kuna.

Grafikon 6.7. Struktura portfelja djelatnosti leasinga – usporedba vrijednosti novozaključenih ugovora u razdoblju od 2006. do 2012. godine (u mil. kn)

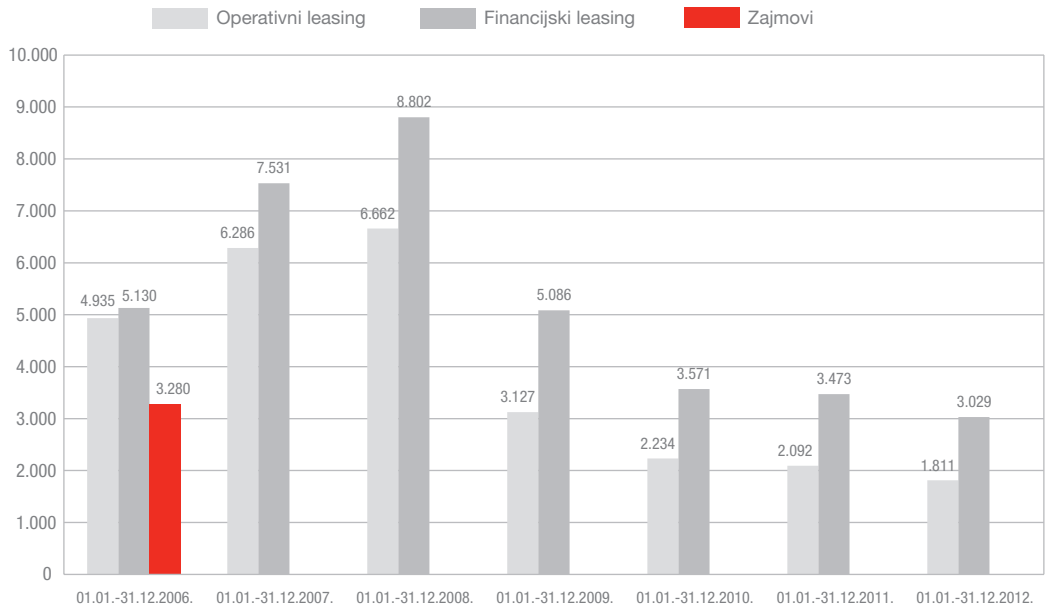

Izvor: Hanfa

Portfelj zajmova konstantno se smanjuje jer je Zakonom o leasingu leasing društvima zabranjeno zaključivanje ugovora o zajmu, dok se ugovori o zajmu koji su bili aktivni do dana stupanja na snagu Zakona o leasingu (21. prosinca 2006.) drže do isteka bez mogućnosti produljenja.

Tablica 6.8. Broj i vrijednost aktivnih ugovora djelatnosti leasinga u 2011. i 2012. godini

Vrsta plasmana/ stanje na dan	Broj aktivnih ugovora na dan			Vrijednost aktivnih ugovora na dan (u tis. kn)		
	31.12.2011.	31.12.2012.	Indeks 2012./2011.	31.12.2011.	31.12.2012.	Indeks 2012./2011.
Operativni leasing	64.601	54.129	83,79	5.515.251	4.539.943	82,32
Financijski leasing	69.992	62.857	89,81	12.858.894	11.131.505	86,57
Zajmovi	4.300	3.084	71,72	818.849	598.683	73,11
UKUPNO	**138.893**	**120.070**	**86,45**	**19.192.994**	**16.270.132**	**84,77**

Izvor: Hanfa

Grafikon 6.8. Struktura portfelja djelatnosti leasinga – usporedba vrijednosti aktivnih ugovora u razdoblju od 2006. do 2012. godine (u mil. kn)

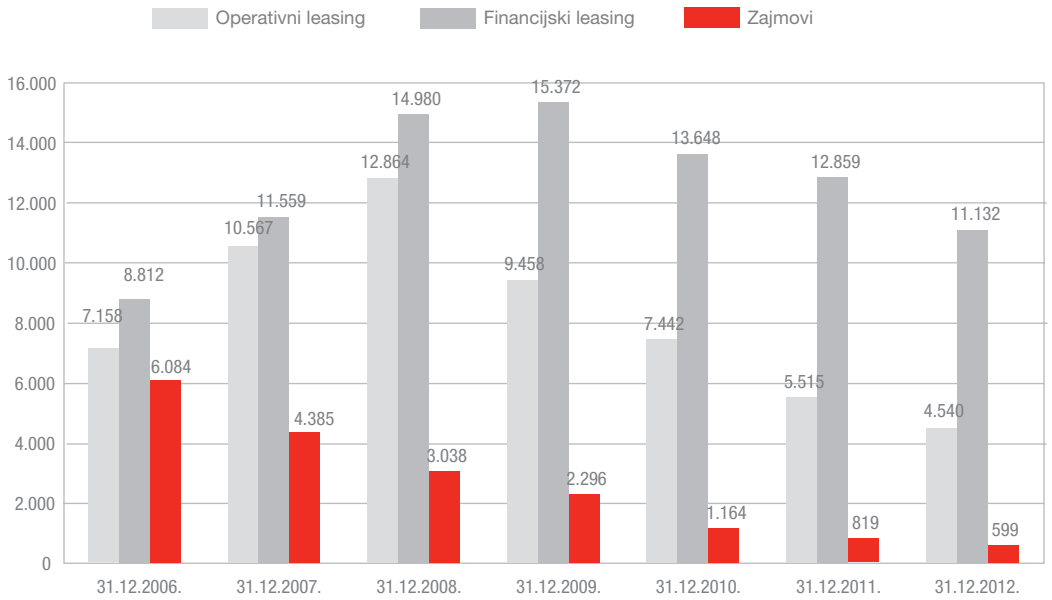

Izvor: Hanfa

Smanjivanje investicijskih aktivnosti u razdoblju od 2009. do 2012. utjecalo je i na promjenu strukture portfelja djelatnosti leasinga na način da se značajno smanjila vrijednost novozaključenih ugovora za postrojenja, strojeve, transportne uređaje i opremu te nekretnine. Slijedom navedenog, trend poslovanja djelatnosti leasinga posljednjih nekoliko godina bio je usmjeren na financiranje osobnih i gospodarskih vozila. To potvrđuje i podatak da je 2010. udjel vozila (osobnih i gospodarskih) u ukupnoj vrijednosti novozaključenih ugovora djelatnosti leasinga iznosio 58,6%, dok je u 2011. on iznosio 64,21%, a u 2012. godini 61,9%.

Tablica 6.9. Vrijednost novozaključenih ugovora djelatnosti leasinga prema objektima leasinga u 2011. i 2012. godini (u tis. kn)

Objekt leasinga	Vrijednost novozaključenih ugovora u razdoblju				
	01.01.-31.12.2011.	Udjel	01.01.-31.12.2012.	Udjel	Indeks 2012./2011.
Nekretnine	831.243	14,94%	721.878	14,92%	86,84
Osobna vozila	2.602.931	46,77%	1.978.143	40,87%	76,00
Gospodarska vozila	970.400	17,44%	1.020.789	21,09%	105,19
Plovila	189.419	3,40%	278.136	5,75%	146,84
Letjelice	0	0,00%	2.966	0,06%	0,00
Postrojenja, strojevi, transportni uređaji i oprema	864.397	15,53%	819.862	16,94%	94,85
Ostalo	106.515	1,91%	18.042	0,37%	16,94
UKUPNO	**5.564.905**	**100,00%**	**4.839.815**	**100,00%**	**86,97**

Izvor: Hanfa

Najveći broj i vrijednost novozaključenih ugovora tijekom 2012. prema objektima leasinga odnosio se na osobna vozila, a slijedila su ih gospodarska vozila. U strukturi portfelja novozaključenih ugovora prema objektima leasinga tijekom 2012. došlo je do smanjenja ukupnog broja novozaključenih ugovora uz istovremeno smanjenje ukupne vrijednosti novozaključenih ugovora u odnosu na isto razdoblje prethodne godine.

Grafikon 6.9. Struktura portfelja djelatnosti leasinga – vrijednost novozaključenih ugovora prema objektima leasinga u razdoblju od 2006. do 2012. godine (u mil. kn)

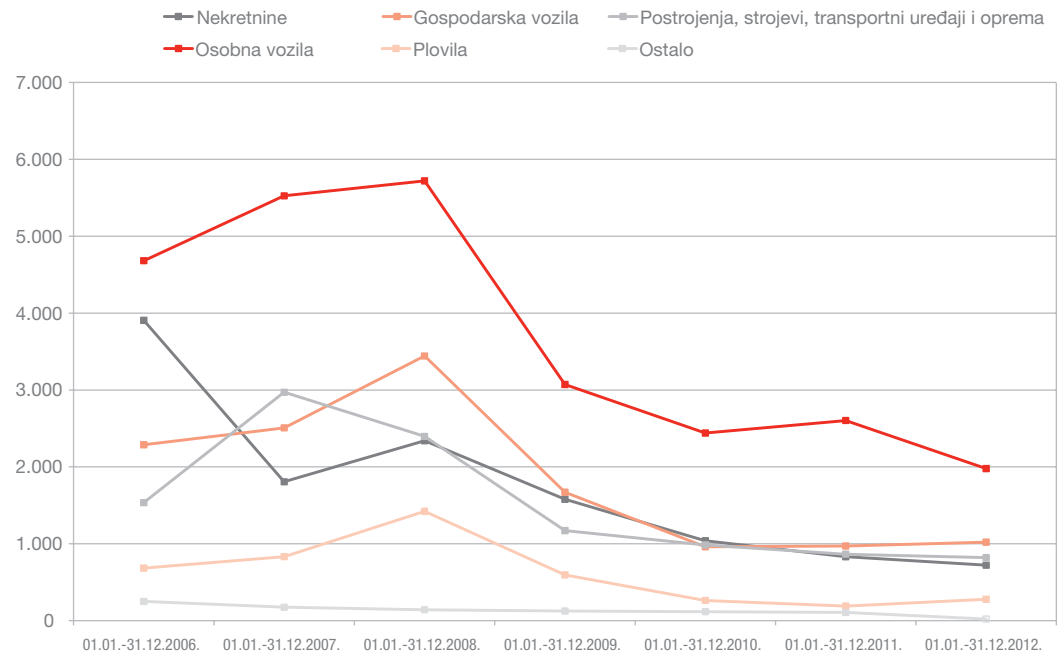

Izvor: Hanfa

Najveće smanjenje vrijednosti novozaključenih ugovora (od 624,8 mil. kuna ili 24,0%) zabilježila su osobna vozila, dok su istovremeno povećanje vrijednosti novozaključenih ugovora tijekom 2012. u odnosu na prethodnu godinu zabilježila gospodarska vozila, plovila i letjelice.

Tablica 6.10. Vrijednost aktivnih ugovora djelatnosti leasinga prema objektima leasinga/zajma na dan 31.12.2011. i 31.12.2012. godine (u tis. kn)

Objekt leasinga/zajma	Vrijednost aktivnih ugovora na dan				
	31.12.2011.	Udjel	31.12.2012.	Udjel	Indeks 2012./2011.
Nekretnine	6.218.879	32,40%	5.669.207	34,84%	91,16
Osobna vozila	5.457.405	28,43%	4.190.676	25,76%	76,79
Gospodarska vozila	3.061.713	15,95%	2.762.569	16,98%	90,23
Plovila	798.588	4,16%	664.819	4,09%	83,25
Letjelice	37.319	0,19%	4.234	0,03%	11,34
Postrojenja, strojevi, transportni uređaji i oprema	3.368.468	17,55%	2.903.986	17,85%	86,21
Ostalo	250.622	1,31%	74.642	0,46%	29,78
UKUPNO	**19.192.994**	**100,00%**	**16.270.132**	**100,00%**	**84,77**

Izvor: Hanfa

Najveća vrijednost aktivnih ugovora prema objektima leasinga/zajma na dan 31. prosinca 2012. odnosila se na nekretnine i iznosila je 5,7 mlrd. kuna ili 34,8% vrijednosti aktivnih ugovora, dok je istovremeno vrijednost aktivnih ugovora za osobne automobile iznosila 4,2 mlrd. kuna ili 25,8% vrijednosti aktivnih ugovora.

Grafikon 6.10. Struktura portfelja djelatnosti leasinga – vrijednost aktivnih ugovora prema objektima leasinga u razdoblju od 2006. do 2012. godine (u mil. kn)

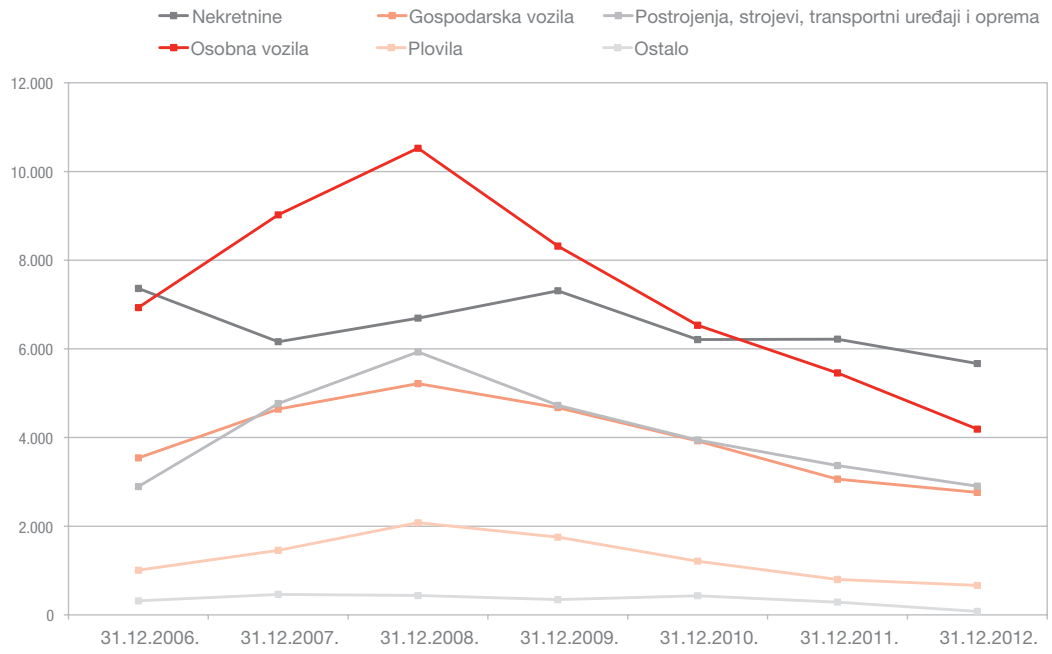

Izvor: Hanfa

Do kraja 2010. godine najznačajniji udjel u ukupnoj vrijednosti portfelja aktivnih ugovora djelatnosti leasinga odnosio se na osobna vozila, dok su nekretnine bile druge po zastupljenosti u ukupnom portfelju.

6.1.5. Pokazatelji poslovanja djelatnosti leasinga

6.1.5.1. Pokazatelji zaduženosti

Koeficijent (stupanj) zaduženosti pokazuje koliki je dio imovine djelatnosti leasinga financiran iz tuđih sredstava, odnosno koliki je udjel tuđih sredstava u ukupnoj imovini. Iznos pokazatelja od 0,950 na dan 31. prosinca 2012. znači da je 95,0% cjelokupne aktive djelatnosti leasinga bilo financirano tuđim sredstvima, što je i u skladu s praksom i običajima djelatnosti leasinga, jer se posao leasinga primarno financira iz tuđih izvora. Navedeni koeficijent iznosio je na dan 31. prosinca 2011. godine 0,966.

6.1.5.2. Pokazatelji rentabilnosti (profitabilnosti)

Pokazatelji profitabilnosti promatrani zajedno pokazuju ukupnu učinkovitost poslovanja društva. Poželjno je da pokazatelji profitabilnosti budu što veći.

Stopa povrata na ukupnu aktivu (ROA) izračunava se kao omjer neto dobiti i ukupnih sredstava (imovine) djelatnosti leasinga. ROA leasing društava na agregiranoj osnovi na dan 31. prosinca 2012. iznosio je 0,4%. Negativna vrijednost navedenog pokazatelja (-0,5%) na dan 31. prosinca 2011. uvjetovana je iskazanim gubitkom nakon oporezivanja na razini djelatnosti leasinga u 2011. godini.

Stopa povrata kapitala (ROE) izračunava se kao omjer neto dobiti i ukupnog kapitala djelatnosti leasinga, odnosno predstavlja izračun stope povrata na vlastiti kapital. ROE leasing društava na agregiranoj osnovi na dan 31. prosinca 2012. iznosio je 8,40%. U prethodnim razdobljima navedeni pokazatelj bio je negativan s obzirom na iskazane gubitke nakon oporezivanja na razini djelatnosti leasinga, što je prvenstveno rezultat lošeg poslovanja jednog leasing društva.

6.2. Aktivnosti Hanfe

6.2.1. Regulatorne aktivnosti

Zakon o leasingu (dalje u tekstu: ZOL) osnovni je zakonski propis kojim se uređuje osnivanje, poslovanje i prestanak rada leasing društava, ugovor o leasingu, prava i obveze subjekata u poslovima leasinga, financijsko izvještavanje i upravljanje rizicima, kao i nadležnosti Hanfe u provedbi nadzora i odredbi ZOL-a. Njegovom primjenom, od prosinca 2006., kada je stupio na snagu, poslovanje leasing društava usklađeno je sa ZOL-om i drugom relevantnom regulativom koja se primjenjuje na leasing društva.

Tijekom 2012. donesen je Pravilnik o dopunama Pravilnika o sadržaju dokumentacije koja se dostavlja uz zahtjev za izdavanje odobrenja kandidatu za člana uprave leasing društva (NN, br.

109/12). Budući da je ZOL propisao da Hanfa može odlučiti da kandidat za člana uprave leasing društva u postupku odlučivanja o odobrenju mora predstaviti program vođenja poslova leasing društva, tim dopunama detaljnije je određen sadržaj navedenog programa.

Na temelju zakonskih ovlasti Hanfe, na zahtjev stranaka u postupku ili osoba koje su dokazale svoj pravni interes, tijekom 2012. izdano je pet mišljenja o primjeni odredbi ZOL-a. Od toga su dva mišljenja pojasnila zakonsku osnovanost dostave povjerljivih podataka leasing društava sudovima u parničnom postupku, dok je ostalim mišljenjima pobliže pojašnjen posao leasinga, specifična pitanja vezana uz troškove naknade kod odštetnog zahtjeva za primatelja leasinga te djelatnosti koje leasing društva smiju obavljati.

U cilju daljnjeg unaprjeđenja načina dostave financijskih i dodatnih izvještaja, temeljem Pravilnika o strukturi i sadržaju te načinu i rokovima dostave financijskih i dodatnih izvještaja leasing društava (NN, br. 124/10) izdana je i Tehnička uputa za izradu i dostavu financijskih i dodatnih izvještaja leasing društava, kojom se detaljno pojašnjava način dostave navedenih izvještaja.

Dana 29. ožujka 2012. Ministarstvo financija Republike Hrvatske imenovalo je Radnu skupinu za izradu nacrta prijedloga Zakona o leasingu, u kojoj osim predstavnika Udruženja leasing društava i Ministarstva financija sudjeluju i predstavnici Hanfe i koja je do kraja godine održala niz radnih sastanaka. Usvajanje novog Zakona o leasingu očekuje se tijekom 2013. godine.

6.2.2. Licenciranje

U 2012. nije došlo do promjene broja leasing društava u Republici Hrvatskoj te je i dalje registrirano 25 društava koja obavljaju poslove financijskog i operativnog leasinga. Jedina je razlika ta što su na dan 31. prosinca 2012. sva društva bila registrirana za obavljanje poslova i operativnog i financijskog leasinga. Naime, društvo ALD Automotive d.o.o. bilo je do 3. kolovoza 2012. ovlašteno obavljati samo poslove operativnog leasinga te je u 2012. ishodilo odobrenje i za obavljanje poslova financijskog leasinga. U cilju zakonitog i adekvatnog poslovanja leasing društava Hanfa procjenjuje prikladnost potencijalnih članova uprave putem postupka izdavanja odobrenja za obavljanje funkcije člana uprave. Tako je po pojedinačnim zahtjevima u 2012. izdano 21 rješenje kojim Hanfa odobrava članove uprave leasing društva. Povećan broj izdavanja odobrenja za nove članove uprave ili za nove mandate dosadašnjih članova uprave u 2012. posljedica je završetaka mandata od četiri ili pet godina, počevši od dana dobivanja odobrenja u postupku usklađenja leasing društava sa ZOL-om, ali i određenih promjena u upravama leasing društava po odluci njihovih vlasnika.

U skladu sa svojim ovlastima Hanfa procjenjuje prudencijalne rizike vezane uz potencijalne stjecatelje udjela u vlasništvu leasing društava te su fizičke ili pravne osobe koje namjeravaju steći kvalificirani udjel u pravu glasa ili kapitalu leasing društva dužne prethodno pribaviti odobrenje Hanfe. Odobrenje su dužna pribaviti i sama leasing društva prije stjecanja posrednog ili neposrednog vlasništva poslovnog udjela, dionica ili drugih prava na temelju kojih stječu kvalificirani udjel u drugim pravnim osobama.

Tijekom 2012. Hanfa je donijela rješenja u postupcima koji su se vodili povodom stjecanja kvalificiranog udjela po zahtjevima šest namjeravanih stjecatelja. Od navedenih postupaka četiri rješenja donesena su u postupcima gdje je riječ o stjecanju kvalificiranog udjela u leasing društvu, dok je u jednom slučaju riječ o stjecanju kvalificiranog udjela leasing društva u drugoj pravnoj osobi. U jednom je predmetu doneseno rješenje o obustavi postupka za stjecanje kvalificiranog udjela u leasing društvu jer je stranka odustala od zahtjeva.

6.2.3. Nadzor nad poslovanjem leasing društava

Tijekom 2012. pokrenuto je šest postupaka neposrednog nadzora u području leasinga. Kod svih šest nadzora predmeti nadzora bili su upravljanje rizicima te provedba Zakona o sprječavanju pranja novca i financiranja terorizma (NN, br. 87/08 i 25/12).

Također, tijekom 2012. okončana su četiri postupka neposrednog nadzora započeta tijekom 2011. godine.

Osim neposrednih nadzora Hanfa u okviru svojih ovlasti provodi i posredni nadzor, koji se pokreće na temelju zaprimljenih financijskih i dodatnih izvješća. S tim u vezi u 2012., a temeljem uočenih nepravilnosti, pokrenuto je i šest postupaka posrednih nadzora. Predmet svih šest posrednih nadzora bio je iskazivanje i mjerenje ugrađenih izvedenica po ugovorima o operativnom leasingu zaključenim uz valutnu klauzulu u švicarskim francima i eurima.

Provedenim nadzorima nad poslovanjem leasing društava utvrđene su nepravilnosti koje su se uglavnom odnosile na upravljanje rizicima, odobravanje financiranja po ugovorima o leasingu, sadržaj i oblik ugovora o leasingu, formiranje ispravka vrijednosti za gubitke od umanjenja, evidentiranje zaliha, neprimjenjivanje kontnog plana za leasing društva, klasifikaciju ugovora o leasingu, pogrešno evidentiranje ugrađenih izvedenica po ugovorima o operativnom leasingu, obračun amortizacije, obračun tečajnih razlika po ugovorima o leasingu s valutnom klauzulom, unos podataka o objektima leasinga u registar objekata leasinga, popunjavanje financijskih i dodatnih izvještaja leasing društva te neuspostavljanje sustava upravljanja rizikom pranja novca i financiranja terorizma.

Navedene nezakonitosti i nepravilnosti odnose se na nepridržavanje odredbi ZOL-a te na temelju njega donesenih propisa, Zakona o računovodstvu, odnosno Međunarodnih standarda financijskog izvještavanja, Zakona o sprječavanju pranja novca i financiranja terorizma te Zakona o trgovačkim društvima (NN, br. 111/93, 34/99, 52/00, 118/03, 107/07, 146/08, 137/09, 152/11, 111/12 i 144/12).

Na osnovi nalaza iz provedenih postupaka nadzora nad poslovanjem leasing društava, zbog utvrđenih postupanja protivno važećim propisima, Hanfa je tijekom 2012. donijela 13 rješenja s mjerama za otklanjanje nezakonitosti i nepravilnosti u poslovanju subjekata nadzora.

Navedenim rješenjima naloženi su i otklonjeni ispravci nezakonitosti i nepravilnosti vezanih uz evidentiranje poslovnih događaja u poslovne knjige leasing društava (ugrađene izvedenice, zalihe, ispravci vrijednosti za gubitke od umanjenja, klasifikacija ugovora o leasingu, primjena propisanog kontnog plana) te poboljšanje sustava upravljanja rizicima te sustava sprječavanja pranja novca i financiranja terorizma.

Za nezakonitosti za koje su predviđene prekršajne odredbe Hanfa je u 2012. pokrenula jedan prekršajni postupak glede kršenja odredbi Zakona o sprječavanju pranja novca i financiranja terorizma.

Factoring

7. Factoring

7.1. Opis tržišta[62]

Factoring predstavlja alternativni oblik financiranja poslovnih subjekata putem otkupa potraživanja. Poslove factoringa u Republici Hrvatskoj obavljaju kreditne institucije i društva registrirana za obavljanje poslova factoringa. Nadzor društava registriranih za obavljanje poslova factoringa u nadležnosti je Hanfe, a temeljem Zakona o Hrvatskoj agenciji za nadzor financijskih usluga (NN, br. 140/05 i 12/12). Na inicijativu društava registriranih za obavljanje poslova factoringa i Sektora za bankarstvo i druge financijske institucije Hrvatske gospodarske komore, u lipnju 2012. pri HGK-u je osnovano Udruženje factoring društava.

Prema podacima iz statističkih izvješća društava registriranih za obavljanje poslova factoringa, prikupljenih od društava za koje Hanfa ima saznanja da obavljaju poslove factoringa, na dan 31. prosinca 2012. aktivno je bilo 16 društava registriranih za obavljanje poslova factoringa, dok je na dan 31. prosinca 2011. poslove factoringa obavljalo 18 društava (društva FTC usluge d.o.o., Maksimum d.o.o., Par Lux d.o.o. i Weip Perfectus d.o.o. prestala su s factoring uslugama, dok su Novi faktor d.o.o. i Poba faktor društva koja su se u 2012. počela baviti poslovima factoringa).

Prema izvješćima koja su dostavila društva registrirana za obavljanje poslova factoringa na dan 31. prosinca 2012. u Republici Hrvatskoj dominirao je domaći factoring (97,7% ukupnih factoring potraživanja), kod kojeg su predmet otkupa potraživanja fakture od kupaca iz Republike Hrvatske te koji karakterizira pravo regresa (77,1% ukupnih factoring potraživanja), odnosno pravo društva registriranog za obavljanje poslova factoringa da se u slučaju da se ne naplati od kupca naplati od ustupatelja potraživanja. Djelatnost factoringa bilježi povećanje vrijednosti imovine na dan 31. prosinca 2012. za 18,5% u odnosu na dan 31. prosinca 2011. zbog povećanog volumena transakcija poslova factoringa i eskonta mjenica.

Osim poslova factoringa društva registrirana za obavljanje poslova factoringa u značajnoj mjeri obavljaju i poslove eskonta mjenica, odnosno otkup mjenica koje su instrumenti osiguranja prilikom kupoprodaje roba i usluga. Zajmovi kao djelatnost društava za obavljanje poslova factoringa nisu značajno zastupljeni.

Na financijskom tržištu Republike Hrvatske djelatnost factoringa jedinstvena je po tome što u ukupnoj vlasničkoj strukturi

U skladu s postojećom poslovnom praksom poslovi factoringa koji se obavljaju u Republici Hrvatskoj mogu se podijeliti na domaći, izvozni i uvozni factoring. Domaći factoring jest factoring u kojem su svi subjekti posla factoringa rezidenti, dok je izvozni i uvozni factoring posao u kojem je uz rezidente najmanje jedan od subjekata nerezident. S obzirom na pravo regresa, poslovi factoringa mogu se podijeliti na factoring s pravom regresa („nepravi" factoring) i factoring bez prava regresa („pravi" factoring). Factoring s pravom regresa jest posao factoringa u kojem ustupatelj potraživanja jamči društvu registriranom za obavljanje poslova factoringa za naplatu ustupljenih potraživanja, dok kod factoringa bez prava regresa cjelokupni rizik naplate snosi društvo registrirano za obavljanje poslova factoringa.

62 Svi podaci i pokazatelji za društva registrirana za obavljanje poslova factoringa odnose se samo na društva za koja Hanfa ima saznanja da obavljaju poslove factoringa i od kojih Hanfa prikuplja Statistička izvješća društava za obavljanje poslova factoringa.

društava koja se bave poslovima factoringa prevladava neposredno vlasništvo rezidenata, za razliku od trendova u bankarstvu i u ostalom financijskom sektoru, koji su u većinskom vlasništvu nerezidenata. Od navedenih 16 aktivnih društava registriranih za obavljanje poslova factoringa tri društva nalaze se u neposrednom vlasništvu nerezidenata, dok ih je ukupno šest u posrednom vlasništvu nerezidenata. Međutim, udjel navedenih šest društava registriranih za obavljanje poslova factoringa u ukupnoj imovini djelatnosti factoringa iznosi čak 84,4%. Nadalje, 15 društava djelovalo je kao društvo s ograničenom odgovornošću, dok je samo jedno društvo djelovalo kao dioničko društvo.

Tablica 7.1. Broj društava koja obavljaju poslove factoringa u razdoblju od 2007. do 2012. godine

Opis	31.12.2007.	31.12.2008.	31.12.2009.	31.12.2010.	31.12.2011.	31.12.2012.
Broj aktivnih društava	12	13	16	19	18	16

Izvor: Hanfa

Grafikon 7.1. Struktura imovine društava registriranih za obavljanje poslova factoringa po podrijetlu kapitala na dan 31.12.2012. godine

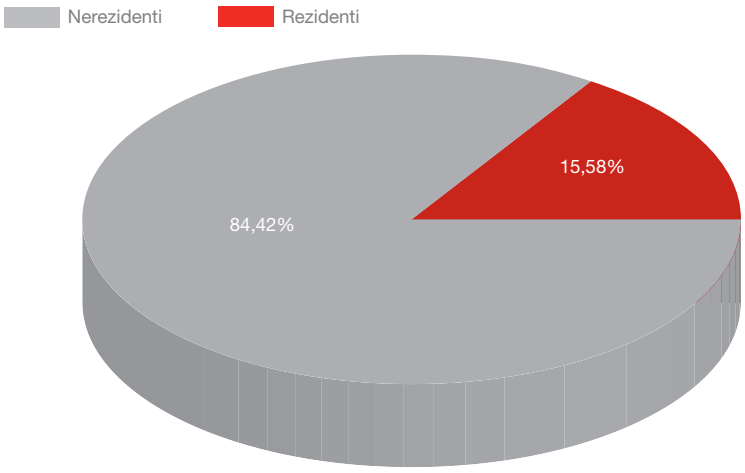

Izvor: Hanfa

U odnosu na dan 31. prosinca 2006. vrijednost imovine društava registriranih za obavljanje poslova factoringa u 2012. bila je veća za 5,5 mlrd. kuna ili za 331,6%. Uočava se rastući trend imovine u razdoblju od 2006. do 2009., dok u 2010. imovina pada za 18% u odnosu na godinu ranije. Rastući trend vrijednosti imovine ponovo se nastavlja u 2011. i 2012. godini.

Grafikon 7.2. Agregirana imovina djelatnosti factoringa u razdoblju od 2006. do 2012. godine (u mil. kn) i relativna promjena u odnosu na prethodnu godinu

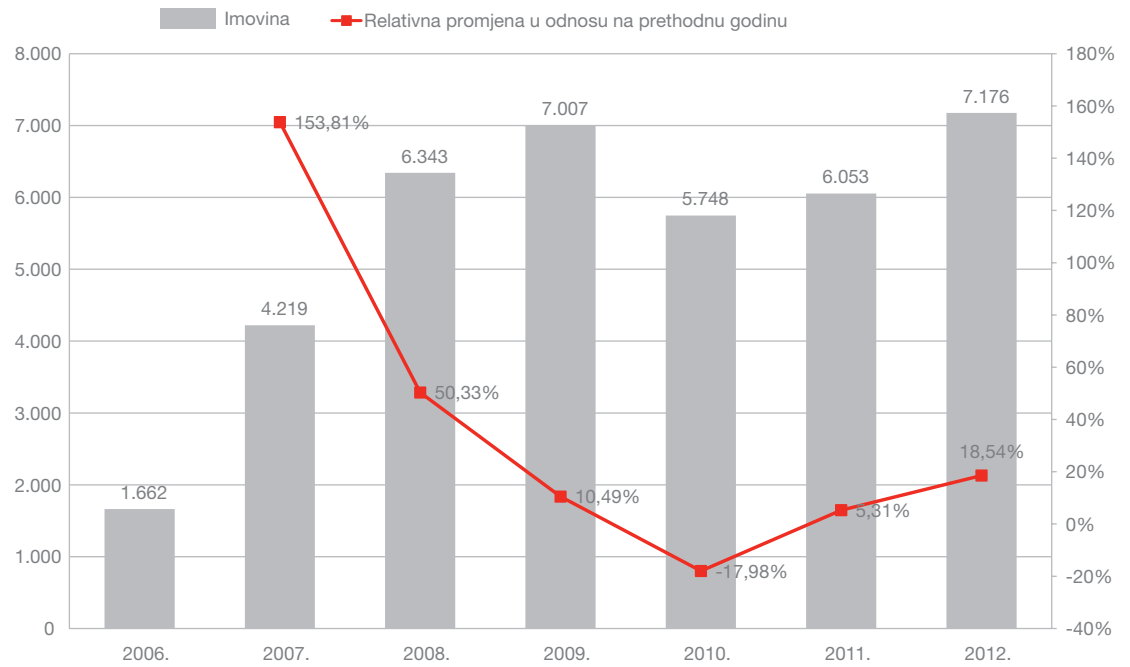

Izvor: Hanfa

Tržište factoringa u Republici Hrvatskoj karakterizira visoka koncentracija, jer je udjel najvećeg društva po visini imovine na dan 31. prosinca 2012. iznosio 46,3% ukupne imovine društava koja obavljaju poslove factoringa. Udjel prva tri društva po visini imovine na isti datum činio je 83,4% ukupne imovine, dok je na isti dan prethodne godine iznosio 82%. Devet je društava registriranih za obavljanje poslova factoringa koja pojedinačno sudjeluju s manje od 1% u ukupnoj imovini društava registriranih za obavljanje poslova factoringa u 2012., dok zbroj njihovih udjela čini 2,4% ukupne imovine.

Tablica 7.2. Kretanje i udjel imovine društava koja obavljaju poslove factoringa u 2011. i 2012. godini (u tis. kn)

Redni broj	Naziv društva	Aktiva na dan 31.12.2011.	Udjel	Aktiva na dan 31.12.2012.	Udjel
1	Erste factoring d.o.o.	2.662.251	43,98%	3.321.160	46,29%
2	Raiffeisen factoring d.o.o.	1.119.025	18,49%	1.597.326	22,26%
3	Prvi faktor d.o.o.	1.184.019	19,56%	1.064.176	14,83%
4	Adriatic Zagreb factoring d.o.o.	429.176	7,09%	631.257	8,80%
5	Croatia factoring d.o.o.	149.824	2,48%	144.231	2,01%
6	Fortis factoring d.o.o.	258.970	4,28%	139.961	1,95%
7	Finesa Credos d.d.	76.647	1,27%	101.988	1,42%

Redni broj	Naziv društva	Aktiva na dan 31.12.2011.	Udjel	Aktiva na dan 31.12.2012.	Udjel
8	Factor Max d.o.o.	18.415	0,30%	61.623	0,86%
9	Afaktor-faktoring d.o.o.	51.981	0,86%	40.420	0,56%
10	Poba faktor d.o.o.	0	0,00%	31.803	0,44%
11	Ostala društva	103.087	1,70%	41.576	0,58%
	UKUPNO	**6.053.395**	**100,00%**	**7.175.520**	**100,00%**

Izvor: Hanfa

Tijekom cijelog razdoblja od 2007. do 2012. društvo Erste factoring d.o.o. imalo je najveći udjel u ukupnoj imovini društava registriranih za obavljanje poslova factoringa u rasponu od 44% do 63,6%. Društvo Prvi faktor d.o.o. sudjelovalo je tijekom razdoblja od 2007. do 2011. s drugim najvećim udjelom u ukupnoj imovini društava registriranih za obavljanje poslova factoringa, dok je u 2012. bilo na trećem mjestu prema koncentraciji imovine i zauzimalo je 14,8% ukupne imovine. Društvo Adriatic Zagreb factoring d.o.o. jedino je u 2007. bilo među prva tri najveća društva prema koncentraciji imovine (bilo je na trećem mjestu), s udjelom od 4,2%, u ukupnoj imovini djelatnosti factoringa, nakon čega se više ne pojavljuje među najvećim društvima registriranim za obavljanje poslova factoringa i 2008. njegovo mjesto zauzima Raiffeisen factoring d.o.o. Isto je društvo na kraju 2012. bilo na drugom mjestu u ukupnoj imovini, a tijekom razdoblja od 2007. do 2012. njegovi su se udjeli kretali u rasponu od 9,7% do 22,3% ukupne imovine djelatnosti factoringa.

Grafikon 7.3. Udjeli tri najveća društva registrirana za obavljanje poslova factoringa u ukupnoj imovini djelatnosti factoringa u razdoblju od 2007. do 2012.

Izvor: Hanfa

7.1.1. Struktura imovine

Imovina društava koja obavljaju poslove factoringa na dan 31. prosinca 2012. iznosila je 7,2 mlrd. kuna i bila je veća za 18,5% u odnosu na dan 31. prosinca 2011., kada je iskazano 6,1 mlrd. kuna imovine.

Tablica 7.3. Agregirana imovina djelatnosti factoringa na dan 31.12.2011. i 31.12.2012. godine (u tis. kn)

AKTIVA	31.12.2011.	31.12.2012.	Indeks 2012./2011.
POTRAŽIVANJA ZA UPISANI A NEUPLAĆENI KAPITAL	**0**	**0**	**0,00**
DUGOTRAJNA IMOVINA	**57.399**	**74.996**	**130,66**
KRATKOTRAJNA IMOVINA	**5.963.602**	**7.057.666**	**118,35**
Factoring potraživanja	2.892.300	3.301.595	114,15
Domaći factoring	2.786.071	3.224.128	115,72
Izvozni factoring	18.282	14.027	76,72
Uvozni factoring	87.947	63.440	72,13
Eskont mjenica	1.711.683	2.675.706	156,32
Dani zajmovi	77.280	109.637	141,87
Dani depoziti	866.411	550.778	63,57
Novac na računu i blagajni	144.383	241.238	167,08
Ostala kratkotrajna imovina	271.545	178.712	65,81
PLAĆENI TROŠKOVI BUDUĆEG RAZDOBLJA I NEDOSPJELA NAPLATA PRIHODA	**32.394**	**42.858**	**132,30**
UKUPNA AKTIVA	**6.053.395**	**7.175.520**	**118,54**

Izvor: Hanfa

Imovina društava registriranih za obavljanje poslova factoringa pretežito se sastoji od potraživanja po osnovi factoringa i eskonta mjenica, koja su u odnosu na 2011. zabilježila značajan rast.

Grafikon 7.4. Struktura imovine djelatnosti factoringa na dan 31.12.2012. godine

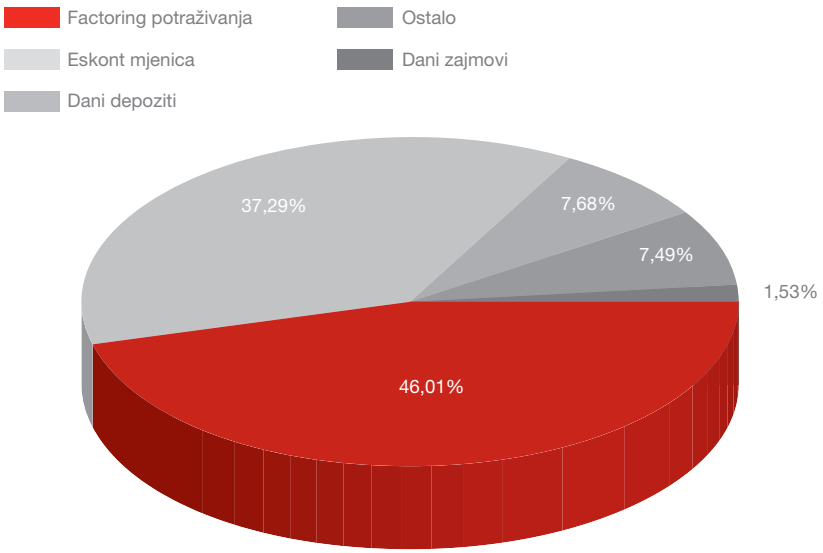

Izvor: Hanfa

7.1.2. Struktura pasive

Imovina društava registriranih za obavljanje poslova factoringa najvećim se dijelom financira kreditima inozemnih banaka i financijskih institucija.

Stavka kapital i rezerve na dan 31. prosinca 2012. iskazana je u iznosu od 0,3 mlrd. kuna, što čini 4,1% pasive, i veća je za 15,4% u odnosu na isti dan prethodne godine.

Tablica 7.4. Agregirana pasiva djelatnosti factoringa na dan 31.12.2011. i 31.12.2012. godine (u tis. kn)

Opis pozicije	31.12.2011.	31.12.2012.	Indeks 2012./2011.
KAPITAL I REZERVE	**257.267**	**296.799**	**115,37**
DUGOROČNE OBVEZE	**288.532**	**885.864**	**307,02**
Obveze za kredite - domaće banke i financijske institucije	1.906	3.580	187,76
Obveze za kredite - inozemne banke i financijske institucije	271.565	863.429	317,95
Ostale dugoročne obveze	15.061	18.855	125,20
KRATKOROČNE OBVEZE	**5.499.536**	**5.984.665**	**108,82**
Obveze za kredite - domaće banke i financijske institucije	1.022.570	1.070.411	104,68
Obveze za kredite - inozemne banke i financijske institucije	4.255.574	4.739.225	111,37
Ostale kratkoročne obveze	221.393	175.028	79,06
ODGOĐENO PLAĆANJE TROŠKOVA I PRIHODI BUDUĆEG RAZDOBLJA	**8.059**	**8.192**	**101,66**
UKUPNA PASIVA	**6.053.395**	**7.175.520**	**118,54**

Izvor: Hanfa

Grafikon 7.5. Struktura pasive djelatnosti factoringa na dan 31.12.2012. godine

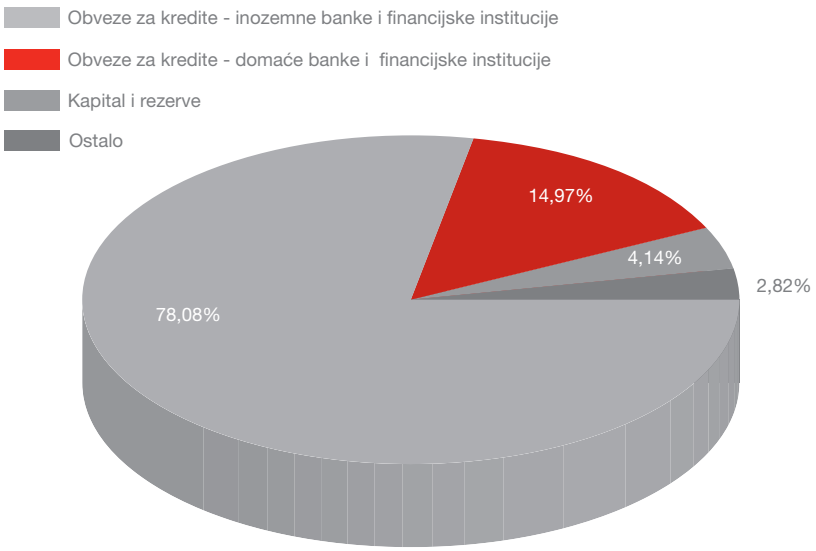

Izvor: Hanfa

Obveze za kredite banaka i financijskih institucija (domaćih i stranih) bilježe konstantni rast od 2010. godine. Iako u financiranju društava registriranih za obavljanje poslova factoringa dominiraju strane banke i financijske institucije, prisutan je trend smanjenja njihova udjela. Na dan 31. prosinca 2009. njihov udjel iznosio je visokih 89%, da bi se na dan 31. prosinca 2012. smanjio na 78%.

Grafikon 7.6. Struktura najvećih stavki obveza u ukupnoj pasivi na dan 31.12.2012. te njihovo kretanje tijekom razdoblja od 2010. do 2012. godine (u mil. kn)

Izvor: Hanfa

7.1.3. Financijski rezultat poslovanja

Neto dobit djelatnosti factoringa za 2012. iznosila je 87,2 mil. kuna, što je za 27,2% više u odnosu na 2011. godinu.

Ukupni prihodi društava registriranih za obavljanje poslova factoringa u 2012. iskazani su sa 731 mil. kuna i manji su za 9,8 mil. kuna u odnosu na prethodnu godinu, dok su rashodi s iznosom od 620,9 mil. kuna za 29,3 mil. kuna manji u odnosu na prethodno izvještajno razdoblje.

U strukturi prihoda najveći udjel otpada na prihode od kamata, koji čine 58,6% iskazanog ukupnog prihoda u 2012. godini. Unutar navedenih prihoda najveći udjel čine prihodi od kamata iz poslova factoringa i eskonta mjenica, koji predstavljaju glavne djelatnosti društava registriranih za obavljanje poslova factoringa.

Najveći udjel u ukupnim rashodima činili su ostali poslovni rashodi sa 50,5% (od kojih su ostali troškovi poslovanja činili 25% ukupnih rashoda, koji se uglavnom odnose na negativne tečajne razlike). Uočava se da su rashodi od kamata kod inozemnih banaka i financijskih institucija najveća pojedinačna stavka rashoda sa 31,7% (ukupni rashodi od kamata činili su 43,2% ukupnih rashoda djelatnosti factoringa), a slijede ih ostali troškovi poslovanja te troškovi ispravaka vrijednosti za gubitke od umanjenja s udjelom od 12,4% ukupnih rashoda.

U grafikonu 7.6 prikazane su stavke rashoda s najvećim udjelima u ukupnom rashodu.

Troškovi ispravaka vrijednosti ukazuju na rizičnost plasmana društava, a razmatranjem navedenih troškova tijekom razdoblja od 2009. do 2012. primjećuje se da su bili najveći u 2009. s iznosom od 132,6 mil. kuna i udjelom u rashodima od 15,9%.

Grafikon 7.7. Struktura najvećih stavki rashoda tijekom 2012. te prikaz troškova ispravaka vrijednosti za gubitke od umanjenja tijekom razdoblja od 2009. do 2012. godine (u tis. kn)

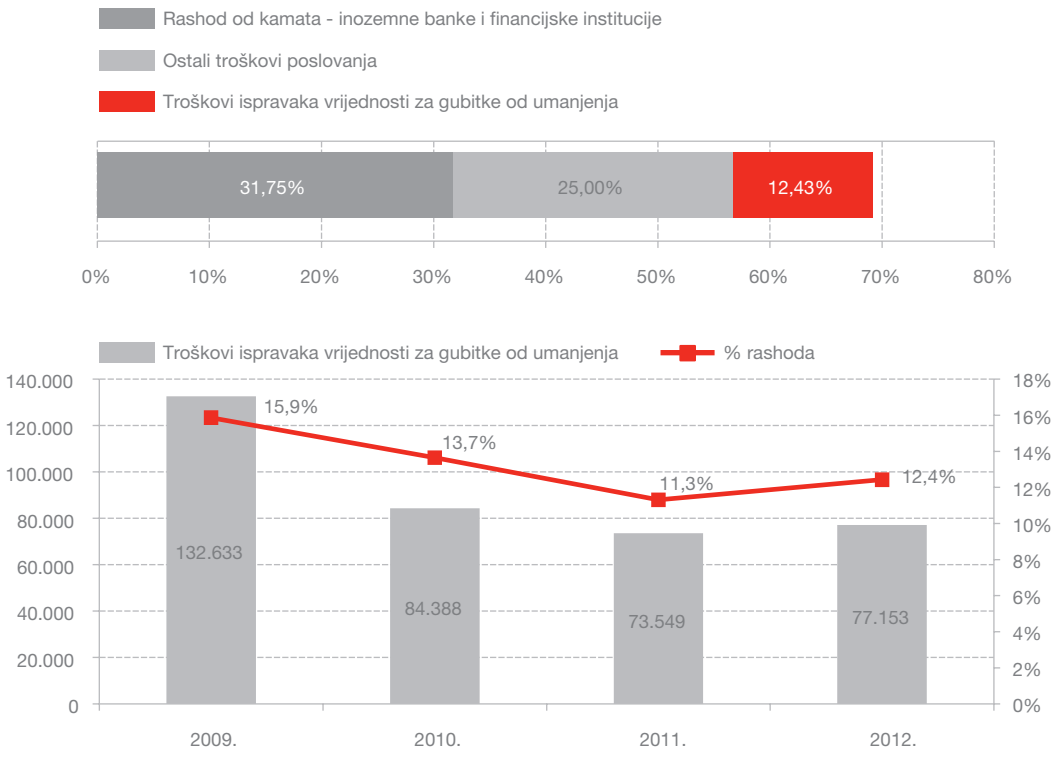

Izvor: Hanfa

Tablica 7.5. Agregirani račun dobiti i gubitka djelatnosti factoringa za razdoblja od 01.01.2011. do 31.12.2011. i od 01.01.2012. do 31.12.2012. godine (u tis. kn)

Opis	01.01.-31.12.2011.	01.01.-31.12.2012.	Indeks 2012./2011.
Prihodi od kamata	372.598	428.029	114,88
Rashodi od kamata	230.332	268.160	116,42
Dobit/gubitak od kamata	142.267	159.870	112,37
Prihodi od naknada i provizija	84.656	100.360	118,55
Rashodi od naknada i provizija	32.345	39.315	121,55
Dobit/gubitak od naknada i provizija	52.311	61.044	116,69
Ostali poslovni prihodi	283.518	202.619	71,47
Ostali poslovni rashodi	387.524	313.414	80,88
Dobit/gubitak iz ostalih prihoda i rashoda	-104.006	-110.795	106,53
Dobit/gubitak prije poreza na dobit	90.572	110.119	121,58
Dobit/gubitak nakon poreza na dobit	68.527	87.191	127,24

Izvor: Hanfa

Na povećanje dobiti nakon oporezivanja u 2012. u odnosu na 2011. najvećim dijelom utjecalo je povećanje neto dobiti od kamata te naknada i provizija.

Tablica 7.6. Iskazana dobit/gubitak društava registriranih za obavljanje poslova factoringa u 2011. i 2012. godini (u tis. kn)[63]

Naziv društva	Dobit/gubitak nakon poreza na dobit na dan 31.12.2011.	Dobit/gubitak nakon poreza na dobit na dan 31.12.2012.	Indeks 2012./2011.
Erste factoring d.o.o.	22.442	43.765	195,01
Raiffeisen factoring d.o.o.	28.032	17.944	64,01
Adriatic Zagreb factoring d.o.o.	11.086	11.499	103,73
Alfa net d.o.o.	6.124	5.188	84,72
Fortis factoring d.o.o.	2.629	4.582	174,28
Prvi faktor d.o.o.	10.004	2.344	23,42
Factor Max d.o.o.	1.300	1.959	150,67
Poba faktor d.o.o.	0	1.310	-
CEI Zagreb d.o.o.	1.077	1.014	94,16
Ostala društva	-14.169	-2.413	17,03
UKUPNO	**68.527**	**87.191**	**127,24**

Izvor: Hanfa

Od 16 društava registriranih za obavljanje poslova factoringa u 2012. njih 14 iskazalo je dobit nakon oporezivanja u ukupnom iznosu od 90,9 mil. kuna. Preostala dva društva ostvarila su gubitak u iznosu od 3,7 mil. kuna.

63 Društvo Eurofakt d.o.o. u 2012. ostvarilo je dobit od 489 kuna.

7.1.4. Volumen transakcija

Volumen transakcija predstavlja kumulativni iznos otkupljenih faktura kod poslova factoringa, kumulativni iznos eskontiranih mjenica kod poslova eskonta mjenica te iznos odobrenih zajmova.

U razdoblju od 1. siječnja 2012. do 31. prosinca 2012. godine društva registrirana za obavljanje poslova factoringa otkupila su fakture po poslovima factoringa (domaći factoring, izvozni i uvozni factoring) u vrijednosti od 8,7 mlrd. kuna, dok su po poslovima eskonta mjenica otkupila mjenice u iznosu od 7 mlrd. kuna. U istom razdoblju društva koja obavljaju poslove factoringa odobrila su zajmove u iznosu od 146,6 mil. kuna.

Tijekom razdoblja od 2007. do 2012. godine najveći udjel u volumenu transakcija čine poslovi domaćeg factoringa, koji su svoj maksimum dostigli u 2011. s udjelom od 60,3%. Na kraju 2012. udjel poslova domaćeg factoringa vidljivo se smanjuje i iznosi 53,3% te se vraća na razinu iz 2009. godine. Udjel transakcija po poslovima eskont mjenica porastao je na kraju 2012. u odnosu na prethodne dvije godine te je iznosio 44% ukupnog volumena transakcija i u 2012. također se vraća na razinu iz 2009. godine.

Grafikon 7.8. Volumen transakcija prema poslovima tijekom razdoblja od 2007. do 2012. godine u iznosima (mil. kn) i % ukupnog volumena transakcija

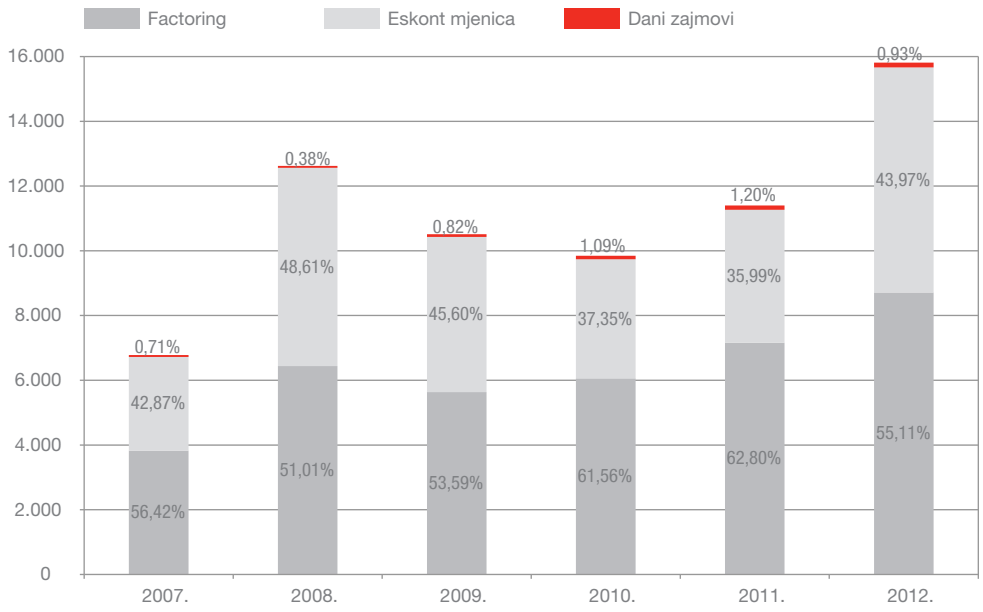

Izvor: Hanfa

7.1.5. Pokazatelji poslovanja djelatnosti factoringa

7.1.5.1. Pokazatelj zaduženosti

Koeficijent (stupanj) zaduženosti pokazuje koliki je dio imovine financiran iz tuđih sredstava, odnosno koliki je udjel tuđih sredstava u ukupnoj imovini. U slučaju društava registriranih za obavljanje poslova factoringa koja pretežiti dio imovine financiraju iz kredita inozemnih i domaćih

banka pokazatelj zaduženosti na agregiranoj osnovi društava registriranih za obavljanje poslova factoringa nije se mijenjao u 2012. u odnosu na prethodnu godinu te je iznosio 0,96.

7.1.5.2. Pokazatelji rentabilnosti (profitabilnosti)

Pokazatelji profitabilnosti promatrani zajedno pokazuju ukupnu učinkovitost poslovanja društva. Poželjno je da pokazatelji profitabilnosti budu što veći.

Stopa povrata na ukupnu aktivu (ROA) društava registriranih za obavljanje poslova factoringa na agregiranoj osnovi iznosila je 1,2% i povećala se u odnosu na prethodnu godinu, kada je iznosila 1,1%.

Stopa povrata kapitala (ROE) društava registriranih za obavljanje poslova factoringa na agregiranoj osnovi na dan 31. prosinca 2012. iznosila je 29,4% te se povećala u odnosu na dan 31. prosinca 2011., kada je iznosila 26,6%. Vrijednost pokazatelja od 29,4% na dan 31. prosinca 2012. predstavlja stopu povrata na vlastiti kapital, na razini djelatnosti factoringa.

7.2. Aktivnosti Hanfe

7.2.1. Regulatorne aktivnosti

Zakonski okvir za nadzor društava registriranih za obavljanje poslova factoringa definiran je poglavito Zakonom o Hrvatskoj agenciji za nadzor financijskih usluga, ali i drugim propisima koji se odnose na poslovanje društava koja obavljaju poslove factoringa, primjerice Zakonom o računovodstvu (NN, br. 109/07 i 144/12) i Zakonom o sprječavanju pranja novca i financiranja terorizma (NN, br. 87/08 i 25/12). Međutim, sam ugovor o factoringu, prava i obveze subjekata u poslovima factoringa, uvjeti za osnivanje, poslovanje i prestanak rada društava registriranih za obavljanje poslova factoringa, financijsko izvještavanje, nadzor nad poslovanjem društava registriranih za obavljanje poslova factoringa te upravljanje rizicima u društvima registriranim za obavljanje poslova factoringa nisu regulirani posebnim propisima. Stoga je Hrvatski sabor na sjednici održanoj od 18. siječnja 2012. do 16. ožujka 2012. donio Zaključak kojim se Vlada Republike Hrvatske zadužuje da Hrvatskom saboru uputi na raspravu i usvajanje Zakon o factoringu. Slijedom navedenoga Zaključka, Ministarstvo financija Republike Hrvatske dana 8. prosinca 2012. osnovalo je Radnu skupinu za izradu nacrta Zakona o factoringu, koja je osim predstavnika Hanfe i Ministarstva sastavljena i od predstavnika Udruženja factoring društava pri HGK-u, Hrvatske narodne banke i poslovnih banaka te koja je započela s radom u 2012. godini.

Hanfa od 2006. redovito na polugodišnjoj, a od 31. ožujka 2011. na tromjesečnoj osnovi prikuplja Statistička izvješća factoring društava za društva za koja ima saznanja da obavljaju poslove factoringa izvan kreditnih institucija. Navedeni se podaci agregiraju i objavljuju na internetskim stranicama Hanfe.

Sudski postupci

8. Sudski postupci

Hanfa redovito sudjeluje u sudskim postupcima kao ovlašteni tužitelj u prekršajnom postupku te kao tuženik u upravnom sporu po tužbi povodom upravnog akta Hanfe. Naime, Hanfa je ovlaštena za prekršajni progon za one prekršaje koji su propisani u području javnih ovlasti koje ima, a u tijeku prekršajnog postupka poduzima sve radnje za koje je po zakonu ovlaštena putem osobe koju za to ovlasti kao svog predstavnika. Budući da su akti Hanfe konačni i da se protiv njih može pokrenuti upravni spor, Hanfa je stranka upravnog spora te redovito sudjeluje u istom dajući odgovor na tužbu te dostavljajući nadležnom upravnom sudu spise Hanfe u skladu s rješenjem tog suda.

Na temelju kazneno-postupovnih propisa Hanfa u slučaju saznanja da je počinjeno kazneno djelo koje se progoni po službenoj dužnosti podnosi kaznenu prijavu državnom odvjetniku.

Na svojoj internetskoj stranici Hanfa objavljuje pravomoćne sudske odluke u prekršajnim i upravnosudskim postupcima u kojima je stranka, a sa svrhom poticanja mjera za učinkovito funkcioniranje financijskog tržišta i informiranja javnosti. Objavljuju se cjelovite sudske odluke u kojima su određeni podaci o strankama i njihovim zastupnicima i predstavnicima precrtani i učinjeni nečitljivim u svrhu zaštite osobnih podataka i prava osobnosti. Pritom se poštuju načela anonimizacije sadržana u Uputi o načinu anonimizacije sudskih odluka i Pravilima o anonimizaciji sudskih odluka Vrhovnog suda Republike Hrvatske. Naime, člankom 15. točkom 4. Zakona o Hrvatskoj agenciji za nadzor financijskih usluga (NN, br. 140/05, 154/11-Uredba o dopuni Zakona o Hrvatskoj agenciji za nadzor financijskih usluga, 12/12) propisano je da je Hanfa u obavljanju svojih javnih ovlasti ovlaštena poticati, organizirati i nadgledati mjere za učinkovito funkcioniranje financijskog tržišta, dok je točkom 6. navedenog članka određeno da Hanfa ima ovlast informirati javnost o načelima po kojima djeluju financijska tržišta.

Također, takvom objavom sudskih odluka u postupcima u kojima je Hanfa stranka osigurano je i omogućeno ostvarivanje prava na pristup informacijama svim fizičkim i pravnim osobama, svakodobno i pod jednakim uvjetima.

8.1. Prekršajni postupci

Hanfa je obavljenim nadzorima u području tržišta kapitala, osiguranja i leasinga utvrdila počinjenje prekršaja propisanih Zakonom o investicijskim fondovima (NN, br. 107/95, 12/96, 114/01 i 150/05), Zakonom o tržištu kapitala (NN, br. 88/08, 146/08 i 74/09) , Zakonom o sprječavanju pranja novca i financiranja terorizma (NN, br. 87/08 i 25/12), Zakonom o osiguranju (NN, br. 151/05, 87/08 i 82/09), Zakonom o obveznim osiguranjima u prometu (NN, br. 151/05, 36/09 i 75/09), Zakonom o preuzimanju dioničkih društava (NN, br. 84/02, 87/02, 120/02 i 02/07 te NN, br. 109/07, 36/09 i 108/12) i Zakonom o računovodstvu (NN, br. 109/07 i 144/12) te je na temelju svojih ovlasti u 2012. nadležnim prekršajnim sudovima odnosno Financijskom inspektoratu (za djela iz Zakona o sprječavanju pranja novca i financiranja terorizma) podnijela ukupno 27 optužnih prijedloga.

Tijekom 2012. Hanfa je u ranije pokrenutim prekršajnim postupcima aktivno sudjelovala kao ovlašteni tužitelj.

8.1.1. Tržište kapitala, investicijska društva i društva za upravljanje fondovima

Nadzorom je utvrđeno počinjenje prekršaja iz područja tržišta kapitala te je Hanfa u 2012. podnijela ukupno deset optužnih prijedloga protiv počinitelja prekršajnih djela, i to zbog djela iz Zakona o preuzimanju dioničkih društava dva optužna prijedloga, Zakona o tržištu kapitala dva optužna prijedloga, Zakona o investicijskim fondovima pet optužnih prijedloga, te jedan optužni prijedlog zbog kršenja odredbi Zakona o investicijskim fondovima i Zakona o računovodstvu. Optužnim prijedlozima zbog djela prema Zakonu o preuzimanju dioničkih društava optužene su ukupno tri pravne osobe i pet odgovornih osoba u njima te pet fizičkih osoba, i to zato što nisu postupili u skladu s rješenjem Hanfe u roku određenom rješenjem te zbog toga što su protivno odredbama Zakona o preuzimanju dioničkih društava u razdoblju nastanka obveze na objavljivanje ponude za preuzimanje stekle dionice koje su predmet ponude za preuzimanje.

Optužni prijedlozi podneseni su i zbog djela prema Zakonu o tržištu kapitala te je optužena jedna fizička osoba i jedna pravna osoba, kao i odgovorna osoba u njoj, i to zbog manipulacije tržištem, te član nadzornog odbora investicijskog društva zbog nepoštivanja obveze podnošenja prijave Hanfi otpuštanja dionica izdavatelja. Optužnim prijedlozima zbog djela prema Zakonu o investicijskim fondovima optuženo je ukupno šest pravnih osoba i 15 odgovornih osoba u njima, i to zato što su obavljali Zakonom o investicijskim fondovima zabranjene djelatnosti i poslove, zbog toga što su pokazatelji ukupnih troškova fonda prelazili vrijednosti određene navedenim zakonom te zbog toga što nisu poštivali navedenim zakonom propisana ograničenja ulaganja te procedure dužnosti vezano uz poslovanje. Prekršaji iz područja računovodstva odnose se na kršenje obveze primjenjivanja Međunarodnih standarda financijskog izvještavanja u skladu s odredbama Zakona o računovodstvu.

8.1.2. Tržište osiguranja

U 2012. godini osam optužnih prijedloga iz područja osiguranja odnosilo se na djela propisana Zakonom o obveznim osiguranjima u prometu - sklapanje ugovora o osiguranju protivno tom zakonu i uvjetima za osiguranje odnosno cjenicima premija osiguranja. Zbog kršenja odredbi Zakona o obveznim osiguranjima u prometu optuženo je jedno društvo za osiguranje te njegove odgovorne osobe.

Osim toga, iz područja osiguranja Hanfa je podnijela šest optužnih prijedloga zbog kršenja odredbi Zakona o osiguranju. Od optužnih prijedloga vezanih uz kršenje odredbi Zakona o osiguranju dva se odnose na prekršajne postupke protiv društva za osiguranje jer je omogućilo da poslove zastupanja u osiguranju odnosno poslove posredovanja u osiguranju i reosiguranju obavljaju osobe bez potrebnog ovlaštenja nadzornog tijela za obavljanje navedenih poslova, te protiv pravnih osoba zbog obavljanja djelatnosti zastupanja u osiguranju bez potrebnog ovlaštenja nadzornog tijela za obavljanje navedenih poslova, kao i odgovornih osoba tih društava. Ostali optužni prijedlozi vezani uz kršenje odredbi Zakona o osiguranju odnose se na prekršajni postupak protiv člana nadzornog odbora društva za osiguranje zbog neobavještavanja Hanfe o imenovanju u upravnim i nadzornim tijelima drugih pravnih osoba te protiv članova uprave društva za osiguranje zbog neizvršavanja obveza člana uprave u skladu sa Zakonom o osiguranju, odnosno zato što su propustili osigurati poslovanje društva za osiguranje prema odredbama navedenog zakona.

Također, jedan optužni prijedlog podnesen je zbog kršenja odredbi Zakona o osiguranju i Zakona o računovodstvu, pri čemu se prekršaji iz područja računovodstva odnose na kršenje obveze primjenjivanja Međunarodnih standarda financijskog izvještavanja u skladu s odredbama Zakona o računovodstvu.

Uz to, podnesen je i jedan optužni prijedlog zbog kršenja odredbi Zakona o sprječavanju pranja

novca i financiranja terorizma. Navedeni optužni prijedlog podnesen je Financijskom inspektoratu protiv jedne pravne osobe i tri odgovorne osobe zbog toga što nisu pripremili godišnji program stručnog osposobljavanja i izobrazbe na području sprječavanja i otkrivanja pranja novca i financiranja terorizma prema Zakonu o sprječavanju pranja novca i financiranja terorizma te zato što su primili naplatu u gotovini u iznosu koji prelazi 105 tis. kuna.

8.1.3. Leasing

Nadzorom nad poslovanjem leasing društava Hanfa je utvrdila počinjenje prekršaja iz Zakona o sprječavanju pranja novca i financiranja terorizma te Financijskom inspektoratu podnijela jedan optužni prijedlog. Navedeni optužni prijedlog Hanfa je podnijela protiv pravne osobe i četiri odgovorne osobe u njoj jer nisu u propisanom roku izvršili provjeru i dubinsku analizu svih postojećih stranaka kod kojih su utvrdili da postoji ili bi mogao postojati visoki rizik za pranje novca ili financiranje terorizma te zbog toga što nisu u propisanom roku Uredu za sprječavanje pranja novca dostavili podatke o imenovanju ovlaštene osobe i zamjenika ovlaštene osobe.

8.2. Upravni sporovi

Protiv upravnih akata (rješenja i zaključaka) Hanfe tijekom 2012. podnošenjem tužbe nadležnom upravnom sudu pokrenuto je 50 upravnih sporova, na koje je Hanfa u skladu sa Zakonom o upravnim sporovima (NN, br. 20/10 i 143/12) dala odgovor i nadležnom upravnom sudu dostavila zatražene spise iz kojih proistječu pobijane odluke Hanfe. Od 50 pokrenutih upravnih sporova 43 su se odnosila na upravne akte iz područja tržišta kapitala, i to na preuzimanje trgovačkog društva - obnovu postupka, objavljivanje ponude za preuzimanje društva, priznavanje svojstva stranke i nadzor nad poslovanjem. Iz područja leasinga pokrenuta su četiri upravna spora, i to radi otklanjanja nepravilnosti utvrđenih nadzorom nad poslovanjem. Preostala tri upravna spora odnose se na područje osiguranja, i to na neovlašteno obavljanje poslova zastupanja u osiguranju te otklanjanje nezakonitosti i nepravilnosti utvrđenih posrednim i neposrednim nadzorom nad poslovanjem društva. Tijekom 2012. protiv Hanfe nisu pokrenuti upravni sporovi zbog toga što Hanfa ne bi o zahtjevu stranke donijela odgovarajući upravni akt (tzv. šutnja administracije).

8.3. Kaznene prijave

Hanfa je tijekom obavljanja svoje redovite djelatnosti uočila postojanje osnova sumnje da je počinjeno kazneno djelo te je 2012. podnijela jednu kaznenu prijavu protiv tri fizičke osobe. Riječ je o kaznenom djelu propisanom Zakonom o kaznenim djelima protiv tržišta kapitala (NN, br. 152/08), koji sadrži kaznene odredbe koje se odnose na korištenje, otkrivanje i preporučivanje povlaštenih informacija.

Suradnja i zaštita potrošača

9. Suradnja i zaštita potrošača

9.1. Aktivnosti Hanfe u Europskim nadzornim tijelima i aktivnosti vezane za pristupanje Republike Hrvatske Europskoj uniji

Hanfa je, nakon što je 9. prosinca 2011. Republika Hrvatska potpisala Ugovor o pristupanju Europskoj uniji, stekla status promatrača u Europskim nadzornim tijelima (ESAs), koja nadziru financijski sustav na razini cijele Europske unije, i to Europskom nadzornom tijelu za osiguranje i strukovno mirovinsko osiguranje (EIOPA) i Europskom nadzornom tijelu za vrijednosne papire i tržišta kapitala (ESMA), koji će trajati do punopravnog članstva u Europskoj uniji.

Predsjednik Upravnog vijeća ili član Upravnog vijeća Hanfe redovito sudjeluje na sastancima Odbora nadzornih tijela ESMA-e i EIOPA-e. Do punopravnog članstva u Europskoj uniji predstavnici Hanfe na sastancima Odbora nadzornih tijela sudjeluju u svojstvu promatrača te nemaju pravo glasa.

Na operativnoj razini zaposlenici Hanfe sudjelovali su u nizu seminara i edukacija u organizaciji EIOPA-e i ESMA-e, upoznajući se postupno na taj način s djelovanjem tih institucija. Zaposlenici Hanfe u drugoj polovini 2012. bili su uključeni u odbore tj. operativna tijela EIOPA-e (Odbor za IT i podatke, Odbor za unutarnje upravljanje, nadzorno preispitivanje i izvještavanje, Odbor za financijske zahtjeve, Odbor za nadzor osiguratelnih grupa, Odbor za jednakost, Odbor za financijsku stabilnost, Odbor za interne modele). Zaposlenici Hanfe sudjelovali su u radu ESMA-inog Stalnog odbora za financijske inovacije, koji se među ostalim bavi analizom stanja na tržištima kapitala s posebnim naglaskom na nove financijske usluge.

Tijekom 2012. Hanfa je zajedno Hrvatskom narodnom bankom aktivno sudjelovala u radu Europskog odbora za sistemske rizike (ESRB), koji je zadužen je za makroprudencijalni nadzor financijskog sustava na razini Europske unije, a u njegovu radu sudjeluju Europska središnja banka, europska nadzorna tijela za financijski sustav (ESMA, EIOPA i EBA – Europsko nadzorno tijelo za bankarstvo) te središnje banke i regulatori država članica.

Hanfa je u 2012. sudjelovala u postupku prethodne notifikacije, odnosno postupka dostavljanja Europskoj komisiji popisa i tekstova hrvatskih propisa kojima su u nacionalno zakonodavstvo prenesene direktive Europske unije koje će biti na snazi u trenutku pristupanja Republike Hrvatske Europskoj uniji. Hanfa je bila zadužena za notificiranje podzakonskih propisa iz svoje nadležnosti, a koji se odnose na tržište kapitala, osiguranje i strukovno mirovinsko osiguranje.

ESMA je osnovana 1. siječnja 2011. Uredbom EU br. 1095/2010 Europskog parlamenta i Vijeća, kao sljednik Odbora europskih regulatora za vrijednosne papire (CESR). Kao nadzorno tijelo neovisno je tijelo Europske unije i dio Europskog sustava financijskih nadzornih tijela (ESFS). ESMA je usmjerena na doprinos stabilnosti financijskog sustava Unije kroz osiguranje cjelovitosti, transparentnosti, učinkovitosti i urednog djelovanja financijskih tržišta te kroz povećanje zaštite ulagatelja.

EIOPA je osnovana 1. siječnja 2011., i to Uredbom EU br. 1094/2010 Europskog parlamenta i Vijeća, kao sljednik Odbora europskih nadzornih tijela za osiguranje i strukovno mirovinsko osiguranje (CEIOPS-a), te je ustrojena kao neovisno tijelo Europske unije i dio ESFS-a. EIOPA-ina je zadaća doprinositi stabilnosti financijskog sustava Europske unije kroz osiguranje integriteta, transparentnosti, učinkovitosti i urednog djelovanja financijskih tržišta te kroz povećanje zaštite osiguranika, korisnika i vlasnika mirovina, a provodeći svoje zadatke djeluje neovisno, objektivno i u interesu Europske unije.

U 2012. Hanfa je sudjelovala na sastancima te pri pripremi materijala za sastanke pododbora za provedbu Sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju između Republike Hrvatske i Europskih zajednica i njihovih članica, i to Pododbora za gospodarska i financijska pitanja i statistiku, koji se održao 19. lipnja 2012. godine, i Pododbora za unutarnje tržište, tržišno natjecanje, trgovinu, industriju, carine i poreze, koji se održao 3. srpnja 2012. godine.

Hanfa je također sudjelovala u izradi izvještaja o samoprocjeni napretka Republike Hrvatske u procesu pristupanja Europskoj uniji, izvještaja za Europsku komisiju o ispunjavanju preuzetih obveza za pregovaračko poglavlje 9 – Financijske usluge, kao i na izradi Programa Vlade Republike Hrvatske za preuzimanje i provedbu pravne stečevine Europske unije za 2013. godinu.

ESMA i EIOPA imaju dva glavna organa, Odbor regulatora i Upravu, pri čemu je Odbor regulatora sastavljen od predstavnika nacionalnih regulatora i odgovoran je za odluke o operativnim i tehničkim pitanjima administracije, dok je Uprava, koja je sastavljena od predsjednika i šest članova, odgovorna za organizacijska pitanja kao što su godišnji proračun, kadrovska politika i godišnji plan rada.

9.2. Suradnja s domaćim i stranim nadzornim tijelima i međunarodnim organizacijama

U skladu s odredbama članaka 16. – 18. Zakona o Hrvatskoj agenciji za nadzor financijskih usluga (NN, br. 140/05 i 12/12) Hanfa surađuje s domaćim i stranim regulatornim tijelima čiji su djelokrug i nadležnost vezani uz nadzor financijskih usluga i financijskog tržišta, kao i s međunarodnim organizacijama koje okupljaju takva regulatorna tijela.

Hanfa kontinuirano surađuje s Hrvatskom narodnom bankom od rujna 2006., kada je potpisan Sporazum o suradnji, kojim su definirani sadržaj i način međusobne suradnje u obavljanju zakonskih ovlasti institucija. Temeljem spomenutog sporazuma osnovan je Operativni odbor za nadzor financijskog sustava, kojem je cilj koordinacija postupaka i aktivnosti Hanfe i Hrvatske narodne banke, što uključuje i koordinaciju postupaka nadzora i razmjenu podataka.

Osim s Hrvatskom narodnom bankom, Hanfa je tijekom 2012. surađivala i s ostalim domaćim institucijama, i to prije svega s Ministarstvom financija, Ministarstvom vanjskih i europskih poslova te s Ministarstvom unutarnjih poslova.

Što se tiče suradnje sa stranim nadzornim tijelima, Hanfa je potpisnica 31 bilateralnog i multilateralnog sporazuma o suradnji za područje nadzora tržišta kapitala, tržišta osiguranja i tržišta mirovinskih fondova. Temeljem spomenutih sporazuma Hanfa surađuje s drugim nadzornim tijelima iz inozemstva pri obavljanju nadzornih aktivnosti, istražnih radnji, razmjene iskustava na području zakonodavnog okvira i prakse u određenim pitanjima.

Kao članica Međunarodne organizacije komisija za vrijednosne papire (IOSCO) Hanfa je tijekom 2012. sudjelovala u izradi raznih dokumenata, a Multilateralni memorandum o razumijevanju

kontinuirano koristi pri obavljanju svojih nadzornih aktivnosti. Hanfa je također aktivan član Europskog regionalnog odbora i Odbora za tržišta u nastajanju u sklopu IOSCO-a.

U rujnu 2012. Hanfu su tijekom svoje redovne misije posjetili predstavnici Međunarodnog monetarnog fonda.

9.3. Sprječavanje pranja novca i financiranja terorizma i međunarodne mjere ograničavanja

Odbor za sprječavanje pranja novca i financiranja terorizma Hanfe osnovan je 29. ožujka 2007. godine. Glavni zadaci Odbora obuhvaćaju rješavanje različitih pitanja iz područja sprječavanja i otkrivanja pranja novca i financiranja terorizma, kao i suradnju s drugim nadležnim državnim tijelima.

Hanfa je u 2012. nastavila suradnju s Uredom za sprječavanje pranja novca te je u sklopu provedbe mjera iz Akcijskog plana borbe protiv pranja novca i financiranja terorizma pripremila dva polugodišnja izvješća o poduzetim aktivnostima. Hanfa je također tijekom 2012. dostavljala Uredu za sprječavanje pranja novca podatke vezano uz izvješćivanje Vlade Republike Hrvatske i Europske komisije.

Predstavnici Hanfe i dalje kontinuirano i aktivno sudjeluju u radu i na sastancima Međuinstitucionalne radne skupine za sprječavanje pranja novca i financiranja terorizma, a nastavljena je i uspješna suradnja sa svim institucijama unutar navedene radne skupine.

Hanfa je sudjelovala u pripremi materijala za četvrti krug evaluacije Republike Hrvatske od strane Odbora stručnjaka Vijeća Europe za procjenu mjera protiv pranja novca i financiranja terorizma (MONEYVAL). Četvrti krug evaluacije održan je u studenom 2012., a predstavnici Hanfe aktivno su sudjelovali na sastancima održanim unutar evaluacije.

Hanfa također sudjeluje i u projektu izrade Preliminarne nacionalne procjene rizika pranja novca, koji vode stručnjaci Međunarodnog monetarnog fonda. Izrada potpune nacionalne procjene rizika pranja novaca i financiranja terorizma obveza je svake države u skladu s novim preporukama Stručne skupine za financijsko djelovanje protiv pranja novca (FATF), koje su donesene u veljači 2012. godine.

Kako bi osigurala punu provedbu nadzora u području sprječavanja pranja novca i financiranja terorizma, Hanfa je u 2012. nastavila provoditi edukaciju svojih zaposlenika te je stoga organizirala posebna interna predavanja za svoje zaposlenike. Djelatnici Hanfe sudjelovali su i kao predavači na eksternim edukacijama na temu sprječavanja pranja novca i financiranja terorizma.

U skladu s odredbama Odluke o načinu provođenja međunarodnih mjera ograničavanja raspolaganja imovinom (NN, br. 78/11), a vezano uz Zakon o međunarodnim mjerama ograničavanja (NN, br. 139/08), Hanfa tijekom provođenja redovnog nadzora zakonitosti rada svojih subjekata nadzora provodi i nadzor primjene međunarodnih mjera ograničavanja raspolaganja imovinom te na odgovarajući način obavještava svoje subjekte nadzora o pripadajućim propisima svih subjekata na koje se primjenjuju mjere ograničavanja.

9.4. Zaštita potrošača

U razdoblju od 1. siječnja 2012. do 31. prosinca 2012. Hanfa je zaprimila 187 predstavki potrošača te se broj predstavki u odnosu na 2011. godinu minimalno povećao, zabilježivši rast od 1%.

Od ukupnog broja predstavki dostavljenih u Hanfu u 2012. godini 64% predstavki dostavile su fizičke osobe, 17% prave osobe, na anonimne predstavke odnosilo se 11%, a Hanfa nije bila nadležna za 9% ukupno zaprimljenog broja predstavki.

Tablica 9.1. Broj predstavki koje je zaprimila Hanfa u 2012. godini

Vrsta predstavke	Broj predstavki
Predstavke fizičkih osoba	119
Predstavke pravnih osoba	31
Anonimne predstavke	21
Predstavke koje nisu u nadležnosti Hanfe	16
UKUPNO	**187**

Izvor: Hanfa

Najveći postotak zaprimljenih predstavki odnosio se na tržište osiguranja, a zatim na leasing, kako je i prikazano grafikonom u nastavku.

Grafikon 9.1. Predstavke prema području nadležnosti Hanfe

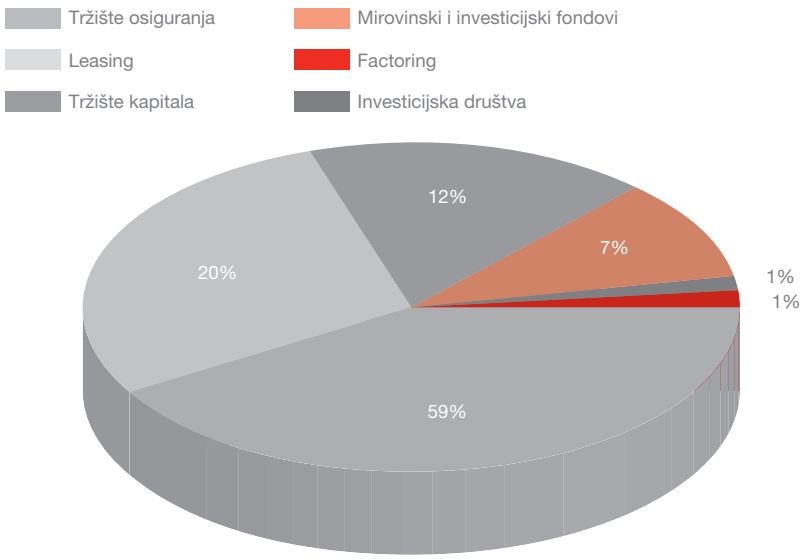

Izvor: Hanfa

Iz strukture zaprimljenih predstavki vidljivo je kako se 79% ukupnog broja predstavki odnosi na tržište osiguranja i na leasing. Godine 2011. od ukupnog broja predstavki na ta dva tržišta odnosilo se 57%.

Hanfa je u 2012. aktivno sudjelovala u izradi teksta Nacionalnog strateškog okvira financijske pismenosti, koji sadrži općenita obrazloženja i smjernice za podizanje razine financijske pismenosti u Republici Hrvatskoj.

Objavljivanjem raznih informacija i priopćenja, ažurnim odgovaranjem na upite korisnika financijskih usluga, medija i zainteresirane javnosti te nizom drugih aktivnosti (kao što su

sudjelovanje djelatnika Hanfe kao predavača na raznim stručnim skupovima i seminarima te javno objavljivanje nacrta podzakonskih akata iz nadležnosti Hanfe i pozivi na dostavu komentara na njihov sadržaj) Hanfa kontinuirano upoznaje javnost s ulogom i načinom funkcioniranja financijskog sustava ispunjavajući svoju zakonsku obvezu.

Ukupan broj službenih predstavki koje je Hanfa zaprimila u 2012. uključuje predstavke koje su podnesene zbog postupanja nekog od subjekata nadzora Hanfe, predstavke koje se ne odnose na nadležnost Hanfe te druge vrste općenitih upita i podnesaka. Osim pojašnjavanja pojmova vezanih uz određenu financijsku uslugu te same financijske usluge, Hanfa pruža i informacije o svojim aktivnostima u rješavanju pojedinih pitanja te informira korisnike o nadležnosti Hanfe. U slučajevima kad Hanfa nije nadležna za davanje odgovora na pojedini upit ili predstavku, podnositelja upućuje na odgovarajuća nadležna tijela.

Temeljem zaprimljenih predstavki te u skladu s postojećom zakonskom regulativom Hanfa u slučaju potrebe pokreće posredne i neposredne postupke nadzora. Navedeni postupci mogu rezultirati upozoravanjem subjekata nadzora na nepravilnosti i otklanjanjem eventualnih utvrđenih nepravilnosti u subjektu nadzora, kako u dijelu pružanja financijske usluge, tako i u području zaštite potrošača. Uslijed nedovoljne upućenosti u ponekad kompleksne uvjete ugovora i funkcioniranje pojedinog financijskog proizvoda može doći do prijepora između korisnika i pružatelja financijske usluge. Tako je u 2012. značajan broj predstavki Hanfi podnesen upravo zbog nerazumijevanja uvjeta pojedinih ugovornih odnosa, funkcioniranja određene financijske usluge općenito i prestanka podmirivanja ugovornih obveza od strane potrošača, što je dovelo do raskida ugovora, opomena, stvaranja dodatnih troškova i sl. Iz toga je između ostalog vidljiva i potreba za intenzivnijim procesom financijskog opismenjavanja građana, a Nacionalni strateški okvir financijske pismenosti trebao bi postaviti temelje za suradnju svih sudionika financijskog obrazovanja u podizanju razine financijske pismenosti pojedinaca i temelje za sustavno financijsko obrazovanje u Republici Hrvatskoj pomoću raznih oblika formalnog i neformalnog financijskog obrazovanja.

Aktivnosti Ureda glavnog tajnika i financijsko izvješće Hanfe

10. Aktivnosti Ureda glavnog tajnika i financijsko izvješće Hanfe

Temeljem Zakona o izmjenama i dopuni Zakona o Hrvatskoj agenciji za nadzor financijskih usluga, koji je donesen 25. siječnja 2012. (NN, br. 12/12), Hanfu zastupa i njome rukovodi glavni tajnik Hanfe, koji organizira te vodi rad i poslovanje Hanfe u skladu sa Zakonom o Hrvatskoj agenciji za nadzor financijskih usluga (NN, br. 145/05 i 12/12) i Statutom Hanfe.

Upravno vijeće Hanfe imenuje glavnog tajnika na mandat od šest godina, a na koji se može biti ponovno imenovan. Tako je po provedenom javnom natječaju Upravno vijeće Hanfe Odlukom od 30. srpnja 2012. imenovalo glavnog tajnika Hanfe.

Temeljem Zakona o Hrvatskoj agenciji za nadzor financijskih usluga i Statuta Hanfe ustrojen je Ured glavnog tajnika, koji je odgovoran za organiziranje rada u skladu s općim aktima Hanfe i za poslovanje Hanfe iz područja financija i računovodstva, ljudskih resursa, informatičke tehnologije te općih administrativnih i tehničkih poslova. Pravilnikom o unutarnjem organizacijskom obliku i sistematizaciji radnih mjesta u Hrvatskoj agenciji za nadzor financijskih usluga poslovanje Ureda glavnog tajnika organizirano je u tri odjela: Odjel za planiranje i računovodstvo, Odjel za opće i administrativne poslove i Odjel za informatičko-komunikacijsku tehnologiju, koji su ustrojeni 1. rujna 2012. godine.

Ured glavnog tajnika već je u 2012. ostvario značajna unaprjeđenja u poslovanju Hanfe, kako u vidu modernizacije u računovodstvenim poslovnim procesima i procesima vezanim uz upravljanje ljudskim potencijalima tako i u dijelu informatičko-komunikacijske tehnologije.

Hanfa je u 2012. unaprijedila i sustav zaprimanja i obrade izvještaja subjekata nadzora, što se očitovalo kroz uvođenje tehnologije naprednog elektroničkog potpisa pri dostavi izvještaja subjekata nadzora te unaprjeđenje procesa posrednog nadzora podizanjem kvalitete podataka i alata za analizu podataka iz izvještaja subjekata nadzora.

Izvršene su i pripremne radnje za izvještavanje prema institucijama Europske unije. Uvođenjem naprednijih alata i formata izvještavanja osigurana je osnova u kvaliteti, obliku i sadržaju podataka za izvještavanje prema trećim stranama, prvenstveno prema institucijama Europske unije.

U posljednjem tromjesečju 2012. započeo je projekt unaprjeđenja plana kontinuiteta poslovanja nabavom i implementacijom sekundarne lokacije računalnog sustava Hanfe, kojim će se osigurati visoka dostupnost svih informatičkih servisa uz minimalne gubitke podataka u slučaju katastrofe, što ujedno predstavlja i napredak u segmentu sigurnosti podataka. U posljednjem tromjesečju 2012. također je započeo projekt unaprjeđenja poslovnih procesa i njihove dodatne informatizacije.

Također su započete i aktivnosti vezane uz proces nabave i implementacije softvera za pisarnicu odnosno urudžbeni zapisnik te provođenje informatizacije ključnih poslovnih procesa integracijom postojećih sustava.

Projekt je nužan za uspostavljanje potrebne razine informatičke podrške i učinkovitosti poslovanja za zadovoljavanje rastućih poslovnih potreba, a dio kojih nastaje zbog procesa prilagodbe poslovanja propisima Europske unije.

10.1. Financijsko poslovanje Hanfe

Financijsko poslovanje Hanfe u nadležnosti je Ureda glavnog tajnika, u skladu sa Statutom Hanfe, a poslovne knjige vode se u skladu s propisima koji uređuju računovodstvo neprofitnih organizacija.

U skladu s člankom 20. Zakona o Hrvatskoj agenciji za nadzor financijskih usluga Hanfa se tijekom 2012. financirala iz naknada od imovine i prihoda subjekata nadzora te naknada za pružene usluge.

Izračun i visina naknada te način i izvršenje naplate naknada od imovine i prihoda subjekata nadzora koje je Hanfa naplatila za 2012. definirani su Pravilnikom o izračunu, visini i naplati naknada koje se plaćaju Hrvatskoj agenciji za nadzor financijskih usluga za 2012. (NN, br. 146/11), dok su vrsta i visina naknada i administrativnih pristojbi Hanfe za pružanje usluga iz nadležnosti i djelokruga Hanfe u 2012. definirane Pravilnikom o vrsti i visini naknada i administrativnih pristojbi Hrvatske agencije za nadzor financijskih usluga (NN, br. 146/11, 52/12, 65/12 i 69/12).

Hanfa je u 2012. ostvarila prihode u ukupnom iznosu od 42.763.248 kuna i rashode u ukupnom iznosu od 39.710.136 kuna.

Tablica 10.1. Bilanca Hanfe na dan 31.12.2012. godine (u kn)

AKTIVA	**27.120.755**
Nefinancijska imovina	4.281.147
Financijska imovina	22.839.608
PASIVA	**27.120.755**
Obveze	3.970.687
Vlastiti izvori	23.150.068

Izvor: Hanfa

Ukupna imovina Hanfe na dan 31. prosinca 2012. iznosila je 27.120.755 kuna, od čega se 84% odnosilo na financijsku imovinu, dok je nefinancijska imovina činila 16% ukupne imovine Hanfe. Na dan 31. prosinca 2012. ukupne obveze Hanfe iznosile su 3.970.687, što je 15% ukupne pasive, dok su vlastiti izvori činili 85% ukupne pasive.

Tablica 10.2. Račun prihoda i rashoda Hanfe za 2012. godinu (u kn)

PRIHODI	**42.763.248**
Prihodi po posebnim propisima iz ostalih izvora	42.139.155
Prihodi po Pravilniku o uvjetima za stjecanje i provjeru stručnih znanja potrebnih za dobivanje odobrenja za rad brokera i investicijskog savjetnika	173.500
Prihodi po Pravilniku o vrsti i visini naknada i administrativnih pristojbi	6.466.393
Prihodi po Pravilniku o iznosu te načinu i roku plaćanja naknade za vođenje registra objekata leasinga	122.680
Prihodi po Pravilniku o izračunu, visini i naplati naknada za 2012.	35.376.582
Prihodi od društava za osiguranje	5.696.334
Prihodi od posrednika i zastupnika u osiguranju	152.789
Prihodi od Zagrebačke burze	328.551
Prihodi od Središnjeg klirinškog depozitarnog društva	1.032.908

Prihodi od investicijskih društava	48.117
Prihodi od kreditnih institucija	3.663.807
Prihodi od društava za upravljanje mirovinskim fondovima	14.273.723
Prihodi od društava za upravljanje investicijskim fondovima (otvoreni, zatvoreni i nekretninski)	4.391.273
Prihodi od leasing društava	4.680.820
Prihodi od društava registriranih za obavljanje poslova factoringa	1.051.457
Prihodi od mirovinskih osiguravajućih društava	56.802
Prihodi od imovine	477.104
Ostali prihodi	146.989
RASHODI	**39.710.136**
Rashodi za zaposlene	29.396.643
Materijalni rashodi	9.401.525
Naknade troškova zaposlenima	1.307.825
Rashodi za usluge	5.682.612
Rashodi za materijal i energiju	833.186
Ostali nespomenuti rashodi	1.577.902
Rashodi amortizacije	724.646
Financijski rashodi	23.824
Ostali rashodi	163.498

Izvor: Hanfa

10.1.1. Prihodi

Ukupno 99% ostvarenih prihoda u 2012. odnosilo se na prihode po posebnim propisima iz ostalih izvora, a koji su ostvareni iz naknada od imovine i prihoda subjekata nadzora te naknada za pružene usluge iz nadležnosti Hanfe. Najveći dio ostvarenih prihoda po posebnim propisima iz ostalih izvora (84%) odnosio se na prihode ostvarene temeljem odredbi Pravilnika o izračunu, visini i naplati naknada za 2012., dok je 15% ukupnih prihoda ostvareno temeljem odredbi Pravilnika o administrativnim pristojbama i naknadama.

Iz tablice 10.2. razvidno je kako su najveći udjel u ukupnim prihodima (33%) činili prihodi od društava za upravljanje mirovinskim fondovima, dok se udjel od 13,32% odnosio na prihode od društava za osiguranje, udjel od 11% na prihode od leasing društava, a udjel od 10% na prihode od društava za upravljanje investicijskim fondovima. Prihodi od kreditnih institucija činili su 5,6% ukupnih prihoda dok su prihodi od Zagrebačke burze, Središnjeg klirinškog depozitarnog društva, investicijskih društava, društava registriranih za obavljanje poslova factoringa, mirovinskih osiguravajućih društava te zastupnika i posrednika u osiguranju u pojedinačnim iznosima činili manje od 3% ukupnih prihoda Hanfe ostvarenih u 2012. godini.

Temeljem Pravilnika o vrsti i visini naknada i administrativnih pristojbi Hrvatske agencije za nadzor financijskih usluga, Hanfa naplaćuje naknade za pružene usluge iz svoje nadležnosti i djelokruga na temelju ovlaštenja propisanih zakonima koji reguliraju poslovanje njenih subjekata nadzora.

Obveznici plaćanja naknada i administrativnih pristojbi subjekti su nadzora Hanfe, kao i sve ostale pravne i fizičke osobe koje se obraćaju Hanfi sa zahtjevom za poduzimanje radnji iz djelokruga i nadležnosti Hanfe. Naknade su prihod Hanfe, dok se administrativne pristojbe uplaćuju u državni proračun Republike Hrvatske.

U sljedećoj tablici daje se detaljniji prikaz prihoda ostvarenih od pruženih usluga iz nadležnosti Hanfe temeljem navedenih zakona tijekom 2012. godine.

Tablica 10.3. Prihodi od pruženih usluga iz nadležnosti Hanfe temeljem zakonskih odredbi u 2012. godini (u kn)

Osnova za naplatu naknade	Prihodi
Zakon o preuzimanju dioničkih društava	1.968.428
Zakon o tržištu kapitala	811.000
Zakon o investicijskim fondovima	475.000
Zakon o leasingu	167.000
Zakon o osiguranju i Zakon o obveznim osiguranjima u prometu	2.671.583
Zakon o obveznim i dobrovoljnim mirovinskim fondovima	238.000
Zakon o mirovinskim osiguravajućim društvima i isplati mirovina na temelju individualne kapitalizirane štednje	15.000
Zakon o Hrvatskoj agenciji za nadzor financijskih usluga (izdavanje mišljenja i izdavanje preslika)	120.382
Ukupno	**6.466.393**

Izvor: Hanfa

Iz tablice je razvidno kako je Hanfa u 2012. najveći iznos naknada za pružene usluge iz svoje nadležnosti naplatila temeljem odredbi Zakona o osiguranju i Zakona o obveznim osiguranjima u prometu (6,2% ukupnih prihoda Hanfe) te Zakona o preuzimanju dioničkih društava (4,6% ukupnih prihoda Hanfe).

10.1.2. Rashodi

Hanfa je u 2012. ostvarila rashode u ukupnom iznosu od 39.710.136 kuna, od čega najveći udjel u ostvarenim rashodima čine rashodi za zaposlene (74%). Materijalni rashodi čine 24% rashoda. Unatoč povećanim materijalnim rashodima vezanim uz članstvo Hanfe u Europskom nadzornom tijelu za vrijednosne papire i tržišta kapitala (ESMA) i Europskom nadzornom tijelu za osiguranje i strukovno mirovinsko osiguranje (EIOPA) Hanfa je u 2012. ostvarila 10% manje materijalnih rashoda u odnosu na planirane materijalne rashode za 2012.

Uslijed pristupanja Republike Hrvatske Europskoj uniji i obveza koje će temeljem toga nastati za Hanfu vezano uz članstvo u navedenim europskim nadzornim tijelima, od 2013. godine očekuju se dodatni rashodi odnosno znatno povećanje troškova u dijelu sudjelovanja Hanfe u ukupnom budžetu navedenih institucija, sudjelovanja zaposlenika u njihovim odborima i edukacijama, razvoja IT-a i dr.

U skladu sa Zakonom o izmjenama i dopunama Zakona o Hrvatskoj agenciji za nadzor financijskih usluga, višak prihoda nad rashodima na kraju proračunske godine uplaćuje se u državni proračun. Tako je Hanfa početkom 2013. ostvareni višak prihoda nad rashodima u iznosu od 3.053.112 kuna uplatila u državni proračun Republike Hrvatske.

Savjet Hrvatske agencije za nadzor financijskih usluga

11. Savjet Hrvatske agencije za nadzor financijskih usluga

Temeljem članka 11. Zakona o Hrvatskoj agenciji za nadzor financijskih usluga (NN, br. 145/05 i 12/12) kao vanjsko savjetodavno tijelo djeluje Savjet Hanfe.

Savjet Hanfe čini devet članova - troje imenovanih od Vlade Republike Hrvatske, dok su petoricu odabrale udruge subjekata nadzora organiziranih pri Hrvatskoj gospodarskoj komori. Predsjednik Upravnog vijeća Hanfe član je Savjeta po službenoj dužnosti.

Savjet Hanfe čine:

Predsjednik: Boris Galić, predsjednik Uprave Allianz d.d. Zagreb

Članovi:

Boris Lalovac, zamjenik ministra financija, Ministarstvo financija Republike Hrvatske,

Žana Pedić, načelnica Sektora za financijski sustav, Ministarstvo financija Republike Hrvatske,

Dubravko Štimac, predsjednik Uprave PBZ Croatia osiguranje d.d. za upravljanje obveznim mirovinskim fondom,

Ivana Matovina, direktorica, Antares revizija d.o.o.,

Josip Glavaš, predsjednik Uprave Erste Invest d.o.o.,

Ivan Tadin, predsjednik Uprave Hita vrijednosnice d.d.

Mirsad Latović, član Uprave, Hypo-Alpe-Adria leasing d.o.o.,

Petar-Pierre Matek, predsjednik Upravnog vijeća Hanfe.

Tijekom 2012. godine održane su tri sjednice Savjeta, i to 11. lipnja, 14. rujna i 16. studenog, s temama koje su se odnosile na zakonodavne i regulatorne promjene u odnosu na pojedine industrije.

Dodaci

Dodaci

Statistički pregled

Tablica A1: Broj investicijskih fondova (na kraju razdoblja)

	2008.	2009.	2010.	2011.	2012.
Otvoreni investicijski fondovi	**126**	**130**	**131**	**128**	**121**
s javnom ponudom	**98**	**103**	**101**	**103**	**96**
novčani	17	20	19	23	23
obveznički	14	10	9	8	8
mješoviti	19	20	20	18	18
dionički	48	53	53	54	47
s privatnom ponudom	**26**	**25**	**23**	**18**	**18**
novčani	1	3	3		
obveznički	1	1	1	1	1
mješoviti	9	10	9	8	8
dionički	15	11	10	9	9
Otvoreni investicijski fondovi rizičnog kapitala	2	2	7	7	7
Zatvoreni investicijski fondovi	**11**	**10**	**8**	**7**	**7**
s javnom ponudom	4	4	4	4	4
s javnom ponudom za ulaganje u nekretnine	7	6	4	3	3

Izvor: Hanfa

Tablica A2: Neto imovina investicijskih fondova (u tis. kn, na kraju razdoblja)

	2008.	2009.	2010.	2011.	2012.
Otvoreni investicijski fondovi	**9.890.231**	**12.034.941**	**13.674.365**	**11.928.895**	**12.962.205**
s javnom ponudom	**9.322.244**	**11.406.884**	**13.007.723**	**11.490.705**	**12.615.617**
novčani	3.907.382	6.044.826	6.859.559	7.240.022	9.124.521
obveznički	510.977	554.761	1.180.904	723.421	446.683
mješoviti	2.150.291	1.929.278	1.945.398	1.361.556	1.107.755
dionički	2.753.595	2.878.020	3.021.862	2.165.706	1.936.657
s privatnom ponudom	**567.986**	**628.057**	**666.642**	**438.190**	**346.588**
novčani	8.398	84.803	96.587		
obveznički	78.269	82.192	89.105	90.969	95.651
mješoviti	150.697	149.317	150.901	79.218	62.923
dionički	330.623	311.745	330.049	268.003	188.014
Zatvoreni investicijski fondovi	**1.895.576**	**1.840.765**	**1.917.555**	**1.670.814**	**1.633.339**

	2008.	2009.	2010.	2011.	2012.
s javnom ponudom	1.298.848	1.309.651	1.402.567	1.217.383	1.285.090
s javnom ponudom za ulaganje u nekretnine	596.729	531.114	514.989	453.431	348.249

Izvor: Hanfa

Tablica A3: Struktura ulaganja otvorenih investicijskih fondova s javnom ponudom na dan 31.12.2012. godine (u tis. kn)

Vrsta imovine	Novčani	Obveznički	Mješoviti	Dionički	Ukupno
Novčana sredstva	**438.576**	**47.874**	**80.625**	**124.484**	**691.559**
Potraživanja	**199.624**	**8.097**	**42.876**	**77.434**	**328.031**
Vrijednosni papiri i depoziti	**8.617.500**	**410.845**	**997.706**	**1.760.283**	**11.786.334**
Domaći	8.591.715	221.532	547.589	550.642	9.911.478
Dionice + GDR	0	0	288.195	467.343	755.538
Državne obveznice	269.074	91.393	93.659	2.936	457.062
Municipalne obveznice	0	3.804	1.815	0	5.619
Korporativne obveznice	257.119	61.667	104.508	27.760	451.054
Zatvoreni investicijski fondovi	0	0	1.067	372	1.439
Otvoreni investicijski fondovi	99.969	1.743	28.219	30.246	160.177
Kratkoročni vrijednosni papiri	1.979.407	12.081	11.734	2.617	2.005.839
Depoziti	5.986.146	50.844	18.392	19.368	6.074.751
Inozemni	25.785	189.313	450.117	1.209.641	1.874.856
Dionice	0	0	209.591	1.000.009	1.209.600
Državne obveznice	0	79.029	87.605	59.359	225.993
Municipalne obveznice	0	0	0	0	0
Korporativne obveznice	0	62.346	46.370	51.490	160.205
Zatvoreni investicijski fondovi	0	6.956	12.668	10.211	29.836
Otvoreni investicijski fondovi	0	37.270	93.883	88.573	219.725
Kratkoročni vrijednosni papiri	25.785	3.712	0	0	29.497
Depoziti	0	0	0	0	0
Ostala imovina	**0**	**0**	**101**	**61**	**162**
UKUPNA IMOVINA	**9.255.701**	**466.816**	**1.121.307**	**1.962.262**	**12.806.086**
UKUPNE OBVEZE	**131.180**	**20.133**	**13.552**	**25.605**	**190.470**
Neto imovina	**9.124.521**	**446.683**	**1.107.755**	**1.936.657**	**12.615.617**
IZVEDENICE	34	263	219	1.390	1.907
REPO UGOVORI	110.198	0	0	1.001	111.198

Izvor: Hanfa

Tablica B1: Broj mirovinskih fondova (na kraju razdoblja)

	2008.	2009.	2010.	2011.	2012.
Obvezni mirovinski fondovi	4	4	4	4	4
Otvoreni dobrovoljni mirovinski fondovi	6	6	6	6	6
Zatvoreni dobrovoljni mirovinski fondovi	15	15	15	15	17
Ukupno	**25**	**25**	**25**	**25**	**27**

Izvor: Hanfa

Tablica B2: Članstvo u mirovinskim fondovima (na kraju razdoblja)

	2008.	2009.	2010.	2011.	2012.
Obvezni mirovinski fondovi	1.475.729	1.522.149	1.561.454	1.604.336	1.652.802
Otvoreni dobrovoljni mirovinski fondovi	127.738	146.410	169.851	184.125	190.994
Zatvoreni dobrovoljni mirovinski fondovi	17.285	17.733	17.618	18.155	23.146
Ukupno	**1.620.752**	**1.686.292**	**1.748.923**	**1.806.616**	**1.866.942**

Izvor: Hanfa

Tablica B3: Neto imovina mirovinskih fondova (na kraju razdoblja, u tis. kn)

	2008.	2009.	2010.	2011.	2012.
Obvezni mirovinski fondovi	22.590.933	29.264.636	36.328.054	41.067.099	51.133.725
Otvoreni dobrovoljni mirovinski fondovi	799.665	1.144.809	1.472.212	1.642.130	1.987.416
Zatvoreni dobrovoljni mirovinski fondovi	148.378	218.343	287.794	326.598	441.855
Ukupno	**23.538.977**	**30.627.788**	**38.088.061**	**43.035.827**	**53.562.996**

Izvor: Hanfa

Tablica B4: Struktura ulaganja imovine obveznih mirovinskih fondova (na kraju razdoblja, u tis. kn)

Vrsta imovine	2008.	2009.	2010.	2011.	2012.
DOMAĆA IMOVINA	**20.920.792**	**26.572.709**	**32.580.847**	**36.473.475**	**45.095.783**
Vrijednosni papiri i depoziti	20.633.823	26.181.820	32.396.114	36.103.618	44.313.250
Dionice + GDR	2.529.825	3.909.073	5.740.135	5.748.319	6.549.773
Državne obveznice	15.937.982	16.716.518	23.776.543	27.179.292	33.335.063
Municipalne obveznice	81.448	79.044	73.539	41.348	35.275
Korporativne obveznice	732.269	1.108.541	1.219.992	1.282.334	1.298.598
Zatvoreni investicijski fondovi	56.909	69.272	67.927	21.869	16.396
Otvoreni investicijski fondovi	373.285	1.031.757	550.914	1.033.923	896.621
Kratkoročni vrijednosni papiri	290.562	2.025.358	349.407	113.073	986.669
Depoziti	631.543	1.242.256	617.655	683.459	1.194.854
Novčana sredstva	**265.500**	**375.189**	**111.361**	**228.283**	**531.306**
Potraživanja	**21.470**	**15.700**	**73.372**	**141.574**	**251.228**
INOZEMNA IMOVINA	**1.696.084**	**2.790.856**	**4.348.910**	**4.739.356**	**6.077.571**
Dionice	481.446	763.268	1.858.651	2.909.502	3.649.881
Državne obveznice	307.489	1.253.393	444.719	213.552	252.801
Municipalne obveznice	0	0	0	0	0
Korporativne obveznice	475.845	60.764	49.968	1.503	1.574
Zatvoreni investicijski fondovi	0	0	0	0	0
Otvoreni investicijski fondovi	431.303	713.432	1.995.571	1.614.799	2.173.314
Kratkoročni vrijednosni papiri	0	0	0	0	0
Depoziti	0	0	0	0	0
UKUPNA IMOVINA	**22.616.876**	**29.363.566**	**36.929.757**	**41.212.831**	**51.173.354**
Neto imovina	**22.590.933**	**29.264.636**	**36.328.054**	**41.067.099**	**51.133.725**

Izvor: Hanfa

Tablica B5: Struktura ulaganja imovine otvorenih dobrovoljnih mirovinskih fondova (na kraju razdoblja, u tis. kn)

Vrsta imovine	2008.	2009.	2010.	2011.	2012.
DOMAĆA IMOVINA	**744.502**	**981.424**	**1.283.511**	**1.503.137**	**1.780.000**
Vrijednosni papiri i depoziti	727.049	962.589	1.255.358	1.462.983	1.728.871
Dionice + GDR	108.508	175.224	194.391	236.603	263.000
Državne obveznice	362.484	332.125	743.175	1.000.033	1.114.375
Municipalne obveznice	4.213	6.702	4.616	3.343	2.970
Korporativne obveznice	82.256	126.170	158.974	136.051	137.754
Zatvoreni investicijski fondovi	3.061	3.283	5.403	2.053	1.539
Otvoreni investicijski fondovi	9.031	102.878	31.654	40.773	101.961
Kratkoročni vrijednosni papiri	66.323	143.136	38.575	11.732	24.114
Depoziti	91.172	73.071	78.571	32.395	83.158
Novčana sredstva	**17.290**	**15.778**	**27.618**	**27.475**	**36.960**
Potraživanja	**164**	**3.057**	**534**	**12.679**	**14.169**
INOZEMNA IMOVINA	**60.173**	**167.962**	**194.660**	**156.151**	**224.048**
Dionice	16.359	63.878	125.216	114.535	137.819
Državne obveznice	32.786	55.403	0	0	3.065
Municipalne obveznice	0	0	0	0	0
Korporativne obveznice	0	11.156	0	0	0
Zatvoreni investicijski fondovi	0	0	0	0	0
Otvoreni investicijski fondovi	11.027	37.526	69.444	41.616	83.164
Kratkoročni vrijednosni papiri	0	0	0	0	0
Depoziti	0	0	0	0	0
UKUPNA IMOVINA	**804.675**	**1.149.386**	**1.478.171**	**1.659.288**	**2.004.049**
Neto imovina	**799.665**	**1.144.809**	**1.472.212**	**1.642.130**	**1.987.416**

Izvor: Hanfa

Tablica B6: Struktura ulaganja imovine zatvorenih dobrovoljnih mirovinskih fondova (na kraju razdoblja, u tis. kn)

Vrsta imovine	2008.	2009.	2010.	2011.	2012.
DOMAĆA IMOVINA	**140.654**	**199.109**	**264.478**	**295.299**	**384.375**
Vrijednosni papiri i depoziti	128.886	196.308	256.718	285.552	372.875
Dionice + GDR	11.803	20.880	26.180	43.664	51.530
Državne obveznice	60.146	53.846	149.603	181.256	234.688
Municipalne obveznice	94	243	85	0	0
Korporativne obveznice	12.370	19.222	21.485	22.160	15.204
Zatvoreni investicijski fondovi	0	0	0	100	75
Otvoreni investicijski fondovi	8.427	27.531	26.855	23.350	30.732
Kratkoročni vrijednosni papiri	18.654	50.529	13.060	4.237	21.657
Depoziti	17.391	24.056	19.450	10.785	18.988
Novčana sredstva	**8.971**	**2.363**	**7.741**	**7.610**	**9.941**
Potraživanja	**2.798**	**438**	**19**	**2.137**	**1.559**
INOZEMNA IMOVINA	**9.997**	**19.599**	**23.744**	**33.662**	**58.575**
Dionice	1.863	11.926	22.112	20.364	35.003
Državne obveznice	7.035	5.459	0	0	5.001
Municipalne obveznice	0	0	0	0	0
Korporativne obveznice	0	1.159	0	0	0
Zatvoreni investicijski fondovi	0	0	0	0	0
Otvoreni investicijski fondovi	1.099	1.055	1.632	13.299	18.570
Kratkoročni vrijednosni papiri	0	0	0	0	0
Depoziti	0	0	0	0	0
UKUPNA IMOVINA	**150.651**	**218.707**	**288.222**	**328.961**	**442.949**
Neto imovina	**148.378**	**218.343**	**287.794**	**326.598**	**441.855**

Izvor: Hanfa

Tablica C1: Udjel aktive pojedinog društva za osiguranje i društva za reosiguranje u ukupnoj aktivi (u tis. kn)

Društva za osiguranje i društva za reosiguranje	Životno osiguranje	Neživotno osiguranje	Ukupno	Udjel u aktivi svih društava u %	Životno osiguranje	Neživotno osiguranje	Ukupno	Udjel u aktivi svih društava u %	Ukupno Indeks 2012./ 2011.
	31.12.2011.				31.12.2012.				
1	2	3	4 (2+3)	5	6	7	8 (6+7)	9	10
Agram životno osiguranje d.d.	1.412.066		1.412.066	4,42%	1.505.766	0	1.505.766	4,42%	106,64
Allianz Zagreb d.d.	2.040.841	1.277.861	3.318.702	10,40%	2.341.183	1.339.390	3.680.573	10,81%	110,90
Basler osiguranje Zagreb d.d.	1.711.308	459.367	2.170.675	6,80%	1.858.079	487.340	2.345.418	6,89%	108,05
BNP Paribas Cardif osiguranje d.d.		138.131	138.131	0,43%	0	179.763	179.763	0,53%	130,14
Croatia osiguranje d.d.	1.991.612	5.808.141	7.799.753	24,43%	2.113.558	6.041.412	8.154.970	23,95%	104,55
Croatia zdravstveno osiguranje d.d.		121.965	121.965	0,38%	0	123.216	123.216	0,36%	101,03
ERGO osiguranje d.d.		32.500	32.500	0,10%	0	32.027	32.027	0,09%	98,55
ERGO životno osiguranje d.d.	155.845		155.845	0,49%	173.719	0	173.719	0,51%	111,47
Erste osiguranje VIG d.d.	390.936		390.936	1,23%	488.102	0	488.102	1,43%	124,85
Euroherc osiguranje d.d.		2.842.529	2.842.529	8,90%	0	2.879.068	2.879.068	8,46%	101,29
Generali osiguranje d.d.	577.242	308.858	886.100	2,78%	663.799	358.425	1.022.224	3,00%	115,36
Grawe Hrvatska d.d.	2.247.299	401.052	2.648.351	8,30%	2.403.492	421.419	2.824.911	8,30%	106,67
Helios VIG d.d.	853.792	210.471	1.064.263	3,33%	875.990	248.183	1.124.173	3,30%	105,63
HOK osiguranje d.d.		300.684	300.684	0,94%	0	338.776	338.776	0,99%	112,67
Hrvatsko kreditno osiguranje d.d.		42.401	42.401	0,13%	0	45.534	45.534	0,13%	107,39
Izvor osiguranje d.d.		45.128	45.128	0,14%	0	73.242	73.242	0,22%	162,30
Jadransko osiguranje d.d.		1.766.551	1.766.551	5,53%	0	1.814.017	1.814.017	5,33%	102,69
KD životno osiguranje d.d.	35.103		35.103	0,11%	43.499	0	43.499	0,13%	123,92
Kvarner VIG d.d.	1.324.632	793.293	2.117.925	6,64%	1.421.952	728.055	2.150.007	6,31%	101,51
Merkur osiguranje d.d.	1.907.132	96.065	2.003.197	6,28%	2.122.066	93.314	2.215.379	6,51%	110,59
Societe Generale osiguranje d.d.	82.027		82.027	0,26%	108.986	0	108.986	0,32%	132,87
Sunce osiguranje d.d.		383.534	383.534	1,20%	0	373.639	373.639	1,10%	97,42
Triglav osiguranje d.d.	364.948	675.997	1.040.945	3,26%	418.020	639.627	1.057.647	3,11%	101,60
Uniqa osiguranje d.d.	639.992	298.470	938.462	2,94%	710.273	331.241	1.041.514	3,06%	110,98
Velebit osiguranje d.d.		136.285	136.285	0,43%	0	152.283	152.283	0,45%	111,74
Velebit životno osiguranje d.d.	48.589		48.589	0,15%	58.825	0	58.825	0,17%	121,07
Wüstenrot životno osiguranje d.d.				0,00%	42.653	0	42.653	0,13%	-
Croatia Lloyd d.d.		982.147	982.147	100,00%	0	907.770	907.770	2,67%	92,43
Ukupno društva za osiguranje	15.783.364	16.139.283	31.922.647	100,00%	17.349.962	16.699.970	34.049.932	100,00%	106,66
Ukupno društva za reosiguranje		982.147	982.147	100,00%	0	907.770	907.770	2,67%	92,43
UKUPNO	15.783.364	17.121.430	32.904.794		17.349.962	17.607.741	34.957.702	102,67%	106,24

Izvor: Hanf

Tablica C2: Pregled zaračunate bruto premije životnih i neživotnih osiguranja (u tis. kn)

Društva za osiguranje i društva za reosiguranje	Životno osiguranje			Udjel u premiji u %		Neživotno osiguranje			Udjel u premiji u %		Ukupno			Udjel u premiji u %	
	01.01.2011.-31.12.2011.	01.01.2012.-31.12.2012.	Indeks 2012./2011.	01.01.2011.-31.12.2011.	01.01.2012.-31.12.2012.	01.01.2011.-31.12.2011.	01.01.2012.-31.12.2012.	Indeks 2012./2011.	01.01.2011.-31.12.2011.	01.01.2012.-31.12.2012.	01.01.2011.-31.12.2011.	01.01.2012.-31.12.2012.	Indeks 2012./2011.	01.01.2011.-31.12.2011.	01.01.2012.-31.12.2012.
1	2	3	4 (3/2)	5	6	7	8	9 (8/7)	10	11	12 (2+7)	13 (3+8)	14 (13/12)	15	16
Agram životno osiguranje d.d.	200.740	203.283	101,27	8,25	8,26						200.740	203.283	101,27	2,20	2,25
Allianz Zagreb d.d.	373.394	410.015	109,81	15,36	16,66	652.158	679.339	104,17	9,73	10,34	1.025.552	1.089.354	106,22	11,23	12,06
Basler osiguranje Zagreb d.d.	200.788	200.421	99,82	8,26	8,14	210.754	203.581	96,60	3,14	3,10	411.542	404.001	98,17	4,50	4,47
BNP Paribas Cardif osiguranje d.d.				0,00	0,00	68.245	75.630	110,82	1,02	1,15	68.245	75.630	110,82	0,75	0,84
Croatia osiguranje d.d.	341.732	363.819	106,46	14,05	14,78	2.447.129	2.343.874	95,78	36,49	35,66	2.788.861	2.707.694	97,09	30,52	29,97
Croatia zdravstveno osiguranje d.d.				0,00	0,00	97.276	98.752	101,52	1,45	1,50	97.276	98.752	101,52	1,07	1,09
ERGO osiguranje d.d.				4,29	0,00	1.346	1.179	87,60	0,00	0,02	1.346	1.179	87,60	1,14	0,01
ERGO životno osiguranje d.d.	43.289	20.767	47,97	0,00	0,84				14,92	0,00	43.289	20.767	47,97	10,95	0,23
Erste osiguranje VIG d.d.	104.333	115.726	110,92	5,17	4,70				2,96	0,00	104.333	115.726	110,92	3,55	1,28
Euroherc osiguranje d.d.				10,12	0,00	1.000.198	976.173	97,60	2,19	14,85	1.000.198	976.173	97,60	4,30	10,81
Generali osiguranje d.d.	125.618	117.279	93,36	5,07	4,77	198.564	219.223	110,40	0,79	3,34	324.182	336.501	103,80	1,93	3,72
Grawe Hrvatska d.d.	245.928	250.733	101,95	0,00	10,19	146.752	140.971	96,06	2,63	2,14	392.680	391.703	99,75	1,93	4,34
Helios VIG d.d.	123.157	115.234	93,57	0,00	4,68	52.915	64.716	122,30	0,10	0,98	176.072	179.951	102,20	0,07	1,99
HOK osiguranje d.d.				0,00	0,00	176.673	185.725	105,12	0,28	2,83	176.673	185.725	105,12	0,20	2,06
Hrvatsko kreditno osiguranje d.d.				0,00	0,00	6.687	7.678	114,82	9,55	0,12	6.687	7.678	114,82	7,01	0,08
Izvor osiguranje d.d.				0,50	0,00	18.640	32.116	172,29	0,00	0,49	18.640	32.116	172,29	0,13	0,36
Jadransko osiguranje d.d.				7,69	0,00	640.079	627.013	97,96	3,90	9,54	640.079	627.013	97,96	4,90	6,94
KD životno osiguranje d.d.	12.268	15.849	129,19	10,49	0,64				0,44	0,00	12.268	15.849	129,19	3,12	0,18
Kvarner VIG d.d.	186.845	170.536	91,27	1,55	6,93	261.250	241.474	92,43	0,00	3,67	448.095	412.010	91,95	0,41	4,56
Merkur osiguranje d.d.	255.033	254.797	99,91	0,00	10,35	29.766	30.505	102,48	2,57	0,46	284.799	285.302	100,18	1,89	3,16
Societe Generale osiguranje d.d.	37.793	42.063	111,30	2,94	1,71				4,84	0,00	37.793	42.063	111,30	4,33	0,47
Sunce osiguranje d.d.				4,15	0,00	172.441	168.076	97,47	1,98	2,56	172.441	168.076	97,47	2,56	1,86
Triglav osiguranje d.d.	71.491	68.941	96,43	0,00	2,80	324.461	278.921	85,96	1,00	4,24	395.952	347.862	87,85	0,74	3,85
Uniqa osiguranje d.d.	100.850	93.749	92,96	0,33	3,81	132.810	132.340	99,65	0,00	2,01	233.660	226.089	96,76	0,09	2,50
Velebit osiguranje d.d.				0,00	0,00	67.108	65.241	97,22	0,02	0,99	67.108	65.241	97,22	0,01	0,72
Velebit životno osiguranje d.d.	8.009	11.124	138,90	1,78	0,45				0,00	0,00	8.009	11.124	138,90	0,47	0,12
Wüstenrot životno osiguranje d.d.		6.818		0,00	0,28				0,00	0,00		6.818		0,00	0,08
Croatia Lloyd d.d.				0,00	0,00	473.844	427.744	90,27	100,00	100,00	473.844	427.744	4,68	100,00	100,00
Ukupno društva za osiguranje	**2.431.268**	**2.461.154**	**101,23**	**100,00**	**100,00**	**6.705.252**	**6.572.527**	**98,02**	**100,00**	**100,00**	**9.136.520**	**9.033.681**	**98,87**	**100,00**	**100,00**
Ukupno društva za reosiguranje				**100,00**	**0,00**	**473.844**	**427.744**	**90,27**	**100,00**	**100,00**	**473.844**	**427.744**	**90,27**	**100,00**	**100,00**
UKUPNO	**2.431.268**	**2.461.154**	**101,23**	**100,00**	**100,00**	**7.179.096**	**7.000.270**	**97,51**	**100,00**	**106,51**	**9.610.364**	**9.461.424**	**98,45**	**100,00**	**100,00**

Izvor: Hanfa

Tablica C3: Dobit ili gubitak društava za osiguranje i društava za reosiguranje (u tis. kn)

Društva za osiguranje i društva za reosiguranje	Životno osiguranje		Neživotno osiguranje		Ukupno		Indeks 2012./2011.
	01.01.2011.-31.12.2011.	01.01.2012.-31.12.2012.	01.01.2011.-31.12.2011.	01.01.2012.-31.12.2012.	01.01.2011.-31.12.2011.	01.01.2012.-31.12.2012.	
1	2	3	4	5	6 (2+4)	7 (3+5)	8
Agram životno osiguranje d.d.	53.009	40.212		0	53.009	40.212	75,86
Allianz Zagreb d.d.	20.292	15.432	72.761	75.265	93.053	90.697	97,47
Basler osiguranje Zagreb d.d.	-52.308	-22.233	-57.839	-29.022	-110.147	-51.254	46,53
BNP Paribas Cardif osiguranje d.d.			4.051	8.104	4.051	8.104	200,03
Croatia osiguranje d.d.	4.647	8.381	74.020	110.044	78.667	118.425	150,54
Croatia zdravstveno osiguranje d.d.			3.162	2.988	3.162	2.988	94,50
ERGO osiguranje d.d.			-749	-984	-749	-984	131,41
ERGO životno osiguranje d.d.	-449	-1.497		0	-449	-1.497	333,72
Erste osiguranje VIG d.d.	5.026	8.289		0	5.026	8.289	164,93
Euroherc osiguranje d.d.		0	183.751	136.875	183.751	136.875	74,49
Generali osiguranje d.d.	796	2.981	1.833	1.628	2.629	4.609	175,31
Grawe Hrvatska d.d.	20.820	18.759	10.653	13.527	31.473	32.286	102,58
Helios VIG d.d.	23.480	14.424	9.280	8.528	32.760	22.951	70,06
HOK osiguranje d.d.			12.462	18.501	12.462	18.501	148,46
Hrvatsko kreditno osiguranje d.d.			-989	-484	-989	-484	48,93
Izvor osiguranje d.d.			-11.988	-13.352	-11.988	-13.352	111,38
Jadransko osiguranje d.d.			93.867	80.486	93.867	80.486	85,75
KD životno osiguranje d.d.	-8.568	-5.111			-8.568	-5.111	59,65
Kvarner VIG d.d.	-29.598	-1.101	-62.534	2.262	-92.132	1.162	-1,26
Merkur osiguranje d.d.	21.321	28.986	4.479	3.889	25.800	32.875	127,42
Societe Generale osiguranje d.d.	3.144	7.637			3.144	7.637	242,93
Sunce osiguranje d.d.			9.431	7.711	9.431	7.711	81,76
Triglav osiguranje d.d.	13.575	10.868	-12.888	-20.639	687	-9.771	-1.422,05
Uniqa osiguranje d.d.	1.214	5.081	42	487	1.256	5.568	443,36
Velebit osiguranje d.d.			-18.488	-5.376	-18.488	-5.376	29,08
Velebit životno osiguranje d.d.	-9.262	-6.814			-9.262	-6.814	73,57
Wüstenrot životno osiguranje d.d.		-5.463				-5.463	
Croatia Lloyd d.d.			28.851	26.669	28.851	26.669	92,44
Ukupno društva za osiguranje	**67.139**	**118.830**	**314.317**	**400.440**	**381.456**	**519.270**	**136,13**
Ukupno društva za reosiguranje			**28.851**	**26.669**	**28.851**	**26.669**	**100,00**
UKUPNO	**67.139**	**118.830**	**343.168**	**427.109**	**410.307**	**545.939**	**133,59**

Izvor: Hanfa

Tablica C4: Izdvajanja u neto tehničke pričuve društava za osiguranje i društava za reosiguranje (u tis. kn)

Društva za osiguranje i društva za reosiguranje	Tehničke pričuve, ukupno neto iznos		Pričuva za prijenosne premije, neto iznos		Matematička pričuva osiguranja, neto iznos		Pričuva šteta, neto iznos		Pričuve za povrate premija ovisne i neovisne o rezultatu (bonusi i popusti), neto iznos		Pričuve za izravnavanje šteta (kolebanje šteta), neto iznos		Ostale osiguratelјno - tehničke pričuve, neto iznos	
	31.12.2011.	31.12.2012.	31.12.2011.	31.12.2012.	31.12.2011.	31.12.2012.	31.12.2011.	31.12.2012.	31.12.2011.	31.12.2012.	31.12.2011.	31.12.2012.	31.12.2011.	31.12.2012.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15
Agram životno osiguranje d.d.	1.052.177	1.124.945	4.919	5.100	1.028.381	1.099.862	18.877	19.984						
Allianz Zagreb d.d.	2.244.980	2.428.114	264.194	273.169	1.501.407	1.677.024	477.787	476.184	1.243	1.350		35	349	350
Basler osiguranje Zagreb d.d.	1.903.065	1.918.630	104.502	101.420	1.538.396	1.562.745	259.041	253.408					1.126	1.057
BNP Paribas Cardif osiguranje d.d.	99.544	117.974			86.381	104.873	13.163	13.100						
Croatia osiguranje d.d.	5.294.303	5.371.450	903.067	868.821	1.816.417	1.920.031	2.551.392	2.543.045				1.726	23.427	37.827
Croatia zdravstveno osiguranje d.d.	56.195	54.591	44.846	44.202			6.469	6.890	4.880	3.500				
ERGO osiguranje d.d.	1.135	1.499	518	417			617	713						369
ERGO životno osiguranje d.d.	19.911	20.997			19.864	20.973	47	23						
Erste osiguranje VIG d.d.	312.406	363.333	108	95	310.609	360.528	1.689	2.709						
Euroherc osiguranje d.d.	1.495.286	1.465.955	539.826	533.123		0	955.460	932.240		236		357		
Generali osiguranje d.d.	686.979	736.108	73.908	70.967	504.970	556.799	105.134	107.008	2.967	1.333				
Grawe Hrvatska d.d.	2.226.872	2.312.291	63.633	60.839	1.971.551	2.051.610	191.688	199.043						800
Helios VIG d.d.	753.089	736.227	15.084	17.195	675.309	660.023	62.338	58.596			358	413		
HOK osiguranje d.d.	212.832	229.384	84.042	88.755			127.870	139.907					920	722
Hrvatsko kreditno osiguranje d.d.	1.537	2.807	375	665			940	1.769	80	84	142	289		
Izvor osiguranje d.d.	12.315	23.483	9.451	12.740			2.864	10.743						
Jadransko osiguranje d.d.	841.068	831.881	328.272	325.139			512.796	505.968		645		129		
KD životno osiguranje d.d.	2.402	3.164	29	26	1.615	2.226	758	912						
Kvarner VIG d.d.	822.974	815.225	72.089	64.152	581.885	600.802	166.801	147.572					2.199	2.700
Merkur osiguranje d.d.	1.748.311	1.836.453	13.294	13.695	1.652.416	1.748.592	82.574	74.144			27	22		
Societe Generale osiguranje d.d.	38.488	51.648	7	91	36.078	48.118	2.403	3.440						
Sunce osiguranje d.d.	187.290	186.040	81.014	80.582			106.236	105.231	40	179		48		
Triglav osiguranje d.d.	601.164	595.626	129.450	120.394	233.611	249.822	223.774	208.338		130			14.329	16.941
Uniqa osiguranje d.d.	468.322	511.459	39.832	37.598	392.294	434.234	35.595	38.831	601	797				
Velebit osiguranje d.d.	76.854	83.842	28.256	27.860			48.367	55.982					231	
Velebit životno osiguranje d.d.	19.239	20.024	47	18	18.891	19.402	301	604						
Wüstenrot životno osiguranje d.d.		3.826		77		3.649		100						
Croatia Lloyd d.d.	375.587	20.803	37.312	37.495			295.057	294.088	218	280			43.000	44.000
Ukupno društva za osiguranje	**21.178.738**	**21.846.973**	**2.800.763**	**2.747.138**	**12.370.075**	**13.121.311**	**5.954.981**	**5.906.485**	**9.811**	**8.253**	**527**	**3.019**	**42.581**	**60.766**
Ukupno društva za reosiguranje	**375.587**	**20.803**	**37.312**	**37.495**			**295.057**	**294.088**	**218**	**280**			**43.000**	**44.000**
UKUPNO	**21.554.325**	**21.867.776**	**2.838.075**	**2.784.634**	**12.370.075**	**13.121.311**	**6.250.038**	**6.200.573**	**10.029**	**8.534**	**527**	**3.019**	**85.581**	**104.766**

Izvor: Hanfa

Tablica C5: Odnos kapitala i granice solventnosti društava za osiguranje i društava za reosiguranje sa stanjem na dan 31.12.2012. godine (u tis. kn)

Društva za osiguranje i društva za reosiguranje	Kapital (prema članku 94. ZO-a)		Granica solventnosti (prema članku 98. i 99. ZO-a)		Odstupanje od granice solventnosti (>=)	
	Životno osiguranje	Neživotno osiguranje	Životno osiguranje	Neživotno osiguranje	Životno osiguranje	Neživotno osiguranje
1	2	3	4	5	6 (2-4)	7 (3-5)
Agram životno osiguranje d.d.	198.762		54.562		-144.199	
Allianz Zagreb d.d.	178.280	245.908	89.893	104.611	-88.387	-141.298
Basler osiguranje Zagreb d.d.	160.841	87.597	75.925	39.886	-84.917	-47.711
BNP Paribas Cardif osiguranje d.d.		33.511		13.613		-19.898
Croatia osiguranje d.d.	124.593	593.960	90.183	363.430	-34.410	-230.530
Croatia zdravstveno osiguranje d.d.		57.911		17.891		-40.020
ERGO osiguranje d.d.		27.645		199		-27.445
ERGO životno osiguranje d.d.	33.442		1.745		-31.697	
Erste osiguranje VIG d.d.	51.816		18.361		-33.455	
Euroherc osiguranje d.d.		400.098		164.958		-235.140
Generali osiguranje d.d.	49.065	49.585	27.649	32.970	-21.416	-16.615
Grawe Hrvatska d.d.	182.872	76.717	92.758	24.304	-90.114	-52.413
Helios VIG d.d.	101.939	38.789	36.258	5.898	-65.681	-32.891
HOK osiguranje d.d.		46.575		34.209		-12.366
Hrvatsko kreditno osiguranje d.d.		33.224		691		-32.533
Izvor osiguranje d.d.		25.858		5.074		-20.784
Jadransko osiguranje d.d.		140.451		108.493		-31.958
KD životno osiguranje d.d.	24.033		2.066		-21.967	
Kvarner VIG d.d.	135.620	149.223	37.326	35.056	-98.294	-114.167
Merkur osiguranje d.d.	164.827	33.310	85.944	4.108	-78.883	-29.202
Societe Generale osiguranje d.d.	40.244		11.264		-28.980	
Sunce osiguranje d.d.		91.810		31.590		-60.220
Triglav osiguranje d.d.	49.899	67.122	14.504	53.021	-35.394	-14.101
Uniqa osiguranje d.d.	43.546	40.362	22.199	12.358	-21.347	-28.005
Velebit osiguranje d.d.		41.490		10.001		-31.489
Velebit životno osiguranje d.d.	34.269		1.398		-32.870	
Wüstenrot životno osiguranje d.d.	36.718		503		-36.215	
Croatia Lloyd d.d.		93.432		46.794		-46.638

Izvor: Hanfa

Tablica C6: Osnovni osiguranjeljno-tehnički pokazatelji - Životna osiguranja

Redni broj	Društva za osiguranje i društva za reosiguranje	Razmjer šteta (%)		Razmjer troškova (%)		Kombinirani razmjer (%)		Rezultat ulaganja (%)		Koeficijent zaduženosti		Rentabilnost vlastitih sredstava (%)		Rentabilnost imovine (%)	
		2011.	2012.	2011.	2012.	2011.	2012.	2011.	2012.	2011.	2012.	2011.	2012.	2011.	2012.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16
1	Agram životno osiguranje d.d.	80,41	84,02	20,61	23,61	101,02	107,63	4,92	4,47	0,78	0,78	20,65	13,60	3,75	2,67
2	Allianz Zagreb d.d.	89,84	93,31	33,64	34,40	123,48	127,71	6,51	6,51	0,92	0,89	14,60	6,11	0,99	0,66
3	Basler osiguranje Zagreb d.d.	127,22	95,29	35,14	30,81	162,36	126,10	4,83	2,15	0,93	0,88	-30,49	-8,97	-3,06	-1,20
4	BNP Paribas Cardif osiguranje d.d.														
5	Croatia osiguranje d.d.	101,76	97,68	27,56	27,83	129,32	125,51	5,45	5,13	0,94	0,94	4,19	7,04	0,23	0,40
6	Croatia zdravstveno osiguranje d.d.														
7	ERGO osiguranje d.d.														
8	ERGO životno osiguranje d.d.	93,86	118,36	18,85	40,41	112,71	158,77	8,70	19,28	0,78	0,80	-1,28	-4,18	-0,29	-0,86
9	Erste osiguranje VIG d.d.	88,48	93,57	24,77	24,06	113,25	117,63	5,29	6,35	0,87	0,84	11,12	11,67	1,29	1,70
10	Euroherc osiguranje d.d.														
11	Generali osiguranje d.d.	83,44	81,15	44,75	45,53	128,19	126,68	6,40	5,26	0,93	0,90	2,05	4,71	0,14	0,45
12	Grawe Hrvatska d.d.	125,28	116,84	25,65	28,13	150,93	144,97	7,17	6,14	0,92	0,90	13,57	8,40	0,93	0,78
13	Helios VIG d.d.	79,88	84,26	55,07	56,73	134,95	140,99	8,07	7,41	0,85	0,83	21,70	10,41	2,75	1,65
14	HOK osiguranje d.d.														
15	Hrvatsko kreditno osiguranje d.d.														
16	Izvor osiguranje d.d.														
17	Jadransko osiguranje d.d.														
18	KD životno osiguranje d.d.	32,08	61,28	123,08	96,14	155,16	157,42	-7,25	11,33	0,31	0,43	-26,08	-17,14	-24,41	-11,75
19	Kvarner VIG d.d.	82,31	80,37	71,41	77,49	153,72	157,86	2,94	5,77	0,91	0,89	-19,07	-0,68	-2,23	-0,08
20	Merkur osiguranje d.d.	102,67	94,28	26,26	26,77	128,93	121,05	5,24	4,32	0,92	0,88	17,28	12,61	1,12	1,37
21	Societe Generale osiguranje d.d.	47,48	37,51	54,66	50,56	102,14	88,07	5,07	4,36	0,51	0,52	8,46	17,27	3,83	7,01
22	Sunce osiguranje d.d.														
23	Triglav osiguranje d.d.	85,91	96,68	21,65	22,72	107,56	119,40	6,55	7,55	0,88	0,85	44,94	21,78	3,72	2,60
24	Uniqa osiguranje d.d.	92,65	95,20	47,48	42,63	140,13	137,83	6,96	5,78	0,95	0,91	3,63	8,84	0,19	0,72
25	Velebit osiguranje d.d.														
26	Velebit životno osiguranje d.d.	38,71	42,76	150,61	116,71	189,32	159,47	-6,29	-0,74	0,46	0,40	-26,22	-16,17	-19,06	-11,58
27	Wüstenrot životno osiguranje d.d.		55,80		154,91		210,71		4,03		0,13		-12,85		-12,81
28	Croatia Lloyd d.d.														
	UKUPNO	**96,58**	**93,12**	**34,59**	**35,38**	**131,17**	**128,50**	**5,73**	**5,24**	**0,90**	**0,87**	**4,46**	**5,64**	**0,43**	**0,68**

Izvor: Hanfa

Tablica C7: Osnovni osiguranjeljno-tehnički pokazatelji - Neživotna osiguranja

Redni broj	Društva za osiguranje i društva za reosiguranje	Razmjer šteta (%)		Razmjer troškova (%)		Kombinirani razmjer (%)		Rezultat ulaganja (%)		Koeficijent zaduženosti		Rentabilnost vlastitih sredstava (%)		Rentabilnost imovine (%)	
		2011.	2012.	2011.	2012.	2011.	2012.	2011.	2012.	2011.	2012.	2011.	2012.	2011.	2012.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16
1	Agram životno osiguranje d.d.														
2	Allianz Zagreb d.d.	46,98	43,04	47,31	48,41	94,29	91,45	5,44	3,49	0,74	0,72	27,95	24,73	5,69	5,62
3	Basler osiguranje Zagreb d.d.	56,91	52,71	58,34	58,41	115,25	111,12	-10,87	-2,04	0,85	0,79	-45,04	-22,05	-12,59	-5,96
4	BNP Paribas Cardif osiguranje d.d.	50,16	36,42	52,96	59,76	103,12	96,18	5,54	3,99	0,76	0,75	13,79	21,75	2,93	4,51
5	Croatia osiguranje d.d.	57,78	58,79	45,55	44,51	103,33	103,30	3,56	3,44	0,74	0,73	5,10	7,27	1,27	1,82
6	Croatia zdravstveno osiguranje d.d.	60,41	62,20	34,97	37,77	95,38	99,97	2,05	3,25	0,51	0,50	5,60	5,11	2,59	2,43
7	ERGO osiguranje d.d.	44,87	47,68	263,96	331,06	308,83	378,74	5,61	5,81	0,13	0,12	-2,57	-3,36	-2,30	-3,07
8	ERGO životno osiguranje d.d.														
9	Erste osiguranje VIG d.d.														
10	Euroherc osiguranje d.d.	34,94	35,53	51,08	53,39	86,02	88,92	4,05	2,62	0,68	0,65	25,17	15,93	6,46	4,75
11	Generali osiguranje d.d.	49,10	50,18	58,10	66,05	107,20	116,23	6,03	5,22	0,84	0,84	3,86	2,88	0,59	0,45
12	Grawe Hrvatska d.d.	56,81	53,52	55,46	62,41	112,27	115,93	6,33	5,59	0,81	0,78	15,81	17,37	2,66	3,21
13	Helios VIG d.d.	30,94	45,43	84,32	80,81	115,26	126,24	4,41	5,11	0,83	0,79	35,60	20,06	4,41	3,44
14	HOK osiguranje d.d.	51,41	47,58	41,24	43,75	92,65	91,33	3,07	5,26	0,84	0,82	34,69	42,03	4,14	5,46
15	Hrvatsko kreditno osiguranje d.d.	99,95	69,79	202,15	199,21	302,10	269,00	4,46	4,67	0,16	0,22	-2,69	-1,35	-2,33	-1,06
16	Izvor osiguranje d.d.	109,33	68,38	101,02	92,69	210,35	161,07	7,07	5,14	0,40	0,64	-30,69	-33,32	-26,56	-18,23
17	Jadransko osiguranje d.d.	37,06	36,92	51,69	52,69	88,75	89,61	3,15	2,73	0,61	0,60	15,93	12,41	5,31	4,44
18	KD životno osiguranje d.d.														
19	Kvarner VIG d.d.	66,23	49,88	101,54	86,27	167,77	136,15	-2,04	1,19	0,82	0,78	-30,43	1,45	-7,88	0,31
20	Merkur osiguranje d.d.	45,40	43,65	61,60	65,36	107,00	109,01	6,96	6,19	0,62	0,59	13,85	11,30	4,66	4,17
21	Societe Generale osiguranje d.d.														
22	Sunce osiguranje d.d.	70,90	63,85	33,95	38,71	104,85	102,56	6,18	3,81	0,65	0,64	7,54	6,04	2,46	2,06
23	Triglav osiguranje d.d.	62,15	67,13	47,28	51,19	109,43	118,32	2,24	4,73	0,87	0,88	-13,15	-21,81	-1,91	-3,23
24	Uniqa osiguranje d.d.	60,40	51,77	102,95	96,37	163,35	148,14	5,46	5,80	0,90	0,85	0,15	1,00	0,01	0,15
25	Velebit osiguranje d.d.	70,58	53,13	62,86	63,11	133,44	116,24	-1,57	1,74	0,86	0,79	-49,48	-14,36	-13,57	-3,53
26	Velebit životno osiguranje d.d.														
27	Wüstenrot životno osiguranje d.d.														
28	Croatia Lloyd d.d.	68,32	81,87	37,03	40,48	105,35	122,35	4,87	5,18	0,71	0,68	11,36	10,21	2,94	2,94
	UKUPNO	**51,31**	**50,55**	**50,05**	**50,88**	**101,36**	**101,43**	**3,41**	**3,29**	**0,73**	**0,71**	**7,97**	**9,21**	**2,00**	**2,43**

Izvor: Hanfa

Tablica D1: Ukupna aktiva leasing društava (u tis. kn)

Opis stavke / datum	31.12.2011.[1]	31.12.2012.
DUGOTRAJNA IMOVINA	17.670.518	15.278.343
NEMATERIJALNA IMOVINA	29.841	25.648
MATERIJALNA IMOVINA	7.179.109	6.246.508
Materijalna imovina u pripremi (investicije u tijeku)	47.438	64.583
Materijalna imovina dana u operativni leasing	7.023.836	6.084.128
Nekretnine	1.102.221	1.299.539
Osobna vozila	3.872.561	3.105.950
Gospodarska vozila	713.297	560.565
Plovila	724.072	590.133
Letjelice	7.685	7.441
Postrojenja, strojevi, transportni uređaji i oprema	597.770	519.806
Ostalo	6.229	695
Ostala materijalna imovina	104.335	93.583
Preuzeta imovina	3.500	4.213
DUGOTRAJNA FINANCIJSKA IMOVINA	837.843	643.796
Ulaganja u podružnice, pridružena društva i zajedničke pothvate	41.852	29.702
Ulaganja u dugotrajne vrijednosne papire	150.177	150.215
Dani dugotrajni zajmovi	600.183	441.515
Dani dugotrajni depoziti	14.735	14.926
Ostala dugotrajna financijska imovina	30.896	7.439
DUGOTRAJNA POTRAŽIVANJA	9.491.059	8.228.626
Potraživanja po osnovi financijskog leasinga	9.490.769	8.228.369
Ostala dugotrajna potraživanja	290	258
ODGOĐENA POREZNA IMOVINA	132.666	133.765
KRATKOTRAJNA IMOVINA	7.649.499	6.658.270
ZALIHE	620.254	819.084
KRATKOTRAJNA POTRAŽIVANJA	4.805.353	4.151.004
Potraživanja po osnovi operativnog leasinga	241.355	186.438
Potraživanja po osnovi financijskog leasinga	4.354.914	3.781.356
Potraživanja od države i drugih institucija	82.082	35.182
Ostala kratkotrajna potraživanja	127.002	148.028
KRATKOTRAJNA FINANCIJSKA IMOVINA	1.828.188	1.224.666
Ulaganja u podružnice, pridružena društva i zajedničke pothvate	0	0
Ulaganja u kratkotrajne vrijednosne papire	210.961	21.498
Dani kratkotrajni zajmovi	1.042.239	983.367
Dani kratkotrajni depoziti	538.859	210.194
Ostala kratkotrajna financijska imovina	36.128	9.607
NOVAC NA RAČUNU I BLAGAJNI	395.704	463.516
PLAĆENI TROŠKOVI BUDUĆEG RAZDOBLJA I NEDOSPJELA NAPLATA PRIHODA	276.057	222.656
UKUPNA AKTIVA	25.596.075	22.159.270
Aktivni izvanbilančni zapisi	4.470.495	9.027.980

1 Podaci dostavljeni u izvještajima sa stanjem na dan 31.12.2012. godine.

Izvor: Hanfa

Tablica D2: Ukupna pasiva leasing društava (u tis. kn)

Opis stavke / datum	31.12.2011.[1]	31.12.2012.
KAPITAL I REZERVE	866.568	1.116.534
Upisani kapital	725.749	703.332
U tome u vlasništvu nerezidenata	582.641	570.976
Revalorizacijska rezerva	12.453	12.453
Ostale rezerve	2.263.468	2.469.783
Zadržana dobit/preneseni gubitak	-2.003.673	-2.162.817
Dobit/gubitak tekuće godine	-131.429	93.783
REZERVIRANJA	95.492	127.511
DUGOROČNE OBVEZE	15.591.573	12.445.144
Obveze za dugoročne kredite ino banaka i financijskih institucija	13.798.735	11.150.067
Obveze za dugoročne kredite domaćih banaka i financijskih institucija	838.833	686.603
Obveze za predujmove po osnovi leasinga	5.326	6.948
Obveze za depozite i jamstva po osnovi leasinga	923.624	577.199
Obveze za izdane vrijednosne papire	0	0
Ostale dugoročne obveze	11.215	17.348
Odgođena porezna obveza	13.840	6.979
KRATKOROČNE OBVEZE	8.621.750	8.029.742
Obveze za kredite ino banaka i financijskih institucija	7.655.848	7.005.463
Obveze za kredite domaćih banaka i financijskih institucija	326.592	434.658
Obveze za kratkoročne vrijednosne papire	0	0
Obveze za predujmove po osnovi leasinga	50.343	50.184
Obveze za depozite i jamstva po osnovi leasinga	391.912	328.536
Ostale kratkoročne obveze	197.055	210.900
ODGOĐENO PLAĆANJE TROŠKOVA I PRIHOD BUDUĆEG RAZDOBLJA	420.692	440.340
UKUPNA PASIVA	25.596.075	22.159.270
Pasivni izvanbilančni zapisi	4.470.495	9.027.980
KAPITAL I REZERVE	740.026	270.108
Pripisano imateljima kapitala matice	740.026	270.108
Pripisano manjinskom interesu	0	0

1 Podaci dostavljeni u izvještajima sa stanjem na dan 31.12.2012. godine.

Izvor: Hanfa

Tablica D3: Izvještaj o sveobuhvatnoj dobiti leasing društava (u tis. kn)

Opis stavke / razdoblje	01.01-31.12.2011.[1]	01.01-31.12.2012.
PRIHODI OD KAMATA	1.108.193	946.640
Prihod od kamata - financijski leasing	924.570	787.887
Prihod od kamata - dani zajmovi	98.097	73.419
Ostali prihodi od kamata	85.526	85.334
RASHODI PO OSNOVI KAMATA	720.659	596.357
Kamatni rashodi za kredite primljene od domaćih banaka i financijskih institucija	50.404	54.756
Kamatni rashodi za kredite primljene od ino-banaka i financijskih institucija	650.414	533.140
Ostali kamatni rashodi	19.841	8.462
DOBIT/GUBITAK OD KAMATA	387.534	350.283
PRIHODI OD PROVIZIJA I NAKNADA	87.282	57.984
RASHODI ZA PROVIZIJE I NAKNADE	33.953	31.083
DOBIT/GUBITAK OD PROVIZIJA I NAKNADA	53.329	26.901
OSTALI POSLOVNI PRIHODI	2.844.316	2.445.494
Prihod ostvaren po osnovi operativnog leasinga	2.513.220	2.116.999
Dobit od prodaje imovine - operativni leasing	117.042	117.996
Dobit od prodaje imovine - financijski leasing	25.407	32.382
Dobit od nadoknadivih troškova vezanih uz leasing	20.005	17.641
Dobit od tečajnih razlika	7.092	5.966
Ostali prihodi	161.550	154.509
OSTALI POSLOVNI RASHODI	2.760.102	2.407.947
Gubitak od prodaje imovine - operativni leasing	26.133	23.060
Gubitak od prodaje imovine - financijski leasing	1.939	11.637
Gubitak od nadoknadivih troškova vezanih uz leasing	8.167	7.127
Gubitak od tečajnih razlika	195.569	81.492
Trošak amortizacije imovine u operativnom leasingu	1.796.341	1.526.009
Troškovi amortizacije ostale imovine	22.126	16.337
Troškovi osoblja	241.762	223.872
Opći i administrativni troškovi poslovanja	288.200	269.881
Ostali rashodi	179.864	248.531
DOBIT/GUBITAK IZ OSTALIH PRIHODA I RASHODA	84.214	37.547
DOBIT/GUBITAK PRIJE TROŠKOVA ISPRAVKA VRIJEDNOSTI ZA GUBITKE OD UMANJENJA	525.077	414.731
Troškovi ispravka vrijednosti za gubitke od umanjenja (troškovi vrijednosnog usklađenja)	638.343	244.931
DOBIT/GUBITAK PRIJE POREZA NA DOBIT	-113.266	169.800
Porez na dobit	18.163	76.017
DOBIT/GUBITAK NAKON POREZA NA DOBIT	-131.429	93.783
Pripisano imateljima kapitala matice	0	0
Pripisano manjinskom interesu	0	0
OSTALA SVEOBUHVATNA DOBIT	1.667	-1.856
Promjena revalorizacijskih rezervi (nekretnina, postrojenja, opreme i nematerijalne imovine)	0	0
Nerealizirani dobici/gubici financijske imovine raspoložive za prodaju	-1.053	-2.034
Dobici/gubici od instrumenta zaštite novčanog toka	2.426	-145
Aktuarski dobici/gubici po mirovinskim planovima definiranih primanja	0	0
Dobici/gubici proizašli iz preračunavanja financijskih izvještaja inozemnog poslovanja	0	0
Porez na dobit na ostalu sveobuhvatnu dobiti	-294	-323
Ukupna sveobuhvatna dobit	-129.762	91.927
Pripisano imateljima kapitala matice	50.398	62.331
Pripisano manjinskom interesu	0	0
Reklasifikacijske usklade	0	0

1 Podaci dostavljeni u izvještajima za razdoblje 01.01.-31.12.2012. godine

Izvor: Hanfa

Tablica D4: Struktura portfelja aktivnih ugovora leasing društava po vrstama i prema objektu leasinga/zajma

	Stanje na dan	31.12.2011.[1]		31.12.2012.	
	Opis	Broj aktivnih ugovora	Vrijednost aktivnih ugovora (nedospjela ugovorena vrijednost / nedospjela potraživanja)[2] (u tis. kn)	Broj aktivnih ugovora	Vrijednost aktivnih ugovora (nedospjela ugovorena vrijednost / nedospjela potraživanja)[2] (u tis. kn)
Operativni leasing	**UKUPNO**	**64.601**	**5.515.251**	**54.129**	**4.539.943**
	Nekretnine	84	1.159.976	89	1.187.328
	Osobna vozila	54.095	2.945.009	44.089	2.165.004
	Gospodarska vozila	6.768	498.449	6.716	426.054
	Plovila	830	423.030	717	341.760
	Letjelice	1	682	1	2.389
	Postrojenja, strojevi, transportni uređaji i oprema	2.600	482.447	2.370	416.914
	Ostalo	223	5.657	147	494
Financijski leasing	**UKUPNO**	**69.992**	**12.858.894**	**62.857**	**11.131.505**
	Nekretnine	1.098	4.427.953	1.068	3.932.316
	Osobna vozila	41.972	2.475.689	36.214	2.017.001
	Gospodarska vozila	15.744	2.557.584	15.377	2.334.897
	Plovila	797	346.677	731	308.411
	Letjelice	2	36.637	1	1.844
	Postrojenja, strojevi, transportni uređaji i oprema	9.455	2.822.283	8.915	2.475.516
	Ostalo	924	192.071	551	61.522
Zajmovi	**UKUPNO**	**4.300**	**818.849**	**3.084**	**598.683**
	Nekretnine	424	630.949	382	549.563
	Osobna vozila	2.234	36.707	1.403	8.671
	Gospodarska vozila	826	5.681	662	1.618
	Plovila	110	28.880	69	14.648
	Letjelice	3	0	3	0
	Postrojenja, strojevi, transportni uređaji i oprema	686	63.738	555	11.556
	Ostalo	17	52.894	10	12.627
UKUPNO	**UKUPNO**	**138.893**	**19.192.994**	**120.070**	**16.270.132**
	Nekretnine	1.606	6.218.879	1.539	5.669.207
	Osobna vozila	98.301	5.457.405	81.706	4.190.676
	Gospodarska vozila	23.338	3.061.713	22.755	2.762.569
	Plovila	1.737	798.588	1.517	664.819
	Letjelice	6	37.319	5	4.234
	Postrojenja, strojevi, transportni uređaji i oprema	12.741	3.368.468	11.840	2.903.986
	Ostalo	1.164	250.622	708	74.642

1 Podaci dostavljeni u izvještajima sa stanjem na dan 31.12.2012. godine.

2 Nedospjela ugovorena vrijednost kod strukture portfelja operativnog leasinga – odnosi se na iznos nedospjelih najamnina (bez PDV-a) po ugovorima o operativnom leasingu; navedeni iznos ne uključuje ostatak vrijednosti.
Nedospjela potraživanja – odnosi se na nedospjeli iznos financiranja (nedospjela glavnica) po ugovorima o financijskom leasingu te zajmovima umanjen za ispravak vrijednosti potraživanja.

Izvor: Hanfa

Tablica D5: Struktura portfelja novozaključenih ugovora djelatnosti leasinga po vrstama i prema predmetu leasinga

	Razdoblje	od 01.01. do 31.12.2011.[1]		od 01.01. do 31.12.2012.	
	Opis	Broj novozaključenih ugovora u razdoblju	Vrijednost novozaključenih ugovora (ugovorena / financirana vrijednost)[2] (u tis. kn)	Broj novozaključenih ugovora u razdoblju	Vrijednost novozaključenih ugovora (ugovorena / financirana vrijednost)[2] (u tis. kn)
Operativni leasing	**UKUPNO**	**15.716**	**2.091.842**	**12.244**	**1.810.821**
	Nekretnine	18	181.127	21	307.543
	Osobna vozila	14.009	1.482.313	10.210	951.819
	Gospodarska vozila	1.062	175.122	1.447	182.279
	Plovila	104	110.660	125	177.303
	Letjelice	0	0	1	2.966
	Postrojenja, strojevi, transportni uređaji i oprema	434	141.321	439	188.872
	Ostalo	89	1.298	1	39
Financijski leasing	**UKUPNO**	**14.940**	**3.473.063**	**14.429**	**3.028.994**
	Nekretnine	116	650.116	77	414.334
	Osobna vozila	9.896	1.120.618	9.187	1.026.324
	Gospodarska vozila	2.897	795.277	3.214	838.510
	Plovila	134	78.759	174	100.833
	Letjelice	0	0	0	0
	Postrojenja, strojevi, transportni uređaji i oprema	1.502	723.075	1.646	630.990
	Ostalo	395	105.217	131	18.003
UKUPNO	**UKUPNO**	**30.656**	**5.564.905**	**26.673**	**4.839.815**
	Nekretnine	134	831.243	98	721.878
	Osobna vozila	23.905	2.602.931	19.397	1.978.143
	Gospodarska vozila	3.959	970.400	4.661	1.020.789
	Plovila	238	189.419	299	278.136
	Letjelice	0	0	1	2.966
	Postrojenja, strojevi, transportni uređaji i oprema	1.936	864.397	2.085	819.862
	Ostalo	484	106.515	132	18.042

1 Podaci dostavljeni u izvještajima za razdoblje 01.01.-31.12.2012. godine

2 Ugovorena vrijednost kod strukture portfelja operativnog leasinga – odnosi se na ukupno ugovoreni iznos koji je jednak ukupnom zbroju najamnina (bez PDV-a) po ugovorima o operativnom leasingu; navedeni iznos ne uključuje ostatak vrijednosti.
Financirana vrijednost ugovora kod strukture portfelja financijskog leasinga – odnosi se na iznos financiranja kojim se financira primatelj leasinga (glavnica) po ugovorima o financijskom leasingu sklopljenim u izvještajnom razdoblju.

Izvor: Hanfa

Tablica E1: Agregirana bilanca factoring društava (u tis. kn)

Opis	31.12.2011.[1]	31.12.2012.[2]
AKTIVA		
POTRAŽIVANJA ZA UPISANI A NEUPLAĆENI KAPITAL	0	0
DUGOTRAJNA IMOVINA	57.399	74.996
KRATKOTRAJNA IMOVINA	5.963.602	7.057.666
Factoring potraživanja	2.892.300	3.301.595
Domaći factoring	2.786.071	3.224.128
Izvozni factoring	18.282	14.027
Uvozni factoring	87.947	63.440
Eskont mjenica	1.711.683	2.675.706
Dani zajmovi	77.280	109.637
Dani depoziti	866.411	550.778
Novac na računu i blagajni	144.383	241.238
Ostala kratkotrajna imovina	271.545	178.712
PLAĆENI TROŠKOVI BUDUĆEG RAZDOBLJA I NEDOSPJELA NAPLATA PRIHODA	32.394	42.858
UKUPNA AKTIVA	**6.053.395**	**7.175.520**
PASIVA		
KAPITAL I REZERVE	257.267	296.799
DUGOROČNE OBVEZE	288.532	885.864
Obveze za kredite - domaće banke i financijske institucije	1.906	3.580
Obveze za kredite - inozemne banke i financijske institucije	271.565	863.429
Ostale dugoročne obveze	15.061	18.855
KRAKTOROČNE OBVEZE	5.499.536	5.984.665
Obveze za kredite - domaće banke i financijske institucije	1.022.570	1.070.411
Obveze za kredite - inozemne banke i financijske institucije	4.255.574	4.739.225
Ostale kratkoročne obveze	221.393	175.028
ODGOĐENO PLAĆANJE TROŠKOVA I PRIHODI BUDUĆEG RAZDOBLJA	8.059	8.192
UKUPNA PASIVA	**6.053.395**	**7.175.520**

1 Podaci za 18 factoring društava
2 Podaci za 16 factoring društava

Izvor: Hanfa

Tablica E2: Agregirani račun dobiti/gubitka factoring društava (u tis. kn)

Opis	01.01.-31.12.2011.[1]	01.01.-31.12.2012.[2]
PRIHODI OD KAMATA	372.598	428.029
Prihod od kamata - factoring	185.651	210.105
Domaći factoring	178.224	204.419
Izvozni factoring	2.897	1.764
Uvozni factoring	4.530	3.923
Prihod od kamata - eskont mjenica	121.415	163.857
Prihod od kamata - dani zajmovi	3.617	8.820
Prihod od kamata - dani depoziti	32.708	25.204
Ostali prihodi od kamata	29.207	20.043
RASHODI OD KAMATA	230.332	268.160
Rashod od kamata - domaće banke i financijske institucije	47.291	67.265
Rashod od kamata - inozemne banke i financijske institucije	177.787	197.104
Ostali rashodi od kamata	5.254	3.790
DOBIT/GUBITAK OD KAMATA	142.267	159.870
PRIHODI OD NAKNADA I PROVIZIJA	84.656	100.360
RASHODI OD NAKNADA I PROVIZIJA	32.345	39.315
DOBIT/GUBITAK OD NAKNADA I PROVIZIJA	52.311	61.044
OSTALI POSLOVNI PRIHODI	283.518	202.619
OSTALI POSLOVNI RASHODI	387.524	313.414
Troškovi usluga	38.327	41.975
Troškovi osoblja	39.578	39.048
Troškovi ispravaka vrijednosti za gubitke od umanjenja	73.549	77.153
Ostali troškovi poslovanja	236.070	155.238
DOBIT/GUBITAK IZ OSTALIH PRIHODA I RASHODA	-104.006	-110.795
DOBIT/GUBITAK PRIJE POREZA NA DOBIT	90.572	110.119
Porez na dobit	22.046	22.928
DOBIT/GUBITAK NAKON POREZA NA DOBIT	68.527	87.191

1 Podaci za 18 factoring društava
2 Podaci za 16 factoring društava

Izvor: Hanfa

Tablica E3: Volumen transakcija factoring društava (u tis. kn)

Opis	01.01. - 31.12.2011.[1]	01.01. - 31.12.2012.[2]
Factoring	7.160.731	8.714.317
Domaći factoring	6.869.792	8.433.628
Izvozni factoring	119.146	138.314
Uvozni factoring	171.793	142.375
Eskont mjenica	4.103.693	6.952.660
Dani zajmovi	137.157	146.560
UKUPNO	**11.401.581**	**15.813.537**

1 Podaci za 18 factoring društava
2 Podaci za 16 factoring društava

Izvor: Hanfa

Popis tablica

Broj tablice	Naziv	Stranica
	1. Tržište kapitala	
1.1.	Broj vrijednosnih papira na uređenom tržištu	17
1.2.	Promet i tržišna kapitalizacija na Zagrebačkoj burzi (u mlrd. kn) u 2012. godini	18
1.3.	Broj pohranjenih vrijednosnih papira i njihova tržišna vrijednost	18
1.4.	Broj odobrenih ponuda i isplaćena sredstva u tis. kn tijekom 2011. i 2012. godine	22
	2. Investicijska društva	
2.1.	Broj aktivnih investicijskih društava, kreditnih institucija koje se bave pružanjem investicijskih usluga i obavljanjem investicijskih aktivnosti i društava za upravljanje otvorenim investicijskim fondovima s javnom ponudom	28
2.2.	Ukupni prihodi s osnove pružanja investicijskih usluga i obavljanja investicijskih aktivnosti (u tis. kn)	31
2.3.	Imovina pod upravljanjem portfeljem i skrbništvo nad financijskim instrumentima u 2012. godini (u tis. kn)	32
2.4.	Broj kandidata koji su pristupili ispitu za dobivanje odobrenja za rad brokera i investicijskog savjetnika u posljednje četiri godine	33
2.5.	Usporedni prikaz izdavanja i oduzimanja odobrenja za rad u 2011. i 2012. godini	34
2.6.	Izvještaj o financijskom položaju investicijskih društava na dan 31.12.2011. i 31.12.2012. godine (u tis. kn)	37
2.7.	Izvještaj o sveobuhvatnoj dobiti investicijskih društava za 2011. i 2012. godinu (u tis. kn)	37
2.8.	Adekvatnost kapitala investicijskih društava na dan 31.12.2012. godine (kapital u tis. kn)	39
	3. Investicijski fondovi	
3.1.	Usporedba broja investicijskih fondova na dan 31.12.2011. i 31.12.2012. godine	41
3.2.	Neto imovina otvorenih investicijskih fondova na dan 31.12.2011. i 31.12.2012. godine (u tis. kn)	43
3.3.	Neto imovina zatvorenih investicijskih fondova na dan 31.12.2011. i 31.12.2012. godine (u tis. kn)	46
3.4.	Investicijski fondovi osnovani posebnim zakonom na dan 31.12.2011. i 31.12.2012. godine (neto imovina u tis. kn)	47
3.5.	Izvještaj o financijskom položaju društava za upravljanje na dan 31.12.2011. i 31.12.2012. godine (u tis. kn)	48
3.6.	Izvještaj o sveobuhvatnoj dobiti društava za upravljanje u 2011. i 2012. (u tis. kn)	49
3.7.	Usporedba broja postupaka licenciranja vezanih uz poslovanje društava za upravljanje investicijskim fondovima u 2011. i 2012. godini	53
	4. Mirovinski fondovi i mirovinska osiguravajuća društva	
4.1.	Članstvo u obveznim mirovinskim fondovima	57
4.2.	Neto imovina obveznih mirovinskih fondova na dan 31.12.2011. i 31.12.2012. godine (u tis. kn)	58
4.3.	Uplate doprinosa u obvezne mirovinske fondove u 2012. godini (u tis. kn)	58
4.4.	Vrijednost obračunskih jedinica i prinosi obveznih mirovinskih fondova	59
4.5.	Izvještaj o financijskom položaju društava za upravljanje obveznim mirovinskim fondovima na dan 31.12.2011. i 31.12.2012. godine (u tis. kn)	62
4.6.	Izvještaj o sveobuhvatnoj dobiti društava za upravljanje obveznim mirovinskim fondovima u 2011. i 2012. (u tis. kn)	63
4.7.	Članstvo u otvorenim dobrovoljnim mirovinskim fondovima	64
4.8.	Bruto doprinosi članova otvorenih dobrovoljnih mirovinskih fondova (u tis. kn)	65

Broj tablice	Naziv	Stranica
4.9.	Neto imovina otvorenih dobrovoljnih mirovinskih fondova na dan 31.12.2011. i 31.12.2012. (u tis. kn)	65
4.10.	Prinosi otvorenih dobrovoljnih mirovinskih fondova	65
4.11	Osnovni pokazatelji za zatvorene dobrovoljne mirovinske fondove	66
4.12.	Prinosi zatvorenih dobrovoljnih mirovinskih fondova	67
4.13.	Izvještaj o financijskom položaju društava za upravljanje dobrovoljnim mirovinskim fondovima na dan 31.12.2011. i 31.12.2012. godine (u tis. kn)	68
4.14.	Izvještaj o sveobuhvatnoj dobiti društava za upravljanje dobrovoljnim mirovinskim fondovima u 2011. i 2012. (u tis. kn)	69
4.15.	Izvještaj o financijskom položaju RMOD-a na 31.12.2011. i 31.12.2012. godine	70
4.16	Izvještaj o sveobuhvatnoj dobiti mirovinskog osiguravajućeg društva za 2011. i 2012. godinu	72
4.17.	Broj obrađenih predmeta vezanih uz poslovanje mirovinskih društava i mirovinskih fondova	75
	5. Osiguranje	
5.1.	Poslovi osiguranja koje su društva za osiguranje i društva za reosiguranje obavljala tijekom 2012. godine	82
5.2.	Pregled zaračunate bruto premije po vrstama osiguranja u 2011. i 2012. godini (u tis. kn)	86
5.3.	Obvezno osiguranje vlasnika odnosno korisnika motornih vozila od odgovornosti za štete nanesene trećim osobama u 2011. i 2012. godini (u tis. kn)	88
5.4.	Struktura aktive društava za osiguranje i društava za reosiguranje u 2011. i 2012. godini (u tis. kn)	89
5.5.	Struktura pasive društava za osiguranje i društava za reosiguranje u 2011. i 2012. godini (u tis. kn)	91
5.6.	Skraćeni izvještaj o financijskom položaju redovite djelatnosti Ureda na dan 31.12.2011. i 31.12.2012. godine (u tis. kn)	103
5.7.	Prihodi i rashodi iz redovite djelatnosti Ureda za 2011. i 2012. godinu (u tis. kn)	104
5.8.	Skraćeni izvještaj o financijskom položaju Garancijskog fonda za 2011. i 2012. godinu (u tis. kn)	105
	6. Leasing	
6.1.	Aktiva, vrijednost novozaključenih ugovora, vrijednost aktivnih ugovora i broj zaposlenih u djelatnosti leasinga u razdoblju od 31.12.2006. do 31.12.2012. godine	114
6.2.	Aktiva djelatnosti leasinga na dan 31.12.2011. i 31.12.2012. godine (u tis. kn)	116
6.3.	Usporedni prikaz aktive po leasing društvima na dan 31.12.2011. i 31.12.2012. godine (u tis. kn)	118
6.4.	Pasiva djelatnosti leasinga na dan 31.12.2011. i 31.12.2012. godine (u tis. kn)	119
6.5.	Izvještaj o sveobuhvatnoj dobiti djelatnosti leasinga u 2011. i 2012. godine (u tis. kn)	120
6.6.	Struktura portfelja djelatnosti leasinga na dan 31.12.2011. i 31.12.2012. godine	122
6.7.	Broj i vrijednost novozaključenih ugovora djelatnosti leasinga u 2011. i 2012. godini	123
6.8.	Broj i vrijednost aktivnih ugovora djelatnosti leasinga u 2011. i 2012. godini	124
6.9.	Vrijednost novozaključenih ugovora djelatnosti leasinga prema objektima leasinga u 2011. i 2012. godini (u tis. kn)	125
6.10.	Vrijednost aktivnih ugovora djelatnosti leasinga prema objektima leasinga/zajma na dan 31.12.2011. i 31.12.2012. godine (u tis. kn)	126
	7. Factoring	
7.1.	Broj društava koja obavljaju poslove factoringa u razdoblju od 2007. do 2012. godine	132
7.2.	Kretanje i udjel imovine društava koja obavljaju poslove factoringa u 2011. i 2012. godini (u tis. kn)	133

Broj tablice	Naziv	Stranica
7.3.	Agregirana imovina djelatnosti factoringa na dan 31.12.2011. i 31.12.2012. godine (u tis. kn)	135
7.4.	Agregirana pasiva djelatnosti factoringa na dan 31.12.2011. i 31.12.2012. godine (u tis. kn)	136
7.5.	Agregirani račun dobiti i gubitka djelatnosti factoringa za razdoblja od 01.01.2011. do 31.12.2011. i od 01.01.2012. do 31.12.2012. godine (u tis. kn)	139
7.6.	Iskazana dobit/gubitak društava registriranih za obavljanje poslova factoringa u 2011. i 2012. godini (u tis. kn)	139
	9. Suradnja i zaštita potrošača	
9.1.	Broj predstavki koje je zaprimila Hanfa u 2012. godini	150
	10. Aktivnosti Ureda glavnog tajnika i financijsko izvješće Hanfe	
10.1.	Bilanca Hanfe na dan 31.12.2012. godine (u kn)	154
10.2	Račun prihoda i rashoda Hanfe za 2012. godinu (u kn)	154
10.3.	Prihodi od pruženih usluga iz nadležnosti Hanfe temeljem zakonskih odredbi u 2012. godini (u kn)	156

Popis grafikona

Broj grafikona	Naziv	Stranica
	1. Tržište kapitala	
1.1.	Kretanje vrijednosti indeksa CROBEX, CROBEX10 i prometa na Zagrebačkoj burzi u 2012.	14
1.2.	Godišnji prinosi indeksa CROBEX i CROBEX10 od 1998. do 2012. godine	15
1.3.	Kretanje vrijednosti indeksa CROBIS, CROBIStr i prometa na Zagrebačkoj burzi u 2012.	15
1.4.	Godišnji prinosi indeksa CROBIS i CROBIStr od 2003. do 2012. godine	16
	2. Investicijska društva	
2.1.	Ukupni prihodi pravnih osoba ovlaštenih za pružanje investicijskih usluga i obavljanje investicijskih aktivnosti (u tis. kn)	30
2.2.	Dobit/gubitak investicijskih društava u 2012. godini (u tis. kn)	38
	3. Investicijski fondovi	
3.1.	Neto imovina otvorenih investicijskih fondova od 2006. do 2012. godine (u tis. kn)	44
3.2.	Struktura ulaganja otvorenih investicijskih fondova s javnom ponudom na dan 31.12.2012. godine (u tis. kn)	45
3.3.	Udjel domaće i inozemne imovine u neto imovini otvorenih investicijskih fondova s javnom ponudom na dan 31.12.2012. godine (u tis. kn)	45
	4. Mirovinski fondovi i mirovinska osiguravajuća društva	
4.1.	Kretanje indeksa vrijednosti obračunskih jedinica i indeksa MIREX tijekom 2012. godine	59
4.2.	Odnos neto uplata u obvezne mirovinske fondove i neto imovine obveznih mirovinskih fondova	60
4.3.	Struktura ulaganja obveznih mirovinskih fondova u 2012. godini (u tis. kn)	61
4.4.	Naknada za upravljanje obveznom mirovinskom društvu	62
4.5.	Struktura ulaganja otvorenih dobrovoljnih mirovinskih fondova u 2012. godini (u tis. kn)	66
	5. Osiguranje	
5.1.	Gustoća premije osiguranja za razdoblje od 2003. do 2012. godine (u kn)	80
5.2.	Udjel zaračunate bruto premije u BDP-u za razdoblje od 2003. do 2012. godine	80

Broj grafikona	Naziv	Stranica
5.3.	Broj licenciranih društava za osiguranje i društava za reosiguranje u razdoblju od 2003. do 2012. godine	81
5.4.	Vlasnička struktura licenciranih društava za osiguranje i društava za reosiguranje (neposredno vlasništvo) u razdoblju od 2003. do 2012. godine	83
5.5.	Kretanje zaračunate bruto premije društava za osiguranje u razdoblju od 2003. do 2012. godine (u tis. kn)	84
5.6.	Indeksi zaračunate bruto premije osiguranja društava za osiguranje u razdoblju od 2003. do 2012. godine	84
5.7.	Udjel životnih i neživotnih osiguranja društava za osiguranje u ukupnoj zaračunatoj bruto premiji osiguranja u razdoblju od 2003. do 2012. godine	85
5.8.	Struktura premije po vrstama osiguranja u 2012. godini	87
5.9.	Struktura aktive društava za osiguranje i društava za reosiguranje u 2011. i 2012. godini	90
5.10.	Struktura pasive društava za osiguranje i društava za reosiguranje u 2011. i 2012. godini	92
5.11.	Rezultat poslovanja društava za osiguranje odnosno društava za reosiguranje od 2007. do 2012. godine (u mil. kn)	93
5.12.	Kretanje neto tehničke pričuve za razdoblje od 2003. do 2012. godine (u tis. kn)	94
5.13.	Struktura tehničkih pričuva za razdoblje od 2003. do 2012. godine	94
5.14.	Struktura ulaganja iz sredstava tehničke pričuve za razdoblje od 2003. do 2012. godine	95
5.15.	Struktura ulaganja iz sredstava matematičke pričuve za razdoblje od 2003. do 2012. godine	97
5.16.	Struktura ulaganja iz sredstava matematičke pričuve, tehničke pričuve, osim matematičke pričuve te ulaganja imovine iz kapitala za razdoblje od 2008. do 2012. godine (u mlrd. kn)	98
5.17.	Odnos raspoloživog kapitala i granice solventnosti po društvima u skupni životnih osiguranja za 2012. godinu (u mil. kn)	99
5.18.	Odnos raspoloživog kapitala i granice solventnosti po društvima za osiguranje u skupini neživotnih osiguranja za 2012. godinu (u mil. kn)	100
5.19.	Pokazatelji tržišta osiguranja za 2011. i 2012. godinu	101
5.20.	Prinos od ulaganja po izvorima u 2011. i 2012. godinu	102
	6. Leasing	
6.1.	Broj leasing društava u Republici Hrvatskoj u razdoblju od 2003. do 2012. godine	115
6.2.	Struktura aktive leasing društava po podrijetlu kapitala na dan 31.12.2012. godine	116
6.3.	Struktura aktive djelatnosti leasinga na dan 31.12.2012. godine	117
6.4	Struktura pasive djelatnosti leasinga na dan 31.12.2012. godine	119
6.5.	Rezultat poslovanja leasing društava u 2011. i 2012. godini (u tis. kn)	121
6.6.	Vrijednost novozaključenih i aktivnih ugovora djelatnosti leasinga u razdoblju od 2006. do 2012. godine (u mil. kn)	122
6.7.	Struktura portfelja djelatnosti leasinga – usporedba vrijednosti novozaključenih ugovora u razdoblju od 2006. do 2012. godine (u mil. kn)	123
6.8.	Struktura portfelja djelatnosti leasinga - usporedba vrijednosti aktivnih ugovora u razdoblju od 2006. do 2012. godine (u mil. kn)	124
6.9.	Struktura portfelja djelatnosti leasinga – vrijednost novozaključenih ugovora prema objektima leasinga u razdoblju od 2006. do 2012. godine (u mil. kn)	125
6.10.	Struktura portfelja djelatnosti leasinga – vrijednosti aktivnih ugovora prema objektima leasinga u razdoblju od 2006. do 2012. godine (u mil. kn)	126
	7. Factoring	
7.1.	Struktura imovine društava registriranih za obavljanje poslova factoringa po podrijetlu kapitala na dan 31.12.2012. godine	132
7.2.	Agregirana imovina djelatnosti factoringa u razdoblju od 2006. do 2012. godine (u mil. kn) i relativna promjena u odnosu na prethodnu godinu	133

Broj grafikona	Naziv	Stranica
7.3.	Udjeli tri najveća društva registrirana za obavljanje poslova factoringa u ukupnoj imovini djelatnosti factoringa u razdoblju od 2007. do 2012.	134
7.4.	Struktura imovine djelatnosti factoringa na dan 31.12.2012. godine	135
7.5.	Struktura pasive djelatnosti factoringa na dan 31.12.2012. godine	136
7.6.	Struktura najvećih stavki obveza u ukupnoj pasivi na dan 31.12.2012. te njihovo kretanje tijekom razdoblja od 2010. do 2012. godine (u mil. kn)	137
7.7.	Struktura najvećih stavki rashoda tijekom 2012. te prikaz troškova ispravaka vrijednosti za gubitke od umanjenja tijekom razdoblja od 2009. do 2012. godine (u tis. kn)	138
7.8.	Volumen transakcija prema poslovima tijekom razdoblja od 2007. do 2012. godine u iznosima (mil. kn) i % ukupnog volumena transakcija	140
	9. Suradnja i zaštita potrošača	
9.1.	Predstavke prema području nadležnosti Hanfe	150